FRANCISCI ANTONII VIVOLI, PHILOSOPHI NEAPOLITANI

IN ALMO GYMNASIO Neapolitano logicam, ac in ſacro Seminario philoſophiam ordinarie profitentis,

EXPOSITIO · IN QVINQVE PORPHYRII voces Logicis omnibus perneceſſaria.

ILLVSTRISS. ATQVE EXCELLENTISS. FERDINANDO Carrafæ Santolucidenſium Marchioni.

Cum licentia ſuperiorum.

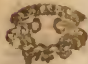

NEAPOLI
Apud Horatium Saluianum
M.D.LXXV.

ILLVSTRISSIMO ATQVE ECCELLENTISSIMO Domino Ferdinando Carrafæ Santolucidensium Marchioni.

FRANCISCVS ANTONIVS VIVOLVS S. D.

HOC semper à maioribus accepi, neq; ab animo meo alienum fuit, nullam in hominum genere naturam esse meliorem, quàm eorum, qui se natos ad homines adiuuandos, ac seruandos arbitrantur; quod qui agunt, eos diuino nomine dignos existimauit antiquitas. Nosti enim, Princeps illustrissime illud Græcorum ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον quo clare significabant hominem homini Deum esse, cum alter alterum magno quopiã benefitio complecteretur, Deorum munus esse arbitrantes mortalibus plurimum prodesse, adeo ut non modo homines qui humanæ vitæ commoda attulissent, pro diis habuerint; sed etiam, & helluas quasdam, ut Ægiptii Ibin Romani anserem, quod opem aliquam humano generi afferent, pro numinibus coluerint. Quod sępe numero animo voluenti mihi, (cum humani à me nihil alienum putarem) omnem meam curam, omnem cogitationem visum fuit in ea studia conferre, quibus non solum aliquam laudem mihi comparassem, sed etiam optimarum disciplinarum cupidis aliquid prodesse potuissem. Quid enim est ad præclarissmas artes Logica facultate utilius, quæ ueritatis indagandæ simul & diiudicandæ continet instrumenta? & quę non im merito τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν appellata est? tanti enim momenti est, ut sine ipsius ope in cæteris disciplinis nemo cum laude possit versari. Huius facultatis materia posita est in sensis explicandis, quæ nisi per voces intelligi minimè possunt: sunt autem illæ uel simplices, in quibus partim [illegible] partim [illegible] ratio habetur; ex quibus alterum decem cathegorias producit, alterum uerò quinque voces illas, quæ vul

go prædicabilia appellantur; Eius forma modos continet, quibus vel finem propositum, hoc est uerum ipsum inueniamus, vel aliorum inuenta diiudicemus. Hæc illa ratio est, quæ tres didascalicos ordines complectitur, Compositiuum, Resolutiuum, & Diffinitiuum. Quatuor itidem methodos Definitionem, Diuisionem, Resolutionem, & Sylogismum, quorum vsus quàm latissime pateat, optime sentiunt scholæ omnes. Quid enim assequi liceret in philosophia, & in cęteris disciplinis ad philosophiā pertinētibus, nisi logica duce? iure Zeno Stoicorum Princeps habitus est, quòd in Dialecticis esset exercitatissimus. Neq; immerito tantam laudem Chrysippus assecutus est (vt vulgo diceretur) si apud Deos Dialectica vsus esset, Chrysippea vsuros esse. Fuit enim acri ingenio præditus, & in disputando acutissimus; & qui in logicis supra trecenta volumina scripsisse fertur. Fuit & in hoc albo Cleantes Zenonis discipulus, & studiorum simul & scholæ successor. Floruere in hac facultate Pytagoras Abderites, & si maxime Sophisticen exercuit. Stilpo Megarensis disputator acerrimus; Arcesilaus, qui primus mediam induxit accademiam, & in vtranque partem differendi morem, quem Plato sectatus est. Anthistenes Athenienfis inter Socraticos longe acutissimus ac suauissimus. Carneades Cyreneus summus & Dialecticus, & philosophus. Omnibus tamen Aristoteles Stagirita cum in omni philosophia, tum etiam in logica præstitit, qui neque pręcepta solum sed etiam exempla illustria posteris reliquit. In eius scriptis cum aliquam operam ab ineunte ętate nauassem, cumq; voce in publico gymnasio tum domi huius facultatis cupidis pro uiribus prosim, cupiens etiam & scriptis aliquid emolumenti afferre superiori anno aliqua ad hanc artem pertinentia Typis expressa nostro Antisteti Illustrissimo, cuius virtuti, ac pietati omnia debeo, dicare malui; nunc verò cùm commentaria quædam in Porphyrij quæ dicunt Prædicabilia editurus essem, cui potissimum ea nuncuparem cogitanti mihi statim occurrit singulare tuum nomen Princeps clarissime, cuius pręstantissimæ virtutes iam immortale nomen tibi compararunt. Existimaui præter te fore neminem, qui munusculum hoc, animo susciperet alacriori, Et qui illud firmius tueri potuisset, vt qui non solum clarissima es ortus familia, sed etiam in literatis uiris tuendis exercitatissimus. Neque hoc ad te potissimum deferendum putaui, quòd tua amplitudine dignum foret, (nam neque infimo tuæ bibliotecę forulo aptum existimo) sed ut id agerem singularis tua benignitas me adhortata est, quæ optimis studiis quamuis hac ætate nullo in prætio positis solus delecteris, eorumq; cultores nisi tu benigne foueres, & quod potes adiuuares, procul dubio iacerent in tenebris: vellem aliqua, quæ de te præstantissimo uiro circumferri audio, & quę

cla is-

clarissima, ac una omnium voce prædicantur, commemorare; verum Horatianum illud occurrit; quid ualeant humeri. Scio te numam pietate, Paulum æquitate, Alexandrum magnanimitate, Q. Max. animi moderatione, Scipioné bellica virtute, Cæsaré liberalitate, longe superare: sed cur Phormio ad hæc enarranda imperitus accedet? Permittam hæc cæteris: nolo enim tanti Principis laudes culpa deterrere ingenii. Quamobrem præclare mecum actum esse arbitror, quòd hoc industria meiq; in te studii specimen præclarissimi nominis tui uelamine, à mulcto quodam ab omni carie vetustatis, atque ab omni obtrectatione tutum in lucem progredi volui, posteritatisq; memoriæ commẽdari: Nam quo illud splendidiore titulo, aut qua grauiore nominis imprimi auctoritate potuit, quàm eius, qui tanquàm fulgentissimum sydus inter nostræ imbecillitatis tenebras elucescit? Et qui grauissimis scriptis ad veterum auctoritatem, ac candorem quam maxime accidentibus maximam sibi apud posteros laudem comparauit? Munus igitur hoc tuę pietati inscriptum quantulumcumq; sit, Princeps doctissime, ac munificentissime ea benignitate, prosequere qua tui studiosorum munera prosequi assoles. Quod si dabitur sublimi feriã sydera vertice.

ILLVSTRISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO FERDINANDO Carrafæ, Iacobus Antonius Marta Neapolitanus.

FERTVR ad celum radio triformis
Quòd nites rarus super astra uates.
Serta tu portans folijsq; lauri
Laude perenni.
Delius fulgens, hilaris benignus
Aetis in alto Cythara canendo
Monte Parnaso, satirosq; nimphas
Te coronandum.
Vnde nunc heimus rhodopeq; tellus.
Atq; sacrati, gelediq; fontes.
Eccho non pauco resonantq; uoce
Sydera tangens.
Orpheus & linus, liricis camenis
Et tibijs ibant, coreas agentes
Thyrsa ponentes, capitiq; vestro
Nanq; merebas.

IO. FRANCISCI LOMBARDI

Neapolitani Sacræ Theol. Doct. de eruditiss. VIVOLI etymol. ad eundem, eiusdemque alumnos Hesasticon.

IV AT Aristoteles, doce te, per secula ut ingens;
Cognomen docet id VIVOLE magne tuum;
Quis, nisi mentis inops; neget hoc? nemo, hercule; nemo;
Forsan & Anticyre: in antidoto indigeat,
Ergo sub his. VIVI felices VIVITE Alumni
Umbra vitali, roreq. vinifico.

IABCOBI ANTONII MARTAE NEAPOLITANI VIVOLI DISCIPULI

Ad Studiosam iuuentutem.

RDVA quot Logicę summis ęnigmata nodis,
Quot tenebras latè ducat vbiq; pater,
Hic variæ authorum mentes testantur apertè,
Has aperit cupidè, dat, docet, vrget, agit,
Lętus at exultet placidè præcepta sequatur
Te Duce, non rigidum, *Viuole* quęrat iter
Interpres Phœnix regnet: Nunc stemmata plaudát
Hicq; coronetur solus, ad astra uolans;
Dubia soluuntur nunc, anfractusq; locorum
Olim quę magnus scripsit Aristoteles.
Viuolus ergo tibi charus sit fidus achates
Quem præceptorem misit ad ima Deus;
Qui felix viuat, niueo, & meliore lapillo;
Candida nestorei; sint sibi vita, dies,
Rumpanturq; susurronis limphatis auernę
Viscera, latrantis, protinus illa crepent.

MARTII MARVLLI NEAP.

VIVOLI DISCIPVLI AD AMICVM Lectorem Carmen.

Tartareis Phlegetontis aquis deflebat amare
Porphyrius dicens, heu mea dicta ruunt.
O quot ego impendi duros, longosq́ labores
In Isagoge,meo, quos modo, uentus habet
(Ah miserum) perijt, perijt mea fama perennis,
Atq; senex claudus, cuncta sepulta tenet.
At, dum per lachrymas sua tristia fata dolebat.
Fama uolans illi pertulit, ecce nouum
Cur trepidas (inquit) laceras, te,angisue misellè
Atq; utramq; genam flumine largè rigas?
Eia age pone modum lachrymis & pone querelis
Nam nulla in lacrymis est retinenda quies,
Exulta potius, & toto corpore lætus
Nam quod mors tegerat, certe reuixit opus
VIVOLVS ecce tuus cui unquam persoluere dignas
Grates, tu poteris, dum tibi uita manet.
VIVOLVS hic tristem te Lætum præstitit, atq;
Vertit in hos gemitus gaudia magna tuos
VIVOLVS hic tandem cui uiuere uita uetabat,
In uitam uoluit, ui u alidaq; . Vale.

FRANCISCI ANTONII VIVOLI NEAPOLITANI PHILOSOPHI

In quinque Porphyrii voces expositio.

Procœmium

Tex. 1. *VM sit necessarium, Chrysaori, & ad eam, quæ est apud Aristotelem, prædicamentorum doctrinam nosse, quid sit Genus, & quid Differentia, quid Species, quid Proprium, & quid Accidens, & ad Definitionum assignationem, & omninò ad ea, quæ circa Diuisionem, & Demonstrationem sunt.*

RAVISSIMI Aristotelis interpretes, Græci, Latini, & Arabes, omnes Antiqui, atq; Moderni, inter alia, quę in librorum principiis prę libanda ꝓponūt, diuisioné maximè pertractare intendunt quoniā ad eorum, quæ in libro tractantur cognitionem ordinatamq; notitiā plurimum conducit, quam in procœmium, & tractatum, iuxta Ar. preceptum. 3. rethoricorum cap. 14. fieri exararunt. Alteram verò partem, quæ Epilogus nominatur, non tanquam necessariam, sed ob melius fatentur, quorum nos vestigia sequentes, asserimus hunc librum diuidi in tres partes, in procœmium, tractatum, & Epilogum: causa huius diuisionis est: quoniā omnis artifex tam practicus, quàm speculatiuus, tam nobilis, quàm ignobilis, tam paruus, quā magnus, & quicunque sit in omni operatione, duobus vtitur motibus, quorum alter dicitur consultiuus, seu intellectiuus, Alter verò exequtiuus, seu compositiu° appellatur, teste Ari. 7. Met. 23. & quoniam Porphyrius nobilis, magnus, atque speculatiuus Artifex videtur, meritò his, ī hoc suo opere, duobus vtitur motibus: Altero in prologo, qui est motus resolutiuus referēte Auer. in prologo libri post. Altero in tractatu, qui dicitur motus exequutiuus, seu compositiuus; & quoniam non datur alter motus necessarius præter istos, ideo non est alia pars libri necessaria pręter Procœmium, & Tractatū, & per consequens Epilogus non est pars necessaria, sed ob melius, & ad bene esse, & secundum quid? sed quoniā 2. post. c. 9. Themistius ac Arist. 1. post. 2. præcognitio quid nominis in scientia est necessaria, & tantę necessitatis, sine qua frustra fit aditus ad scholas, cum sit principium, fons, caput, & origo omnis nostrę cognitionis, & scientiæ: ideo oportet non ignorare, quid significat hoc nomé, Procœmiū, quid Tractatus, quid demum Epilogus. Scias ex Ar. 3. Rethoricorum c. 14. quod Procœmiū est pręuiatio, seu viæ præparatio ad sequentia: Vel dicas quòd Procœmium est ea libri pars, in qua auctor confuso modo proponit subiectū, quod distincto modo intendit tractare in tractatu. Tractat° verò est ea libri pars, in qua Auctor distincto modo exequitur, tractat, & declarat subiectum, quod confusè fuit prædictum, atq; in Procœmio propositum: Epilogus autem est quædam omnium dictorum in tractatu breuis collectio, seu summa 5. Phy. 5. Au. qui desér

Quid ē prœmiū

Quid ē Tractatus.

Quid ē Epilog°.

ult ob memorię conferuationem, & ne mirū
vobis videatur, fi Procemium eft prius Tracta-
Quare Proœmiū eſt prius Tractatu. tu: hoc.n.eft Ar.præceptū in c. de priori, eoq;
magis maxima cum ratione eft factum, dicit.n.
Ar.1. Phyfic.5.ꝙ cognitio vniuerfalis, & con-
fufa pręcedit particularem, & diftinctam, ve-
luti exemplificat de pueris: primum. n. pueri
appellant confusè omnes viros patres, & oēs
feminas matres, poftea cùm vigoratus eft eo-
rum intellectus diftinctè vocant, & cognofcūt
AEneam patrem, & Mideam matrem! & cùm
in Prologo cōfusè pręponatur fubiectū, in Tra
ctatu autem diftinctè exequatur: meritò ergo
rationabiliter, Procemium præcedit Tractatu,
fine quo Procemio fi effet aliquis liber, pariter
effet ficuti homo fine capite: immò auditores
fufpenfi effent, quia debent præfcire: qua de re
habetur oratio, tefte Ar.3. Rethoricorum c.14.
nam quod indeterminatum eft, in errorem du
cit, Procminm igitur huius libri continet pri-
mum capitulum ibi (cùm fit neceffarium) Tra
ctatus verò ibi (Videtur antē.) Epilogus verò
fit in fine capitis de accidente ibi (Determina-
Diuiſio Tractatus. tis autē his) Sed nota ꝙ Tractatus in duas par-
tes fecatur, in prima de quinque Vocibus agi
tur, de vnaquaq, figillatim, diuifimq; tractan-
do: In fecunda de fimilitudine, ac diffimilitu-
dine, ideft, conuenientia, differentiaq; quam
inter fe habeant, prima pars incipit vbi Tra-
ctatus incipit: Secunda ibi (Commune quidē)
Prima pars adhuc in quinq; partes, feu capita
diuiditur, prout quinq; fūt communes, fimpli-
cefq; voces, de quibus difputat, vt de Genere,
Specie, Differentia, Proprio, & Accidente. Prę
terea fecūda pars Tractatus principalis, adhuc
in duas partes fcinditur: in prima quidem om
nium quinque Vocum comparationem feu cō
uenientiam facit; in fecunda figillatim quam-
que ad alias feu aliarum quamlibet, compa-
rat fecundum conuenientiam ac differen-
tiam: Aliæ diuifiones vfque ad minimas
fieri poffunt, de quibus dicam, ficut dicit
Auerroes in prologo pofter. qui voluerit illas
diffoluere ab illis locis, & dinumerare apud
initium totius libri: fua fit id facere, hafce autē
feciffe fufficiat: Nos autem non intendimus ni
fi primam partem tractatus exponere, fecundā
verò relinquimus: tāta enim eft in ea facilitas,
tanta verborum claritas, vt clariori expofitio-
ne, atq; commentatione non indiget. Sed Du-
Dubit. bitabis, nam Porphyrius in hoc libro non de-
beret vti Procemio, quoniam artifex demon-
ftratiuus non vtitur fermonibus rethoricis. 2.
poft.84. atqui Procemium ē fermo rethoricus.
3. Rethor.c.14. ergo Porphyrius demonftrato-
ris officio vtens, non debet vti Procemio. Di-
cas ꝙ non incōuenit vti, dummodo vtatur ad
Solutio. prædicendum, & pręponendum fubiectū, de
quo pertractare intendit: bene verum inconue
nit vti Procemio ad perfuadendum, veluti per-
tinet ad rethoricam; his ergo sic ftantibus tranfea-
mus modò ad fingulorum verborū expofitio-
nem Deo optimo maximo Duce, noftrum in-
tellectum illuftrante, à quo petimus confensū,
& directionem ad ipfam veritatem, pro qua in
daganda, hūc feruabimus ordinem in fingulis
textibus exponendis. Primo enim textum con *Ordo ſeruandus.*
tinuabimus. Secundo eius intentionem, & cau
fam intentionis dabimus. Tertio diuifionem
afferémus. Quarto verborum ponderationem.
Quinto & vltimo dubitabimus, & foluemus
Quoad primum: Ifte textus continuari nō po-
teft, quoniam continuatio fit cum priori, cùm
ifte textus fit primus, continuari non poteft:
ideo relicta continuatione ad eius intētionem
defcendamus & dicimus, quod Porphyrius lo *Intentio tex.*
quens cum Chryfaorio, reddens auditorem at
tentum, pręponit fubiectum, fcilicet, quinque
Prædicabilia, Genus nempè, Differentiam, Spe
ciem, Proprium, & Accidens, de quibus tanq̄
de fubiectis partialibus pertractare intendit:
præponit etiam quadruplicem vtilitatem, cùm
dicit non folùm ad doctrinam Prędicamento-
rūm Ar. fed ad diffinitionum afsignationem,
& omninò ad ea quæ in diuifione, & demon-
ftratione funt vtilia: propofita ergo intentione
& caufa intentionis, quę intētio eft tractare de
quinque Vocibus, & caufa intentionis, quæ ē *Diuiſio tex.*
propter vtilitatem confequendam; nunc diui-
datur ifte textus in tres partes: in prima facit id
quod dictum eft. In fecunda ibi (De iftarum
rerum) proponit modum tractandi effe. f. bre-
uem, & facilem, fub modo introductionis, vn-
de reddit auditorem beneuolum: In tertia par
te ibi (altioribus quidem quæftionibus) vult fe
excufare ab indebito modo quem alij fequun-
tur in tractando de his quinque Vocibus: Le-
gatur ergo textus ficut iacet. O chryfaori cùm
fit neceffarium. i. quia neceffarium eft ad do-
ctrinam Prędicamentorum percipiendam nof
fe quid fit Genus, quid Differētia, quid Species
quid Proprium, & quid Accidens, & ad Defi-
nitionum afsignationē, & omninò ad ea, quæ
in diuifione, vel demonftratione funt vtilia:
de iftarum rerum fpeculatione tibi traditionē
faciens, tentabo breuiter, velut introductionis
modo, ea quæ ab antiquis dicta funt aggredi;
altioribus quidem quęftionibus abftinens, fim
pliciores verò mediocriter coniectans; Sed vi-
dendum eft modo quid nam intelligit Porphy
rius per ly (neceffarium) vbi eft notandum, ꝙ
omne nomen æquiuocum prius eft diftinguen
dum in fua fignificata, deinde determinandum
veluti teftatur Ar. 1. Cęli tex. 110. cùm ly necef-
farium nomen fit multiplex & AEquiuocum,
meritò nos veftigia Ar. infequentes ipfum diui
dem' in fua fignificata, deinde eligem' de quo
nam fignificato itendit Porphyrius, & primo
modo

Quot modis dicitur necessarium. modo dicitur necessarium id, sine quo res non potest habere complerum esse, vt est cibus, & respiratio in animali: cibus.n.est necessarius animali, propter humidi restaurationem, respiratio autem ꝑpter refrigerationem cordis, teste Ar.5.met.c de necessario: Alio modo dicitur necessarium id sine quo res non potest bene se habere.s. acquirendo bonũ vel expellendo malum, & sic dicimus ꝙ nauigare ad Thebas est necessarium, si debet obtineri pecunia à debitore, & medicina est necessaria, si debet expelli febris: Alio modo dicitur necessariũ id quod alicui accidit violenter, vt hominem necessariò fugere, persequentibus inimicis: Alio modo dicitur necessarium id quod non contingit aliter se habere, & hoc est necessarium simpliciter, vt si aliquod componitur ex contrarijs, id necessariò est corruptibile: Alio modo est necessariũ id quod nec per se expetendum est, nec fugiendum: sed alterius gratia recipiendum, vt medicinæ potiones, vel venæ incisio: Alio modo appellatur necessarium ad bene esse, ob melius, ꝙ vtile nuncupatur: quibus omnibus significatis sic stantibus dicimus ꝙ Porphyrius per ly necessarium, intelligit necessarium ad bene esse, quod vtile appellatur, veluti ipsemet se exponit in hoc textu in illis verbis, quando dicit, vtili existente istarum rerum speculatione; Sed Dices si per necessarium Porphyrius intelligit vtile; vellem scire quid est vtile? Respondet Ar.in 1.Ethicorum c.6. nec non in 8.top.in t.1. loco celandi, & dicit, idest, vtile quod ꝑpter aliquid aliud.i.quod est gratia alterius ꝙ vtile ẽ duob' modis; vno modo quod in se & secundum sui naturam non est appetibile, nec amabile, imò abominabile, tamen in ordine ad aliquem finem amatum consequendum est appetibile, vt medicina fetida, & abominabilis dicitur vtilis, prout deseruit infirmo, ad consequendam sanitatem, & truncatio pedis est abominabilis & mala, tamen est vtilis & bona, ne totum corpus pereat, & inficiatur, & proijcere merces in mare est malum: tamen est bonum & vtile, ne fiat naufragium. Secundo modo dicitur vtile, quod in se est appetibile, & ad finem consequendũ, vt medicina delicata & odorifera est vtilis, non solum in ordine ad consequendam sanitatem, sed etiam secundũ se est appetibilis; dicimus ergo ꝙ cognitio quinque Prędicabilium ẽ necessaria, id est vtilis, quia appetitur ꝑpter se, & cõducit ad consequẽdam cognitionem decẽ Prędicamentorum Ar. & est gratia ipsorum. Sed Dubitatur, si ly necessarium sumitur pro bono, & vtili: cur dixit cum sit necessarium, & nõ dixit, cum sit bonum, vel cũ sit vtile? pro solutione est Notãdum, ꝙ necessarium dicitur sex modis, vno modo sicut materia, vt materia ęris ad faciendam statuam; Alio modo necessariũ pro forma, vt rationale in homine: Alio modo necessarium, quod propter se fugiendũ, ꝑpter alterũ verò expetendũ vt venæ incidere necessariũ, quod propter se expetendum vt sanitas, virtus; Alio modo necessariũ, quod propter se, neq; expetendum, neq; fugiendũ, vt aliqua pharmaca: Alio mõ necessariũ quod ꝑpter se, & ꝑpter aliud expetendum, & oẽs isti modi reducuntur ad tres solum. s. ad necessarium quod propter se expetendum, necessarium quod propter aliud, & necessarium quod propter se, & ꝑpter aliud: nam necessarium sicut materia, & necessariũ sicut forma reducuntur ad necessarium ꝑpter se: similiter necessarium quod propter se fugiẽdum, & propter alterum expetendum, sicut venam incidere: & necessarium quod propter se, neq; fugiendum, neq; expetendum reducũtur ad necessarium propter aliud: Immò ille tertius modus s. necessarium propter se, & ꝑpter aliud reducitur ad illos duos tantũ s. ad necessarium propter se, & necessarium, propter aliud, ita ꝙ duo tm̃ remanent; est Notandum aliud, ꝙ bonum ꝓpriè dicitur illud quod est bonum propter se, maximè verò vtile dicitur id quod ẽ ꝑpter alind vtile, necessarium autem propter se ẽ illud quod propriè simpliciter, & absolutè dicitur necessarium: his notatis dicitur, ꝙ nosse quid Genus, quid Species, quid Differentia, quid Proprium, & quid Accidens est necessarium propter se, & propter aliud: ꝑpter se, quoniam cognitio talium quinque Prædicabilium est necessaria simpliciter, dicitur etiam necessaria ꝑpter aliud, quia est vtilis ad ꝑdicamenta Ar. ad definitiones, diuisiones, demonstratiões, & ad omnem philosophiam, ideo non dixit Porph. cùm sit bonum; quia id dicitur bonum quod est tantùm ꝑpter se bonum, nõ dixit vtile. quia solùm fuisset ꝑpter aliud, sed dixit necessarium quod includit vtrumq; & necessariũ ꝑpter se, quod idem est ac bonum, & necessarium ꝑpter aliud, quod idem est ac vtile; & sic patet solutio dubij: Sed modo venit ponderanda illa coniunctio, &, quando dicit Porphyri', cùm sit necessarium Chrysaori, & ad eam quæ est apud Arist. In hoc sunt varij modi dicendi, verùm nos veritatem asserentes dicimus quod Porph. vsus est illa coniunctione, &, ostendens quòd nosse hęc quinque prædicabilia non solũ est necessarium ad prædicamenta Ar. sed etiam ad definitiones, ad diuisiones, & ad demonstrationes: Sed Dices quare dixit ad prædicamẽta Aristotelis? Dicas ꝙ ideo nominat Ar qm̃ Archita fecit prędicamenta, & ne credamus, quòd hæc cognitio sit vtilis ad prædicamẽta architæ: ideo nominauit Aristotelem: Sed quid intelligat per ly, apud. Nota quod hæc præpositio. s. (apud) potest significare quatuor genera causarum, aliquando significat causam finalem, cùm dicitur seruus est apud dominum, quoniam seruus reducitur ad dominum, & est propter

Dubit. Solutio. (margin, beside "Sed Dices si per necessarium...")

Quot modis dicitur vtile. (margin)

Dubit. (margin, beside "Sed Dubitatur")

Dubit. Solutio. (margin, beside "Sed Dices quare dixit ad prædicamẽta")

Quot modis sumitur il la præpositio, apud. (margin)

propter dominum, tanquam propter finem, ad quem seruus dirigitur, & ordinatur, immò quicquid facit seruus, facit propter dominum. Aliquando significat causam efficientem, vt cùm dicitur filius est apud patrem, qui pater dicitur causa efficiens, quoniam facit, producit, & educit filium, qui est in potentia ad actum; Aliquando notat causam formalem, cùm dicitur ignis est apud cælum, quod cælum est forma ignis, & ignis se habet veluti materia, quoniam cælum continet sub se ignem, & quia 4. cæli 35.d. Ar. quod id, quod continet est forma, illud verò quod continetur est materia, cùm ergo cælum contineat ignem sub se, meritò cælum est forma ignis. Aliquando notat causam materialem, vt cùm dicitur aeré apud aquam, aer enim fit ex aqua tanquam ex materia 2. de gen.& cor. 25. Ar. quo stante scias, quòd Porphyrius sumit ly apud, non vt dicit causam materialem, non vt dicit causam formalem, neque causam efficientem, sed vt.d. causam finalem dicendo, sic scilicet cognitio quinque vocum é necessaria apud doctrinam. i. propter doctrinã prædicamentorum, quæ cognitio quinque vocum ordinatur & dirigitur ad prædicamenta, tã quam ad finem, propter quem finem Porphyrius illas voces composuit, atq; dilucidauit, & non solum propter hæc, sed etiam propter definitionum assignationẽ, & propter diuisiones, & demonstrationes, sed quid intelligit per (doctrinam) dicas resolutè quòd intelligit scientiam, sed quare dixit doctrinam, & non dixit scientiam? Dicas, verùm pro intelligentia est notandum, quod dicit Ar: 3. Phy. 21. quod vnus, & idem motus potest dici actio, & passio respectu diuersorum, vt quando aliquis verberat aliquem, illa verberatio seu percussio est vnus motus, sed habet duo nomina, dicitur actio, & passio: actio inquantum prouenit ab actore, i.ab illo qui verberat, sed dicitur passio respectu illius, qui patitur recipit, & verberatur; sic à pari vna & eadem scientia dicitur doctrina, & disciplina respectu tamen diuersorũ: dicitur doctrina, respectu doctoris qui docet illam scientiam; dicitur disciplina respectu discipuli, qui recipit illam scientiam à doctore, hęc tria nomina, scilicet, scientia, doctrina, & disciplina sunt idem subiecto, sed differunt ratione, fine, & respectu ostendens ergo Porphyrius quod scientia, & doctrina sunt idem, ideo dixit (doctrinam) per quam intelligit scientiam, sequens Arist. cum quo non potest errare. 1. post. i. omnis doctrina, & omnis disciplina ex præxistente fit cognitione, vbi per doctrinam Arist. intelligit scientiam, nec non. 1. Met. 48. per disciplinã intelligit etiam sciam, qñ d. atqui omnis disciplina per præcognita est; sed quæres quid intelligit per ly nosse? verbo quo vsus est etiam in c. de specie, quando dixit (nosse oportet.) Dicas ꝙ intelligit p ly nosse i. noscere, cognoscere, idest scire; Sed quare dixit nosse, & non dixit scire? Dicas quòd locus est Arist. 1. Phy. 4. & 5. Met. 1. quòd à facilioribus, notioribus, & vniuersalioribus est inchoandum, & tironibus est satisfaciendum, & quoniam ly cognoscere est vniuersali' ipso scire & cùm sit vniuersalius est notius, & cùm sit notius est facilius: & ideo Porphyrius habens oculos ad inchoantes logicam, voluit dicere nosse seu cognoscere, & non dixit scire, sed quid intelligit per ly quid? quando dicit (quid est Genus) est Notandum quòd hoc vocabulum (quid) dicit definitionem q d. Porph. quòd vtile est ad prædicamenta, scire quid est genus, idest, definitionem generis: Sed iterum nota quòd definitio seu quid, est duplex, alia quid nominis, alia quid rei 2. post. 32. dubium est modo quod est illud quid, quod intelligit hic Porphyrius, an quid nominis, an quid rei? resolutè dicendum, quòd intelligit quid nominis, non quid rei de ipsis quinque vocibus, & quòd hoc sit verum: Nota verba textus, dicit enim quòd cognitio quinque prædicabilium é necessaria ad definitiones quid rei quę nõ fiunt in logica, sed in philosophia modò, si per ly quid deberemus intelligere quid rei, sequeretur quòd haberemus quid rei, antequam perueniremus ad definitiones quid rei: sed quęres quid intelligit per ly (definitionum assignationes) quare dixit in numero plurali (definitionum) est sciendum quòd definitionis species sunt tres. 1. post. 6 4. 2. post. 46. alia quę est principium demonstrationis. Alia quæ est conclusio demonstrationis: Alia quæ est tota demonstratio sola positione differens, vt ergo innueret ꝙ cognitio quinque Prædicabilium est vtilis ad omnes tres species definitionis dixit in numero plurali, & non in singulari, vel Dicas quòd definitio est duplex, alia est imperfecta, alia est perfecta, quę definitio imperfecta est duplex, alia quæ est principium demonstrationis, & hęc datur per causam efficientem, vt eclipsis est interpositio terræ inter solem, & lunam, alia verò quę datur per causam formalẽ vt Eclipsis est priuatio luminis in luna: & hæc est conclusio demonstrationis, definitio autem perfecta, quæ vocatur demonstratio, sola positione differens est illa quę est aggregata ex vtraque definitione imperfecta, vt dicendo Eclipsis est priuatio luminis in luna, ꝓpter interpositionem terræ inter solem & lunam, quorum omnium auctor est Auer. In quæsitis post. c. de definitionibus, vt ergo ostenderet ꝙ cognitio prędicabiliũ est vtilis ad omnes definitiones, ideo dicit ĩ plurali, & non in singulari, & nota hunc passum, qm̃ pauci, quos Deus amat Iupiter animaduertunt: sed animaduersione dignum est, quid per (circa) intelligit Porph: scias ꝙ hęc particula habet

Dub. Solutio. Dubit. Solutio Dub. Solutio. Alia sol.

bet duo significata, s. in recto, & ĩ obliquo, hic non sumitur in recto, sed in obliquo, veluti sũpsit Ar. 1. priorũ c. 1. nec non. 1. post. t. ac 1. phy.

Dub. 1. Dices quid intelligit per demonstrationem,

Solutio: scias quod demonstratio est triplex. 1. post. 8. Au. alia, quæ demonstratio simpliciter dicitur, alia quæ demonstratio ꝑpter quid appellatur, alia quæ demõstratio quia vocatur: in hoc tex. Porph. intelligit oẽm speciem demonstrationis: Sed quare dixit demonstrationem in singulari, & non dixit demonstrationes in plurali, si sunt tres species demonstrationis: Dicas ꝙ nominauit demonstrationem in genere, & in comuni, dixit in singulari demonstrationem; dixit definitiones in plurali, denotando, ꝙ vtroq;, dicendi modo vti possumus:

Dub. Sed Dices quid significat hoc vocabulum (demonstratio)? Respõdet

Solutio. Ar. 1. post. 8. dicens, si tu ignoras hoc nomen, dico, declaro, explico demõstrationẽ, nil aliud esse, nisi syllogismũ scientialẽ, & si adhuc ignoras ly scientialem, dico. i. explico, ꝙ nil aliud ẽ dicere scientialẽ, nisi secundum quẽ, eo ꝙ ipsũ habeamus, scimus. i. demonstratio est syllogismus, qui facit scire.

Dub. Dices videtur, Porph. superfluus, nam quan do dixit ad definitionum assignationem, dixit etiam, & nominauit demon-

Solutio: strationes, quoniam definitio ẽ demonstratio. 1. post. 64. & 2. post. 46. Ar. Dicas ꝙ non p hoc videtur de superfluitate arguendus, nam licet definitio: & demonstratio sint idem, tamen sunt idem re, materia, & subiecto. i. termini, qui ingrediuntur definitionem, illi met ingrediũtur demonstrationem, sed differũt ratione, & fine, & forma: ponderatis ergo verbis omnibus construe sic, dicens; O Crysaori cùm sit necessariũ, .i. quia necessarium. i. vtile est ad doctrinam. i. scientiam pdicamentorum Ar. nosse. i. noscere, scire quid. i. definitionem, generis, differentiæ, speciei, proprij, & accidentis, & ad definitionũ assignationẽ, & omninò. i. vniuersaliter ad ea, quæ circa diuisionem, & demonstrationem. s. simpliciter, propter quid, & quia, & ad totã logicam, & philosophiam, & ad oẽs alias sciẽtias. Sed hic adsunt multę, & pulchrę dubitationes,

Dub. & Prima est talis: nam principium operis non debet fieri ab indefinito, ergo male se habet Porphyrius incipiendo ab indefinito suum opus, ꝓbatur, nam hoc principiũ fit ab ente, sed ens indefinitum. i. indeterminatum, quia est æqui-

Sol. uocum, quod est indefinitum; Respondetur ꝙ tribus de caussis incepit sermonẽ suum ab enterprimò. n, quoniam vniuersalius ẽ quod præponi debet. 1. Phy. 4. Secũdò elegantia eloquutionis, magis, n. sonora est loquutio dicere cũ sit necessariũ, quã dicere cum necessarium sit. Tertiò vt à generalissimis principium sumeretur, ab his enim est inchoandum, tunc ad dubium breuiter dico, quod non est purum æquiuocum, sed analogum, vt patet ex. 4. met.

Dubit. 2. Iterũ Dubitatur, quomodo cognitio quinq; prędicabilium est vtilis ad definitiones, ad diuisiones, & ad demonstrationes?

Solutio: Dicas quoniam non entis. i. illius quod non est, non põt esse definitio. 2. post. 32. & quoniam Porphy. intendit definire speciem, ideo tractat de specie, de re de finita, cui⁹ speciei sũt definitiones. 7. met. 27. ꝗ definitio speciei constat ex genere ꝓpinquo, & ex differentia specifica 7. met. 42. & 43. aliquãdo verò latet differentia specifica, & loco ipsius vtimur ꝓprio accidente, 1. post. 36. 2. post. 20. ideo ait, ꝙ cognitio prædicabilium est vtilis ad definitionem, cognitio verò accidentis. comunis est etiam vtilis, tamen non ad vsum, sed ad fugam, non positiuè, sed priuatiuè: est etiam vtilis ad diuisionem, qm̃ id quod diuiditur ẽ gen⁹, cuius diuisio fit in differentias essentiales, vt animal, quod ẽ genus, diuiditur in rationale, & in irrationale, tanquã in differẽtias, dicendo animalis, aliud est rationale, aliud irrationale. Aliquando diuiditur in differentias proprias, vt animalis, aliud est bipes, aliud quadrupes: Aliquando in differentias communes, vt animalis, aliud album, aliud nigrum, & sic habes quomodo cognitio Prædicabilium est vtilis ad definitiones, & ad diuisiones, sed quomodo est vtilis ad demonstrationes? Nota ex 1. post. 57. tria sunt, quę ingrediuntur demonstrationem, medius terminus, qui est differentia substãtialis seu specifica, teste Auer. in c. de primitate pdicatorum, minor extremitas, quę est species ipsa, vel genus, & maior extremitas quæ est accidens ꝓprium, quæ omnia deseruiunt demonstrationi; sine quibus demonstratio non posset fieri, cognitio verò accidentis communis est etiã vtilis ad demonstrationem, tamen non vt illud ingrediatur demonstrationem, qm̃. 1. post. 52. accidentium communium non est scientia demonstratiua, sed talis cognitio est vtilis, non ad vsum, sed ad fugam, vt caueas ab illo, quoniã non deseruit demonstrationi, & abijcitur à demonstratione. exemplum clarissimũ, veluti vtile quidem est scire & cognoscere inimicũ, non vt vtaris illo, vt inseruias illi, sed vt cognoscas illum, & caueas ab illo, ne te offendat, sic cognitio accidentis est vtilis ad demonstrationem, vt cognoscas naturam ipsius non esse aptam ingredi demonstrationem, sed vt fugias ipsum, ne offendat, & impediat scientiam demonstratiuam, quoniam sunt inimica talia accidentia cõmunia, non deseruientia demonstrationi, iõ abijciuntur à demonstratione, & sic habes quomodo cognitio Prædicabilium est vtilis ad definitionem, diuisionem, & ad demonstrationes.

Dubit. Sed Dices, dictum est supra quòd cognitio Prędicabilium est vtilis ad demonstrationem simpliciter, propter quid, & quia, quomodo est

Solutio. vtilis ad demonstrationem simpliciter? Dicas, quoniam differentia specifica deseruit demonstra-

monstrationi simpliciter pro medio termino: Species verò, vel Genus ꝑ minori extremitate; Proprium pro quæsito: ad demonstrationem ꝓpter quid, nam differentia deseruit pro medio temino; Species vel Genus pro minori extremo; Proprium ꝑ quęsito: ad demonstrationem quia, nam accidēs Proprium ꝑ medio termino, Species ꝑ minori extremo, Differentia ꝑ quæsito: Sed oritur dubitatio, quomodo est possibile, quòd cognitio Prædicabiliū sit vtilis ad demonstrationem, cùm omnis demonstratio constet ex conuertibilibus? Genus enim non est conuertibile, non enim valet dicere animal est homo, sicut verum est dicere, homo est animal, neque Accidens commune est conuertibile, vt cignus est albus verum est, tamen dicere album est cignus, est falsum; ergo non erit verum quod dicit Porphyrius. Aliqui respondent, & dicunt quòd Porphyrius per demonstrationem intelligit syllogismum in communi, non veram demonstrationem, quæ facit scientiam. Non est mirum si isti tales talia dicunt, nesciunt plus, miserendi sunt, non dicunt hoc, nisi ꝓpter ignorantiam veræ solutionis: Nos autem dicimus, quòd intendit veram demonstrationem, quæ est species syllogismi, facientem scientiam, non autem syllogismum, qui est genus (& quoniam dictum est supra) dicamus iterum quòd genus est vtile demonstrationi, ꝑ subiecto, non autem pro Prædicato, similiter species, ipsa differentia pro medio termino, Proprium accidens pro quæsito, accidens commune, vt abijciatur, & omninò repellatur à demonstratione, ne impediat scientiam demonstratiuam. Sed dices contra, nam adest locus Auer. in libro Prædicabilium c. 1. vbi asserit sic, & demonstrationis ꝓpositionum partes sunt hæc, prædicata quinque, quam sententiam confirmat in Epit. log. c. illo, quod dicitur sermo de locis definitionis, & in capite de ordinibus, per quos efficiuntur syllogismi: Dicas quòd quinque prædicabilia si sunt partes ꝓpositionum demonstrationis, non sunt partes positiuæ omnes, sed quędā sunt priuatiuæ, veluti est accidens commune; & quędam positiuę, veluti sunt genus, species, differentia, & ꝓprium accidens: Sed iterum dubitabis, dicens quòd dictum est, quòd genus non ingreditur, neque est vtile demonstrationi, vt prędicatum, sed vt subiectum, contra nam locus est Auer. in c. de definitionibus, vbi dicit, quòd genus est conclusio demonstrationis, ergo est prædicatum, & vt p̄dicatum deseruit demonstrationi: Dicas ꝙ ibi verba Auer. intelliguntur sic. s. genus est conclusio demonstrationis, non verè genus, quod est p̄dicatum non ꝓprium, neq; conuertibile, vt est animal: sed id quod tenet locum generis in definitiōe pfcta, i. est ꝓportionale generi, veluti diximus in nostro quæsito de medio demonstrationis: vel potest dici ꝙ genus est conclusio demōstrationis. i. est subiectum conclusionis, non autem prędicatum: Sed dices contra, nā Auer. 2. post. 94. ait quòd genus absoluitur per demonstrationem, & loquitur de genere verè dicto, quòd est animal: Soluas ꝙ Au. ibi intelligitur sic. s. genus absoluitur per demōstrationem ęquiuocè dictam. i. per syllogismum, nō autem per demonstrationem analogicè vocatam. Amplius adest dubitandi locus; vnde est ꝙ Porph. alio ordine vtitur in prologo, alio in tractatu, non enim videtur stabilis nam in prologo, primò nominauit genus, secundò differentiam, in tractatu verò primò tractauit de genere. Secundò de specie, & non de differentia varius ergò videtur in dictis suis: Soluitur, verùm est sciendum, ꝙ regula est Ar. 1. phy. 4. & 57. quę est talis, ꝙ vniuersaliora debent ꝓponi minus vniuersalibus, & cū differentia sit vniuersalior specie, quoniam rationale quod est differentia continet sub se plus quā species. i. homo, rationale enim continet angelum, & hominem, species verò vnum tantùm cōtinet. s. hominem; vnde Porph. sequutus est ordinem doctrinæ in hoc prologo, prius nominando differentiam deinde speciem, in tractatu verò alium ordinem seruauit, nam prius considerauit de specie, deinde de differentia, qm̄ inspexit correlationem atq; immediationem, quā habet species ad genus, qm̄ relatiuorum natura atq; priuilegium ē, ꝙ vnum immediatè sequatur alterum, cùm ergo genus, & species sint relatiua: meritò Porph. duplici doctrinæ ordine vtens, altero in prologo, qui est ab vniuersalioribus; altero in tractatu, qui ē ex relatiuorū natura, voluit p̄ponere dfā speciei, ī tractatu verò voluit collocare speciē ante dfiā: Sed vertitur ī dubiū quare Porph. ordinando p̄dicabilia, primò collocauit genus, & differentiam, vltimo posuit ꝓprium, & accidens? Dicas resolutè qm̄ genus, & differētia cōplent substantiam, dicunt substantiā, sunt prædicata substantialia, & ponūtur in substantia. i. In definitione rei; Propriū autem, & accidens non dicunt substantiam, non conferunt substantiæ, ideo vltimo loco fuerunt posita: Rursus nota, quòd ex substantialibus primo loco pręposuit genus, secundò differentiam. Tertiò speciem, quia vniuersaliora (vt dictum) genus. n. vniuersalius est differētia, & ipsa quoq; differentia est vniuersalior specie. Ex accidentalibus primo præposuit proprium, quoniam est proximius substantię, nam quando latet vltima differentia, quę est substantia, vtimur loco ipsius proprio accidente, 2. post. 20. & cùm accidens cōmune sit à substantia remotissimū, ideo postremo loco fuit collocatū. Sed quæres, qua de causa illa q̄ dicunt substantiā vt genus, dfa, & species præcedunt illa, quæ dicunt, &

sur.

Solutio aliquor. *Replica* *Sol.* *Dubit.* *Solut.* *Dubi.* *Solutio.* *Dubit.*

Solut. sunt accidentia? Soluas cum Ar. 7. Met. 4. vbi asserit, φ substantia est prior accidente tempore, natura, cognitione, & perfectione: Sed dices contra, nam accidentia sunt notiora substantia, ideo prius debebat preponere illa, quę sunt accidentia, veluti est proprium, & accidens, & vltimo genus, differentiam, & speciē; Soluas quod ordo est duplex, quidam est ordo nobilitatis, quidam est ordo notioritatis: Dicas quod verum est, quod accidentia sunt notiora ipsa substantia, & sic ordine notioritatis deberent precedere, sed hic Porphyrius vsus ē ordine nobilitatis, prius prępouendo illa, quę dicunt substantiam, & vltimo ea, quæ dicunt, & sunt accidentia: Sed instabis nā mos est Ar: illa quę sunt nobiliora, vltimo loco pertractare veluti in 2. post. de definitione in 8. phy. de primo motore in 3 de anima, de intellectu in 12. met. de Deo glorioso, meritò ergo Porphyrius sequens Ar. debebat vltimo loco situare genus & differentiam, speciemq;, & primo loco proprium, & accidens. Soluas cum eodem Ar. dicens, quod non semper mos est Ar. & ordo obseruatus, ea quæ sunt nobiliora vltimo loco reponere, sed aliquando primo loco, in prædicamentis enim primo de substantia, in libro pery hermenias primo de nomine, in primo libro priorum primo de prima figura, in 1. post. primo considerat de demonstratione simpliciter, deinde de propter quid, & quia, in 2. de anima primo de sensu vitus, qui singulis sensibus est nobilior; cùm ergo non semper sit mos Ar. vltimo loco illa, quę sunt nobiliora pertractare. meritò neque Porphyrius debebat vltimo loco illa, quæ sunt nobiliora præponere: *Dub.* Iterum dubitabis quare Porphyrius præposuit definitionem ipsi diuisioni, cùm diuisio præcedat definitionem, vt patet ex Auer. in Epit. log. c. de diffinitionibus; *Solutio.* Soluas quoniam propositum, atque intentio Porphyrij est assignare definitiones quinque vocum, ideo prępofuit definitionem ad diuisionem, & ad demonstrationem: *Dubit.* Iterum dices, quare non nominauit resolutionem, sicut nominauit definitionem, diuisionem, & demonstrationem? *Solutio.* Soluas: quoniam cognitio horum Prædicabilium potissimum est vtilis ad definitionem, diuisionem, & demonstrationem, & nō ad resolutionē, *Alia solutio.* Vel dicas, quoniam definitio conficitur ex diuisione, sicut compositū ex simplicibus, sed cōposita, 1. Phy. 3. sunt priora & notiora quoad nos. 1. post. 12. Ideo præposuit definitionem ad ipsam diuisionem. *Dubit.* Amplius dubitatur, si quatuor sūt partes dialecticæ, s. definitiua, diuisiua, demonstratiua, & resolutiua; dum dicit Porphyrius, istarū quinque vocum notitiam vtilem, ac necessariā existere ad viam diuisiuam, definitiuam, demō stratiuamq;, & tacuit resolutiuam, cùm vię resolutiuæ proprium sit compositæ in simplicissimas, ex quibus constat partium rationes resoluere, vt cùm Syllogismum in propositiones, propositiones in terminos dissoluimus; Plures sunt respondendi modi, & Primo quod illarū *Alia sol.* trium solùm facta est mentio, quia ad illas potissimùm vtilis est harum cognitio vocum, demō stratio enim fit ex definitionibus, definitiones ex diuisionibus, diuisiones verò ex generibus in species per proprias deductis differentias. *Alia sol.* Alia solutio est, qua re meminit Porphyrius illarum trium, & non resolutiuæ, quia illæ tres sunt in uicem colligatæ, definitiua enim pars diuisiua indiget, at vtraq; demōstratiua, resolutiua verò nullius, sed per se sola separata, ac seiuncta esse videtur: *Alia sol.* Alia solutio est, pro qua sciendum, φ pars resolutiua est contraria diuisiuę, id est, resolutio est contraria diuisioni, nam resolutio resoluit vnum in plura, sicut qui hominem in mē bra, resoluit illa in humores, illos in elementa, illa verò in materiam, & formam: diuisio autē ex pluribus desinit in vno, qui diuid it enim dicit animalium, aliud bipes. aliud quadrupes. Bipedum aliud solo sensū agitur, aliud ratione: Amplius diuisio à simplicioribus ad composita, resolutio à cōpositis ad simpliciora. Resolutio est etiam contraria definitioni, nam resolutio est substantiæ demolitio. Definitio verò est substantiæ fabricatio: Amplius si resolutio est contraria diuisioni, ergo etiam definitioni, consequentia probatur, nam definitio sine diuisione fieri non potest. Resolutio est etiam contraria demonstrationi: quia si est contraria definitioni, & diuisioni; ergo & demonstrationi; probatur consequentia, nam demonstratio ex vtraque conficitur, definitione scilicet, & diuisione: His ergo præcognitis, ad Dubiū dico, quod Porphy. prætermisit resolutionem, nam cognito vno contrariorum, cognoscitur & reliquum, nam veluti idem est accliue, & decliue, & non nisi solo habitu differunt, ita resolutio, & compositio: nam resolutio est, à compositis ad simplicia progressus; compositio ē à simplicibus ad composita: Simplicia enim componimus, & composita resoluimus.

Vtili existente istarum rerum speculatione compē diosam tibi traditionem faciens: tentabo breuiter, velut introductionis modo, ea quæ ab Antiquis dicta sunt aggredi;

Postquàm dixit intentionem, & causam intentionis, quæ intentio est tractare de quinq; vocibus, tanquàm de subiecto huius libri, & causa intentionis est propter hanc vtilitatem, s. propter doctrinam prędicamentorum Ar. & propter assignandas definitiones, diuisiones, & demonstrationes, quę vtilitas est quadruplex. Prima (vt dictum) ad Ar. prędicamenta. Secunda ad integram definitionum assignationem. Tertia ad

tia ad rectam diuisionum perspectionem. Quarta ad veracissima m demonstrationem conclusionum: In hac secunda parte text. intentio sua est præponere modum considerandi, seu modum procedendi, dicens quòd vult compendiosè & breuiter, modo compendij, & sub breuitate procedere in definiendis, & tractandis his quinque Vocibus: causa intentionis, quare vult breuiter, & compendiosè procedere, hæc est, quoniam tria sunt illa, quę exhortatur iuuenes ad legenda veterum volumina: Primum est dictorum longitudo: Secundum est obscura oratio: Tertium est reconditarum & difficilium sententiarum magnitudo; Porphyrius ergo alliciens ad se auditorem, libellum hunc ab omnibus his abſentem pollicetur; & Primū quod polliceri videtur est, quòd vult esse breuis, non afficiens fastidio auditores, ꝓpter nimiam ꝓlixitatem: Aggreditur ergo, & dicit vtili existente istarum rerum speculatione. i. cùm sit vtilis speculatio. i. notitia istarum rerum. i. quinque Prædicabilium, cōpendiosam tibi traditionē. i. tractatum breuem, & vtilem faciens, tentabo breuiter (velut introductionis modo) ea quę ab antiquis dicta sunt aggredi, & nota illam particulam, quādo dixit vtili existente, dixit (vtili) ostendendo ly necessarium positum in principio, quod debet exponi vtile, ex quibus omnibus iam clare patet Porphyrium velle euitare plixitatem in illis verbis, quando dixit tentabo breuiter compendiosam tibi traditionē faciens, velle etiam euitare obscuritatem, quādo dixit velut introductionis modo, sed verba ipsē tis textus sunt ponderatione digna, quid nam intelligit per ly tentabo, quo verbo vtus ē Ari. 1. Phy t. & 2. de anima 12; quod verbum denotat modestiam, nam poterat dicere Porphyrius dabo pfectam notitiam quinq; Prædicabiliū: sed quoniam fuisset nimis arrogans pollicitatio, ideo dixit tentabo, viens modestia. i. conabor. i. vltimas vires faciam breuiori, & faciliori modo, quo possum hæc quinque Prædicabilia declarare, ne tirones in facultate logices deterream: Sed dubitatur, quare Porphyrius primo

Dubit. *Solutio.* ꝓposuit subiectum deinde vtilitatem? Dicas, ꝙ nullus erit, qui aliquem librum potest intelligere, nisi quæ ipsius intentio sit, exactè præcognouerit, dicit enim Alexāder Aphrodisiensis, illi qui libri intentionem ignorant, similes sūt his qui iter faciunt, & quo tendunt, nesciunt; in multos, & meandros, & labyrinthos intercidunt; nec qui intentionē libri cognoscit optimè librum perlegit, nisi vtilitatem animaduertit, ideo Porphyrius ꝓponendo subiectū, ꝓposuit etiam vtilitatem, ex illo subiecto prouenit tem, nam ex vtilitate sequitur admiratio, ex admiratione inquisitio, & ex inquisitione sequitur cognitio, eoq; magis, quoniam mos, atque vetus cōsuetudo Ar. ē in quibuscumq; suis operibus semper pręponere subiectum, de quo pertractare intendit, tum in logica, tum etiā in naturali philosophia: in libro enim Peryhermenias c. 1. ꝓposuit nomen, & verbum, in libro priorum c. 1. præposuit subiectum, quando dixit primū oportet dicere circa quid, & cuius, quoniam circa demonstrationem gratia scientiæ demonstratiuæ, in 1. libro priorū c. 1. quando dixit Primum igitur dicēdum quid est Syllogismus, verùm etiam in 1. Phy. text. 1. manifestum, ꝙ quę sunt circa principia de natura, primùm determinata tentādum in tertio phy. de motu: In primo de generatione præponens subiectum, ait de generatione autem, & corruptione eorum, quæ natura generantur, & corrumpuntur, in primo libro meteororū, c. 1. ait reliquum autem huius methodi est, adhuc consyderandum, quod omnes priores meteorologiam vocabant, in primo de anima tex. 1. inquit, propter vtraq; hęc animæ historiam rationabiliter vtiq; in primis ponemus, in tertio de anima tex. 1. asserit, de parte autē animæ qua cognoscit anima, & sapit: patet ergo inductione facta in libris logicalibus, & naturalib' semper subiectum tractandum præponi ab Ar. Porphyrius sui pręceptoris imitator, voluit in hoc suo libello primùm ꝓponere Subiectum, scilicet quid sit Genus, quid Differentia, quid Species, quid Proprium, & quid Accidens, Sed *Dubi.* dices, si pręcognitiones in principio cuiuscuq; libri ꝓponendę, atq; declarandæ numero sunt octo, teste Auer. in 1. Phy. in prologo subiectū nempè, vtilitas, ordo diuisio, ꝓportio, nomen libri, via doctrinæ, & nomē auctoris, quare Ar. & Porphyrius primo loco ꝓponunt subiectum & non aliquam aliarum pcognitionū? Soluas, *Solut.* dicens ex 3. cęli 6. 7. met. 23. & Galenus in lib. de constitutione artis, quęlibet ars in faciendo, similiter in agendo, & docendo, ordinatur ex fine pcognito, quem intendimus docere & agere, tamen quia omnia reliqua ad intentionem ordinamus, viam doctrinę, ordinem doctrinę, diuisionem, vtilitatem, & alia, iuxta illam intētionem. Quare meritò illud primò. i. subiectū cognoscendum: Iterum Dubitabis, quare Porphyrius ꝓponit pdicabilia ad pdicamenta. Sol- *Dubit.* uas, quoniam pdicamentum constat ex ordina *Sol.* ta collectione plurium prædicabilium, secundum sub & supra, in recta linea prædicamenta li; & à latere. In recta quidem ordinantur genera, & species, vsque ad specialissima: à latere autem ordinantur differentiæ, vt manifestū est in quolibet prædicamento, ergo necesse est pręcognoscere quid genus, & quotu plex genus, & quid species, & differentia, & quotuplex species, & differentiæ: Amplius in quolibet prædicamento sunt quædam propria, quæ distinguūtur contra communia, & se habent vt accidentia, ergo necesse est cognoscere quid proprium,

& quot modis dicitur, idem dico de accidente, aliter esset impossibile scientiam habere de pdicamentis, maxima ergo cum ratione, pcedit librum de Prædicamentis.

Altioribus quidem quæstionibus abstinens. simpliciores verò mediocriter coniectans.

Cùm in superiori parte tex. pposuit modũ considerandi, seu pcedendi in pscrutãdis his quinque Vocibus, dicens q breuiter, & cõpendiosè eas ptractaturus est, in hac parte tex. volés hortari auditores, asserit, q nõ vult facere altas, difficiles, & arduas quæstiones, sicut faciunt alij., excusando se à modo quẽ alij sequũtur sed vult abstinere ab illis, faciens illas tantùm quæstiones, quę sunt simpliciores. i. faciliores, quæ sine difficultate, à nouitijs pcipi possunt: dicit ergo Porph. altioribus quidẽ. i. difficilioribus q̃stionibus. i. difficultatibus abstinens, simpliciores, i. faciliores verò mediocriter. i. pbabiliter cõiectans. s. considerans. Sed quęres, quid intelligit p altiores quęstiones? Dicas q intendit eas, quę trascendunt negotium Logicũ, & non sunt q̃sita Logica, sed altiora. i. ptinentia ad altiores artes. s. ad Metaph. & p simpliciores intendit ea, quę de istis quinq; ad Logicum ptinent, quæ simplices nuncupantur respectu aliarum, & sic dicit velle abstinere ab his quęstionibus altis. i. Methaphisicis, sed tñ vult considerare, & perquirere quæstiones simplices. i. logicas, ad Logicum, non aũt ad methaphisicum ptinentes.

Dubit.
Solut.

Mox de generibus & speciebus, illud quidem siue subsistant, siue in solis nudis intellectib⁹ posita sint. Et siue subsistentia corporalia sint, an incorporalia: Et vtrum separata, an in sensibilibus posita: & circa hæc consistentia, dicere recusabo.

Cùm asseruit velle abstinere ab altioribus, difficillimis, atq; perarduis quæstionibus; nũc explicat particulariter, quæ sunt illę altiores quęstiones, à quibus vult abstinere, qm̃ (vt dictũ ẽ) tria sunt quę iuuenes exhortantur ad legenda veterum volumina: Primũ ẽ dictorũ lõgitudo. Secundũ obscura ratio: Tertium est recondita rum, & difficiliũ sentẽtiarũ magnitudo, Porph. alliciens ad se auditorem: libellũ hunc ab omnibus his absentem pollicetur, dicés suam intẽtionem non esse altas, & difficiles quæstiones examinare; Diuiditur iste tex. in tres partes in prima, ibi (mox de generibus) nominat, atque explicat quæstiones difficiles, à quibus vult abstinere, in secunda, ibi (altissimum) assignat causam, ppter quam vult abstinere ab his quęstionibus in tertia, ibi (illud verò quẽmadmodũ) assignat pprium modum considerandi quinq; vniuersalia: quantum ad primum, dicit Porphyrius. Mox. i. ad præsens quæsita ardua, difficilia, & alta, quæ de generibus, & speciebus fiunt, si tu nescis, quę sunt, & quot sunt, & quomodo nominantur, quasi dicat Porph. hęc sũt, & illud scilicet est primum, siue. i. an genera, & species subsistant i. existãt in rerum natura extra intellectum, siue. i. an sint posita in solis nudis intellectibus. i. an sint aliquod figmentum existens in mẽte, seu in intellectu solùm, nudo & puro, & non extra intellectum? Secundum quæsitũ difficile est, & si genera, & species sunt in rerum natura: vtrum sunt corporalia. i. corpora an incorporea? Tertium quæsitum, vtrum separata, an in sensibilibus posita. i. vtrum genera, & species sint posita in sensibilibus. i. in reb⁹ singularibus, indiuiduis, quas sensu pcipimus, an sunt separata ab istis rebus indiuiduis singularibus? & circa hæc consistentia. i. & alia quæsita consistentia. i. contingentia circa hęc. s. genera & species dicere recusabo.

Diuisio tex.

Altissimum enim est huiusmodi negotium, & altioris maioris indigens inquisitionis.

Postquàm dixit velle abstinere ab altis, & difficilibus quæstionibus, nec non explicauit, quæ sunt illę altiores quæstiones: nunc in hac secunda parte text. intendit reddere causam, quare vult abstinere à talibus pdificilibus quæstionibus, & dicit, sed pro intelligentia, Nota quòd ly (enim) est signum redditiuum causę, quasi dicat, ideo recusabo istas quęstiões, & ab illis abstinebo, quoniam huiusmodi negotium, idest facere tales quęstiones, est quoddam negotiũ altissimum. i. est quidam labor, qui à Logicis subferri non potest, & ideo dicitur negotium altissimum quia est de rebus altissimis subtilib⁹, veluti est opus Metaph. quod tractat de deo glorioso, & de intelligentijs, rebus quidẽ pciosissimis, difficillimis, atq, altissimis, q̃ iõ sunt altissimę, qm̃ sunt prima entia vniuersi, & in loco altissimo, qui locus est cęlũ: vnde scientia sumit nomen à subiecto, si subiectum ẽ altũ, pciosum ac nobile, non secus scientia illius rei, nulli dubium est, q est alta pciosa, atq; nobilis, & quãto magis subiectum est altius, tanto magis & scientia illius subiecti, & quantò maximè subiectum est altissimum: tanto magis scientia ẽ altissima, p regulam topicam, sicut se habet simpliciter ad simpliciter, sic se habet magis, ad magis; & maximè ad maximè, vt si subiectũ ẽ nobile, scientia ẽ nobilis; si subiectũ ẽ magis nobile, sciẽtia ẽ magis nobilis; si subiectũ ẽ maximè nobile, sine dubio sciẽtia erit maxime nobilis, & altioris, maioris indigens inquisitiõis. i. & facere hmõi q̃stiones nõ solũ ẽ negotiũ altissimũ, &c. i. sed ẽt indigẽs maioris inquisitiõis. i. considerationis, atq; pscrutatiõis, q̃ inquisitio, seu consideratio, atq; perscrutatio nõ ẽ logica, neq; naturalis, sed supranaturalis. i. Methaphisica.

Illud verò, quemadmodum de his ac de propositis magis probabiliter antiqui tractauerunt, & horum maximè Peripatetici, tibi nunc tētabo monstrare.

Cum in superiori parte tex. assignauit causam; ꝑpter quam vult abstinere ab altis quæstionibus, quoniam est negotium altissimum, & supmum, excedens vires logicas: nunc intendit assignare ꝓprium modum considerandi quinq; vniuersalia, sub quo considerare intendit, & dicit: O Chrysaori nunc in hoc libello tentabo, idest vires meas faciam: monstrare. i. declarare tibi; quemadmodum. i. eo modo, quo de his, scilicet generibus, & speciebus, ac de ꝓpositis, id est in primo tex. s. de Differentia, Proprio, & Accidente, quę fuerunt ꝓposita in principio huius c. magis ꝓbabiliter, i. Logicè, non Theologicè, & Methaphisicè, antiqui tractauerunt, & horum maximè Peripatetici quoniā ex omnibus qui de his tractarunt logicæ, quàm maximè diligentes fuerunt, Antiqui Peripatetici, & per Peripateticos, intellige Platonicos, & Aristotelicos, quoniam qui cum Platone erant in achademia à deambulando sunt Peripatetici dicti; Mortuo Platone successit Ar. in Liceo, & Zenocrates in academia, qui Aristotelem secuti Peripatetici, ex Liceo dicebantur, qui Zenocratem Peripatetici, ex achademia; demum absoleta loci cognominatione, Aristoteleci dicti sunt Peripatetici: Zenocratici verò, absoleta actionis cognominatione, achademici dicti sunt. *Dubit.* Sed Dubitabis, si Prædicabilia numero sunt quinque, numerata à Porph. in initio huius csp. genus nempè, Species, Differentia, Proprium, & Accidens: quare in hoc tex. nominauit duo tm̄, qn̄ dixit mox de Generibus, & Speciebus, & non explicauit Differentiā, Propriū, & Accidens? *Solutio:* Respondent Aliqui, & dicunt, ꝙ Antiqui Peripatetici solū de Genere, & Specie illas quæstiones expresserunt, quia Gen⁹, & Species ꝑdicantur in quid, & dicūt totum: alia autem ꝑdicabilia ꝑdicantur in quale, & dicunt partem, ideo genus, & species videntur habere quandam rationem essendi per se: Differentia verò Proprium, & Accidens habent rationem essendi in alio, ideo non ita conuenienter de his tribus, sicut de genere, & Specie, quæritur vtrum per se existant, aut non, & vtrum sint in sensibilibus, aut separata ab illis, vel Aliter dicendum, *Alia sol.* & melius, & si Porph. expressit solùm Genus, & Speciem: tamen implicitè alia intellexit, ex quo ad hęc duo reducuntur: Differētia enim est potentia in Genere, & actu in Specie, cū sit dispositio adueniens generi, & constituat speciem, tanquā partē eius: Proprium verò est in genere, & specie p se, tanq̄ fluēs à natura illorum; sed accidens est in illis p accidens, ratiōe indiuidui, hę sunt duæ solutiones, quæ licet sint veræ, & adaptari possint, tamen dicerem multò melius, iudicio meo ꝙ Porph. ideo hic nominauit genera tantùm, & species, & non alia ꝑdicabilia: seruans ordinem breuitatis, & ne eadem totiens repetere videatur, quem quoquè breuitatis ordinem, seruauit in principio tractatus, qn̄ dixit, videntur aūt neq; genus, neque species simpliciter dici: *Alia sol.* *Dub.* Sed dices tu, si fuisset amator breuitatis, nominasset genera solùm, dicens mox de generibus, & non dixisset, mox de generibus, & speciebus: *Solutio.* Dicas ꝙ hoc non stetit p ipsū nominare genera tm̄: tn̄ fuit coact⁹ ex natura rerum, nominare genera, & species, qm̄ sunt relatiua, quorum priuilegium ac natura est, ꝙ nominato vno debet exprimi, atq; nominari reliquum; & qm̄ genera, & species sunt relatiua, teste Porph. in c. de specie, meritò, & rationabiliter seruans vtrumq; ordinem. s. breuitatis, & relationis fuit coactus nominare nō genera solùm, neq; species solùm, sed coniunctim vtraq;, & genera, & species, dicendo mox de generibus, & speciebus, ad inuicem relatiuis. *Dub. aliorum.* Amplius Dubitatur ex Aristotele 2. post. 1. vbi asserit quęsita, quæ naturali desiderio sciri ab omnibus desiderātur, numero esse quatuor, duo simplicia vt si est, & quid est, duo verò cōposita, vt quia est, & ꝑpter quid est: quare Porphy. hic exprimit duo tantùm, s. primum, & secundm, & non alia? dicit enim, ꝙ vult abstinere ab his quæstionibus, vtrū genera, & species subsistant p se, aut sint solùm in intellectu; & vtrum sint corporea, vel incorporea: & vtrum sint in singularibus, an separata: prima quæstio, est de existentia generis, & speciei: alię duę sunt de quiditate ipsius: *Solutio aliorū.* Soluunt, & dicunt, ꝙ quæstio si est, & quid est respiciunt subiectum, sunt de subiecto, quæstio autem quia, & ꝑpter quid respicit passionem: & quoniā in hoc libro ipse est determinaturus de ꝓprietatibus, & passionibus quinque prędicabilium; ideo nominauit questiones, à quibus vult abstinere, & non eas, à quibus non vult abstinere.

Videtur autem neq; genus, neque species simpliciter dici. *Tex. 3.*

Pro cōtinuatione huius tex. ē notandū illud ꝑceptum Ar. supra declaratū, ꝙ quicunq; artifex rōnalis, quicquid facit, agit, aut docet, non pōt id agere, facere, aut docere, nisi duobus motib⁹ vtatur; quorum primus resolutiuus appellatur, alter verò cōpositiuus, factiuus, seu exequutiu⁹, vocatur. veluti notatum reliquit Ar. 7. Met. 23. primus, qui dicitur resolutiuus fit in ꝓlogo libri, secundus aūt, qui executiuus appellatur, fit in tractatu, quo stante, continuetur iste tex. hoc pacto: postq̄ Porph. compleuit ꝓlogum, in quo *Cōtinuatio.* vsus est motu resolutiuo, in quo præposuit subiectum, & numerū subiecti, dicens esse quinq; ꝑdicabilia numero, genus nēpè, drīam, speciē,

Proprium

proprium, atq; accidens, & vtilitatem, & modum considerandi subiectum: Núc incipit tractare, exequi, & ordinatè declarare subiectum, & numerum subiecti, vtens secundo motu, qui exequutiuus vocatur, & quoniam subiecta præposita in ꝓlogo sunt quinq;, & primo loco fuit numeratum genus, ideo de genere primò considerat: hæc est intentio vniuersalis totius capituli: intentio verò particularis pñtis text. est declarare, ꝙ genus non dicitur vno modo; sed pluribus modis, & numerat primã generis significationem: diuiditur ergo iste text. in tres partes, in prima ibi (Videtur autem) ostendit, ꝙ genus non dicitur vno modo, sed pluribus modis, similiter & species: In secunda ibi (genus enim dicitur) nominat primam generis significationem: In tertia ibi (secundum qua) exemplo, more suo exemplificat hanc primam significationem generis; dicit ergo Porph. O Crysaori scias, ꝙ genus non dicitur vno modo, neque species dicitur vno modo, sed pluribus modis, ideo antequam describam atq; definiam ipsũ genus, oportet diuidere hoc nomen, i. genus in sua significata, deinde accipiemus significatum illud, de quo loqui intendimus semper seruando regulam Ar. 1. cæli. 110. vbi inquit ꝙ nomen æquiuocum, & multiplex semper prius est diuidendum in sua significata, quoniam æquiuocatio plerumq; obscuritatem, atq; errorem generat, cùm aliam, qui doceat, aliã, qui audiat eiusdem nominis significationem, accipiat, vt de cęlesti cane quis docere volens, dicat canis, nisi prius dixerit, de quo cane loquatur, errorem in animo auditoris efficiet: omnes igitur canis significationes numerare oportet, alius s. cęlestis, alius terrenus, alius marinus est; dicat deinde, de cęlesti sermo est: sic Porphy. more Philosophorum ꝓcedens, omnes generis significationes connumerat; vltimo, de quo genere loquatur, declarat: Sunt modò ponderãda verba text. & primò quid intelligit per ly (videtur) Nota, ꝙ habet multa significata, & primò sumitur, ꝓ vt dicit apparentiam, & non existentiam, veluti sunt quidam homines, qui volunt apparere, & non esse, volunt denominari, exaltari, & glorifari gloria magna, sine labore, & fastidio: volũt dici scientes, absq; quod sint digni, dici scientes, vt aurum pigmentum dicitur, apparet aurũ tñ nõ ẽ aurũ: Alio modo sumitur, prout dicit imaginem, vt si dicerem, paries videtur albus: Alio modo prout significat opinionem, vt si dicerem, ita mihi videtur in hoc dicendum, idest hæc est opinio mea: Alio modo significat communem opinionẽ, vt si dicerem: sic videtur omnibus i. hęc est communis omnium opinio: Alio modo prout idem significat, ꝙ conuenit, vt sumpsit Ar. 2. de anima 21: Alio modo ꝓ certè, sine dubitatione, vt dicit veritatem & certitudinem in rebus veris, & famosis, dicens cõfirmationem. 1. de anima 19. quo stante dicas ꝙ Porph. hic accipit ly videtur ꝓ certè, ꝓut dicit certitudinem sine dubio, vt dicit veritatẽ, quia sic est: quoniam omnes Philosophi affirmant ꝓ vero, ꝙ genus non videtur dici. i. non dicitur simpliciter, idest vno modo, sed dicitur pluribꝰ modis: Amplius quid intelligit per ly (autem) in quo debes scire, ꝙ aliquando sumitur ꝓ sed, veluti sumpsit Ar. 1. Phy 2. aliquando, prout est nota diuisionis, vt 1. de anima 84. & 3. de anima 16. Aliquando sumitur prout est nota continuationis, & præsertim in principio librorum, qui continuantur cum præcedentibus, aut in initijs textuum ꝑsupponentium ꝑcedentes, vt in primo libro de gen. & cor. qui incipit de generatione autem & corruptione, ita etiam sumitur in principio tertij de anima, vbi incipit, de parte autem animę; dicas ergo, ꝙ hic accipitur prout est nota continuationis: Sed quid per ly (dici) Nota quod aliquando sumitur pro prædicari, vt animal dicitur de homine, idest prædicatur de homine, veluti in cap. de substantia sumpsit Arist. Aliquando sumitur dici, ꝓ nominari, veluti in eodem c. de substantia sumpsit Ar. quando dixit substantia ꝓpriè, principaliter, & maximè dicitur, idest, nominatur. hic sumitur pro nominatur. Videndum est modò quid per ly (simpliciter) pro cuius intelligentia, est sciendum quòd multis modis sumitur; & primo modo vt dicit communitatem, & vniuersalitatem, vt 2. Phy. 61. Alio modo sumitur pro communi ad id ꝙ est per se, & p accidens, vt. 8 Phy 46. primus motor, non mouetur simpliciter, idest neq; per se, neq; p accidens. s. neq; essentialiter neq; accidentaliter: Alio modo prout distinguitur cõtra secundum quid: Alio modo simpliciter, idest ruditer & inconsideratè. Alio modo simpliciter, idest naturaliter, 1. Phy. 2. & 1. post. 12: Alio modo simpliciter, i. vniuersaliter. 1. Phy. 61. & 1. post. 42. Alio modo simpliciter, i. ꝓpriè: Alio modo sumitur vt distinguitur contra p accidens. 1. Phy. 75. Alio modo simpliciter, i. manifestè, vt 1. de anima 13. Alio modo simpliciter, i. principaliter, vt 2. de aĩa 40 & 41. Alio mõ ꝓ necessario vt 2. Phy. 57. Alio mõ simpliciter, idest sine distinctione, vt 2. de anima 55. Alio modo simpliciter, idest semper 2. Phy. 57 & 55. Alio modo pro actu 1. post. 4. & 6. Alio modo pro potentia 1. post. 4. & 6. Alio modo pro vniuersè. Alio modo simpliciter, i. omnibus modis. Alio modo simpliciter, idest ꝓpriè. Alio modo idest sine permixtione. Alio modo simpliciter, idest purè, incomplexè, vt sermo simplex, idest purus, simplex, verus, vniuocus, non æquiuocus. Alio modo simpliciter, i. vniuersaliter, vt illud signum omnis: Alio modo simpliciter, prout distinguitur contra multipliciter, vt Aristot. primo Physic. 25.

Diuisio text.

2.deanima 57.& 61.Alio modo simpliciter, i.
vno modo:quibus ergo significatis sic stantib⁹
hic sumitur simpliciter, idest vno modo, quasi
dicat Porph.sic, O Chrysaori, genus neq; idest
non videtur dici,i.verè,certè non dicitur,idest
non nominatur simpliciter,i. vno modo : sed
verè,certè videtur dici, i. nominatur pluribus
modis : & species neq; idest non videtur dici,
idest non dicitur simpliciter , non nominatur
vno modo,sed pluribus modis : ideo oportet vi
dere primò quot modis genus dicatur,antequã
Dub. determinemus,& dicamus, quid est Gen⁹: Sed
dubitaret ingeniosus, cur de genere primùm,
quã de alijs vocibus,voluit agere Porphyrius ?
circa hanc dubitationem variæ quidem sunt re
sponsiones,quæ omnes adaptari possunt, qua-
rum Prima est talis: ideo primùm considerat,
& tractat de genere:qm̃ genus primùm fuit ꝓ
positũ : vnde oritur talis ratio,illud primò tra-
ctatur in tractatu,quod primò proponitur in ꝓ
logo,atqui genus primò proponitur in ꝓlogo,
ergo genus primò tractatur in tractatu: Alia so
Solutio. lutio prius enim de genere ; quoniã genus oĩa
sub se continet,quod si aufertur,omnia alia au-
feruntur,nam si animal (quod ẽ gen⁹ aufertur)
aufertur etiam homo, qui est species,& ratio-
nalitas quæ est differentia,& risibilitas quæ est
proprium, & grammaticum quod est accidẽs,
vnde valet argumentari à superiori ad inferius
negatiuè:verbi gratia non est animal, ergo non
Alia sol. est homo: Alia solutio ꝓ qua est sciendum, ꝙ
genus,natura p̃cedit speciem, vt ait Ar.in.c.de
priori,sed ars debet imitari naturã,:i. tractare
& considerare res. sicut sunt 2.Phy. 22. sed ge-
nus apud nãm est prius specie : meritò Porph.
vt peritus artifex, prius considerat de genere,
quã de specie: Alia solutio, ideo prius de gene-
Alia sol. re;quoniam genus ẽ magis vniuersale, species
verò est minus vniuersalis:vnde fiat ratio, vni-
uersaliora debent p̃cedere minus vniuersalia;
1.Phy. 4.& 57.sed genus est magis vniuersale,
quàm species.1.Phy, 4.ergo genus debet præ-
cedere speciem , vnde optimè quidem Porph.
prius tractando de genere,quã de specie: Vel a-
Alia sol. liter dicendum, ideo prius de genere: quoniã
genus diuiditur in species,ex quo oritur tale ar
gumentũ,illud,quod diuiditur in aliquas par-
tes,est prius illis:sed genus diuiditur in species
Alia sol. teste Porph.c.de specie,meritò genus p̃ponitur
speciei:Aliter dicendum , ideo prius de genere
considerat Porph.quoniam genus ẽ causa spe-
ciei,vt ait Auer.2. post. 94. Vnde fiat talis ra-
tio,causa p̃cedit causatum,1.post.11.sed genus
est causa speciei,ergo genus p̃cedit speciem,&
prius consideratur,quã species; Aliter soluen-
Alia sol. dum,idem prius cepit à genere:quoniam gen⁹
est notius omnibus, teste Ar.6.top, loco 53. ex
quo fiat ratio,ordo doctrinæ incipit à notiori-
bus.1.Phy. 4.& 57.Sed genus est notius omni-
bus alijs, meritò ergo prius cepit à genere quã
Alia sol. ab alijs. Aliter dicendum ideo prius a genere,
quã ab alijs; qm̃ genus p̃dicatur in quid: diffe-
rentia verò p̃dicatur in quale quid propriũ,&
accidens p̃dicantur in quale: & qm̃ ipsũ quid
dicit substantiam,ipsum quale dicit accidens,
quæ substantia est prior accidẽte.7.met.4. Ar.
ideo prius de genere, quàm de alijs ; Sed dices
Dub. si genus p̃dicatur in quid, species etiam præ-
dicatur in quid, quare prius à genere, quàm
Sol. à specie,si vtrumq; p̃dicatur in quid ? Dicas,
Alia sol. quoniam genus est vniuersalius specie; Alia so-
lutio ideo prius de genere,qm̃ genus dicit ma-
teriam,vt ait Porph.c.de differentia,species di
cit formã.1.Phy.60.& 66, Vnde fiat ratio, ma-
teria 1.met.17.& in toto primo libro Phy.p̃ce-
dit formam,sed genus dicit materiam , species
verò dicit formam: meritò ergo prius de gene-
re, quàm de specie sermonem fecit. Sed dices
Dub. forma est melior materia, 2.Phy.12. quia forma
est actus,2.de anima.2.materia est potentia, 2.
Phy.12.2. de anima 2.& 25. modo vbicũq; hoc
quidẽ melius,hoc verò deterius est,semp prius
est,quod melius est,vt testatur Ar,3.met.11, er
go prius debebat considerate de specie, deinde
Solutio: de genere: Soluitur,ꝓ qua solutione est scien-
dum,ꝙ licet ipsa species sit pfectior genere , &
melior;genus verò sit deterius, tamen Porph,
non seruauit ordinem melioritatis, & pfectio-
nis,sed seruauit ordinem doctrinæ , qui ordo ẽ
ab vniuersalioribus,ab impfectioribus, ad mi
Alia sol. nus vniuersalia,& pfectiora : Alia solutio,ideo
prius de genere.qm̃ genus est principium spe-
ciei,teste Ar.3.Met.10.& 11. Vnde fiat ratio, ta
lis principium p̃cedit principiatum. 5. Met. c.
1.Sed genus est principium speciei;ergo ratio-
nabiliter Porph.primò de genere, qua ab alijs
Dub. initium fecit. Sed Dubitatur , nam id quod est
posterius, non est prius, sed genus , vt animal
est posterius. 1.de anima.8. Arist.ergo non est
prius,si non est prius, non debet primò tracta-
Solutio. ri: Soluas,quod genus cõsideratur bifariã , vno
modo vt genus est, & sic semper natura ẽ prius
ipsa specie. Alio modo vt est quoddam vniuer-
sale , quod vniuersale , aut nihil est , aut si est,
posterius est: tunc dico quòd genus considera-
tum vt est vniuersale,sic est posterius,sed si con
sideratur vt genus est,sic est prius, & per conse
Dubit. quens,prius debet tractari : Iterum Dubitabis
dicens,sicut res est apud naturam,sic debet sci-
ri.2.Met.4. & 2.post.94. Et debent tractari,sed
species sunt priores genere 3. Met. 11.ergo pri⁹
Solutio. debebat tractare de specie,quam de genere:Sol
uitur,ꝙ prius dicitur duobus modis; vno mo-
do prius natura ; Alio modo prius pfectione;
quo stãte dicas,quod verum est, ꝙ species sunt
priores pfectione ipso genere:tamen genus est
prius specie s̃m naturam, Porphy. voluit loqui
prioritatem naturæ, non autem prioritatẽ pfe-
ctionis.

Dub. tionis. Amplius Dubitabit ingeniosus dicés, si omnia quinque Prædicabilia nominantur, & dicuntur pluribus modis, quare Porphy. hic nominauit duo tantùm, genus & speciem? Dicas ideo de alijs non meminit, vt longitudiné euitaret, & vt amator breuitatis; Replica. Sed Dices contra: nam si sequutus esset breuitatem, tunc nominasset solùm genus, & non speciem: Dicas Solutio. q Porph. sequutus admodum fuit breuitatem, & si nominauit genus, & speciem: fuit coactus à natura rerum nominare vtrumq;: qm natura & priuilegium correlatiuorum hæc est, q qui nominat vnum de necessitate, debet nominare & reliquum, modò genus, & species sunt ad inuicem correlatiua teste Porph. c. de specie, iò nominando vtrumque, seruauit ordinem breuitatis, & correlationis. Dub. Amplius Dubitatur dubitatione pedagogo digna, nam dixit Porph. q genus non dicitur simpliciter, idest vno modo, sed dicitur pluribus modis: Dices contra, nam duæ negationes affirmant, modò Porph. vtitur in tex. duplici negatione, ergo affirmat, q genus dicitur vno modo, nó autem pluribus modis, dubitatio quidem risu, & ferula digna, & non est mirum pfectò, nam sicut sunt, sic du Solutio. bitant. Dicas tamen docendo istum pauperculum, qui docet grámaticam, & ipse nescit grámaticam, quòd illæ duæ negationes non cadút super vnum, sed super diuersa; dicit. n. Porph. Videtur autem neque genus, neque species: ecce q vna negatio cadit super genus, alia super speciem, & sic non tenet dubitatiuncula: tunc enim aliquid concluderet, quando illæ duæ negationes caderent super genus solùm, vel super speciem solam.

Genus enim dicitur, & aliquorum quodam modo se habentium ad vnum aliquid, & ad se inuicem collectio: secundum quam significationem, Romanorum dicitur genus ab vnius scilicet habitudine. (Dico autem Romuli) & multitudinis habentium aliquo modo ad inuicem eam quę ab illo est cognationem, iũ diuisionem ab alys generibus dictum.

Postquàm in prima parte pręsentis text. dixit, q genus, & species non dicuntur simpliciter, idest vno modo, sed pluribus modis nunc in hac secunda & tertia parte tex. incipit numerare primam generis significationem, & hoc in secunda parte: in tertia autem, exemplo declarat primam significationé generis, quæ tertia pars incipit ibi (secundum quá) aggrediar ergo verba tex. & dicit q cùm genus dicatur pluribus modis, tamen primo modo dicitur genus collectio aliquorum quodam modo se habentium ad vnum aliquid, & ad se inuicem, & Nota q genus iuxta hanc significationem, non significat quamcumq; collectionem, sed eam, in qua inueniuntur istę duę connexiones, s. q illa multa quodammodo se habeant ad vnum aliquod, & q illamet multa quodam modo se habeant ad inuicem: & aduerte, q ad vnum quodãmodo se habere, nihil aliud significat, nisi illa multa originem habere ab illo, vt omnes eiusdem familię ex vno primo patre, & gens & cóciues ex vna patria oriuntur: & quodammodo ad inuicem se habere, nihil aliud significat, quà q inter se habeant cõnectentes habitudines, quibus ab alijs differant, vt omnes qui sunt de vna familia, inter se coniuncti sunt, dú ibi sunt fratres, sorores, filij, nepotes, & similiter conciues se mutuò respiciunt, dum alij rectores, alij consules, alij milites, alij artifices, hæc ergo aggregatio, seu collectio, seu multitudo dicitur genus: Vnde sequitur, q vnus homo, neq; duo, neq; tres tm̃ constituunt genus: qm̃ debet esse multitudo plurium: qualis Neapolitanorum, Romanorum, Græcorum, Hæbreorum dependentium ab vno, vt Romani acceperunt denominationem à Romulo, & Nota q non solum ille dicitur Romanus qui descédit à Romulo, sed etiam pter patrem, qui Romanus fuit, vel est, si. n. quęritur propter quid Viuolus est Neapolitanus, conuenienter respondetur, quia pater eius est, vel fuit Neapolitanus: habet ergo quilibet Romanus, vel Neapolitanus hanc denominationem à duplici principio, scilicet propinquo, & remoto; principium propinquum ẽ pater, principiũ remotũ ẽ Romulus: tota aũt collectio Romanorum vnum tantùm principium habet, scilicet Romulum; si enim quæritur, pter quid Romani sic vocantur, non respondetur, quia pater eorum Romanus ẽ, aut fuit: sed quia conditor vrbis vocatus est Romulus; Dubit. Sed dices cumulus lapidum potest dici genus, nam videtur q illi adsit multitudo. & lapidum collectio. Solutio. Dicas q illa plurium lapidum multitudo, seu collectio, non dicitur genus: quoniam inter se non habent ordinem, neque habitudinem aliquam; vnde scias, quòd tunc aliqua multitudo dicitur genus, quando habet aliquem respectum ad aliquod vnum principium, quibus ergo sic declaratis, lege literam: videtur autem, neq; genus, neq; species simpliciter dici, idest vno modo sed pluribus modis, & primo modo dicitur genus, collectio aliquorum quodam modo se habentium ad vnum aliquid, & ad se inuicem, secundum quam significationem, collectio Romanorum dicitur genꝰ ab vnius scilicet habitudine, videlicet Romuli, à quo, Romanorum genus, nomen, & principium sumpsit.

Tex. 4. *Dicitur autem & aliter rursus genus, quod est vniuscuiusq; generationis principium: vel ab eo qui genuit, vel ab eo loco in quo quis genitus est.*

Postquàm Porphy. assignauit primam generis signifi-

significationem, in hoc text. intendit assignare secundam, & ipsam exemplo declarare, ideo diuiditur iste tex. in duas partes principales, i. prima assignat secundam significationem generis, in secunda ibi (sic enim Orestem) exemplo declarat secundam significationem generis: quantùm ad primum dicit Porph. Rursus, i. de nouo semp enim illa particula, rursus, & Amplius aliquid noui affert, genus dicitur aliter, i. alio, & secundo modo, quod est principium, idest causa: quoniam principium, & causa 1. Phy. 1. & 48. sunt synonima, vniuscuiusque generationis, quod principium generationis, quasi dicat, est duplex, vel ab eo qui genuit, idest, vel est pater qui generat, vel ab eo loco, in quo quis genitus est, i. vel est locus seu patria, in quo loco quis generatus est; vnde habemus, q̀ genus secundo modo dictum est, principium generationis, q̀ est duplex, vz pater, seu genitor, qui generat, & locus, seu patria, in quo loco aliquis generatus est. Aduerte, quòd principia, seu causæ, ex quibus omne id quod fit, & generatur, sunt quatuor; Prima est materia, vt lapides, ex quib9 fit domus, tanq̃ ex materia: Secunda est forma, vt sam considerare potes. Tertia causa est efficiẽs, quæ facit domum, vt ædificator. Quarta causa est finalis, vt domus fit ꝓpter hunc finem, scilicet vt defendat nos à calore, pluuia, ventis, & frigore; sunt deinde duæ aliæ causæ, quæ sunt causæ per accidens veluti est locus, & tempus, nam omne quod generatur, generari oportet in aliquo loco, & in aliquo tempore: quibus stantibus nota q̀ Porphy. in text. sumpsit duas causas, quarum vna est per se, & est causa efficiens, vt Pater qui generat. Alia verò est per accidens, vt locus seu patria, in quo loco quis est generatus: *Dubit.* Dubitabis, nam dicit Ar. 1. de generatione animalium c. 1. q̀ principia generationis sunt Duo, mas, & femina, pater, & mater: Vnde est q̀ Porph. nominauit patrem solùm, et non matrem? *Solutio.* Soluas pro cuius solutionis Intelligentia est sciendum, q̀ forma, quæ est actus 2. de anima 2. est nobilior materia quæ est potentia, 2. Phy. 12. Pater in generatione concurrit, vt forma, & actus, materia verò concurrit, vt materia & potẽtia 2. de de generatione animalium, c. 1. 5. Met. 1. & 2. de generatione animalium c. 4. sequitur quod Pater sit nobilior matre: Et quoniam denominatio debet fieri à nobiliori. 2. de anima 49. hac de causa Porph. sequens viam nobilitatis, voluit nominare patrem, & non matrem: *Alia sol.* Vel aliter dicas: quoniã pater est agens in generatione, mater est patiẽs teste Ar. 1. de generatione animaliũ c. 2. & qm̃ agens est nobilius passo, 3. de anima 19. ideo nominauit patrem, & non matrem, licet tã pater, quã mater sint principia generationis. *Dubit.* Amplius quidam subtilis posset dubitare dicens, q̀ Porph. videtur diminutus: quoniam sententia est Ar. 4. Phy. 128. q̀ omne quod fit, & generatur oportet q̀ fiat, & generetur in loco, & in tempore: Porphyrius nominauit locũ, & non tempus, ergo diminutus: *Solut.* Soluas q̀ Porph. nullo modo ẽ de diminutione accusandus, immò de sufficientia laudandus; quoniam noluit nominare tempus: quia tempus 4. Phy. 117. 128. non est principium generationis, sed potius ẽ causa per se corruptionis, vbi asserit Arist. hæc verba, tempus tabefacit, & senescunt omnia tẽpore, & obliuiscuntur ꝓpter tempus: Vnde optimè dicebat Pytagoras Paro tempus esse ĩdoctissimum; locus verò est causa generationis, et conseruationis rerum, & est ꝑfectio rei, & ẽ causa longitudinis vitæ. 1. de anima 76. Au. & quoniam Porph. intendit loqui tantùm de principio generationis & conseruationis, non autẽ de principio & causa corruptionis: ideò nominauit locum, relinquendo tempus: *Dubit.* Amplius vertitur in dubium dicit enim Porph. quòd pater, & locus sunt principia generationis, hoc videtur contra Ar. 1. Phy 65. vbi asserit q̀ materia, & forma sunt principia generationis, & nõ nominat patrem, neq; locum. *Solutio* Soluas q̀ principia generationis sunt duobus modis; Quædã sunt extrinseca, veluti pater, & locus: Quædã sunt intrinseca, veluti materia, & forma. 1. Phy. 1. Au. tunc dico, q̀ Ar. meminit tantùm principia intrinseca, quando dixit q̀ materia, & forma sunt principia generationis, Porphy. verò nominauit principia extrinseca, & sic soluitur dubitatio. *Dubit.* Amplius Dubitatur (dictum est supra) quòd tempus est causa obliuionis, ignorãtiæ, & corruptionis: contra dicit enim Themistius 2. Phy. sup tex. 43. tempus esse, & lõgam ætatem, aptissimam ad indaginem veritatis, rationem, atq; efficacissimam: immò Auer. 2. Met. 1. quòd temporis longitudo est necessaria in cõprehensione veritatis: *Sol.* Soluas quòd sermo Ar. est comparatiuus, nam tempus operatur obliuionem, & scientiam, corruptionem, & generationem; tamen magis obliuionem, & corruptionem, quàm scientiam, & generationem: & sic soluitur dubitatio.

Sic enim Orestem quidem dicimus à Tantalo habere genus, Hylum autem ab Hercule; & rursus Pindarum quidem Thebanum esse genere, Platonem verò Atheniensem. etenim patria principiũ generationis quemadmodum & pater;

Postquàm Porphyrius in prima parte hui9 tex. assignauit secundam generis significationem, vbi dixit quòd genus secundo modo dictum, est illud, quod est principium generationis, q̀ est duplex, pater, genitor, & locus, seu patria: nunc in hac secũda parte tex. intendit dare exẽpla, vnum de patre, alterum de patria: Vnde hæc secunda pars diuiditur in tres partes, in

prima

prima dat exemplum, quomodo pater est principium generationis, in secunda ibi (& Rursus Pindarum) dat exemplum, quomodo patria est principium generationis: In tertia ibi (etenim) concludit ꝙ sicut pater est principium generationis, sic etiam & patria: quantum ad primũ, aliquis posset quærere, dicens O, Porph. tu dixisti ꝙ genus secundo modo dictum est principium generationis, scilicet pater, & patria, da mihi exemplum quomodo intelligitur, ꝙ pater est principium generationis. Respondet Porph. & dicit, si tu nescis, quomodo pater est principium generationis; Dicimus nos, idest ego, & alij antiqui Peripatetici explicamus sic, idest hoc modo, Orestem habere genus, idest generationem à Tantalo, hylum autem habere generationem ab Hercule: & scias, ꝙ Porph. ꝑ ly generationis, non intelligit simplicem mutationem, sed ꝓ quadam multitudine generata, eo modo, quo solemus dicere hanc familiã esse bonam generationem, illam verò malam, & patrem debemus intelligere auum, & proauum, ad denotandũ, ꝙ non dicitur genus illud, quod est principium tantùm vnius generati, sed multorum simul, vel successiuè descendentium ab illo, affert deinde aliud exemplum de loco, & dicit, & Rursus, idest & de nouo, post exemplũ datum de principio generationis, quod est pater, adest aliud exemplum de patria, & dicim⁹ Pindarum, Thebanum esse genere; quia natus est Thebis: & Platoné Atheniensem: ergo Thebæ, & Athenæ sunt genera, ex eo quia sũt principia generationis, idest multitudinis generatę, concludens dicit, etenim patria, seu locus principium est generationis, quemadmodum & pater: nam sicut pater est principium effectiuum vniuscuiusque generationis, quia influit semẽ, ita & locus, quia influit virtutem receptam à cęlo, ergo si pater est genus, sic & locus est gen⁹, non dico locus ꝓprius, & particularis, quia ille non influit, nisi in vnum, sed locus communis, veluti est patria quę habet virtutem præseruatiuam, non solùm vnius sed multorum: Videmus enim homines diuersarum patriarum habere distinctos mores, & variatas conditiones, quod quidem ꝓcedit ex diuersitate locorũ à cęlo recipientium diuersas virtutes, & influẽtias, veluti etiam sunt animalia ꝓ locorum qualitate admodum differre teste Ar. 8. de historia animalium c. 29. quæ virtutes, & influentiæ diffunduntur in omnibus, quæ in illo loco nascũtur, videmus enim ꝙ omnes habitantes in eodem loco eundem habent colorem, & vniformem staturam tanto enim est loci vis, atq; potentia, vt incolas omnes ad vnum vniformiter trahat, atque compellat AEthiopia nigros, atq; crispos generat, & statura paruos: Germania candidos, comatos, & statura ꝓceres, atq; arrogantes. Scithę verò immani ferocitatis crudelitate grassantur, omnes Itali semper nobilitate regali fiunt ꝑsulgidi: Galli stollidi: Græci leues: Afri subdoli, auari Siri: acuti Siculi, luxuriosi, semp Asiani & voluptatibus occupati; Hispani elata iactantiæ animositate: & gentes quæ frigidas regiones incolũt, & quæ ꝑ Europam, animo quidem abundant ingenij verò, & artificij parùm habent, & in libertate magis pseuerant; Gentes verò quæ Asiam incolunt, ingenio, & arte abundant, sed animositatem non habent, ꝓpter quod, & parere dominantibus, & seruire pseuerant; at Gręcorum genus, vt mediam ręgionem locorum sortitum est, sic etiam amborum est particeps, nam & animosum, & ingeniosum est, teste Ar. 7. Politicorum c. 7. istæ ergo varietates ex distinctis locis proficiscuntur, quoniam diuersitas varias cælorum vires, atq; potentias suscipit: Sed dubitabis, quomodo patria est principium generationis sicut pater, si pater est principium ꝑ se, patria verò est principium per accidens? Dicas resolutè, & dicant alij quicquid velint, ꝙ quando dicit Porphy. ꝙ patria est principium generationis, quẽadmodum pater, aduerte, quòd ly (quemadmodum, seu sicut) dicit quamdam ꝓportionem, non dicit identitatem, idest non simili modo, sed dicit analogiam: quasi dicat Porph. ꝙ sicut pater est principium per se generatiõis, sic in genere suo patria est principium ꝑ accidens, & ꝓportionaliter, veluti exemplo declarari potest: sicut. n. rex valet in regno, sic princeps in suo principatu: modo ly (sicut) non dicit identitatem, idest ꝙ Princeps sit rex, sed dicit similitudinem, & ꝓportionem, idest ꝙ sicut rex, vt rex, potest in suo regno, similiter Princeps, vt Princeps valet & potest in suo Principatu; sic etiam dicimus de patre, & patria, nõ quia patria sit pater, neq; pater sit patria, sed sunt vtraq; principia generationis ꝓ eorum ꝓportione; pater est principium ꝑ se, patria verò est principium ꝑ accidẽs.

Dub.

Dubit.

Solutio.

Hæc autem videtur prontissima esse significatio, Romani enim dicuntur qui ex genere descendunt Romuli: & Cecropide, qui à Cecrope, & horum proximi; & prius quidem appellatum est genus constitutionq; generationis principium, dehinc etiam & multitudo eorum qui sunt ab vno principio, vt à Romulo quod diuidentes & ab alijs separantes discebamus omnem illam collectionem Romanorum genus. Tex. 5.

Postquàm Porph. duas assignauit generis significationes, quarum Prima fuit collectio multorum: Secunda quæ est principium generatiõis, & vtrasq; exemplo manifestauit: nunc in hoc tex. Respondet tacito quæsito, nam aliquis posset dicere, quæ istarum duarum significationũ est ꝓpinquior, & magis in ꝓmptu ad significationem generis, de quo Logicus intendit? Respondet

spondet, & dicit, si tu uescis quæ istarum significationũ est prouitissima, & maximè ꝑpinqua, dico ꝙ hæc scilicet secunda significatio generis videtur, i. ẽ ꝓptissima: Vel Dicas ꝙ cũ Porph. *Alia cõtinuatio* assignauit duas generis significationes, nunc facit electionem, seu comparationem inter istas duas generis significationes, quas dupliciter comparat, & quò ad vsum, & quò ad ordinem, dicens ꝙ secunda generis significatio est promptissima, & in vsu frequentissima ꝓpter duas rationes, quarum Prima sumitur ex parte reductionis: quoniam prima significatio generis reducitur ad secundam: Secunda ratio sumitur ex parte caulalitatis, quoniam hæc secunda significatio est causa primę significationis. Vnde diuidatur iste tex. in duas partes, in prima facit electionem, & comparationem inter vtramq; generis significationem, afferendo primam rationem; in secunda ibi (& prius) affert secundam rationem, quantùm ad primum vatiæ sũt *Expositio Latinorum.* expositiones, & Prima est Latinorum, qui dicunt ꝙ Porph. hanc secundã cum prima significatione comparando, dicit ꝙ hæc significatio secunda generis; Secundum quam genus principium generationis dicitur, videtur promptissima, idest cõsueta magis, & illam primam minus consuetam esse, dicuntur enim Romani, qui ex genere descendunt Romuli, & Cecropidę, qui ex genere descendunt Cecropis, & consimiles alij. Alia est Grecorum exposi- *Expositio Ammonij.* tio ꝑ qua aduertendum, secundum At. t. post. 11. & 1. Phy. 2. priora sunt duobus modis, quò ad nos, & quò ad naturam; licet dentur tertio modo priora quò ad nos, & quo ad naturam simul. priora quò ad nos, sunt posteriora, quò ad naturam, & quæ sunt priora quò ad naturam, sunt posteriora quò ad nos; verbi gratia, priora quoad naturam; sunt prima materia, & forma, mox quatuor elementa, deinde caro, nerui, ossa, & cæterę eiusdẽ generis partes, postremò homo, natura enim à superioribus, & causis, ad inferiora, & causata: nobis verò qui resupinè sẽper, quæ inferiora sunt, aspicimus, quiq; ab his quæ absunt, quæq; sensibus familiatia, ad ea, q̃ longè à corporibus absunt, deducimur, primũ cognoscitur homo, deinde caro, ossa, & nerui: mox quatuor elementa, postremò materia, & forma: Amplius est Notandũ, ꝙ quę sunt priora naturę, semper sunt nobis posteriora in cognitione, & quæ sunt naturę posteriora, sunt priora cognitione. His sic stantibus, dicit Ammonius duas ꝓpositiones, Prima est, ꝙ secunda generis significatio est prior quò ad naturã, ergo posterior quò ad nos in cognitione: Secũda ꝓpositio, ꝙ prima generis significatio, ẽ posterior quò ad naturam, & est prior quò ad nos in cognitione, magis etenim in promptu, nobisq; notior in consuetudine quadam, vtuq; frequentior est multorum collectio ad vnum aliquid, quodammodo se habens, & ad inuicem, quæ, genus dicitur, secundum primam generis significationem, quàm principium generationis, quod est ab eo qui genuit, vel à loco, ĩ quo quis genitus est, quod genus, in secunda generis significatione nuncupatur: quia à notioribus & prioribus nobis, ordine doctrinæ, iubebat At. 1. Phy. 4. debere ꝓcedere; meritò Porph. ab illa prima generis significatione, quæ posterior est, ordine naturę, incepit. Amplius cùm dixit Porph. hęc autem videtur promptissima significatio, non de prima (vt quidam interpretantur) generis significatione, sed de secunda, loquitur. nam exempla cùm ait, Romani dicuntur qui de genere descendunt Romuli, latè declarant eum, non de prima, sed de secunda loqui significatione: Secundò comparat Porph. istas duas significationes secundùm ordinem; tum naturæ, tum appellationis; dicit enim ꝙ prius est principium generationis, quàm generatio ipsa, vel multitudo generata, ergo prior ẽ secunda generis significatio, q̃ prima secundũ ordinem naturæ: dico autem secundum ordinem naturæ, quia secundum ordinem doctrinæ, prima ꝓcedit secundã: Amplius prius fuit appellatum genus principium generationis, q̃ multitudo, quę descendit ab illo principio, nã post illud principium, nos describentes, & ob alijs separantes multitudinibus, Romanorum multitudinem genus appellauimus, Romanorum à Romulo, a quo fuit principium istius generationis: hinc Nota ꝙ prima generis significatio non dicitur genus, nisi ꝑ secundam: ideo prima reducitur ad secundam. sicut ad causam: patent ergo omnes partes ꝑsentis tex: Sed Du- *Dubit.* bitabis, quare Porph. incepit ab illa generis significatione, quæ dicitur collectio multorum, & non ab illa, quæ est principium generatiõis? Soluas, quoniam sequutus est ordinem doctri- *Solutio.* næ, qui est à nobis notioribus 1. Phy. 4. 57. & 3. Phy. 2. Sed quoniam prima generis significatio est prior & notior secundùm nos, quoniam est multitudo, seu effectus, seu quoddam totum, fluens à secunda generis significatione, quę est principium, & causa, quæ causa est nota secundum naturam. t. post. t. 2. & t. Phy. 1. ideo cępit ab illa, quæ est collectio, & non ab illa, quæ est principium generationis: Sed dices contra nã simplicia debent ꝓcedere composita, sicut par- *Replica* tes ꝓcedunt totum, vt lapides ꝓcedunt totã domum, sed secunda significatio generis est principium, & causa primæ significationis; ergo secunda debet ꝓcedere primam: ergo Porph. prius debebat incipere à secunda quàm à prima generis significatione: Dicas ꝙ Porph. hic non ẽ *Solutio.* sequutus ordinem naturæ, qui est à simpliciori bus ad composita, à causa, à principio ad effectum: Sed sequutus est ordinem doctrinę, qui est ab effectibus cõpositis, causatis, fluetibus à causis

causis, & principijs, & qm̄ prima significatio generis ē causata à secúda, & secúda ē causa primę, ideo prius cępit à prima q̄ à secunda.

Tex. 6. *Aliter autem rursus Genus dicitur, cui supponitur Species; ad horum fortasse similitudinem dictum. etenim principiū quoddam est hm̄õi genus earum quæ sub ipso sunt specierum: videtur ēt & multitudinem continere oēm specierum quæ sub eo sunt.*

Postq̄ Porph. duas numerauit generis significationes, & fecit electioné, & cõparationé, q̄ nam ipsarum ē promptissima: in hoc text. intendit numerare tertiam significationem, causa huius intentionis est, vt ostendat suú dictú esse verú, s. q genus non dicitur vno modo, sed pluribus modis: Diuiditur iste tex. in duas partes, in prima ponit tertiã significationé generis: In secunda ibi (ad horũ fortasse) declarat, quare illud, cui supponitur species, sm̄ philosophos dicitur genus, quò ad primum, dicit Porph. Rursus. i. de nouo, p̄ter duas generis significationes, gen⁹ dicit᷑ aliter, & tertio modo, & est illud, cui supponitur species. i. cui subijcitur species in recta linea p̄dicamentali, verbi gratia, animal dicitur genus, quia ei supponitur in ordine p̄dicamentali Species, vt homo, asinus tanq̄ inferiora superiori suo, quod genus fortasse; vt ipse credit, ita dictum est ꝓpter similitudinem, quam habet cú alijs significationibus generis supra positis, nã habet similitudinem cum genere secundo modo sumpto: sicut. n. genus secundo modo dictum dicitur principium generationis, ita hoc genus, cui supponitur species, ē principiú earum specierũ, quę sunt sub ipso, & etiam habet similitudiné cũ genere primo modo súpto: nã sicut genus primo modo sumptũ, oém multitudinem vno claudit nomine, ita genus tertio modo dictú, quod est illud, cui supponitur species, plurimas species continet, quæ sub eo sũt:

Dub. Sed dices videtur, q Porph. loquatur cú dubitatione, qñ dicit, fortasse:

Solutio. Dicas ly fortasse non dicit dubitationem, sed loquitur humiliter, vtens philosophica reuerentia:

Dubit. Amplius Dubitatur, nam videtur Porph. diminutus; assignãdo tres tantùm generis significationes, cùm multo plures reperiãtur. Ar. n. t. post. 56. & 179: vocat subiectú genus, vt in philosophia naturali genus, seu subiectú ē corpus, & in arte fabrili, gen⁹ seu subiectum ē lignum: Amplius sunt aliæ generis significationes, vt Plato ait in Sophista, vʒ substantia, identitas, alteritas, motus, & status:

Solutio Alber. Soluit Albertus, & dicit, q intentio Porph. non est distinguere generis vocabulum in omnes significationes, sed in eas tantùm, quæ habent affinitatem cum ea significatione generis, qua logici vtuntur, & hæ sunt, quas Porph. posuit, significationes sm̄ Platoné dimisit, quia ꝓposuerat, vt in Prooemio dixit, se potius scripturum, quæ ad Ar. q̄ ad Platonem spectarent:

Dubit. Amplius dubitatur, quare tertia significatio generis non fuit p̄posita duabus primis significationibus, q̄ ad logicum non ptinent:

Solutio. Soluit Albertus, & dicit, q quę sunt magis à nostra intentione remota, debent longius à ꝓposito poni: ideo vltimo loco fuit posita tertia significatio generis:

Dubit. Præterea Dubitatur, si genus logicum non solùm continet species, sed indiuidua: cur in tertia significatione generis, dictum est, genus est cui supponitur species, & non dixit, cui supponitur indiuiduum?

Solut. Soluitur, qm̄ indiuidua subijciuntur generi mediatè, quia mediãte specie. Species autem subijcitur generi immediatè, quod tali rõe ꝓbatur: oē illud, inter quod, & specié nihil mediat, est illud cui immediatè supponitur species sed genus est illud, inter quod & speciem nihil mediat, ergo genus est illud cui immediatè supponitur species:

Dub. Amplius quis dubitabit, ꝓbãs q gen⁹ nõ ē principiú suarú specierú: cõpositú non est principiú suorum cõponétiú, veluti domus, q̄ est composita ex lapidibus, non ē principiú lapidú, ex quibus domus cõponit᷑, immo potius res se habet econtra, sed genus cõponit᷑ ex speciebus, teste Auer. t. Phy. 5. vbi dicit, q triplex est cõpositio, prima est indiuidui, ex materia & forma: Secúda ē speciei, ex genere, & dr̄ia Tertia est generis ex suis speciebus, sequitur ergo clarissimè, q genus est principiú specierú, immò species sunt principia generis: qm̄ gen⁹ componitur ex speciebus:

Solutio. Soluitur dicendo q secundú rei veritaté, genus est principium specierum, vt ait Porph. & confirmat Ar. 3. met. 10 qñ dicit, Specierum principia ipsa genera sũt: tñ ꝓ dubitationis solutione est sciendú, q principium vniuscuiusq; rei, dicitur illud, à quo illa res initiatur, veluti numerus initiatur à puncto, dicimus q punctus est principium lineæ, modò sic est, q essentia speciei initiatur à genere, & completur in dr̄ia, ex quo patet, q genus est principiú quoddam earú, quę sub ipso sunt specierum.

Dub. Amplius Dubitabis, dicens q gen⁹ non continet species, immò potius species cõtinet genus: sic pars continetur à toto, sed genus est pars speciei, vt patet in c. de specie, ergo genus cõtinetur à specie, & non cõtinet speciem:

Solutio. Soluit᷑, q genus cõsiderat᷑ bifariã; Vno modo vt est quodã totũ indeterminatũ: Alio modo vt ē contractú p dr̄iã, & ponitur in definitione speciei, quo stãte, dicas q gen⁹ vt ē cõtractú p dr̄iã & ponitur ī definitiõe speciei, sic ē pars speciei, & cõtinet᷑ sub specie, tãq̄ sub toto, sed si cõsiderat᷑ vt ē quoddã totú indeterminatú, sic cõtinet sub se specié; & nõ cõtinet᷑ sub specie: Vnde sumere potes, q genus est totú, & est pars, respectu tñ diuersorú, & diuerso modo cõsideratú.

Tex. 7. *Tripliciter igitur cũ genus dicatur, de tertio apud Philosophos sermo est, quod etiam describentes assignauerunt dicentes: genus esse quod de pluribus,*

& differentibus specie, in eo quod quid est prædicatur, vt animal.

Postq̃ Porph. dixit φ genus nõ dicitur vno modo, sed plutibus modis, & numerauit aliquas generis significationes, q̃ numero fuerunt tres, seruans morem periti artificis, cuius officium ẽ qñ nomen est æquiuocum, illud diuidere in sua significata, deinde determinare, ne confusum, & ambiguũ, in audientium animo, generet intellectum, ideo voluit ipsius generis, in tria significata, tanq̃ nominis multiplicis, diuisionẽ facere: nunc in hoc tex. de quo generis significato loqui intendit, ipse Porph. & alij Antiqui Peripatetici determinat, sequens morem Ar. 1. post. à 30. vsq; ad 35. vbi declarauit quot modis dicatur per se, deinde in tex. 35. determinauit q̃ sunt illa per se, quę ingrediuntur demõstrationem simpliciter, & hoc quidem est munus peritè docentis, per nomina æquiuoca, vt primo distinguat, deinde accipiat significatũ, de quo intendit sermonem habere, vt sapienter notatũ reliquit Ar. t. cæli. 110. & Aue. 1. post. 33. diuiditur ergo iste tex. in tres partes, in prima Epilogando quæ dixit determinat, de quo significato generis loquuntur Philosophi antiqui, & Porph. cum ipsis: In secunda ibi (quod etiam) describit genus tertio modo dictum de mẽte Philosophorum: In tertia ibi (vt animal) dat exemplum de genere, dicit ergo Porphy. loquendo cum Crysaorio, quasi dicat; O, Chrysaori cùm genus dicatur. i. quia hoc nomen, scilicet genus dicitur multis modis, & pręcipuè triplicitet. i. tribus modis; Primo modo quod est collectio multorum quod pertinet ad legistas: Secundo modo φ est principium generationis, quod pertinet ad naturales: Tertio modo cui supponitur species, quod pertinet ad logicos: Scias φ apud philosophos non est sermo. i. philosophi qui sunt logici nõ cõsiderant de genere primo modo dicto: qm̃ hoc spectat ad legistas, neq; de genere secundo modo dictõ, quia ptinet ad naturales: Sed de illo genere, quod vltimo modo dicitur. s. cui supponitur species, quod etiã describentes ipsi philosophi logicales, assignauerunt, dicentes, idest asserentes, genus tertio modo dictum esse id, quod prędicatur de pluribus differẽtibus specie. i. de pluribus speciebus, quæ ad inuicem differunt, ĩ eo quod quid. i. dicẽs quid idest substantiam illarum specierum: dat exemplum Porph. vt animal, quod pdicatur de homine, leone, & elephãte, qui sunt plures species differentes, de quibus animal substantialiter pdicatur: vt si quis it. terrogabit quid ẽ homo, respondetur φ est animal, sic etiam interrogando de leone, elephante, & de omnibus speciebus, contentis sub animali, tanq̃ sub suo genere: quam generis descriptionem sumpsit Porphy. ab Ar. 1. top. c. 4. Verùm Nota. φ verborũ tex.

intelligentia, φ genus sumitur bifariã, vno modo vt est prima intentio, dicendo, animal: Alio modo, vt est secunda intentio, vt hoc verbum (genus) scias modo, φ qñ dicit genus prædicatur de pluribus non sumitur genus, vt genus, vt est secunda intentio, sed vt est prima intentio, vt animal, non enim dicimus, homo ẽ genus, sed dicimus homo est animal, albedo est color, & triangulus est figura, vnde exponas re solutè, & verisimè sic, genus vt prima intentio, idest natura magis vniuersalis, prædicatur de pluribus speciebus, id est de pluribus naturis, minus vniuersalibus, in eo quod quid, i. dicens substantiam ipsarum: ex quo sequitur, φ genus, vt genus, & secundo intellectum, nõ pdicatur in quid de specie, vt est secunda intentio, non enim valet dicere species ẽ genus, qm̃ secundæ intentiones sunt accidentia, quæ nullo modo in quid pdicantur: Sed Dices contra, nam color est accidens, vt patet in c. de substantia, & tamen prædicatur in quid, vt si aliquis q̃reret, quid est albedo; statim respondebis, dicens φ est color, ecce φ color predicatur in qd & tamen color (vt dictum est) accidens est, ergo sequitur φ non obstante φ genus sumptum vt est secunda intentio, & accidens, non prædicatur in quid: Soluitur quòd color cõsideratur bifariam: vno modo respectu corporis, in quo est; alio modo respectu suarum specierum, tũc dico verum est φ color respectu corporis ẽ accidens, & de illo non prædicatur in quid, sed in quale; nam si quæreres, quale est corpus, conuenienter respondetur est coloratum, sed si consideratur respectu suarum specierum, tunc pdicatur in quid, non vt color est, & accidens, sed vt est genus, idest vt est natura magis vniuersalis, prædicabilis de suis naturis minus vniuersalibus, idest de speciebus, vt dicendo, quid est albedo, nigredo, palledo, respondetur color, qui color licet respectu alterius sit accidẽs, tñ respectu suarũ specierũ ẽ substãtia, & dicit substãtiã, & quid ipsarũ. Vnde nõ inconuenit vnũ & idẽ esse substantiã, & accidens, respectu tñ diuersorum; Ex quibus omnibus collige conclusionẽ, φ qui dicunt genus pdicari in quid de specie, non intelligunt Porph. neq; Ar. nisi exponant eo modo; quo nos exposuimus: Sed contra nã d. Ar. 1. Phy. 27. id quod vni ẽ accñs alteri nõ põt eẽ substantia, sed color ẽ accñs ipsius corpis ergo nõ d. substãtiã albedinis spẽi; Dicas quod id, quod ẽ substãtia vni⁹ nõ ẽ accñs alteri⁹. & ẽ cõtra qñ vno modo cõsideratᶜ, sed diuersis modis sũptũ põt eẽ accñs, & sũbia, vt color ẽ accñs corpis, sed d. sũbiã respectu suarũ spẽrũ. Prçterea dubitatᶜ, videtur n. Porph. superfluus, qñ dicit genus pdicatur de pluribus differẽtibus specie probatur: nam si genus prędicatur de differẽtibus speciebᵘ, ergo intelligitur illa particula d plutibᵘ, ergo superfluᵘ fuit addere ly de pluribᵘ soluunt

Dubit.

Solutio

soluunt omnes, & dicunt, ꝙ ly,&,coniunctio posita inter ly de pluribus differētibus, tenetur expositiuè, vt ꝑ idest, vt sit sensus, genus ꝑdicatur de pluribus, &, idest de differentibus specie & sic Porph. non est superfluus, & scias candide lector, ꝙ hęc non est definitio generis, sed potius descriptio dicitur, nam cùm dicimus gen⁹ est illud, quod ꝑdicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quid, non dicimus substantiam generis, sed dicimus quendam habitum, respectumq; ad species, quæ sub illo collocantur, vt optimè Philoponus in 1. Phy. sup tex. 82. asserere videtur: hinc remouentur oēs dubitationes superfluæ, quę mouentur a'b expositoribus:

Nota ꝓ intelligētia descriptionis ipsi⁹ generis.

Sed circa hanc generis descriptioné, aliqua dicere operepretium est, ꝓ cuius intellectu est sciendum, ꝙ ista nomina scilicet definitio, descriptio, expositio, interpraetatio in significatis valde differunt: nam definitio est ratio, vel oratio, quid est esse rei significans, composita ex genere, & differentia:

Quid est definitio & quotuplex.

& omnis definitio, aut datur p materiam solùm, vt cū dicimus ira est ebullitio sanguinis circa cor: aut p formā solùm, vt ira est appetitus vindictę: aut p vtrāq; s. p materiam, & formam coniunctim, vt Ira ē ebullitio sanguinis circa cor, ob appetitum vindictę teste Ar. 1. de anima 16.

Quid ē descriptio.

Descriptio est ratio, vel oratio composita ex similibus generi, & differentię, vt ex genere, & ꝓprio, vt homo est animal risibile, vel ex genere, & accidente, vt homo est animal bipes: Datur autē descriptio, vt ait Ammonius, vel per Ethimologiam, vt si dicerem homo est sublimem, habens vultum, vel datur p concursum accidentium, vt homo est animal, quod rectè incedit manibus vtitur latos habēs vngues:

Quid ē expositio.

Expositio est vnius ꝓpositionis, minus notę p alteram notiorem, explicatio.

Quid ē interpretatio.

Interꝑtatio est termini, vel ꝓpositionis si est, termini, est explicatio termini de vna lingua in alteram, sicut interprętationes de Gręco in Latinum, vel econuerso, si est ꝓpositionis interprętatio est minus notę propositionis p notiorem, probatio propter interpraetationem alicuius, vel aliquorum terminorum, quæ propositiones minus notę ponebantur, vt illa propositio, dies desinit ratione illius termini desinit, sic interprętatur dies non est, & immediatè, ante hoc fuit, ergo dies desinit, & ita istas interꝑtationes, uocant sorticolę terminorum probationes: Amplius Notandum ꝙ definitum propriè dicit species, vt dicit Ar. 7. Met. 27. Sola enim species definitur, & solius speciei est definitio, communiter tamen loquendo, omne nomen potest esse definitū, illud enim propriè dicitur definitum, de quo propriè assignatur definitio, sed definitio propriè non competit nisi speciei substantiali: accidentia enim 7. Met. 17. non diffiniuntur, vel si definiuntur non propriè, & simpliciter definiuntur, sed secundùm quidita

quòd vt ait Au, hoc nomen definitio, ęquiuocè dicitur de definitione substantię, & de definitione accidentis: Amplius est sciendum, quòd definitio differt à descriptione, vt ait Ammonius, sicut vera ac expressa ab vmbratili pictura: sicut.n. vmbræ, quæ fiunt in tabulis, ostendunt quid ipsa imago repręsentet, non tamē pfectè: Ita descriptio, quid sit res illa, quę describitur, ostendit: non tamen perfectè, quia ex accidentibus: Vnde dicitur descriptio, quasi vmbratilis pictura, quam vulgo designationem appellant: Et sicut expressa pictura, perfecte imaginem demonstrat, ac repræsentat: ita definitio substantiam rei definitæ designat; definitio verò dicitur, quia rem definit, ac determinat: Vnde terminus dici assolet: His notatis, dicimus, ꝙ Porph. volens genus definire, definitionem assignare non potuit, ideo descriptionem dedit semper enim res quas definire non possumus, describere conamur: Vnde melius est scire rem eo modo quo possumus, quàm omninò ignorare; ꝙ genus definiri non poterat, facilè à bonis expositoribus conuincitur; ergo genus, dicit Porph. est quod ꝑdicatur de pluribus differentibus specie, in eo quod quid, vt animal, verbotenus descriptionem hanc exponerem, nisi à Porph. exactissimè exponeretur: & ꝓpterea ꝑōdetabo verba solùm, & verbū illud, vt animal, in primis: volens enim datam generis significationem exemplificare, dixit, vt animal. maximè ꝓpter vnum in logica ꝑceptum, vt quod signamus in secundis, exerceamus in primis: Ideo cùm definierit genus, quod est secunda intentio, vel vox significans secundam intentionem: Exemplificat in primis, idest in vocibus significantibus primas intentiones, quibus secunda intentio potest applicari, & appropriari, sicut ē vox ista, animal, quod potest esse genus: definiuit ergo Porph. secundam intentionem p secūdas, cernendo tamen primas, quibus talis secūda intentio accomodatur: quia secunda intentio connotat primam, sicut accidens connotat subiectum, & denominat primā, sicut accidens denominat subiectum. & ꝓpterea dixit, vt animal, quasi dicat, ꝙ cùm gen⁹ sit de boue, leone, & homine, qui species sunt, ꝑdicatur actu exercito, vt homo est animal: Vnde Notandum ꝙ duplex est actus, scilicet actus exercitus, & act⁹ signatus: actus exercitus est vna ꝓpositio, i. qua vox primæ intentionis, idest primam intentionem significans, ꝑdicatur mediante hoc verbo est, de voce primæ intentionis, vt homo est animal: Actus verò signatus est ꝓpositio, in qua vel melius est, quando componimus ꝓpositionem, in qua vox secundæ intentionis, mediāte hoc verbo ꝑdicatur, vel dicitur de voce secundæ intentionis, prædicatur vt dicendo, genus ꝑdicatur de pluribus speciebus: Ex quo sciendum est quoq, ꝙ actus tam exercitus, quā signa

tus est duplex, vnus qui est ex toto signatus: Alter qui non est ex toto signatus ille ē ex toto signatus, qui penitus fit ex secundis intentionibus, tam ex subiecto, quàm ex prędicato, in propositione, ex istente voce secundæ intentionis: Exemplom iam datum est; Ille qui non est ex toto signatus, sed ex parte, est quando subiectū est terminus prime intentionis, & prędicatum secundę iotentionis, vt cùm dicimus animal prædicatur de pluribus differentibus specie, sic etiam actus exercitus est duplex, vous est, qui ex toto exercitus: Alter qui oon ex toto exercitus: exercitus ex toto, est quando fit propositio ex subiecto, & prædicato, terminis primæ intentionis existeotibus, vt homo est animal, ille verò, qui non ex toto sed ex parte est exercitus: est sicut ex parte signatus; vt animal prædicatur de pluribus differētibus specie: Sed

Dub. Queres quare Porph. dixit in tex. describētes, & non dixit defioientes, cùm potius definitio generis, quàm descriptio, dici deberet: quod ratio ne probatur, quæ est talis, illa est definitio, quæ competit definito, & p quam distinguitur definitum ab omni alio: Sed hęc definitio data de genere, competit generi, & est, per quā genus distinguitur ab omni alio prędicabili; ergo potius deberet dici definitio quàm descriptio?

Solutio. Soluitur ꝙ ista non est definitio, sed est descriptio: non obstante hac ratione facta, quoniam genus noo potest definiri, & probatur: nā definitio fit ex genere, & differentia constitutiua, teste Porph. c. de differentia & 7. Met. 43. sed genus oon habet genus; quoniam esset processus in infinitum, nec habet differentiam constitutiuam, ergo generis non est definitio, minor pbatur; nam genus de qno loquimur, ē vniuersale, & commune, & nullum habet superius, ꝙ non habeat differentias, pbatur sic non habet genus, ergo noo habet differentias constitutiuas; coosequentia probatur, nam differentiæ, q̄ suot superioris generis diuisiuę, sunt inferioris constitutiuę speciei, sicut rationale & irrationale animal diuidunt, sed nō constitount animal; sed speciem, i. hominem; & ad rationem factā; dico ꝙ licet genus differat ab alijs, tñ non differt diffinitiuè, sed descriptiuè. Amplius pbatur

Alia rō probans gen᷒ nō diffiniri sed describi. ex Ammonio alia ratione, ꝙ genus nō pōt diffiniri, & ē talis: æquiuoca non pñt diffiniri, quod et asserit Auer. in c. an diffinitio sit vniuersalis, vel particularis, sed genus, vt hic sumitur, ē nomen æquiuocum, ergo genus non pōt diffiniri: relinquitur ergo ꝙ genos potius describatur q̄ diffiniatur:

Dubit. Amplius Dubitatur ꝙ genus nō pdicatur, nam 7. Met. 23. materia noo prędicatur sed genus est materia teste Porph. c. de differentia, ergo genus non prędicatur:

Solutio. Soloitur ꝙ gen᷒ non est materia verè, sed pportionabiliter, & cùm non sit verè materia, sequitur ꝙ prędicatur & non solùm pdicatur, sed verè & naturaliter, & per se prędicatur materia non prędicatur, sed si prædicatur indirectè, & denominatiuè prædicatur, vt scamnum est ligneum, oon autem dicimus scamnum est lignum:

Dubit. Sed dices quare genus verè, per se, & oatoraliter prædicatur; materia verò non?

Solutio. Soluas, quoniam inter genus, & materiam est differentia, nam materia dicit puram potentiam. 2. de anima 2. genus verò non: Vnde differt genus à materia, nec genns dicit vltimum actum non contrahibilem per alium actum quiditatiuum sicut differentia specifica dicit, sed dicit quandam formam generalem, quæ mediat inter puram potentiam, & actum cōpletum, qualis est vltima differentia; & ideo geous pōt pdicari, non autē materia, quia genus vt optimè dicūt Logici habet modum formæ, & quia genus aliquam formam dicit, teste Auer. 2. Phy. 28. non autē materia, & inde est ꝙ genus cùm dicat formam, pdicatur in quid:

Dub. Amplius Dubitatur, probans genus non pdicari in qnid de speciebus, dicens sic; Nullum Accidens pdicatur ī quid de speciebus, sed in quale, sed genus est accidens; ergo genus non prędicatur in qnid, minor pbatur: dicit enim Ar. 1. post. 33. quæcumq; de subiecto dicuntur, accidentia sunt, sed genus prædicatur de specie, ergo genos est accidens, si accidens, io quale, & non in quid pdicatur:

Solutio. Dicas, quòd genus consideratur bifariam, vno modo, vt est prima intentio: Alio modo vt est secunda intētio, quo stante, soluitur dubitatio, ꝙ genus consideratum, vt est secunda intentio, sic est accidens, sed consideratum vt est prima intentio, sic est substantia, & prædicatur in quid:

Replica. Sed cōtra genus vt est prima intentio, est accidens, & prædicatur in quale, & non in quid: & probatur sic, Ar. 1. post. 33. ait ꝙ quæcumq; de subiecto prędicantur, accidentia sunt: sed genus, sūptum vt est prima intentio, vt animal, prędicatur de subiecto, dicendo, homo est animal; ergo genos vt est prima intentio, est accidens, & non prædicatur in qoid.

Solutio. Soluas resolute dicēs, ꝙ genos consideratum, vt est prima intentio, vt animal est substantia & prædicatur in quid & non in quale, & color, & figura, semper enim ꝙ prædicatur de specie dicit quid. i. substantiam, & quiditatem speciei: Sed adoertas ꝙ quando dicit Ar. 1. post. 33. ꝙ quæcumq; de subiecto dicuntur, i. prædicantur, sunt accidentia, ille text. debet intelligi hoc modo, scilicet quęcumque prædicata q̄ prędicantur de subiecto, sunt accidentia, dico quòd sunt accidentia, non vt distinguontur contra substantiam, sed vt nō existunt p se, veluti Genus, Species, Differentia, & Definitio, sunt accidentia, id est existunt p accidens; quoniam oon existunt per se, veluti existunt primę substantiæ; sed existunt propter primas sobstantias: Vnde dicebat Ar. in cap. de substantia, quòd corruptis primis. sub-

stantijs

stantijs impossibile est aliquid aliorum remanere, idest, si primæ substantiæ nõ essent, neq; essent Genus, Species, Differentia, & vniuersalia quæ in tantum existunt, in quantum sunt primæ substantiæ; Vnde oritur ratio talis; illud, quod est propter aliud, est per accidens. 5. Phy. t. Sed genus, species, & alia, sunt, & existunt propter primas substantias; ergo existunt per accidens & sic habes quomodo genus est accidens, &c. & quomodo non est accidens, est accidens inquantum existit per accidens, est substantia inquantum dicit quid, & substantiam speciei 2. Sed

Replica iterum replicatur, probans genus non prædicari in quid, vt est prima intentio, id quod per se prædicatur de vno, per accidens prædicatur de altero, vt rationale per se prædicatur de homine, ergo per accidens de animali; sed genus, vt est prima intentio, vt animal, per se prædicatur de homine; ergo per accidens prædicatur de leone, sequitur ex his, quòd genus non prædicatur per se, & in quid de pluribus

Solutio. speciebus; Soluitur quòd prædicari per se, stat duobus modis; vno modo per se propriè, & conuertibiliter, vt rationale prędicatur de homine per se propriè conuertibiliter, vt homo est rationalis, & rationale est homo; Alio modo per se communiter, non propriè, non conuertibiliter, vt animal prædicatur de homine per se, tamen non conuertitur cum homine, valet enim dicere homo est animal; sed non valet dicere, animal est homo; tunc dico quòd quando aliquod prædicatum prædicatur de aliquo subiecto per se, propriè, & conuertibiliter, tunc illud prædicatum, prædicatur de altero per accidens, sed quando est aliquod prædicatum, quod prædicatur de subiecto per se, communiter: etiam per se prædicatur de altero, vt animal per se prædicatur homine, & per se etiam prædicatur de capra, leone, & de singulis speciebus contentis sub ipso, & sic genus prædicatur in

Replica quid: Sed iterum replicatur, & subtilissimè quidem, dicens contra, nam dicit Arist. 2. top. c. 1. quòd à definitione & proprio, & genere, necesse est conuerti modò, si genus conuertitur cum specie, ergo prædicatur per se, propriè, & conuertibiliter, non per se communiter, & si prædicatur per se propriè, sequitur quòd adeo prædicatur de vna specie, quod non prędicatur de pluribus speciebus, & si prædicatur de pluribus speciebus, prædicatur per accidens, & nõ in quid

Solutio. dicens substantiam specierum: Soluunt quidã ignorantes socij, ad inuicem ignorantiam tã, quàm hereditatem partientes, & dicunt quòd Arist. ibi loquitur de genere contractim sumpto, quod prædicatur de vna sola specie, non pluribus speciebus, vt homo est animal rationale, non autem loquitur de genere absolutè sumpto, vt est ipsum animal, quod prædicatur de pluribus speciebus; quanto quidem isti sunt grossiores, tantò magis aufugiunt subtilitatem dubitationis, & confugiunt ad solatium miserorum, sicut ipsi met, loquela, vultu, & incessu, miserrimi videntur. Ideo istorum ignorantiam abominantes, dicamus, & Peripateticè exponentes Aristotelem in loco allegato, per ipsum met Arist. quòd absque dubio ibi loquitur de genere absolutè sumpto, vt est animal, tamen quando ipse dicit, quòd necessarium est genus conuerti: Intelligitur secundũ, denominationem, non secundùm prædicationem: verbi gratia, sic dicendo, animal inest homini, ergo sequitur quod homo est animal, nil aliud vult dicere, animal inest homini, quàm homo est animal: color inest albedini, quàm albedo est color & figura inest triangulo, idest triangulus est figura: & sic habes veram intelligentiam textus; scilicet quòd genus absolute sumptum, non conuertitur cum specie secundùm prędicationem, sed secundùm denominationem, secundùm prædicationem enim, est veluti homo est animal, & animal est homo, quod quantùm sit falsum, vestrum sit iudicium. *Vera sol.*

Eorum enim, quæ prædicantur: Alia quidem de vno dicuntur solo, sicut indiuidua, vt Socrates, vt hic, & hoc: Alia verò de pluribus, quemadmodum genera, & species, & differentia, & propria, & accidentia communiter, sed non propriè alicui: est autem genus quidem, vt animal, Species verò vt homo differentia autem vt rationale; proprium vt risibile; Accidens vt album, nigrum, sedere. *Tex. 8.*

Et quoniam textus iste de se facilis videtur, atque clarus, qui expositione indigere non videtur, ideo ne transeat locus sine linea aliqua dicemus; Et Primò: postquàm Porphyrius assignauit generis descriptionem, verùm quia tunc est recta, & optima definitio, seu descriptio, quando per ipsam, siue definitum, siue descriptum differt ab omni alio, quod non est ipsum hic Porphy. vt ostendat huius descriptionis bonitatem, atque ipsam non esse superfluam, neque diminutam declarat, quòd per datam generis descriptionem, ipsum genus diuiditur, atque differt ab omni eo, quod non est genus, idest differt à specie, differentia, proprio, & ab accidente, & videtur talem innuere rationem, illa descriptio est bona, quæ nihil superflui continet, nec diminuti, id est quæ, neque necessaria dimittit; nec non necessaria admittit, & per quam definitum differt ab omni alio: sed data generis descriptio, nihil superflui continet, nec diminuti, & per ipsam genus differt ab omni alio prædicabili, ergo talis Generis descriptio est bona, & optima: Diuiditur iste textus in qua-

in quatuor partes, in prima facit quandam diui sionem eorum quæ pdicantur: In secunda ibi (sicut in diuidna) declarat p exempla, quæ sunt illa quę pdicantur de vno solo. In tertia ibi (alia verò de pluribus) affert alia pdicata, quæ pdicantur de pluribus. In quarta ibi (quemadmodum genera) declarat p exempla, & nominat nomine pprio, quæ sunt illa quę prædicantur de pluribus, quantùm ad primum, dicit Porph. eorum quæ pdicantur, alia dicuntur i. pdicantur de vno solo.i.subiecto, idest de seipso. Alia verò pdicantur de pluribus, quasi dicat, q illa, q pdicantur, sunt duobus modis. Vno modo q pdicantur de vno solo subiecto. Alia verò de pluribus subiectis: illa verò q prædicantur de vno solo, sunt indiuidua: Sed dices quid intelligit p indiuidua? Respondet Porph. & dicit, verum p intelligentia, Nota q indiuiduum é duplex, aliud est indiuiduum nominatum, vt Socrates, Marius, Ferdinandus, Federicus: & omnia nomina ppria: Aliud est indiuiduum signatum, & p nomine demonstratiuũ, vt hic, & hæc, & hoc: Porphyrius in hoc tex. quando dicit, q qdã sunt quæ pdicantur de vno solo, intelligit indiuidua iam nominata, quã signata, dicendo Ferdinandus est Ferdinandus, ecce q Ferdinandus pdicatur de vno solo .s. de seipso, sed scias q indiuiduum signatum est duplex, aliud simplex, vt dicendo hic est currens; aliud compositum, vt cùm dicimus, hic homo est deábulans, dicas resolutè, q Porph. in tex. loquitur de indiuiduo nominato, & signato, & nõ de omni signato, sed tm de simplici, & nõ de composito, vt verba ostendunt: datur etiam aliud indiuiduum, quod omninò secari non potest, vt vnitas, vel mẽs; aliud quoq; assignatur iudiuiduũ, quod ob soliditatem non potest diuidi; vt adamas, de quibus Porph. nullam facit mentionẽ nisi de illis quæ iam supra declarata sunt; Alia verò sunt quę pdicantur de pluribus, veluti sũt Genera, Species, Differentia, Proprium, & Accidens: communiter, sed non pprie alicui; Sed Nota, q illa pdicata, q pdicantur de pluribus, sunt duobus modis: Quædam prędicantur de pluribus substantialiter, & in quid, vt sunt genera, & species, & differentia; Quędam verò q pdicantur de pluribus in quale; & accidentaliter, vt sunt Proprium, & Accidens commune Porph. dedit exempla tam de his, q prædicantur de pluribus substãtialiter, q de his, q pdicã tur accidentaliter: Dices O, Porph. quid intelligis p Genera? dat exẽplum, & dicit vt animal, color, figura: animal enim prædicatur de homine, leone, & elephante, tanquã de pluribus speciebus: Sed Dices quare dixit genera, in pluralí, & non dixit genus, in singulari? Dicas quoniam plura sunt genera.i. ppinquũ, vt animal, remotum vt corpus animatum, magis remotũ vt corpus, & remotissimum vt substantia, vt ergo ostenderet omnia hæc genera prędicari de pluribus, voluit dicere genera in numero plurali, & non genus in numero singulari; Sed Dubitabis si p genera intelligit propinquum, remotum, magis remotum, & remotissimum; quare dedit exemplum de genere ppinquo, & nõ de remoto, vel magis remoto, vel remotissimo? Dicas, q hic intendit tractare de genere, & de specie, & de illo genere, quod dicit quid, & substãtiam speciei, quod prędicatur in quid de specie; & quoniam nullum genus dicit substantiã speciei magis intrinsecè, quàm genus propinquum, vt dicit Ar. in c. de substantia; nam si dices quid est homo, conuenienter respondebis animal, non corpus animatum, neque corpus, nec substantia; ideo Porphy. dedit Exemplum de genere propinquo, & non de genere remoto, magis remoto, vel remotissimo; & adde tu, q Porph. p genera, non solùm intelligit genus ppinquum, remotum, magis remotum, & remotissimum; sed definitiones generum, & differentias generum, & omninò genera subalterna, & genera generalissima, quę omnia generaliter pdicantur de pluribus speciebus, vt de capra, cane, & pisce, assignat deinde Porph. exẽplum de specie, quasi interrogatus O, Porph. quid intelligis per ly species? Respondet, & dicit, vt homo in communi, non hic homo singularis: qui homo in communi, dicit, & continet in se omnes homines particulares, & pdicatur de pluribus, idest de omnibus singularibus hominibus, vt Marius est homo, Ferdinandus est homo, Federicus est homo. ecce modò q ly homo cõmunis pdicatur de pluribus, idest, de Mario, Ferdinãdo, & Federico, & cętetis, qui sunt plures: Dices quare dixit, species in plurali? Dicas vt ostendat, q species est duplex: quędam est species subalterna, quæ est species, & genus respectu diuersorum, q pdicãtur de pluribus differentibus specie: Quædam est species specialissima, quæ solùm est species, & non genus vt est homo, q prædicatur de pluribus differentibus numero: Sed Dices, quare dedit exemplum de specie specialissima, vt de homine? & non de subalterna? Soluas quoniam ipse intendit diffinire, & considerate speciem specialissimam, quando dicit species prædicatur de pluribus differentibus numero, in eo quod quid: assignat deinde exemplum de differentia, & dicit vt rationale: Sed queres quomodo rationale é differentia, quid sibi vult hoc nomen differẽtia, Dicas q illud p nunc dicitur differẽtia, p quod aliud differt ab alio, vt per rationale, homo differt ab equo; ergo rationale, dicitur differentia: Sed iterum interrogabis: quare dixit, differentia in singulari, & non in plurali? Dicas q multi textus habent differentię in plurali, tamen sit quomodocumq; dixit differentia in genere, in communi, & in generali; complectẽdo omnes

Dubit.
Solutio.
Dubit.
Sol.
Dub.
Solutio.
Dub.
Solutio.
Dubit.
Solutio.
Dub.
Solutio.
Dub.
Solutio.

specis

species, & omnes differentias, scilicet differentiam communem, ꝓpriam, & magis ꝓpriam; quę omnes ṕdicantur de pluribus, tamen aduertas, ꝙ differentia communiter, & ꝓpria, prędicantur de pluribus speciebus, differentia verò magis ꝓpria ṕdicatur de pluribus indiuiduis; dat etiam exemplum de ꝓprio, & dicit, vt risibile, quod ideo dicitur ꝓprium, qm̃ competit vni soli speciei, vt homini verùm Nota, ꝙ dixit ꝓprium in genere, & in communi ostendens, ꝙ ꝓprium est duplex: Aliud accidentale vt nigredo in coruo, & albedo in cigno; Aliud essentiale, vt risibile, quod ꝓprium essentiale ṕdicatur de pluribus, sed non de pluribus speciebus, sed de pluribus idest de omnibus indiuiduis contentis sub specie, vt risibile prædicatur solùm de homine, vt de specie, & ṕdicatur de Francisco, Iacobo, & Antonio: dicendo Franciscus est risibilis, Iacobus est risibilis, & Antonius est risibilis: Proprium autem accidentale ṕdicatur de pluribus speciebus, vt nigredo ṕdicatur de coruo, æbano, & Ethiope: dedit etiam exemplum de accidente, dicens vt album, nigrum, sedere vbi per album, & nigrum, innuit accidentia inseparabilia, quia nigredo non separatur à coruo, & albedo à cigno, & per ly sedere innuit accidens separabile: Sed Dubitatur

Dubit. vnde est, ꝙ Porph. volens exemplificare genus speciem, & alia ṕdicabilia, exemplificauit ĩ pri

Solut. mis intentionibus? Dicas quoniam logicus tractat de secundis intentionibus, quę verificãtur in primis intentionibus, ideo nominauit gen⁹, quod est secunda intentio, quæ secunda intentio verificatur primæ intentioni, quæ prima intentio est, animal, vel color, vel figura, & similiter de alijs, vt cùm dico species, id est homo, differentia, vt rationale, ꝓprium vt risibile; ac

Dub. cidens, vt sedere, stare, deambulare: Amplius Dubitatur, nam dicit Porph. ꝙ indiuidua ṕdicantur de vno solo, quod videtur falsum: nam Ar. in c. de substantia, vult ꝙ à prima substan

Confirmatio. tia nulla est prędicatio: Preterea confirmatur, nam tunc aliquod ṕdicatur de aliquo, quando inest illi, vt sumi pōt ab Ar. 4. Phy. c. de inesse, sed indiuiduum non inest sibi ipsi, vt manifestè apparet, ergo indiuiduum non potest prędicari de seipso, sed quoniam de hac re nos fecimus ꝓlixam quæstionem, vbi determinatum fuit, quomodo indiuiduum ṕdicatur de seipso, & quomodo non: ideo vide quę ibi diximus, tamē breuiter ꝓ nunc, dicamus, ꝙ ṕdicari stat duobus modis, Vno modo secundum se: Alio modo secundum accidens: teste Ar. 1. priorum c. 23. tunc dico, ꝙ indiuiduum substãtiæ de quo loquitur Porph. vt est sortes nullo modo prædicatur secundum se, neq; de seipso, neq; de alio subiecto, sed si ṕdicatur non nisi secundum accidens, veluti in loco ṕallegato determinauit, Ar. & si ṕdicatur sm̃ accñs, nō sm̃ accñs reducibile ad per se, sed secundùm accidens, nunq̃ reducibile ad per se, & innaturaliter, preter naturalem consuetudinem, inartificialiter, præter regulam artis, præter modum naturalem, secundum vocem tm̃, non secundum rem, æquinocè inordinariè, non per se, non verè, sed falsò, & accidentaliter, & negatiuè, & sic posset defendi Porph. si ipse aliter voluerit, s. ꝙ indiuiduũ prędicetur de se ipso per se, adeò errauit errore manifesto, qui corrigi, atque defendi, non potest: ꝓ his tamen ad longum vide (vt diximus) nostram quæstionem, in qua illa videbis, quę vsq; ad hæc tempora, à nullo fuerũt tacta. Amplius Dubitatur, vnde est ꝙ Porph. nō diuisit omnia

quę ṕdicantur, sed tantùm dixit, eorum quæ prędicantur: Alia de vno solo, sicut indiuidua: Alia de pluribus, vt genera, & species, differentia, propria, & accidentia? Soluas, qm̃ ꝓpositũ *Dub.*

suum est, nō omnia quę ṕdicantur diuidere ad *Solutio.*

inuicem, sed solùm vt cætera vniuersalia, quatuor sicut sunt differentia, species, proprium, & accidens, à generis forma proprietateq; separaret.

Ab ijs igitur, quæ de vno solo prædicantur differunt genera: eo ꝙ hæc de pluribus prædicantur. Ab ijs autem quæ de pluribus, à speciebus quidẽ, quoniam species & si de pluribus prædicantur: non tamen de differentibus specie, sed numero, homo enim cùm sit species de Socrate, & Platone prædicatur, qui non specie differunt, sed numero, animal verò cùm sit genus, de homine, & boue, & equo prædicatur, qui differunt à se inuicem specie, non numero solùm. *Tex. 9.*

Postquã Porph. definiuit seu descripsit genus, & ostendit talem descriptionem esse optimam In hoc tex. ponit differentiam Inter ea, q̃ prædicantur de pluribus, & inter ea, quę prędicantur de vno solo, ac etiam inter ea quę ṕdicantur de pluribus, scilicet inter quinq, Prædicabilia: diuiditur iste tex. in tres partes, in Prima ponit differentiam inter genus, & indiuiduum. In secunda ibi) ab ijs autem quę de pluribus ṕdicantur) ponit differentiam inter genus, & speciem. In tertia ibi (quoniã species & si de pluribus ṕdicatur) assignat causam, quare genus differt à specie, quantùm ergo ad primum: ait Porph, ꝙ genera, s. ꝓpinquum, vt animal, addetu & remotum, vt corpus animatum, & magis remotum, vt corpus: & remotissimum vt ē substantia, differunt ab ijs, scilicet indiuiduis: assignat causam, & dicit eo quòd hæc, scilicet genera, prędicãtur de pluribus, scilicet speciebus. v.g. animal, quod est genus ꝓpinquum, & corpus animatũ quod est genus remotum, & corpus quod est genus magis remotum: & substantia quæ est genus remotissimum, prędicatur de leone, homine, & elephante, dicendo homo est

est animal, est corpus animatum, est corpus, est substantia, & similiter leo, & elephans, sunt animalia corpus animatum, corpus & substantia, indiuidua pdicantur de vno solo subiecto, non intelligas tu de vno solo subiecto, id est de vna sola specie, quia est falsum: Sed de vno solo subiecto, idest de seipso, dicendo, sortes est sortes: Ab ijs igitur quæ de pluribus, nunc ponit differentiam inter ea quę pdicantur de pluribus, & primò inter genus, & speciem, & dicit, ab ijs autem, quæ de pluribus, supple tu, pdicantur, differt genus, à speciebus quidem, idest & primo differt genus à speciebus, si tu dices, φ genus non differt à speciebus, quoniã species pdicatur de pluribus, genus etiam prędicatur de pluribus, ergo genus nō differt à specie; respondet, & dicit, φ & si species pdicatur de pluribus, non tamen pdicatur de pluribus differentibus specie, sicut genus, sed prædicatur de pluribus differentibus numero, v.g. homo, qui est species, pdicatur de Socrate, & Platone, qui non specie differunt, sed numero: animal verò, cùm sit genus prędicatur de homine, boue, & equo, qui à se inuicem differunt specie nō numero solùm, & sic genus differt à specie: quoniam genus prædicatur de pluribus differētibus specie, & numero, sed species prædicatur de pluribus differentibus numero solùm, non de pluribus differentibus specie: Sed Dices cōtra, nam si genus differt à specie, ergo differt à seipso: qm̃ in c. de specie ait Porph. φ genus est species: Soluas φ genus est duplex, quodam generalissimum, vt est substantia, quodam subalternum, vt est animal, corpus animatum, & corpus; tunc dico, φ illud genus est species, quod est genus subalternum, non genus generalissimum; quod genus subalternum, ē species subalterna, modò qñ Porph. ponit differentiam inter genus, & speciem, intelligit speciem specialissimam: vt qñ dicit genus differt à specie, intelligitur à specie specialissima, quę species specialissima, prædicatur de pluribus differētibus numero, species verò subalterna quæ est idem φ genus, prędicatur de pluribus differentibus specie, veluti genus: Dices qñ ait Porph. φ species prædicatur de pluribus differētibus numero, quid intelligit per plura differentia numero? Dicas cum Ar. 3. Met. 14. φ vnum numero nil aliud est, quàm singulare: vnde species prædicatur de pluribus differentibus numero, idest vnitate, nam sortes est vnus, Plato est vnus, vnitas sortis, differt ab vnitate Platonis, quemadmodū sortes est ens, Plato est ens, sed illud ens, quod pdicatur de Sorte, non est illud ens quod prædicatur de Platone, ex quo defende conclusionem, φ sortes non est ens, dico φ non est illud ens, quod prædicatur de Platone, v.g. sortes habet pedem, Plato habet pedem, sed sortes nō habet pedem, quem habet Plato; Amplius Du-

Dubit.

Solutio.

Dub.

Solutio.

Dub.

bitatur qñ dicit Porph. φ genus prædicatur de pluribus differentibus numero, & de pluribus differentibus specie, si hoc esset verum, tūc genus esset species, & genus: Soluunt & dicunt φ genus, qñ prędicatur de pluribus differentibus specie, tunc prædicatur vt genus, quando prædicatur de pluribus differentibus numero, tunc prædicatur vt species: Aliter dici potest, φ ideo genus prędicatur de pluribus differentibus numero, quoniam species de quibus prędicatur genus, inter se numero differunt, vt homo, & leo, inter se differunt specie, & numero: nam quæ differunt specie, differunt etiam numero; Vnde sumas, φ genus, & species differunt, & conueniunt; differunt, quoniam genus prædicatur de pluribus speciebus, species verò non: conueniunt quidem, quoniam tam genus, quàm species prædicantur de pluribus differentibus numero solùm, genus de pluribus Differentibus numero & specie, tamen non ta, φ species prædicatur de pluribus differentibus numero, immediatè, genus verò mediatè, vt si quis assignauerit quid est Franciscus, immediatè respondebis p speciem, dicendo, ē homo, mediante tamen homine, specie, potes dicere, est animal, veluti seipsum exponit Ar. in c. de substantia, quando dixit, quid est quidam homo, speciem quidem, quàm genus assignando familiarius assignabis, ex quo habes, quòd licet genus & species conueniant in hoc, quòd vtraque pdicantur de pluribus differētibus numero, differunt etiam in hoc, qm̃ vnum immediatè vt est species, alterū mediatè, vt est genus.

Solutio.

A Proprio verò differt genus, quoniam proprium de vna sola specie, cuius est proprium prædicatur, & de ys (quæ sub ipsa specie sunt) indiuiduis, quemadmodum risibile de homine solo, & de particularibus hominibus; genus autem non de vna specie prædicatur: sed de pluribus et differētibus. Tex. 10

Cùm Porph. posuisset differentiam inter genus & indiuidua, ac etiam inter genus, & speciē, nunc intendit ponere differentiam inter genus & Proprium: Diuiditur iste tex. in duas partes, in prima parte ponit differentiam, inter genus & Proprium: In secunda ibi (quemadmodum) exemplo declarat, quomodo Proprium differt à genere: dicit ergo Porph. à Proprio, idest ab accidente pprio essentiali, differt genus: quoniam pprium pdicatur de vna sola specie, cuius est pprium, vt risibile de homine solo, & sic pdicatur de pluribus, non de pluribus speciebus, sed de pluribus indiuiduis, id est de pluribus singularibus hominibus, vt risibile prædicatur de Francisco, Sorte, Ticio, & Sempronio, qui sunt singulares homines, vt Fràciscus est risibilis, Sortes est risibilis, & similiter de alijs; Genus autem, vt animal, vel color, vel figura.

gura nõ p̃dicatur de vna sola specie, vt animal non p̃dicatur de solo homine, nec color de sola albedine, nec figura de solo triangulo, sed p̃dicatur de pluribus speciebus, differentibus, vt animal prædicatur de leone, homine, & pisce: color de albedine, nigredine, & rubedine: figura verò de triangulo, quadrangulo, & alijs: hæc ergo est differentia quæ reperitur inter genus & accidens ꝓprium: *Dubit.* Sed dices, si genus, vt dicit Porph. non prædicatur de vna specie, ergo nec prædicabitur de pluribus. *Solutio.* Soluas ꝙ bene verùm est, ꝙ genus non prædicatur de vna specie sola, sed prędicatur non solùm de vna, sed ẽt de pluribus speciebus. *v. g.* animal quod est genus prædicatur de homine, tamen nõ de homine solo, sed de pluribus, scilicet de cane, boue, ceruo, & de omnibus speciebus sub eo contentis. *Dub.* Amplius Dubitatur si proprium p̃dicatur in quale, genus verò p̃dicatur in quid, quare Porph. non posuit differentiam inter genus, & proprium per hæc scilicet, quod genus p̃dicatur in quid, & ꝓprium prædicatur in quale, sicut posuit differentiam p̃ prędicari de pluribus speciebus, & per p̃dicari de vna sola specie? *Solutio.* Dicas, ommissis aliorum nugis, ꝙ Porph. ommisit hoc, tanq̃ clarũ, & facilè, ꝙ genus differt à ꝓprio p̃ prędicari in quid, & in quale, & cùm sit facile, dereliquit, qm̃ ars versatur circa immanifesta, & difficilia; non autẽ circa clara & facilia, teste Ar. 2. Ethic. c. 3. vbi ait circa difficiliora verò semper ars, virtusq; consistit: *Dub.* Amplius dices ꝓprium potest ne prędicari de pluribus speciebus? *Solut.* Dicas ꝙ sic, qm̃ proprium est duplex, aliud genericum, vt sensibile: aliud specificũ, vt risibile: propriũ specificũ, nõ p̃dicatur, nisi de vna sola specie, ꝓpriũ verò genericũ p̃dicatur de plurib⁹ specieb⁹, vt leo est sensibilis, homo est sensibilis, & sic de alijs: *Dub.* Ampli⁹ Dubitabis dicens, ꝙ genus non prædicatur de pluribus differentibus specie, ꝓbatur sic, nam illa de quibus genus prędicatur, conueniunt in specie, vt dicendo, homo est species, leo est species; ecce modò ꝙ homo, & leo, de quibus gen⁹ prædicatur, conueniunt in specie: qm̃ vterq; est species: *Solutio.* Soluas, & optimè ꝙ quamuis homo, & leo dicantur species, & conueniant in hoc nomine speciei, differunt tñ specie, idest in forma specifica, idest definitione: Vnde quando dicit Porph. ꝙ genus prædicatur de specie intelligitur hoc modo, videlicet genus prędicatur de pluribus differentibus specie; id est forma specifica, id est definitione, & sic dubitatio soluitur.

Tex. 11. *A differentia verò, & ab ijs quæ communiter sunt accidentia, differt genus: quoniam, & si de pluribus & differentibus specie prædicantur differentia & communiter accidentia: non tamen in eo ꝙ quid est prædicantur: sed in eo quòd quale quid est, interrogantibus enim aliquibus quid est illud de quo prædicantur hæc, genus respondebimus, differentias autem & accidentia non respõdebimus, non enim in eo quòd quid est, prædicantur de subiecto, sed magis in eo quod quale quid est; interroganti enim qualis homo sit dicimus, quoniam rationalis, & qualis sit coruus dicimus, quoniam niger, est rationale quidem differẽtia, nigrũ verò accidens, quando autem quid est homo interrogamur, animal respondemus, est autem hominis genus animal.*

Iste text. est adeò clarus, cuius expositio potius indigeret expositione: tamen ab instituto nõ discedentes, dicamus ꝙ postq̃ Porph. posuit differentiam inter genus, & proprium: nunc intendit ponere discrimẽ inter genus, & differentiã, & accidens commune, vt ostendat generis definitionem esse optimè assignatã: Diuiditur iste tex. In duas partes principales, in prima parte ponit discrimen inter genus & differentiam, & accidentia communia: in secunda ibi (interrogantibus) exemplo declarat, quomodo gen⁹ differt à differentia, & ab accidente communi, dicit ergo Porph. ꝙ genus differt à differẽtia, & ab ijs quę sunt communiter accidentia, siue fuerint accidentia separabilia, vt sedere ambulare, currere, siue fuerint accidentia inseparabilia, vt albedo in lacte, nigredo in coruo, reddit causã, & dicit, qm̃ licet differentię, & accidentia communia conueniant cum genere, qm̃ prædicantur de pluribus differentibus specie, differũt tñ in hoc, qm̃ differentiæ, & accidentia cõmunia p̃dicantur i quale quid, genus verò p̃dicatur in quid, quod declarat exẽplo, nã interrogãtibus aliquibus, quid ẽ spẽs, vt homo nos respõdebimus p̃ genus, quod est animal, quod genus .i. animal, dicit quid, idest substantiam speciei, differentiam autem, & accidentia nõ respondebimus, qm̃ nõ p̃dicãtur in eo quod quid ẽ de spe, sed magis in eo quod quale quid ẽ, interrogãti enim, qualis homo sit dicimus ꝙ est rõnalis, & qualis est coruus dicimus ꝙ est niger, quod rationale est dr̃ia hominis, & nigrum est accidẽs corui, quando verò quid est homo interrogamur, respondemus p̃ animal, qm̃ animal ẽ gen⁹ hominis; vbi Nota, ꝙ ad interrogationẽ factã p̃ quid, de specie, tũc respondemus per genus, sed ad interrogationem factã p̃ quid de indiuiduo, tunc respondemus per speciem, non per genus vt quid est sortes, non dicimus est animal, sed dicimus est homo: *Dubit:* sed Dubitatur si differentia, & accidentia communia, p̃dicatur de pluribus differentibus specie, in eo ꝙ quale quid: vellem scire ĩ quo hęc differunt, illa. n. quę conueniũt in diffinitione, non differunt, sed differentia vt patet, & communiter accidentia cõueniunt in diffinitione, ergo non differunt: *Solutio.* Soluas: ꝙ differentia maximè differt ab accidente, quoniam

differentia ꝓdicatur in quale quid.i. substantiale, accidentia prędicantur in quale tm̃ accidentale: & sic inter se differunt: Iterum Dubitabis, cùm differentia dicatur tribus modis, alia communiter: Alia ꝓpria, alia magis propria, teste Porph. c. de differentia. de qua differentia loquitur hic Porph? Dicas ꝙ loquitur de differentia magis ꝓpria, quę penes dicta differt ab accidéte communi. Amplius Dices si ꝓprium prædicatur in quale, sicut differentia, & accidens cõmune: ꝑpter quid Porph. non distinxit genus à ꝓprio, p hoc scilicet, quia genus ꝓdicatur in quid, & ꝓprium ꝓdicatur in quale, sicut distinxit ipsum p hoc, scilicet, quia genus ꝓdicatur de pluribus speciebus, ꝓprium verò prædicatur de vna sola specie? Soluas ꝙ prædicari de pluribus differentibus specie, competit essentialiter generi, & prędicari de vna sola specie, etiã competit essentialiter ipsi proprio, sed prędicari in quid, competit generi accidentaliter, quia competit alteri, idest speciei, & prædicari in quale competit etiam accidentaliter ipsi ꝓprio, quia competit alteri, ab ipso, scilicet differẽtiæ, & accidenti communi. Et qm̃ Porph. voluit ponere differentiam inter genus, & ꝓprium: penes ea, p quæ differunt essentialiter, non penes ea, per quæ differunt accidentaliter: ideo diuisit genus à ꝓprio, p prædicari de pluribus speciebus, & p ꝓdicari de vna sola specie, & nõ p ꝓdicari in quid, & in quale: Hæc solutio Achilles reputatur ab omnibus, tamen nõ caret maxima reprehensione. vt dicemus.

Dub.

Solutio.

Dub.

Solutio.

Tex. 12 *Quare de pluribus prædicari diuidit genus ab ijs, quæ de vno solo, eorum quæ sunt indiuidua, prædicantur hoc verò de differentibus specie: separat ab ijs, quæ sicut species prædicantur, vel sicut propria in eo autem quod quid est prædicari diuidit à differentijs, & communiter accidentibus, quæ non in eo quod quid est, sed in eo quod quale quid est, vel quomodo se habet vnumquodq; prędicantur, de ijs de quibus prædicantur. Nihil igitur superfluũ neq; minus cõtinet dicta descriptio.*

Postquã Porph. assignauit generis descriptionem, & declarauit in quo differt genus ab indiuiduis, à specie, differentia, ꝓprio, & communiter accidente: In pñti tex. concludendo, & epilogando, examinat omnes partes, in descriptione generis, non esse superfluas, neque diminutas, & per consequens, dictam generis descriptionem non esse superfluam, nec diminutam: diuiditur iste tex. in duas partes, in prima facit id quod dictum est: In secunda ibi (Nihil igitur) concludit generis definitionem, neque maiorem esse, neq; superfluam: ait ergo Porph. ꝙ omnes partes, positæ in defioitione generis, sũt rectè positę: qm̃ p illas partes, genus ipsum diuiditur ab omni alio, quod non est genus, & primò dicit, quare illa particula scilicet, prædicari de pluribus, diuidit. i. separat genus ab ijs, quæ de vno solo ꝓdicantur, q̃ sunt indiuidua: Secũda particula scilicet, de differentibus specie, separat genus à specie, & à ꝓprio: Tertia particula. i. in eo quod quid est, diuidit, separat genus à differentijs, & ab accidẽtibus communibus, quę non prædicantur in eo quod quid est, sed in eo quod quale quid: Ex quibus clarè sumitur ꝙ omnia apposita in definitione, seu descriptione generis, optimè fuerunt apposita: Vnde hæc talis ratio, ꝓbans generis descriptionẽ optimè & congruè esse assignatam, quæ ẽ talis, omnis descriptio, quę cum descripto conuertitur, congrua iudicatur: atqui hęc descriptio generis cum genere, conuertitur: ergo assignata descriptio congrua iudicabitur, maior ẽ clara: minor ꝓbatur, nã quæ non continet neq; plus, neque minus quàm descriptum, conuertitur cum descripto, sed assignata descriptio generis non cõtinet, neq; plus, neq; minus, quàm genus, ergo hęc descriptio generis conuertitur cum genere, nam si descriptio contineret plus, quàm deberet, vel minus: tunc esset vitiosa, quemadmodum si diceremus, homo est animal rationale bipes, ly bipes, est superfluum: quoniam ipso remoto, illud quod remanet, dicit essentiam hominis, vt est animal rationale, vel si diceres homo est animal, si non apponeres rationale, tũc esset diminuta, & homo non differret à brutis, ne ergo Porph. arguatur de superfluitate, vel de diminutione, & seruando regulam Ar. 6. top. in 1. loco superfluitatis, voluit nil superflui addere, nec necessarium remouere à generis descriptione: patet ergo quid sit genus, & quot modis dicatur genus, & de quo genere loquantur Philosophi, & à quibus differat genus.

DE SPECIE. CAP. III.

Tex. 13. SPECIES autem dicitur quidem & de vniuscuiusq; forma, secundũ quã dictũ est: Priami species digna est imperio: Dicitur autẽ species & ea, quæ est sub assignato genere, secundùm quod solemus dicere hominem quidem speciem animalis, cùm sit genus animal; album autem coloris speciem, triangulum verò figuræ speciem.

Postquàm Porph. in Prologo huius libri ꝓposuit velle tractare de genere, differentia, specie, ꝓprio, & accidente: quorum cognitio valdè est vtilis ad doctrinam decem Prædicamentorum Ar. & ad definitionum assignationem, ad diuisiones, & ad demonstrationes, de quibus cõsiderat Arist. in primo & in secundo libris poster. iam exequutus fuit tractare de genere, in hoc capite intendit considerare de specie, seruando illum met ordinem, quem seruauit

uauit in c. de genere: Primò. n. diuisit genus in suas significationes, similiter facit de specie, cau sa huius ordinis hęc est: quia dixit ipse in c. de genere, quod neq; genus, neq; species dicitur simpliciter. i. vno modo, sed pluribus modis. semp ser uando morem atq; Ar. cõsuetudinem. t. cæli. 110. vbi inquit quod quando nomen est multiplex, semp peritus Artifex debet distinguere illud in sua significata, deinde determinare de quo nam significato intendit pertractare: Sed vertitur in dubiũ, videtur. n. Porph. non constare in suis dictis: aliud. n. promittit in prologo, aliud tractat in tractatu in Prologo. n: ponit primò genus, secundò differentiam, tertiò speciem: in tractatu autem, Primò exequitur genus, Secundò speciẽ, Tertio differentiam, in vno loco præponit differentiam speciei, in alio loco præponit speciem differentiæ: mirum quidem est quomodo in tã breui spacio sic immemor, atq; inconstans esse videatur, & quia hæc dubitatio fuit à nobis mota in c. pcedente, ideo candide lector illuc recur re, vbi veram habes solutionem. Amplius expositores Græci, Arabes, & Latini dubitant omnes, quare Porph. post generis consideratiõé, immediatè aggreditur tractatum de specie, & non de differentia sicut pposuit? Pro solutione est Notandum, quod natura correlatiuorum est, vt vnum dependeat ab altero, & alterum ẽ pter alterum, & vnum cognoscitur p reliquum, immò vnum non potest esse sine alio, & quia 2. Met. 4, sicut res se habet ad esse, sic se habet ad cognosci, iure ergo & meritò Porph, videns quod genus, & species sunt duo correlatiua, quorum vnum dependet ab alio, & alterum est, & cognoscitur per alterum, & cognito vno, oportet statim cognoscere reliquum: ideo post genus immediatè. verba fecit de specie: Aliter dici põt, quod ideo post genus, tractat de specie quoniam regula est Ar. 1. post. 1. quod omnis scientia tam demonstratiua, quam definitiua. t. Met. 48. debet dari p partes priores, & notiores, & quia species ponitur in definitione generis, quia dicitur, genus pdicatur de pluribus differentibus specie, ne ergo talis definitio detur p ignota, iõ voluit post genus statim tractare de specie: Sed replicabis dicens, si hæc solutio esset vera, tunc debuisset primò tractare de specie, deinde de genere, & & pbatur: nam dictum est, quod definitio debet dari p partes priores & notiores ipso definito: modò si genus definitur p speciem, ergo species deberet esse prior, & notior, ipso genere, immò prius considerata: Huic rationi respõdetur hoc modo, & pulchra quidem est, & difficilis: tñ Nota, quod nulli dubium est, quod partes definitionis debent esse prius consideratæ, quam ipsum definitũ; tamen hæc regula non semp obseruatur ab Ar. aliquando enim prius definit rẽ, & postea declarat partes positas in illa definitione, vt in capite de substantia, vbi definiuit substantiam p proprię, principaliter, & maximẽ, postea declarauit quid p pprię, quid per principaliter, quid per maximè: idem fecit in 1. post. 13. vbi definiens principium demonstrationis per propositionem immediatam, primò definiuit dein de declarauit partes positas in tali definitione, sic etiam 2. Phy. 3. vbi definiens naturam p motum primò definiuit naturam, deinde declarauit motum tanquam partem positam in definitione naturæ, sic ergo Porph. imitans Ar. primò definit genus per speciem, deinde ne p ignota pcedat, tractauit, & declarauit speciem: & hæc est causa, pter quam species immediatè sequitur genus: Aliter solui potest, quia in definitione generis posuit speciem, ne multum temporis auditorem teneret hæsitantem: ideo post genus, statim tractauit de specie: Aliter dici potest, quod species immediatè continetur sub genere, seruans Porph. ordinem immediatiõis, voluit tractare post genus immediatè de ipsa specie: Aliter dici potest, ideo prius de genere, & immediatè de specie: quia 3. met. 11. species est pfectio generis, & genus est pfectibile, & quia pfectibile pcedit pfectionem, sicut materia pcedit formam, & perfectio sequitur pfectibile, sicut forma sequitur materiã, ideo pri' de genere, quod est pfectibile, & tenet locum materiæ, & immediatè de specie, tanquam de forma, quę immediatè sequitur materiam: Vel aliter dicendum ideo prius de genere, & immediatè de specie, quia genus est compositum ex speciebus, 2. post. 72, modò pars est connexa, & immediatè inest toti, meritò post genus tanquam totũ, immediatè considerat de specie, tanquã de parte immediatè inhęrente toti, & contenta sub toto: Sed Dices contra, nam simplicia pcedunt composita, & partes pcedunt totum. 2. post. 72. Sed species ẽ principium generis, & est simplicior genere 2. post. 72. ergo prius de specie, quam de genere con siderare debebat: Soluitur quòd ordo est duplex. Quidam est ordo doctrinę, quidam ẽ ordo naturæ: qui ordo doctrinę est à toto ad partes, à compositis ad simplicia; ordo naturæ est à simplicibus ad cõposita, à principijs ad principiata, à causis ad causata, tunc dico, quod Porph. hic sequutus est ordinem doctrinę, incipiendo à genere deueniendo ad speciem, non autem ordinẽ naturæ seruauit; Sed Dubitabis si Porph. sequutus ẽ ordinẽ doctrinę, qui ẽ à notiorib'. 1. Phy. 4. 57. tũc pri' tractasset de spe postea de genere, quia species est notior genere 2. post. 72. ergo non seruauit ordinem doctrinæ, prius considerando de genere, deinde de specie: Rñdetur quod species consideratur bifariam; Vno modo vt ẽ definitũ, seu totũ 1. Phy. 5. Alio mõ cõsiderat species, vt ẽ pars cõtẽta sub gñre, tanquam sub toto tunc dico quod species considerata, vt ẽ definitũ, seu totũ, sic ẽ notior gñre; sed spẽs cõsiderata, vt est cõtenta sub gñre, tũc genus ẽ noti' ipsa specie:

Marginalia: Dubit. — Dub. — Solutio — Alia sol. — Replica — Solutio. — Alia sol. — Alia so. — Alia so — Alia sol. — Replica

Porph. ergo sequutus fuit ordinem notioritatis secundum genus, non autem secundùm spetiē quibus ergo sic stantibus, Veniamus modò ad textus intelligentiam: diuiditur iste text. in tres partes, in Prima ponit vnam speciei significationem; in Secunda ibi(dicitur autem species) ponit aliam significationem speciei: in Tertia ibi(secundùm quod) ponit exempla de specie, secūdo modo dicta, quò ad Primū, dicit Porph. autem, idest postquàm dictū est de genere, qua si dicat, dicendū est de specie, quot modis dicit species, & Primo modo dicitur Species illa, q̄ prædicatur de vniuscuiusq; forma, quæ forma nil aliud est, nisi formositas, & pulchritudo ꝓueniens ex bona dispositione corporis, in quantitate, colore, & figura, ac membrorum ꝓportione, debitè conmensurata, secundùm quàm dictum est, ꝙ species Priami, Troianorum regis, digna est imperio: quoniam dignitas corporis, arguit dignitatem animę, vt ex Ar. sumi potest. 2. de anima 94. vbi inquit ꝙ molles quidē carne, sunt apti mente: duri enim carne, inepti sunt mente, & quia homo inter cætera animalia, in tactu excedit: ideo prudentissimum animalium dicitur, vbi inquit Auer. omnis diuersitas, quę est in corpore, quo ad compositionem membrorum, est ex diuersitate pororum, ex elegantia ergo corporis à posteriori p effectū conuincitur dispositio animæ ad virtutes, & ad felicitatem, sicut ex turpitudine corporis, in ꝓportione membrorum quantitate, figura, & colore, arguimus malam dispositionem animę, ad virtutem, & ad felicitatem: Vnde philosophus 1. ethicor. c. 12. dicit, ꝙ non satis est ad felicitatē habilis homo, penitus deformis: Vnde illi qui sunt monstruosi corpore, mente obtusi iudicandi veniunt: nam monstrum in corpore, monstrum in anima, secundùm Philosophos: quia ergo Priamus pulcherrimus fuit corpore, in cōmensurata ꝓportione membrorū, & in quantitate non nimis magna, nec parua, & in colore medio benè mixto, ex extremis, quinimmò & in figura faciei, quò ad oculos, nasum & huiusmodi: ꝓpterea concludebatur ꝙ ipse etiam in anima pulcherrimus erat, ex optima aptitudine ad felicitatem, & singulas virtutes: talis autem est dignus imperio, non ergo mirum, si eo viuente, à sapientibus dictum fuit, ꝙ species Priami digna est imperio: Alio modo dicitur species, quæ est sub assignato genere, id est sub determinato, immediato, & ꝓpinquo genere, dixit sub assignato, idest determinato genere: quoniam species non ponitur sub quolibet genere, sed determinata, ꝓpria species, sub suo determinato, & ꝓprio genere, sicut non quodlibet fit ex quolibet, vt homo non fit ex frumento, sed ex spermate hominis, tanquā ex determinata, & ꝓpria materia, sic species non ponitur sub omni genere, sed singulæ species, & de terminatę, sub singulis ꝓprijs, & determinatis generibus: & dat exempla Porph. & dicit, solemus enim dicere hominem esse speciem animalis, albedinem esse speciem coloris, & triangulum esse speciem figuræ: Vnde homo reponitur sub animali, tanquàm sub ꝓprio suo genere, albedo sub colore: triangulus sub figura: Vnde habeas, non semper genus præcedit speciem, sed tantùm illud genus p̄cedit speciem, quod est assignatum, & proprium speciei suæ illud pręcedit speciem, vt animal præcedit hominem, non color p̄cedit hominem, color p̄cedit albedinem, & figura triangulū; Ex quibus nota, ꝙ ideo dicitur ꝙ genus est determinatum ad speciem, quoniam genus etiam continet indiuidua: tamen non immediatè, sed mēdiatè: species verò immediatè, vt sub animali primò, & immediatè continetur homo, qui est species, deinde Sortes, qui est indiuiduum:

Sed Dubitabis cùm species dicatur non solùm duobus modis, sed plurib⁹ modis, vt species q̄ dicit forma. t. Phy. 60. 2. Phy. 12. 3. de aīa 38. apud rethores & Poetas sumit ꝑ aspectu, & dispositione, quam ostendit homo in facie ꝑ vt est tristis, aut lætus, aut inimicus: Alio modo apud vulgares sumitur ꝑ aromate: Alio modo apud communiter loquentes, sumitur ꝑ particularitate, veluti apud legistas, qui dicentes aliquid in specie, intelligunt in particulari vt, ꝑ specie intelligunt sortem: quare Porph. [illegible]numerauit duas tantùm? Dicas, ꝙ non opus est numerare omnes speciei significationes, quoniam satis est eas dicere, quæ ad logices facultatem attinere videntur: Vel aliter dicendum, ꝙ ideo alias non numerauit, breuitatis causa, & ne lectoris animum ꝑplixitate confunderet: Vel aliter dicas, ꝙ voluit illas tantùm numerare speciei significationes, quæ faciunt ad suum ꝓpositum, alias non curando cùm potius, confusionem in animo auditoris, quā distinctionem generet: Amplius Dubitatur, nam oppositorum natura est ꝙ, quot modis dicitur vnum, tot modis dicatur & reliquum, cùm genus & species sint opposita, relatiuè, ergo quot modis dicebatur genus, tot modis debet dici species, sed genus dicitur tribus modis, ergo tribus modis debet dici species, sed numerauit tantùm duas, ergo vnde hoc? Dicas ꝙ licet tot modis dicatur vnum oppositorū, quot modis dicitur reliquū, non tamen illi modi semper explicandi sunt, sed illi qui ad ꝓpositum sunt vtiles.

Dub | Solutio. | Alia sol. | Alia sol. | Dubit. | Solutio.

Quod si etiam genus assignantes Speciei meminimus, dicentes quòd de pluribus & differentibus specie in eo quòd quid est p̄dicatur, & speciem dicimus id quod sub assignato genere est: Nosse oportet quòd et genus alicuius est genus, & species alicuius est species, vtrumq; vtriusq; iccirco necesse est in vtrorumq; rationibus, vtrisq; vti. Tex. 14

Postquàm

Postquàm Porph. assignauit duas Speciei significationes, nunc mouet dubium, & dubij solutionem affert. Diuiditur iste textus in duas partes: In prima mouet dubium, in secunda ibi (Nosse oportet) soluit dubitationem; verum est Notandum, pro dubitationis intelligentia, q regula est Ar. 1. post. 22. contra antiquos quòd in demonstratione non datur circulus; quoniã idem esset prius & posterius, notum & ignotũ, præmissa, & conclusio, quod est maximè absurdum: & quoniam definitio est tota demonstratio. 1. post. 64. 2. post. 46. ideo sequitur q tam in demonstratione, quàm in definitione non potest fieri circulus: modò quando definiuit gen᷑ definiuit p speciem, dicens, genus est id, quod prædicatur de pluribus differentibus specie, & definiens speciem, definit p genus, dicens, q species est id, quod ponitur sub assignato genere: ecce quòd posuit speciem in definitione generis, & genus in definitione speciei: & sic fit circulus in definitione, quod est falsum, & absurdum: Ex quo lege literam sic, quod etiam genus assignantes, in alio capite, speciei meminimus, idest, posuimus speciem in definitione generis, dicentes, genus esse quod pdicatur de pluribus & differentibus specie in eo q quid: & speciem dicimus id, quod est sub assignato genere; Soluit Dubitationem Porph. & dicit, verùm est Notandum, q res quæ definiuntur, sũt duobus modis; quędam sunt res relatiuæ, vt pater, & filius; dominus, & seruus: Quędã verò sunt res absolutę, vt homo, capra, leo: quo stante, dicendum, q non inconuenit, immò est necessarium, q res relatiuæ ad inuicem definiãtur, quoniam vnum relatiuum, non est notius alio, neq; vnũ est prius alio: immò sunt simul natura, vt patet in c. de relatiuis: cùm ergo gen᷑ & species sint relatiua, meritò Porph. definiuit alterum p alterum, idest genus p speciem, & speciem p genus: vnde oritur talis ratio. Sicut enim relatiua simul cognoscuntur, sic definiuntur: & quoniam genus simul cognoscitur cum specie, & species cum genere, meritò genus simul debet definiri cum specie, & species cum genere: ideo lege literam sic; nosse autem oportet, ly autem, sumitur p sed; quasi dicat Porph. sed oportet (innuens necessitatem) nosse id est, scire, p solutione huius dubitationis: qm̃ gen᷑ alicuius est genus, idest genus est relatiuum ad speciem, & species alicuius est sepcies; idest, species est relatiua ad genus, idcirco necesse est in vtrorumq; rationibus, idest descriptiõibus, vtrisq; vti idest genere in descriptione speciei, & specie in descriptione generis: Sed circa dicta Dubitatur, videtur enim genus, & speciem

Dub. non esse relatiua, & si non sunt relatiua alterũ non debet definiri p alterum, quod sic pbatur: ait Ar. in c. de relatiuis q omnia relatiua ad inuicem conuertuntur, sed genus non conuertitur cum specie, nec species cum genere, vt patet ex Porph. c. de genere, ergo genus, & species non sunt relatiua: Soluitur, q genus, & species possunt considerari dupliciter, vno modo vt sunt primæ intẽtiones, veluti homo, & animal: Alio modo, vt sunt secundæ intentiones, vt genus, & species, vt sunt primę intentiones, non sunt relatiua, nec ad inuicem conuertuntur: Sed Dices contra, si hęc solutio esset vera, sequeretur, quòd verum esset dicere sic; Species est genus, & genus est species: quod adeo ẽ falsum, quòd in bona logica, nullo modo conceditur: Soluitur, tamen est sciendum q genus, & species, vt sunt secundæ intentiones conuertuntur, tamẽ hoc modo scilicet obliquæ, non rectæ, dicendo genus est alicuius genus, & species est alicuius species, non autem genus est species, & species est genus: & hoc modo conceditur, & primo modo abominatur.

Solutio.

Replica.

Solutio.

Assignant ergo & sic speciem; Species est, quæ ponitur sub genere; & de qua genus in eo quod quid est prædicatur. Amplius autem sic quoque. Species est quæ de pluribus, & differentibus numero, in eo quod quid est prædicatur: Sed hæc quidem assignatio specialissimę est, & quę solùm species est, non autem & genus: alię verò erunt etiam nõ specialissimarum. Tex. 15.

Postquàm Porph. more periti artificis diuisit Speciem in suas significationes, dicens, q Species primo modo dicta, est illa, quæ dicitur de forma vniuscuiusq;, & secundo modo dicta est illa, quę ponitur sub assignato genere, & mouit quandam dubitationem, ipsamq; soluit: in hoc tex. intendit assignare duas de specie definitiones: ideo diuiditur iste tex. in tres partes, in Prima affert definitionem speciei: In Secunda ibi (Amplius) affert aliam Speciei definitionẽ: In tertia ibi (sed hęc) docet quòd vltima definitio, non competit nisi speciei specialissimæ: aliæ verò definitiones supradictæ competunt non solùm speciei specialissimæ: sed etiam speciei subalternę, quæ non est specialissima, sed inquisitione dignum: Videtur enim q in hoc tex. non assignet nisi primam definitionem speciei, & secundam. in tex. primo, nõ definiuit speciem, quando dixit q species est q̃ ponitur sub assignato genere: Sed declarauit se eundem speciei significationem, pulchra quidẽ Dubitatio; sed p solutione Nota, quòd verba Porph. sunt in contrarium, dicit. n. ipse in hoc tex. sic aliæ verò erunt & nõ specialissimarum: p quę verba vult, q supra sint datę plures definitiones speciei, vna in primo textu, alia verò in hoc tex. Amplius ait Porph. sic, q si etiam gen᷑ assignantes speciei meminimus, dicentes quòd de pluribus, & differentibus specie in eo quod quid pdicatur, & speciem dicimus, id quod sub assigna-

Dub.

Solutio.

assignato gñre ē, nosse oportet, ꝙ & gen⁹ alicu ius ē gen⁹, & spes alicui⁹ ē spes, vtrūq; vtriusq;: idcirco necesse est in vtrorumq; rationibus vtrisq; vti, ꝑ quę verba clarè vult, ꝙ in illis verbis, qñ dixit, ꝙ species ponitur sub assignato genere, ꝙ illa sit prima definitio speciei, Ipse autē in hac re diceremus, quòd quādo dicit Porph. ꝙ species ponitur sub assignato genere, illa nō sit speciei definitio, sed potius alia significatio speciei, & ꝙ sit verum ꝓbatur: nam qñ in hoc tex. definit speciem, dicit sic species est quæ ponitur sub assignato genere, & de qua, genus in eo quod quid est ꝑdicatur, ꝑ quæ verba dat intelligere, ꝙ hæc sit speciei definitio, non prima assignata in primo tex. signū est, qm̄ addit illa verba, scilicet, & de qua genus ꝑdicatur ī eo quod quid est: sed nos volentes, illos qui volunt esse discordes, concordare, dicimus ꝙ Porph. quando dixit species secundo modo dicta, est illa q̄ ponitur sub assignato genere, simul habuit oculum numerare secundam speciei significationē & tradere eius primam definitionem, & hæc ē rei veritas: transeamus ergo ad tex. expositionē, verùm ꝑ eius intelligentia est Notandum, ꝙ species est duplex, quædam subalterna, & quædam specialissima: illa dicitur subalterna, quæ potest esse species, & genus, diuerso tamen modo considarata, veluti Sortes dicitur pater, & filius: dicitur pater, respectu filij, sed dicitur fili⁹ respectu patris: species verò specialissima, dicitur illa quę solùm species est, non autem genus, veluti homo: quo stante ait Porph. ꝙ Antiqui Peripatetici assignant speciem sic, i. hoc modo, scilicet species est, quę ponitur, adde tu, immediatè sub genere assignato, id est, certo, & limitato: de qua scilicet specie genus certum, & limitatum, prædicatur in eo quod quid, idest prędicatur de specie, dicens quid idest, quiditatem, & substantiam illius speciei. v. g. animal ꝑdicatur de homine, in quid essentialiter, quiditatiuè, substantialiter: color de albedine, & figura de triangulo: Ex quibus omnibus Nota ꝙ species à Peripateticis tribus in modis definitur, Primo modo, vt comparatur ad genus, quo modo fuit definita in primo tex. huius c. vbi dixit, species est quæ ponitur sub assignato genere; Secundò modo definitur species, vt comparatur ad genus, vt est ꝑdicabile, quo modo fuit definita in hoc tex. quando dixit species est illa quæ immediatè ponitur sub genere, & de qua genus in eo quod quid est prædicatur. Tertio modo definitur species, vt comparatur ad indiuidua, cùm dicitur, species est illa, quę prędicatur de pluribus differētibus numero, ī eo quod quid & hoc modo, in hoc tex. definit speciem, quod ostendit illa particula amplius, quæ semp aliquid noui affert. q. d. Amplius, & de nouo præter definitiones dictas de specie, quarū vna fuit vt comparatur ad genus absolutè, alia verò prout comparatur ad genus, vt est prędicabile, nunc datur alia, quæ comparatur ad indiuidua, & est ista, scilicet species supple specialissima, est illa quæ prędicatur de pluribus idest indiuiduis, numero differentibus, in eo quod quid ē, quæ definitio vltimo loco tradita, competit solū speciebus specialissimis; alię verò definitiones competunt his, s. specialissimis, & alijs, scilicet subalternis vbi Nota, ꝙ addita fuit illa particula solùm ad differentiam generis, quod genus ꝑdicatur de pluribus differentibus numero sicut species, tamen non solū qm̄ genus prædicatur etiam de pluribus differentibus specie, sed species solùm de pluribus differentibus numero, idest de indiuiduis sub ipsa specie contētis, veluti homo, qui est species prædicatur de Socrate, Platone, Aristotele, qui sunt indiuidua, idest particulares homines, numero differentes: Sed Dubitatur nam regula est Auer. 2. post. 20. 21. talis scilicet vnius rei vna est definitio, teste etiam At. 7. top. in loco sexto, sed species est vna res, vt patet, ergo speciei vna deberet assignari definitio, & non plures, cuius oppositū fecisse videtur Porph. Soluitur ex Auer. 2. post. 21. ꝙ non inconuenit vnius rei plures esse definitiones, dummodo habeant vnum significatum, sed tunc inconueniens esset, quando vnius rei plures essent definitiones, habētes plura, & diuersa significata: cùm. n. de specie tres sint numero, assignatę definitiones, quia habēt vnum significatum, ideo Porph. in hoc non venit arguendus: Amplius Dubitatur Porph. definiens speciem, ait species est quę prædicatur de pluribus differentibus numero, idest de pluribus indiuiduis: contra, nam species mundi, ꝑdicatur de vno solo mundo, non de pluribus, nam vnus est mūdus, species phęnicis, de vna tm̄ phęnice, non de pluribus, sic etiam dicimus de luna, de terra, de sole, quæ omnia, non prædicantur, nisi de vno solo indiuiduo, nō de pluribus indiuiduis, ergo falsa est definitio speciei, dicens ꝙ ꝑdicatur de pluribus, sed debebat dicere, quæ ꝑdicatur de vno solo indiuiduo; Soluitur ꝙ species est duplex: quędam, quę saluatur in pluribus indiuiduis, & ꝑdicatur de pluribus indiuiduis, quę frequentiùs, & vt plurimū reperitur: Alia est species, quæ tm̄ saluatur in vno indiuiduo, quę species rarò est: quo stante, Dico ꝙ Porph. definiuit speciem, quę est vt plurimùm & frequentiùs, veluti est illa quę prædicatur de pluribus, non illam quæ est rarò, quæ ꝑdicatur de vno solo: Vel aliter soluendum, & primò est sciēdum, quòd ly ꝑdicatur, quod ponitur in definitione speciei, dicit actum, & aptitudinem. q. d. Porph. species prædicatur, id est apta nata ꝑdicari de pluribus, & actu ꝑdicatur, loquendo de specie, quę habet sub se plura indiuidua: Sed dicit aptitudinem, non reducibilē ad actum, in illa specie, quæ sub se non continet,

Dub.

Solut.

Dubit.

Solutio.

Alia sol.

tinet vnum indiuiduum, quæ ex positio est Ar. 1. Perihermenias c. 5. quando dixit, vniuersale est aptum natum dici de multis: vnde sumas ex positioné hoc modo dicens species habens sub se plura indiuidua, pdicatur actu de pluribus: sed species habens vnum indiuiduum, actu pdicatur de illo, aptitudine tamen, & potentia logica, non reducibili ad actum pdicatur de pluribus: Sed dices, si species sunt duæ, vna quæ pdicatur de pluribus, alia quæ prædicatur de vno solo indiuiduo: Vnde est φ Porph. potius definiuit illam, quæ prædicatur de pluribus, q̃ illam quę prędicatur de vno solo? Soluitur qm̃ sequutus est ea quę sunt vt plurimũ, non ea quę sunt rarò, & qm̃ plures sunt species, quæ prędicantur de pluribus, & paucæ, & rarissimę sunt, quę prædicantur de vno solo, meritò Porph. definiuit hanc, & non illam; Amplius Dubitatur quæ nam est pfectior species, illa quæ prædicatur de pluribus, an illa quæ prædicatur de vno solo? Dicas, verùm p solutione est sciendum, φ in aliqua specie esse plura indiuidua, potest dupliciter intelligi: Vno modo secundũ actualem existentiam plurium indiuiduorum. Alio modo secundùm successiuam pmutationem, & multiplicationem. Secundò est sciendum, φ vnam speciem habere tm̃ vnum indiuiduum, secundùm existentiam, potest dupliciter intelligi: Vno modo, secundũ existentiam illius indiuidui, incorruptibilem, & ppetuam, vt est de intelligentijs, & corporibus cæléstibus: Alio modo, non secundum existentiam ppetuam illius indiuidui, sed solùm speciei ex successiua eorũ multiplicatione, pprer cõseruationem speciei: Quibus stantibus defenduntur duæ conclusiones, quarum prima est ista, species habens vnũ indiuiduum ingenerabile, & incorruptibile, est pfectior specie habente plura indiuidua corruptibilia, siue simul existentia fuerint, aut simul pducta: Secunda conclusio, species habens simul plura indiuidua, secũdùm existentiam, aliâ specie habente, tantùm vnum indiuiduum secundum existentiam, & plura secundũ successionem est pfectior, & qm̃ hæc potius ptinent ad librum de cęlo, ideo nõ oportet amplius immorari, ibi .n. abundè diximus de hac materia.

Dubit. | Solutio. | Dub. | Solutio. | Prima conclusio. | Secũda conclu.

Tex. 16 *Planum autem erit, quod dicitur hoc modo, in vnoquoque prædicamento sunt quædam generalissima; & rursus alia specialissima, & inter specialissima, & generalissima sunt alia quę genera & species dicuntur eadem: Est autem generalissimum quidem supra quod nullum aliud sit superueniens genus, specialissimum autem est post, quod non est alia inferior species, inter generalissimum & specialissimum alia, quę genera & species sunt eadẽ ad aliud tamen & ad aliud sumpta.*

Cùm assignasset tres spẽi definitiones, quarum duæ competunt tam speciebus specialissimis, quàm speciebus non specialissimis .i. subalternis, tertia & vltima conuenit tm̃ speciei specialissimæ: nunc vt clariùs liqueat id quod dictum est, manifestat quæ est species specialissima, simul declarando genus generalissimum, ac etiã genera subalterna: Diuiditur iste tex. in tres partes, in prima parte pponit quod in omni pdicamento datur genus generalissimum, & species specialissima, inter quod genus generalissimũ & speciem specialissimam, dantur quædam, q̃ simul sunt genera, & species: In secunda parte ibi (est autem) docet quid est genus generalissimum, & species specialissima; In tertia ibi (ad aliud & ad aliud sumpta) declarat, quomodo eadem possunt esse genera simul, & species: quò ad primum ait Porph. φ id quod dicitur erit planum, & manifestum, hoc modo videlicet in vnoquoque prędicamento sunt quędam genera generalissima, & rursus, idest pręter genera generalissima, sunt etiam alia quæ sunt specialissima, idest sunt species specialissimę, inter quę genera generalissima, & species specialissimas, sunt alia quę eadem dicuntur genera, & species declarans quid ẽ genus generalissimũ, dicit si tu ignoras quid ẽ genus generalissimũ, dico φ est illud supra quod nullum aliud est superueniens genus, & specialissimũ est .i. species specialissima est illa, postquam non est alia inferior species: Inter quod genus generalissimũ, & speciem specialissimam, alia sunt, quæ eadẽ genera & species: Sed dices quomodo est possibile φ eadem sint genera & species: Respondet & dicit ad aliud tamen, & ad aliud sumpta, idest non est impossibile, φ eadem met possint esse genera, & species, tamen respectu diuersorum, & diuerso modo considerata: sunt .n. & dicuntur genera respectu inferiorum, & dicuntur species respectu supiorum, & qm̃ iste text. est facilis, ideo non oportet amplius immorari; Sed circa dicta dubitatur, nam illa quæ differunt definitione, non possunt esse eadem: sed species habet diuersam definitionem à genere, vt patet in hoc c. ergo species non potest esse genus: Soluitur φ species est duplex; Alia specialissima; Alia subalterna: tunc dicas, φ species specialissima est illa, quæ habet diuersam definitionem à genere, & nullo modo potest esse genus, sed species subalterna, non habet diuersam definitionem à genere, sed habet illã met, quam habet genus, quia ipsa est genus, & sic non refert, φ species sit genus, & genus sit species, loquendo de specie subalterna, & de genere subalterno, non autem de specie specialissima, & de genere generalissimo, q̃ species specialissima, adeò differt à genere generalissimo (φ nullo modo potest esse illud) & sic econuerso: Amplius Dubitatur, sic, magis cõmune, & minus commune sunt opposita, & valdè dispera-ta,

Dubit. | Sol. | Dubit. | Solutio. | Dubit.

ꝙ addatur mortale, & sic conuertetur cum homine, & non erit genus hominis, dicendo homo est animal rationale mortale, & sic valet è contra: scilicet animal rationale mortale est homo: *Dub.* Amplius quæres, quid intelligit Porph. ꝑ corpus animatum? *Solutio.* Dicas ꝙ id est corpus animatum, quod augetur, nutritur, & generat sibi simile, vt plantę augentur, crescunt, nutriuntur & generant sibi simile, id est generant plantas, quæ plantæ non sunt animalia: quoniam sunt animatæ, vna tantũ anima scilicet anima vegetatiua. Animal etiam dicitur animatum anima vegetatiua, sed non solũ anima vegetatiua, vt sunt plantæ, sed etiam anima sensitiua: Vnde plantæ vnam tantũ habent animam, scilicet vegetatiuam, per quam nutriuntur, augẽtur, & generant; animalia autem duas habent animas, s. vegetatiuam, per quam nutriuntur, augentur, & generant sibi simile, & sensitiuam, per quam sunt animalia, & sentiunt, veluti sunt ostrea, & spongiæ, & bruta omnia, quibus si quid cõtrarium aduenerit, seu nociuum, lædens ipsa, statim contrahuntur, vbi verò illud abierit, gaudent, ex quibus nota differentiam quæ reperitur inter plantas, & animalia: Vnde valeant antiqui illi, in quorum numero erat Anaxagoras qui dicebant, plantas esse animalia, referẽte Ar. in libro de plantis c. 1. Ex quo valet dicere animal est corpus animatum, sed non valet dicere corpus animatum est animal, quoniam vt dictum est plantę sunt corpora animata, & tamen non sunt animalia: Amplius Dubitabis, dicens cũ plura sint prędicamenta, & numero decem: *Dubit.* Quare Porphyrius, volens declarare gen⁹ generalissimum, exemplificauit in prædicamẽto substantiæ, & non in aliquo aliorum? *Solutio.* Soluas qm̃ 7. met. 4. Ar. substãtia est prior quolibet accidente, tempore, natura, cognitione, pfectione, & dignitate, sine qua substantia, cætera prędicamẽnta nouem sunt omnia accidentia, quæ non possunt esse sine ipsa, Porphy. sequens ordinem nobilitatis, voluit potius exemplificare in pdicamẽto substantiæ, quã in cæteris alijs: *Replica* Sed Dices immò Porph. debebat assignare exẽplum in alijs pdicamentis, qm̃ exempla debẽt esse clara, teste Ar. 2. ethicorũ c. 2. vbi ait, oportet ꝑ obscuris clara exempla inducere, & cũ reliqua prædicamenta sint accidentia, meritò sũt clariora & notiora ipsa substantia, & quantò exempla dantur p res notiores, & clariores, tantò magis sunt nota, & clara, illa quę declarantur, & exemplificantur: *Solutio.* Soluas, ꝙ hic Porphy. non seruauit ordinem notioritatis, in dando exemplum in prędicamento substantiæ, sed seruauit ordinem nobilitatis, ideo exemplificauit in prædicamento substantiæ, & non in alijs.

Tex. 18.

Quemadmodum igitur substantia cùm suprema sit eoq; nihil supra eam sit; genus est generalissimum sic etiam homo, cũ sit species, postquã non est alia species, neq; aliquid eorum quæ possunt diuidi in species. sed solùm indiuidua; (indiuiduum enim est, Socrates & Plato, & hoc album) species erit solũ & vltima species, & (vt dictum est) specialissima, quæ verò sunt in medio: eorum quidem, quę ante ipsa sunt: erunt species, eorum autem quę post ipsa sunt genera. Quare hæc quidem duas habẽt habitudines, eam quæ est ad ea quæ antecedunt secundùm quam species ipsorum esse dicuntur: & eam quę est ad posteriora, secundũ quam genera ipsorum esse dicuntur. Extrema vero vnam habent habitudinem, nam & generalissimum ad ea quidẽ quæ posteriora sunt habet habitudinem. cùm sit genus omnium, id quod est supremum: eam verò quæ ad superiora non habet, cùm sit supremum, & primum principium, & (vt diximus) supra quod non est aliud superueniens genus. Specialissimum autem, vnam habet, ipsum, habitudinem. hanc quidem quę est ad superiora, quorum est species, hanc verò quę est ad posteriora non diuersam habet habitudinem, sed eamdem, & species indiuiduorum dicitur; Sed species quidem dicitur indiuiduorum, velut ea continens; species autem superiorum, velut quę ab eis continetur.

Cùm Porphyrius declarauit genus generalissimum, & speciem specialissimam, atque genera subalterna: nunc, ex proportione speciei, vult etiam ostendere nomen generis, & quoniam iste textus est facilis, non indiget nimia perscrutatione, & continuus est ideo non opus est diuisione; ait igitur Porphyrius quòd cùm substantia suprema sit, & prima ante omnia, cùm nihil supra eam sit ideo dicitur genus generalissimum, sic à pari, homo cùm sit species, postquam non est alia species, neque aliquid eorum, quæ possunt diuidi in species, veluti est genus, sed solùm indiuidua, quæ indiuidua sunt hæc, scilicet nominata substantialia Socrates, & Plato, & hoc album, quod est indiuiduum accidentis: duplex. n. est indiuiduum, aliud substantię, vt Sortes. Aliud verò accidentis, vt hoc album, species erit solùm & vltima species (vt dictum est) specialissima: quæ verò sunt in medio id est inter genus generalissimũ, & speciem specialissimam, eorum quidẽ quæ ante ipsa sunt, erunt species, id est respectu superiorum dicuntur species, & respectu eorum quæ sunt post ipsa, dicuntur genera: Vnde hęc s. quæ sunt in medio, quę vocantur genera subalterna, duas habent habitudines, id est, respectus, vnam habent habitudinem ad ea quæ antecedunt, id est ad ea quæ præcedunt, idest ad superiora, secundùm quam habitudinem ad superiora, species ipsorum esse dicuntur: Aliam habent habitudinem ad posteriora

idest ad inferiora, secundùm quam, genera ipsorum esse dicuntur: Extrema verò quæ sunt genus generalissimum, & species specialissima, habent vnam habitudinem, idest vnum respectum: nam generalissimum habet habitudiné ad ea, quæ sunt posteriora, idest inferiora, idest ad ea quę sunt sub ipso, & continétur ab ipso, quia est genus omnium supremum, & primum principium illorum, eam verò, quæ ad superiora, scilicet habitudinem non habet, cùm sit supremum & primum principium, & (vt diximus) supra quod non est aliud superueniés genus, Specialissimum autem vnam habet habitudinem, illam quæ est ad superiora, quorú est species, illam verò quæ est ad posteriora, id est ad inferiora, non diuersam habet habitudinem, sed eamdem, & species indiuiduorum dicitur, sed dicitur species indiuiduorum, velut ea continens: quia continet sub se ipsa indiuidua, & dicitur species superiorú, velut quæ ab eis continetur: vnde species dicitur continens, & contenta, respectu tamen diuersorum: Sed

Dub. Dices, quando dicit Porph. q inter genus generalissimum, & speciem specialissimam dátur quædam, quę sunt media, cùm medium sit multiplex, de quo medio loquitur? est enim

Solutio. medium multiplex, & æquiuocum. 4. cæli 38. nam vbi est æquiuocatio, ibi est confusio, & ppterea omne ęquiuocum prius distinguendum sicut notatum reliquit Ar. 1. cęli 110. eoq; magis, quoniam non rectum est in doctrina demóstratiua, vti æquiuocis verbis, teste Auer. 3. de anima. 20. 2. de anima 30. & 4. met. 2. medium ergo duplex est. Aliud naturale: Aliud logicú:

Quotmodis dicitur mediū. medium naturale sumitur pluribus modis, & maxime 1. cęli 45. vbi sumitur medium naturale tribus modis, vno modo pro loco inferiori: Alio modo pro medio sphærę: Alio modo pro medio, quod est inter duo extrema contraria, aliquando diuisit Auer. hoc medium naturale, seu reale 4. cęli 26. dicens q est duplex, quoddam est medium secundùm comparationem, veluti est aer, & aqua, quę sunt elementa media inter ignem, qui est simpliciter leuis, & inter terram, quę est simpliciter grauis: & hoc modo etiam dicimus, ipsa elementa esse media inter substantiam, & accidens, vt dixit Auer. 3. cęli 67. similiter etiam anima intellectiua est media inter abstracta, & materialia, vt patet 2. phy. 26. quoddam verò est medium non per cóparationem, sed per compositionem ex extremis; vt patet de coloribus medijs, vt patet 5. phy. 2. quod medium per compositionem est duplex. 6. phy. 32. quod solùm differt ab extremis, secundùm magis & minus, vt tepidum dicitur esse medium inter calidum & frigidú, & quoddá est medium secundú formam, seu qualitatem, & specie differt ab extremis, & isto modo mixtum potest dici medium inter eleméta ex quibus componitur, & loquens Auer. de medio p compositionem, dixit in 1. met. 39. mediú quodlibet. aut est compositum ex extremis simplicibus simpliciter, aut ex rebus simplicibus, in respectu mediorum, aut ex formis mediorú: Medium verò logicum, est Duplex: Aliud prioristicum: Aliud posterioristicum: mediú prioristicum, est terminus bis sumptus in præmissis syllogismi, ante conclusioné, & dicitur prioristicum, quatenus definitur in. 1. priorum c. 5. vbi dicit Ar. medium quidé voco quod, & ipsú in alio; & aliud in ipso est: Medium posterioristicum est illud, quod est causa scientiæ, & posterioristicum, quoniam illud explicauit Ar. 1. post. 7. vbi dixit quòd tunc opinamur scire vnumquodq; s. quęsitum, cùm causam tanquá medium arbitramur cognoscere, nam causa est medium, vt asserit Ar. 2. post. 5. quod medium olfecit Ar. 1. post. 11. vbi pbauit præmissas esse causas, id est continent medium terminum qui est causa, de quo quidem medio, meminit 2. post. 5. vbi dicit contingit itaq; in omnibus q̄stionibus, aut si est, aut quid est medium: causa enim est medium, quibus ergo sic stantibus, dicimus q quando dicit Porph. q q̄dam sunt media inter genus generalissimum, & speciem specialissimam, intelligit media p comparationem, nam inquantùm comparantur ad superiora, dicuntur species, inquantùm comparantur ad inferiora, dicuntur genera, & de hoc medio loquitur Porphyrius.

Determinant igitur generalissimū genus ita, quod cùm genus sit: non est species: Et Rursus supra quod non est aliud superueniens genus, specialissimam verò speciem sic, quę cùm sit species, non est genus, & quę cùm sit species, in species diuidere non possumus; Adhuc autem & quę de pluribus, & differentibus numero, in eo quod quid est prędicatur. Ea verò quę in medio sunt extremorum subalterna vocāt genera & species: & vnūquodq; ipsorum speciem esse & genus, ponunt ad aliud tamen, & ad aliud sumptum; ea enim quę sunt ante specialissima; vsq; ad generalissimum ascendentia, & genera dicuntur, & species subalterna: vt Agamenon, Atrides, & Pelopides, & Tantalides, & vltimum Iouis. Tex. 19

Cùm de supremo. i. de generalissimo gñre, subalternis, & de infima. i. de spe specialissima dixerit, nunc quod reliquú erat, eadé cómemorándo describit. Diuiditur iste tex. in quatuor partes, in prima describit gen⁹ generalissimú: In secunda ibi (species verò) describit specié specialissimá; In tertia ibi (ea verò q̄ sunt in medio) describit genera subalterna: In quarta ibi) vt Agamenó) vt claram ré faceret, accipit exemplum à genealogia: quantùm ad primum ait Porphyrius, q ipsi Antiqui Peripatetici determinant,

idest definiunt: terminus enim rei, nil aliud est nisi definitio rei. 1. top. c. de termino: genus generalissimum ita, idest hoc modo, quòd cùm genus sit, non est species, neq; potest esse species: & Rursus supra quod non est aliud super ueniens genus, idest illud dicitur genus generalissimum, quo non est aliud genus superius, specialissimam verò speciem sic. i. hoc modo, antiqui Peripatetici determinant, seu definiunt, dicentes speciem specialissimam, quę cùm sit species, non est genus, & quæ cùm sit species, in species diuidere non possumus; quoniam id quod diuiditur in species, est genus teste Porphyrio in hoc c. de specie; adhuc autem, id est de nouo præter datam definitionem de specie specialissima, adest alia definitio, quę est talis: species specialissima est illa, quæ de pluribus & differentibus numero, in eo quòd quid est prædicatur, idest species specialissima est illa, quæ prædicatur de pluribus indiuiduis, quę differunt numero in eo quòd quid est, dicens quid & substantiam illorum, nam ad interrogationem factam per quid de indiuiduo, respondetur conuenienter per speciem, vt quid est Sortes, optimè respondetur est homo, qui homo species dicit quid, idest substantiam Sortis. Ea verò quę in medio sunt extremorum, idest ea quæ sunt inter genus generalissimum, & speciem specialissimam, Antiqui Peripatetici vocant genera, & Species, & vnumquodque ipsorum ponunt, dicunt esse speciem & genus, ad aliud tamen, & ad aliud sumptũ, id est diuerso modo consideratum, vt illa, quæ sunt in medio respectu superiorum dicuntur species, & eadem respectu inferiorum dicuntur genera: ea enim quæ sunt ante speciem specialissimam, vsque ad genus generalissimum ascendentia, & genera, & species subalterna, id est sub alijs posita, vt Atrides: nunc affert exemplum in genelogijs, nam sicut se habet in genelogijs Iuppiter est quoddam principium, & omnium pater supremus, qui filius esse non potest: Orestes verò solùm filius erit, Agamenon Orestis pater, Atrei filius, Atreus Agamenonis pater, Pelopis filius; Pelops verò Tantali filius: Eodem modo in generibus & speciebus, quæ apud Philosophos sunt nonnulla genera tantum existunt, vt substantia; nonnulla species tantùm, vt homo, nonnulla sunt genera, simul eadem, & species. Sed Dubitatur, nã dicit Porph. quòd species prædicatur de pluribus indiuiduis quod videtur à veritate alienum: Phenix enim prędicatur de vna sola phenice, sol de vno sole, similiter de luna, & terra, & similibus, ergo species non de pluribus indiuiduis, sed tantũ de vno prædicatur: Soluas, verũ est Notandum, quòd species sunt bipartitæ, quædam enim sunt species, quę prædicantur de pluribus indiuiduis, vt homo, capra, leo: Quędam verò quę prædicantur de vno solo

Dubit.

Sol.

indiuiduo. vt cęlum, terra, mundus, sol, luna, phęnix, verũ illę species, quæ prædicantur de pluribus sunt multo plures quàm illæ quę prędicantur de vno solo, quo stante Dicas, quòd verũ est quòd species prædicatur de vno solo indiuiduo, veluti probatum est: tamen Porphyrius definiuit illas species, quę sunt plures, & frequentiores, sequens præceptum Arist. 1. post. 65. & 181. vbi asserit eorum esse demonstrationes, & definitiones, quę sępe fiunt, id est quæ sunt vt plurimũ pro maiori parte: Sed Dubitatur, nã definitio debet competere omni definito, aliter mala est definitio, si hæc definitio tradita de specie competit tantũ speciebus, quæ prædicantur de pluribus indiuiduis, & non speciebus quę prædicantur de vno solo indiuiduo, ergo non competit omni definito, & per consequens est mala definitio. Respondetur quòd hæc definitio competit tam speciebus, quæ prædicantur de pluribus indiuiduis quàm speciebus quæ prædicantur de vno solo indiuiduo: tamen est sciendum quòd prædicari de pluribus, intelligitur bifariã: Vno modo actu, alio modo aptitudine, & potentia: tunc dico quòd species, quæ prædicatur de vno solo indiuiduo in actu, prædicatur etiam de pluribus indiuiduis, tamen non actu, sed potentia, & sic potest adaptari definitio tradita à Porphyrio omnibus speciebus, nã si plures essent phęnices, phęnix ipsa, quæ est species, prædicaretur de pluribus, sic etiã dicimus de sole, si plures essent soles, & si in animo fingantur plures soles, & in cogitatione, tunc de pluribus solibus indiuiduis, sol ipse prædicabitur. Ex quibus omnibus dicimus sic, quòd species est illa, quæ est apta nata prædicari de pluribus indiuiduis: Vnde homo est aptus natus prædicari de pluribus indiuiduis, & actu prædicatur: Sol verò est aptus natus prędicari de pluribus, tamen actu non prædicatur de pluribus, sed aptitudine tantum: Sed Dices contra, nam primo cęli 20. Auer. ait quòd ociosa & frustoria est illa potentia, quæ non reducitur ad actum, si ergo sol ipse non actu, sed potentia prædicatur de pluribus: ergo illa potẽtia, si nõ ad reducitur ad actum, scilicet, quòd sol actu prædicetur de pluribus, erit potentia ociosa, & frustatoria: Dicas, quòd potentia est duplex, quędam logica, & quędam physica, dicendũ ergo, quòd quando est potentia Physica, si nõ reducitur ad actum, tunc est ociosa; sed hęc potentia, quam habet sol, non est nisi logica, quę non reducitur ad actum, & sic soluitur dubitatio. Iterum Dubitatur, qua causa Porphyrius vltimo loco posuit Iouem? Dicas propter nominis reuerentiam; Pręterea ait Porphyrius, quòd species specialissima est illa, quæ non habet aliquid sub se inferius, si hoc esset verum, tunc sequeretur, quòd homo, qui est species specialissima, non esset species specialissima

Dubit.

Solutio.

Dub.

Solutio.

Dubitat.

Solut.

Dubit.

specialissima, quoniam continet sub se singularia: Dicas, q licet homo sub se contineat singularia, non per hoc, non dicitur species specialissima, qm tunc non diceretur species specialissima, quando contineret sub se aliquod, quod esset genus, vel esset species: nam homo non dicitur genus singularium hominum, vt ait Ar. 3. met. tt. Sed dicitur species respectu illorum.

Solutio.

Tex. 20 *Sed in familijs quidem plerunq; ad vnum reducuntur principium, verbi gratia ad Iouem; in generibus verò & speciebus, non sic se habet: neq;. n. est commune vnum genus omnium ens: nec omnia eiusdem generis sunt, secundùm vnum supremum genus, quemadmodum dicit Aristoteles, sed posita sint (quemadmodum in prædicamentis dictum est) prima decem genera: quasi prima decem principia; Et si omnia quis entia vocet; æquiuocè (inquit) nuncupabit, sed non vniuocè. Si enim vnum esset commune omnium genus ens; vniuocè omnia entia dicerentur: cùm verò decem sint prima, communio secundùm nomen est solùm, non tamen secundùm rationem, quę secundùm nomen est.*

Cùm Porph. adduxerat exemplum in familijs núc ne quis crederet q sicut in familijs ad vnú primum omnium patrem est deueniendum, ita fieret in rebus quæ sunt in prędicamentis, vt ad vnum omnium principium, ac genus deueniretur: Ideo, dubiú hoc remouet in hoc tex. quod remouendo, dicit, q non ita se habet in generibus, & speciebus prædicamentalibus, sicut in familijs: quoniam non est vnum omnium cõmune genus ens, vt quidam putant: fuerunt. n. quidam, qui in hac opinione erant, vt rerum omnium, quę sunt vnum, putarent esse genus, quod ens nuncupatur, tractum ab eo, quod dicimus, est, omnia enim sunt, & de omnibus esse prædicatur: vltimum ergo omnium genus ens posuerunt: s. quòd de omnibus pdicatur: ab eo. n. quod dicimus, ē, participium inflectentes, ens, appellarunt: Diuiditur iste tex. in 3. partes: in prima facit quod dictum est. In 2. ibi (quemadmodum dicit Ar.) idē auctoritateq Ar. confirmat, q noluit Ar. ponere vnum omniú genus ens, sed decem ponit esse in rebus genera, quasi decem prima principia: In 3. ibi (vel si quis omnia vocet entia) idem ratione probat, s. q ens non est vnum omnium commune genus, & ratio componitur sic, si ens esset genus ad decem prædicaméta, de illis pdicaretur vniuocè, sed ens non pł vniuocè, ergo sequitur destructio añts, consequétia est clara, quia omne genus vniuocè pdicatur, de suis speciebus, vniuocè aút pdicari ē secundùm nomen, & secundùm definitionem pſi. v. g. animal, cùm sit genus ad hominem, & equú, de vtroq; sm nomé, atq; definitionem dicitur, homo. n. animal est, & substantia animata sensibilis, sic & equus:

ens verò secundú nomen tantú, non secundùm definitionem, de decem rerum generibus pł, ergo æquiuocè, non vniuocè pł: Si quis. n. entia vocet, ęquiuocè nuncupabit, ęquiuocè. n. pri est, secundú nomen, & vocem, & non sm definitionem communem substantiam significantem pſi. v. g. homo de homine picto, & de homine vero, pł, non vniuocè, sed æquiuocè, licet .n. homo pictus, homo sit, tamen definitio hominis, competit homini vero, nó autem picto, non est enim homo pictus animal rationale, sicut est homo verus, & ita hoc nomen, homo, ad hominem pictum, atq; verum, non species, vel genus, commune est, sed commune solùm nomen, vocabulum, atq; vox, quæ æquiuoca dicitur, plura significans; eodem modo ens & si de omnibus pdis dicitur, sed quoniam nulla definitio eius inueniri potest, quæ omnibus pdicamentis possit aptari, idcirco nó vniuocè dicitur, de illis. i. vt genus, sed æquiuocè. i. vt vox, plura significans: probatur etiam alia ratione, q ens non sit genus ad decem pdicamenta; & componitur sic, ens aut diuiditur in decem prędicamenta, sicut genera in spes, diuiduntur, vel sicut totum in partes, vel sicut vox in suas significationes, sed non diuiditur sicut genus in species, neq; sicut totum in partes, sed sicut vox in suas significationes, ergo ens non est genus ad decem prædicamenta, nec vniuocè de illis pł, sed æquiuocè, q non diuidatur sicut genus in species, probatur sic, genus cú in species diuidatur: æqualiter de omnibus pdicatur, non secundú prius, & posterius, non secundùm magis, & minus: at in prędicamentis est ordo, secundú prius & posterius: quoniam substantia ē prior omni accidente, natura, definitione, cognitione 7. met. 4. remoto: n. prædicamento substantię, remouentur oīa prædicamenta, quæ sunt accidētia, sed remotis accidentibus, non remouetur substantia, qm substantia per se subsistit, accidētia verò existunt in substantia, & pter substantiam, ergo ens, vt genus, nó potest diuidi in decem prædicamenta. Quòd non possit diuidi vt totum in partes, pbatur: nam uē totum, vel habet partes homeomeras, homogeneas. i. similares, vel habet partes anomeomeras, æterogeneas. i. dissimilares: Sed ens non diuiditur in decem prædicamenta, neq; vt totú habens partes similares, neq; vt totum habens partes dissimilares: ergo & minor pbatur, non vt totú habēs partes similares, quia tale totum habet partes toti similes, quæ ex ipso toto denominantur nec inter se differunt, vt caro: vnaquæq;. n. pars carnis est caro, nec in substātia à carne differūt, teste Ar. 1. de hystoria animal. c. 1. modò si ens, vt hoc totum diuideretur in decem predicamēta, tunc omnia æqualiter entia diceretur, quod est contra Ar. 7. met. 4. vbi solam substantiam pprie ens nominauit, & in prædicamentis c. de substan

substantia: prędicamenta verò accidentiū non entia, sed quia entis dicuntur sequeretur etiam ꝙ pñta inter se non different, quod valde abominabile est, multum.n. substantia à quātitate, & ab alijs differt, & alia ad inuicem: neq; ēt dici potest, ꝙ diuidatur sicut totum habens partes dissimilares, quoniam tale totum, non solū partes inter se, sed etiam à ratione totius differētes habet, sed etiam ab ipso toto non denominatas, sicut faciei sunt partes, nasus, oculi, frons, & huiusmodi, nō dicimus nasum esse faciem, nec frontem faciem, sed faciei: at pñta licet inter se differant maximè, ab ipso tamen ente denominantur, quia substantia dicitur, ens, & qualitas ens, & cętera: licet reliqua, non ita perfectiori, digniorive modo, entia sicut substantia, dicantur, eū itaq; neq; vt genus in species, neq; vt totum in partes diuidi ens, cū in decem prædicamenta partitur, dici possit, remanet, vt tanq̃ vox in suas significationes diuidatur, & ita consequenter non potest esse genus ad decem prędicamenta, nec vniuocè de illis, sed æquiuocè dicitur, ex quibus omnibus, iam patet ens non dici genus vniuocum ad decem prædicamenta sed æquiuocum: Sed Dubitabis Ar n 4. met. & 7. met. per totum asserit ens analogicè. i. secundū prius & posterius prędicari de decem prędicamentis, ergo non æquiuocè vt inquit Porph.

Dub.

Solutio. Dicas ꝙ Porph. quando d. ꝙ ens æquiuocè prædicatur, intelligit æquiuocè purè, sed æquiuocè analogicè, & hoc modo intelligit Arist. in locis allegatis.

Tex. 21. *Decem igitur generalissima quidem sunt, specialissima verò in numero quidem quodam sunt; non tamen infinito: indiuidua autem quę sunt post specialissima infinita sunt. Quapropter usque ad specialissima à generalissimis descendentes, iubebat Plato quiescere, descendere autem per media diuidentes specificis differentijs: infinita verò (inquit) relinquenda sunt: neque.n. eorum scientiam posse fieri.*

Cùm supra dixerit, pñta non habere vnum genus, sed ipsa esse prima genera, nunc de numero prædicamentorum considerat; & de modo ascendendi in ipsis rerum generibus, declarando etiam numerum, seu multitudinē specierū specialissimarum, & indiuiduorum; tex. iste diuiditur in duas partes. In prima determinat numerum prædicamentorum; & specierum specialissimarum, & indiuiduorum: In 2. ibi (quapropter) constituit auctoritate Platonis: indiuidua esse numero infinita, quę cùm sint infinita de eis non potest haberi scientia, neq; cognitio: Inquit ergo Porphy. genera generalissima numero esse decem, dixit decem, ostendens numerum determinatum ipsorum, & ipsa, non posse esse nec plura, nec pauciora, quia numerus denarius ē perfectus, teste Ar. 1. Met. eā specialissima verò multò plura numero quā generalissima, tamen si sunt plura, non sunt plura & infinita, sed sunt plura finita, numero certo & determinato, & numerabilia sunt, quem numerum, facilè, si quis discutiat, & omnium generum species prosequatur, posset agnoscere: indiuidua verò quę sub vnaquaq; specie sunt, vel eo ꝙ tam multa sunt, & in diuersis locis posita, vt de ipsis scientia haberi non potest; eoq; magis, quia sunt generabilia, & corruptibilia, nūc enim sunt, & nunc non sunt, quæ cùm sint infinita, & innumerabilia, & per consequens nō scibilia, ideo iubebat Plato, ꝙ quando descendimus à generibus generalissimis, transeuntes p media, oportet illa media. i. genera subalterna, diuidere in suas differentias, specificas substātiales, non accidentales; & cùm peruenimus vsq; ad specialissimum, quod non amplius diuiditur: in illa specie specialissima quiescere oportet, relinquendo indiuidua, quę sunt infinita, quoniam indiuidua propter eorum infinitatem; & quoniam sunt generabilia, & corruptibilia relinquenda sunt ab arte: quoniam nō deseruiunt arti, nec scientię: quoniam ars, & sciētia est de vniuersalibus. 1. post 62. 63. tt. 11. met. & de æternis & perpetuis 6. Ethic. c. 4. non de generalibus & corrupt. 7. met. 53. & 55. t. 11. met. c. 1. Ideo optimè Plato, cum quo Arist. conuenit, qui ait & ipsa esse relinquenda, & parùm, seu nihil in arte, & scientia existimāda, ꝑpter eorū infinitatem, & alia quę sunt eis annexa. (Hinc manifestatur error quam maximus illorum, qui asserunt ꝑpositionem de singulari subiecto confectam, ingredi syllogismum) quę quidem indiuidua, multiplici de causa dicuntur infinita, vel quia nobis infinita sunt, ob nimiā eorum multitudinem, ac locorum diuersitatem, vel in se ipsis, & quo ad naturam, cùm sint in generatione continua, atque corruptione posita, cumque non tot facta sint, nec fient, quin aliqua facienda supersint. Sed Dubitatur vnde est ꝙ qñ descendimus à generalissimo, & deuenimus ad specialissimum, oportet transire per media, diuidendo ipsa per differentias? Dicas, quoniam non fit, neq; fieri potest, saltus, seu transitus de vno extremo in aliud extremum, sine medio, vel medijs, si plura sint: teste Ar. 5. de gen. an. c. 1. Amplius Dubitatur dicit enim Porph. prędicamenta, seu prima principia esse decem, non plura, non pauciora: contra nam Ar. 12. met. vltimo ait, ꝙ multitudo principatus est mala, sed vnus debet esse tantùm princeps, falsò ergo asserit Porph. dicens prima principia debere esse decem, & non vnum. Dicas ꝙ Ar. ibi loquitur in diuinis, in abstractis, in quibus non est nisi vnus princeps, vnum principium. i. vnus deus gloriosus Porph. verò loquitur hic de his, quæ sunt hic, in hoc mundo inferiori. Sed replicabis contra, nam ait Ar. 1. Phy. 50. ꝙ impossibile

Notādū

Dubit.

Solutio.

Dubit.

Solutio.

Replica.

bile est vnum esse principium, ergo solutio est falsa: Soluas, dicens q qn Ar. d, impossibile e principium esse vnum, loquitur de principijs generationis, quae vel sunt duo, vel tria, non loquitur in diuinis: Sed iterum replicabis contra dicens q in generatione vnum est solū principium, non duo, non tria, & pbatur ex Arist. t. Phy. 69, vbi ait, vnum igitur principium haec. Soluas asserens, q verum est, q in generatione est vnum principium materiale, sed requiritur aliud, quod est formale, & aliud quod e priuatio, & sic non est solū vnum, sed tria, in diuinis verò est vnum principium, quod est purus actus, & pura ratio, & non requiritur materia, nec priuatio. Ampli⁹ Dubitatur, cōtra Porph. dicit enim Ar. 1. Phy. 56. prima principia sunt tria tantū non decem, falsū ergo Porph. asserēs prima principia esse decem, Dicas q Porph. loquitur de primis principijs. i. de pdicamentis: sed Ar. loquitur de primis principijs generationis. Sed dices contra, nam dicit Ar. 1. Phy. 67. q principia generationis sunt duo, non tria, falsa ergo est solutio. Dicas q vtrumque dictum est verum. Et dicere principia generationis esse duo, & esse tria hoc modo, videlicet sunt duo principia p se, vt materia, & forma. 1. Phy. 65. & sunt tria numerando cum illis, quae sunt p se illud quod est p accidens, quod est priuatio, & sic possumus dicere principia generationis esse duo, & tria, veluti Ar. 1. Phy. 67. fateri videtur. Sed iterum replicabis, dicens q principia generationis sunt duo, tamen non sunt materia, & forma. Sed dicit Ar. 2. de gen. an. c. 1. q sunt masculus, & femella. Soluas q Ar. in 1. Phy. loquitur de principijs intrinsecis quae sūt materia & forma: in libro autem de generatione an. loquitur, de principijs extrinsecis, veluti est masculus, & femella, & sic ruunt oēs hę dubitationes contra Porph. & remanet firma veritas, q prima principia, quę sunt pdicamenta, seu genera generalissima sunt decem, non plura, nec pauciora. Amplius Dubitatur ait Porph. indiuiduorū non esse scientiam, contra, nam quorum ē demonstratio, illorū est scientia. 1. post. 62. sed indiuiduorum est demon. 1. poster. 38. ergo indiuiduorū e sciētia. Soluas indiuidua sm philosophos esse bipartita, quaedā. n. sunt indiuidua aeterna, vti sol, luna, mundus, caelum, terra, phoenix, & horum est scientia, vt ibi ait Ar. Quędā verò sunt indiuidua generabilia, & corruptibilia, vt Sortes, Plato, Sempronius, quorum non habetur sciētia, & de istis loquitur Porph. Sed Dices contra, nam Ar. 7. met. 35. & 11. met. c. 1. asserit q singularium. i. indiuiduorum est sciētia; ergo falsa solutio. Dicas indiuidua considerari bifariam, vno modo sub ratione particulari, vt indiuidua sunt. i. considerare sortem, vt sortes est. i. vt est quidam homo particularis, Alio modo considerātur indiuidua sub ratione vniuersali, vt sortes non consideratur vt sortes est, sed consideratur vt homo est. tunc dico indiuiduorum esse scientiam, quando considerātur sub ratione vniuersali, non autem quando considerātur sub ratione particulari. Hęc solutio est Aristot. 7. met. 35. & 11. met. 1. Sed Dices contra, nam dixit supra, q ideo indiuiduorū non est scientia, quoniam sunt infinita & corruptibilia, sed vniuersale. t. met. 27. est corruptibile, ergo indiuiduorum non potest esse scientia sub ratione vniuersali: Dicas, q vniuersale, vt ibidem dicit Auer. nō est corruptibile, primò & p se, sed est corrupt. Secundariò, & p accidens. Sed argues contra, pbans q vniuersale ē corruptibile. Primò & p se, & non secundariò & p accidens, & p consequens indiuiduorum non esse scientiam sub ratione vniuersali: & probatur sic, qn est aliquod pdicatum, quod competit duobus indiuiduis, & vni non competit ratione alterius, tunc competit illis ratione tertij, quod est vniuersale, sed esse corruptibile cōmpetit Sorti, & Platoni, & non competit Platoni pter Sortem, nec Sorti propter Platonem, ergo competit ratione tertij, quod est vniuersale, ergo vniuersale est primò, & per se corruptibile, ergo de indiuiduis non habetur scientia sub ratione vniuersali. Soluas dicens, quòd verum est q corruptibile quod cōpetit sorti, & Platoni non cōpetit vni rōe alteri⁹, sed rōe tertij: tñ scias hoc q illud tertiū, pter quod illud pdicatū. Corruptibile cōpetit indiuiduis, nū ē ipsum vniuersale, sed est materia prima, q est causa generationis, & corruptiōis: & sic sequitur, q vniuersale non est primò & p se corruptibile. Sed Dices cōtra, nam incidis in Scyllam: cupiens euitare Caribdim, Si hęc solutio esset vera, tunc materia prima esset primò, & p se corruptibilis, quod est contra Ar. 1. Phy. 82. vbi asserit Ingenitam & incorrup. necesse est materiam primam esse: Soluas, q licet indiuidua sint corruptibilia pter materiam primam, tamen ipsa non est corruptibilis. Sed contra nam Regula est Ar. 1. post. 15. & 2. met. 4. semper pter quod vnumquodq; tale & illud magis, i. quando est aliquod predicatum quod competit alicui pter aliud, tunc illud pdicatum magis competit illi, vt aqua est calida pter ignem, ergo ignis est magis calid⁹, sed esse corruptibile competit indiuiduis, propter materiam primā, ergo materia prima est magis & primò corruptibilis, quia est causa corruptionis in illis: Soluas Dicens regulam Ar. esse veram in analogicè dictis, i. in illis in quib⁹ vnum & idem pdicatum competit vni, vt causa, alteri verò, vt causato; modo licet materia sit causa corruptionis in indiuiduis, tamen ipsi nō cōpetit hoc pdicatum, i. q sit corruptibilis, v. g. homo saltat, homo intelligit, pter animam, tamen anima non magis saltat, nec magis intelligit

telligit, mancipium est ebrium, propter vinum, tamen vinum non est magis ebrium, & animal moritur ꝓpter gladiũ, tñ gladius nõ magis moritur, quam conclusionem firmat Ar. 1. de anima 64. vbi ait, qui dixerit animam intelligere, melius dixerit ipsam texere, vel edificare, sed homo intelligit mediante anima, anima, tamen non intelligit sicut sortes saltat, per sonum sonus tamen non saltat: Sed sortes mediante sono. Amplius Dubitatur diximus de indiuiduis haberi scientiam sub ratione vniuersali, cõtra nam tunc sequeretur de indiuiduis haberi scientiam sub ratione nihili, probatur ex Ar. r. de anima 8. vbi habet vniuersale nihil est, & 1. post. 162. Au. Soluas cum Ar. & Auer. ibidem vbi asserunt, ꝙ vniuersale nihil est ante singularia, sed est aliquid post singularia, & non est aliquid in actu, extra animam, sed est aliquid in anima; Amplius Dubitatur, indiuiduorũ esse scientiam vt indiuidua sunt, nõ sub rõe vniuersali, & ꝓbatur sic: Quorum est definitio, ẽ demonstratio: quoniam def. est demon. 1. post, 64 2. post. 46. Sed indiuiduorum existentium extra animam sunt definitiones. 1. de anima 8. & 1. post. 33. Au. ergo indiuiduorum existentium extra animam, q̃ sunt corruptibilia, est definitio, & demon. & scientia. Soluas cum ꝑdicta Sol. s. ꝙ indiuiduorum est scientia sub ratione vniuersali, non sub ratione par. cuius vniuersalis est scientia 1. post. 62. 63. & 11. met. 1. & 7. met. 35. d. n. Auer. 7. met. 55. qui laborat in definiendo singularia rerum eternarum, peccat, ex quibus sumitur, indiuiduorum non esse scientiam, vt indiuidua sunt, teste Ar. 7. met. 53. vbi asserit sic, substantiarum sensibilium singularium, neq; def. neq; demonstratio est, eò ꝙ habent materiam, cuius natura talis est, vt esse, & non esse contingat, quare corruptibilia sũt omnia singularia: Vel aliter dici potest, quomodo indiuiduorum potest esse scientia, dicendo nõ ex parte materiæ, sed eorum esse scientiã ex parte formę. Ex quibus omnibus latè patet, indiuiduorum non esse scientiam, & esse scieñtiam de ipsis. n. habetur scientia sub ratione vniuersali, vel ex parte formæ, non ratione particulari, & sub ratione materię, neq; de ipsis habetur sciẽtia, ratione qua sunt infinita, quoniam res quę sunt infinitę sunt ignotæ. 1. Phy. 35. & inquantũ sunt finitę sunt scitæ. 1. post. 167. imò Auer. 7. met. 43 Infinitum non largiri scientiam, eoq; magis, qm̃ natura euitat id quod est infinitum, teste Ar. t. de gen. an. c. 1, Si ergo infinitum euitatur à natura, quanto magis ab arte? quæ, in quantum potest, imitatur naturam. 1. phy. 21. Indiuidua ergo, vt finita sunt, sic sciuntur, non vt infinita sunt; & quoniam de hac re multa diximus in nostro quæsito iam edito, num singulare prædicetur, ideo candide lector illuc recurrere, & videbis quanta cum doctrina, & hæc, & alia sunt declarata.

Dub.

Solutio.

Dubit.

Solutio.

Alia sol.

Descendentibus igitur ad specialissima necesse est, diuidentes per multitudinẽ ire, ascẽdentibus verò ad generalissima, necesse est colligere multitudinem in vnum. collectiuum. n. multorum in vnam naturam spẽs ẽ, & etiam magis id quod genus est. particularia verò & singularia econtrario semper in multitudinem diuidunt id quod vnum est. participatione. n. speciei plures homines, vnus: particularibus autem, & singularibus: vnus, & comunis plures. diuisiuum, n. semper est, quod singulare ẽ: collectiuum autem & adunatiuum quod cõe est.

Cùm Porph. exposuit numerũ generum, & specierum, & indiuiduorum, nunc modum ascẽdendi, & descendendi in vnoquoq; genere declarat. Ideo diuiditur iste tex. in 2. partes in prima, docet modum descendendi: In 2. ibi (ascẽdentibus) docet modum ascendendi: quantum ad primum, ait ꝙ illis qui descendunt à generalissimo. i. à substantia, & deueniunt ad ad spẽm infimam specialissimam. i. ad hominem necesse est diuidere id quod est vnum in plura. v. g. incipiendo à substantia, q̃ est vna, quę diuidatur, dicendo substantię alia est corporea, alia est incorporea, descendendo ad corpus, dicendo corporis: aliud est animatum, aliud inanimatũ: Ampli^o corporis animati aliud est sensibile; aliud insensibile: Amplius animalis, aliud est rationale, aliud irrationale; Amplius animalis, rationalis, aliud mortale, aliud immortale, deuenientes ad hominem, qui non diuiditur, quoniam homo est species specialissima, quę cùm non sit genus, diuidi non potest hic, ergo est modus descendendi: (Ascendentibus verò ad generalissimum) hoc est illis qui ascendunt à specialissima, vsq; ad generalissimum, necesse est colligere, seu componere multitudinem. i. illa quæ sunt diuisa, in vnum. nam species colligit multa indiuidua in vnam naturam. i. multa, seu omnia indiuidua conueniunt in vna natura specifica, vt Sortes, & Plato coueniunt in humanitate: verùm genus est magis collectiuum. i. plura colligit quã spẽs. i. multò plura eõ ueniunt in natura generica, quã in natura specifica, qm̃ genus continet sub se multas species & omnia indiuidua contenta sub illis specieb^o Vnde omnes spẽs, & oĩa indiuidua, contenta sub illis speciebus, conueniunt in natura generica, ideo dicitur genus esse magis collectiuum quã spẽs, particularia verò & i. singularia econtrariò, semper in multitudinem diuidunt, id quod vnum est: participatione enim speciei, plures homines vnus: particularibus autem, & singularibus, vnus & comunis plures. diuisiuũ autem & adunatiuum quod cõe, & qm̃ tex. iste est clarus, ideo non oportet in ipso amplius immorari: Sed Dubitabis quomodo est possibile, id

Tex. 22

idquo d dicitur in text. s. plures homines esse vnum hominem? videtur enim falsum, nam id quod est plurificatum, & multiplex, non est vnum. Dicas verùm Not. ꝙ pro nunc vnum dicitur bifariam. s. vnum numero, & vnum spē: tunc dicēdum ꝙ plures homines sunt vnus homo, vñ in spē non autem vnus homo in numero, & hoc est illud quod d. Porph. participatione speciei plures homines sunt vnus homo, i. plures homines participant vnam naturam specificam, hoc est humanam.

Tex. 23 *Assignato aūt genere, & specie, quid sit vtrūq; eorum, & genere quidē vno existente, speciebus verò pluribus: (semper enim in plures species: diuisio generis est) genus quidem semper de specie prędicatur; & omnia superiora de inferioribus: species autem, neq; de proximo sibi genere, neque de superioribus, neque enim conuertitur: Oportet in aūt ęqua de ęquis p̄dicari. vt hinnibile de equo: aut maiora de minoribus, vt animal de homine: minora verò de maioribus minimè. neq; enim dices, animal esse hominem: quemadmodum hominem dices esse animal.*

Cùm Porph. assignauit quid est genus, & quid species, & declarauit ꝙ vnum genus semper diuiditur in plures species, nunc breuiter q̄ dicta sunt commemorat, addēs omnia superiora de inferioribus p̄dicari. Diuiditur iste tex. in 2. partes: In prima commemorat (vt dictum est) in 2. ibi (oportet autem) declarat prędicamenta, q̄ p̄dicātur de subiectis, esse duobus modis, ex quo assignat causā, quare spēs nō p̄dicatur de genere, neq; de superioribus, dicit ergo Porphy. cū igitur assignauerimus quid sit genus, & spēs, & vno existente genere, speciebus verò pluribus. i. ꝙ omne genus sit quodcumq; semper cōtinet sub se plures spēs, vt animal sub se continet hominem, leonem, elephantem, & ceteras species, color continet sub se albedinem, nigredinem, rubedinem, figura triangulum, circulū, & quadrangulum, ex quo dicit, ꝙ semper diuisio generis, fit in plures spēs, de quibus speciebus genus p̄dicatur, vt animal de homine, color de albedine, figura de triangulo, & omnia superiora. i. magis vniuersalia p̄dicantur de inferioribus. i. de minus vniuersalibus, species verò, quæ subijcitur generi, & de qua ipsum gen' p̄dicatur, numquā p̄dicatur de genere, neque ꝓpinquo, neq; remoto; veluti non dicimus, animal est homo, neq; corpus animatum est homo, neq; corpus est homo, nec substantia ē homo, sed benè dicimus homo est animal, ē corpus animatum, est corpus, tandem homo est substantia, omnia quę cùm sint genera, p̄dicātur de specie, at cùm spē non conuertuntur: ex quibus sumitur speciem, adeò esse subiectum generum, quę nunquā de ipsis p̄dicatur, teste Ar. in c. de substantia, & Auer. 1. post. 150. 1. post. 41. & 2. post. 94. vbi asserit sic, genera aūt impossibile est ꝙ conuertantur rebus, quibus sunt genera: Sed Nota ꝙ hic Porph. loquitur d̄ p̄dicatione naturali, quæ vt d. Au. 10 c. de dem. & 7. met. 59. 1. post. 148. 149. & 151. p̄dicatio ē duplex: Alia est naturalis: Alia innaturalis, quę p̄dicatio naturalis est triplex; prima est quando accidens p̄dicatur de subiecto, vt lignum est album: Secunda qñ causa prædicatur de causato, vt homo est rationalis: Tertia est quando superius. i. genus p̄dicatur de inferiori. i. de specie, vt homo est animal: Prædicatio autem innaturalis adhuc est triplex: Prima quando subiectū p̄dicatur de accidente, vt album est lignum: 2. ē quando causatum prædicatur de causa, vt rationale est homo. 3. est qō inferius prædicatur de superiori, vt animal est homo, quo stante scias, ꝙ si aliquando species prædicatur de genere, possumus dicere, ꝙ prædicatur innaturaliter, & præter regulam artis, vt dicendo animal est homo, figura est triangulus, vel color est albedo,

Dub. Sed Dubitabis, nam si qñ accidens prędicatur de subiecto, tunc est prædicatum naturale, ergo qñ species prædicatur de genere, erit prędicatū naturale, ꝓbatur consequentia. Auer. n. 1. post. 44. ait ꝙ species accidit generi, quod confirmat ex Ar. 1. post. 32: vbi ait, quęcumq; neutro modo insunt, accidentia sunt; Sed homo, qui est species, non prædicatur de animali, quod ē genus, neutro modo vt ibi patet, ergo species est accidens. Amplius confirmatur ex Ar. 1. post. 33. vbi asserit, ꝙ quęcumq; de subiecto dicūtur, accidentia sunt, sed species prędicatur de subiecto. i. de indiuiduo, vt Franciscus est homo, ergo nulli dubium est speciem esse accidens, & p̄ qñs naturaliter prędicari de genere, non autem innaturaliter. Dicas accidens bifariam sumi, vel vt distinguitur contra substantiam, vel vt nō ponitur in definitione alicuius; tunc dico ꝙ homo qui est species, nō est accidens vt distinguitur contra substantiam, quia iam est substantia secunda, in c. de substantia Ar. Sed est accidēs, vt non ponitur in definitione v.g. si definitur animal, dicimus, ꝙ est substantia animata sensibilis, in qua definitione non ponitur homo, & sic dicimus, ꝙ homo qui est species, contingit animali, quod est genus. i. non ponitur in def. animalis, & sic firmiter dicas, speciem numquā de genere naturaliter prædicari, sed si prędicat, non nisi innaturaliter, & ꝙ hoc sit verum, text' est in promptu ait. n. Por. (Oportet autem, aut æqua de æquis prędicari) & est 2. pars text. In qua assignat causam, quare species nō prædicatur de genere, pręmittens vnam distinctionem ꝙ prędicamēta sunt duobus modis, aut ęqua. i. ꝓpria conuertibilia, de ęquis. i. de ꝓprijs & cōuertibilibus subiectis, vt sunt ꝓpria accidentia essentialia, ꝓpriæ, & specificæ differentiæ, & conuer-

Cōfirmatio. Alia cōfirmatio. Solutio

conuertibiles definitiones, aut maiora. i. genera de minoribus. i. de speciebus, sed spēs non est æqualis cum genere, nec est maior ipso genere, ergo spēs non pdicatur de genere, restat igitur q̄ genus pdicatur de spē, & nunquā spēs prędicatur de genere. Sed Dubitabis pbans, genus non pdicari de spē, nam qñ sunt duo, q̄ habent diuersas formas, & diuersas definitiones, alterū non pdicatur naturaliter de altero, vt homo habet diuersam definitionē ab equo, qm̄ homo ē animal rationale, equ⁹ ē animal innibile, nō. n. dicimus homo ē equus: sed homo, qui ē spēs, habet diuersam definitionē & formā ab animali quod ē genus, nā homo ē animal rationale, animal verò ē substantia animata sensitiua, ergo sicut spēs nō pdicatur de genere, sic quoq; gen⁹ non pdicatur, nec debet pdicari de spē. Rñdet hoc modo ad maiorem illius rationis. f. qñ sūt duo q̄ hñt diuersas formas, seu definitiões, quarum formarum vna non includit reliquā, tunc vna non pdicatur de alia, & si pdicatur, falsò pdicatur, sed qñ sunt duo, quæ habent plures formas, quarum vna includit reliquam, tunc illud cuius forma includitur, pdicatur de illo, cuius forma includit, modò forma hominis, spēi includit formam animalis, generis, ergo sine dubio genus pdicatur de spē, nam forma hominis q̄ est rationalitas includit formam animalis vt est sensibilitas, & pbatur vbi. n. reperitur rationalitas, ibi reperitur sensibilitas, at non ecōtra loquendo tñ in his inferioribus, habes ergo cādide lector quòd forma generis includitur sub forma speciei, & per qñs necessario ōe genus pdicatur de spē, tanq̄ inclusum de includente.

Dub.

Sol.

Tex.24 *De quibus aūt species prędicatur; de ijs necessario, & speciei genus pdicabitur, & generis genus vsque ad generalissimū. f. n. verū est dicere Socratem hominem, hominem aūt animal. animal aūt substantiam. uerū est & Socratem animal dicere; atq; substantiam. Semper. n. cùm superiora de inferioribus prędicentur: Species quidem de indiuiduis prędicabitur: genus aūt & de specie, & de indiuiduo. dicitur. n. generalissimū quidem de omnibus sub se positis generibus, & speciebus, & indiuiduis solùm aūt species, de omnibus indiuiduis. In diuiduū aūt, de vno solo particulari.*

Cùm Por. cōmemorauit quid sit genus, & spēs nec non prædicata esse bifariam, vt æqua de æquis, & maiora de minoribus, nunc tradit regulam, seu quodam vtile pceptum, sumptū tñ ab Ar. in ante prædicamentis. c. 2. regula ē talis. de quibus. n. pdicatur spēs, de ijs necessario pdicatur genus speciei, & non solū genus spēi ppinquum, sed remotū, & non solū remotum, sed remotissimum, & qm̄ tex. iste est clarus, & de se patet ideo non indiget diuisione neq; expositione, ideo p tironibus dicamus quædam: ait. n. Por. de quibus pdicatur spēs, de ijs necessariò pdicatur genus spēi, dat exemplum ipse, & d. vt Socrates ē homo, homo est animal, ecce modò si homo qui ē spēs, pdicatur de Socrate, ergo animal, quod ē genus hominis, prædicatur de Socrate, & non solùm animal. quod est gen⁹ ppinquū, sed etiā substantia, q̄ prędicatur de animali, quę substantia est genus generalissimum etiam prędicatur de Socrate, dicendo Socrates est homo, homo est animal, animal ē substātia, ergo à primo ad vltimum, Socrates est substantia. Vnde regula est talis, & est Ar. in ante prędicamentis, qñ alterum de altero pdicatur, quicquid prędicatur de prędicato, prędicatur ēt de subiecto illius prædicati, sed substātia prędicatur de corpore; corp⁹ dicatur de corpore aīato aīatum prædicatur de animali. animal pdicatur de aīali rōnali, animal rōnale pdicatur de homine, homo pdicatur de indiuiduis, ergo valet dicere, Socrates ē homo, homo ē animal, animal ē corp⁹ aīatum, corpus aīatum ē corpus, corpus & substantia, & sic vera erit regula de quibus pdicatur spēs prędicatur ēt genus spēi, vsque ad genus gñalissimū: assignat cām Por. huius regulę, & d. semper. n. superiora pñt de inferioribus, & qm̄ spēs ē quid superius ad indiuidua, meritò spēs pr̄ de indiuiduis, & genus est quid superi⁹ ad spēm, meritò etiā pr̄ de spē, & vtrūq; i. tā spēs, q̄ genus prędicatur de indiuiduis, ideo dixit semper. i. oīa superiora in eadem linea pdicamentali, prædicantur de inferioribus, ex quibus, Nota ordinem quem seruat Por. spēs prędicatur de indiuiduis, genus prędicatur de specie, & de indiuiduis, genus verò generalissimū prædicatur de genere, vel de gñtibus, si plura sint media, & subalterna. i. prędicatur de generibus medijs. i. subalternis, & prędicatur etiā de specie. f. specialissima, & de indiuiduis. v. g. Socrates est substantia, homo est substantia, animal rationale, & corpus animatum, & corpus, est substantia. ecce mō q substantia q̄ est generalissimum dicitur. i. prædicatur de omnibus, quę sub ipso sunt inferioribus, species verò specialissima prędicatur de indiuiduis solū, vt homo prædicatur de Mario Ferdinando, & Federico, & d alijs indiuiduis, indiuiduū prędicatur, tñ nō prędicatur de multis, sed de vno solo particulari. i. de se ipso, vt Ferdinandus est Ferdinā- Dub. dus: Sed contra dicta dubitatur, si regula Por. esset vera, tunc sequerentur multa absurda, primum quod in vno indiuiduo saluarentur omnia prędicabilia, & probatur sic: Plato est homo homo est species, ergo Plato est species. Ampli⁹ Plato est animal, animal est genus, ergo Plato ē genus, vltra Plato est rationalis, rationale est differentia, ergo Plato est differentia, Plato est risibilis, risibile est proprium, ergo Plato est proprium. Amplius Plato est albus, album est accidens, ergo Plato

F est acci-

est accidens, & quod peius, Plato est quędā substantia, quędam substantia ē asinus, ergo Plato est asinus: Multa quoq; sequerentur absurda, si hæc regula tradita à Por. esset vera: Sed vt omnia hæc euitentur, & soluantur, & alia omnia quę dici possent. Nota quòd prædicata. 1. post. 31. & 32. sunt duplicia: Alia, quæ sunt essentialia, ꝓpria. Alia verò quę sunt accidentalia, & trascendentia, quo stante Dicas resolutè ꝙ regula hæc valet, & est verissima in prædicatis essentialibus, non autem in prædicatis accidentalibus, & trascendentibus, de quibus loquuntur supradictæ rationes. Amplius Dubitabis, ait enim Porph. ꝙ indiuiduum ꝑdicatur de vno solo. i. de seipso, hoc est contra Ar. in c. de sub. vbi āsserit, ꝙ à prima substantia nulla ē prędicatio; Soluas ꝙ à prima substantia nulla est prędicatio per se, verùm prima substantia prędicatur ꝑ accidens, teste Arist. 1. priorum. cap. 23. Sed multa hic essent dicenda circa hoc dubium, verum quia iam ædita ē q̄stitum à nobis, vbi diffusissimè tuli hoc ꝑtractatū: iō; hoc nolo amplius morari, vide ibi, & habebis quantū desideras.

Solutio. Dub. Solutio.

Tex. 25 *Indiuiduum autem dicitur Socrates, & hoc albū, & hic veniens Sophronisci filius, si solus sit ei Socrates filius. Indiuidua autem dicuntur huiusmodi, quoniam ex proprietatibus consistit vnumquodq; eorum, quarum collectio numquam in alio eadem erit. Socratis enim proprietates nunquā in aliquo alio particularium erunt eędem. eę verò quę sunt hominis proprietates (dico autem eius, qui est cōis) erūt eędē in pluribus, magis aūt & in omnibus particularibus hominibus, in eo quod homines sunt.*

Cùm Por. assignauit regulam, quam sumpsit ab Ar. quæ fuit talis. s. de quibus ꝑdicatur species de ijs necessario spēi genus ꝑdicatur, dixit ēi ꝙ Indiuiduum ꝑdicatur de vno solo particulari, & non de pluribus; nūc declarat, q̄ dicuntur indiuidua, & quare dicuntur indiuidua, & incomunicabilia eum pluribus, sed tm̄ ꝑdicatur indiuiduum de vno solo, & non de pluribus. Diuiditur iste tex. in. 2. partes in prima, declarat q̄ dicuntur indiuidua. in 2. ibi (indiuidua aūt) quare dicuntur indiuidua, & sunt incomunicabilia cum pluribus. dicit ergo, indiuiduum dicitur quod sub proprio nomine demonstratur, dummodo tale nomen illi soli cōueniat, & si sibi soli non conueniat, eū nomine illo vel digito, vel oculorum nutu, vel tactu, monstretur, vt Socrates, & hoc dicitur indiuiduum substantię nominatum, vel quod sub ostensione, indicationeq; digiti cadit, vt hoc albū, hoc veniens. vel ex aliqua ꝓprietate aceidentium, vt si quis nollet dicere Socratem, ne fortè sit alius, qui etiam hoc nomine dicatur. dicat Sophronisci filium, si vnus fuerit eius filius. vel si ex quolibet alio accn̄te, demōstretur singularitas. Deinde declarat quare dicuntur indiuidua. d. Indiuidua dicuntur q̄a ex ꝓprietatibus constant, q̄ diuidi nōn pñt, vt possint in alio inueniri, nam hæ carnes, hęc ossa, & hi nerui cū ista complexione, non nisi in hoc vno sunt, nam ꝓprietates istę naturales, ac indiuiduales oēs collectę, quæ sunt in Socrate, non erunt in aliquo alio particularium. veluti excellentia in omni scientiarum genere, mirabile iudicium, subtilitas interpretandi, docti loquentia, copiosa gratia in dicendo, ac disputando, summa virtus, liberalitas, & aliæ innumere & absolutæ ꝓprietates, quæ reperiūtur in meo illustrissimo domino FERDINANDO Carrafa vno indiuiduo, nunquā eędem reperientur in alio indiuiduo, & particulari homine, sed ꝓprietates comunes, quę homini competunt in eo ꝙ homo, quia sunt speciei humanę, ꝓprietates omnibus particularibus hominibus conueniunt, sicut risibile, disciplinabile, & alia huiusmodi: Ex quibus Nota ex Ammonio ꝙ genera species, & indiuiduā habent quasdam ꝓprietates, & ꝓprietates generis, & speciei, sunt in pluribus: proprietates verò indiuiduorum in illo solo, cui insunt indiuiduo. v. g. animalis proprietates sunt, animatum, & sensitiuum, q̄ homini equo, & pluribus inhęrent speciebus. hominis ꝓprietates sunt risibile, mētis capax, disciplinabile, q̄ omnibus insunt hominibus. Socratis verò ꝓprietates sunt, esse philosophū, tantæ staturę, talis figuræ, huius complexionis, & demū illas tibi peculiares retinere proprietates, q̄ coiter his duobus versibus continentur. vez.

Forma, figura, locus, tempus cum nomine sanguis,
Patria sunt septem, quę non habet vnus, & alter.

Quas ꝓprietates, ita vno modo Socrates habebit, vt alius à Socrate nō habeat, & licet aliquid ipsarum, quę Socrati conueniunt, alteri à Socrate etiam competant, omnes tamen simul, quæ sunt in Socrate, in nullo reperientur altero. Vnde meritò dixit Por. quarum collectio in aliquo alio, nunquā eadem erit, & hæc est causa, quare vnum indiuiduum est incommunicabile, cum pluribus & ideo dixit Por. ꝙ indiuiduū nō ꝑdicatur de pluribus, sed de vno solo, hoc ē de seipso.

Cōtinetur igitur indiuiduū quidē sub spē: Spēs aūt sub gñre. totū. n quodā est genus, indiuiduū autem pars: Spēs verò, & totū est, & pars. Sed pars quidem alterius: totū aūt non alterius. Sed in alijs, in partibus. n. totum est De genere igitur & specie & quid generalissimum, & specialissimum. & quę genera eadem, & species sint, q̄ ēt indiuidua, & quot modis genus & species dicūtur, sufficienter dictū ē. Tex. 26

Cùm Por. declarauit q̄ sunt indiuidua, & cām ob quā dnr indiuidua. nunc cōparat ea in coordinatione ꝑdicali sm̄ totū, & partem, seu nūc declarat ordinem, quē habet indiuiduū cum spe, & species cū genere: causa huius intētionis est, quoniam

q. n̄ dixit supra, ꝗ spēs ꝑdicatur de indiuiduis, & genus ꝑdicatur de specie, vnde sequitur ꝗ genus ꝑdicatur de indiuiduis, & qm̄ id quod pr̄, vel ē equale, vel ē superius cū eo de quo ꝑdicat̄ cū genus non sit ęquale cum spē, nec spēs cū indiuiduo, sequitur ꝗ tā genus, q̄ species sit superius genus, dico superius ad spēm, & spēs superior ad indiuiduum & inferior ad genus, & indiuiduum inferius ad spēm, & qm̄ inter superiꝰ & inferius datur ordo: hac de cā hic ponit ordinem inter genus & spēm, & inter spēm & indiuidua. Diuiditur ergo iste tex. in 3. partes. in prima ponit ordinem inter indiuiduum, & spēm & inter spēm, & genꝰ. In 2. ibi (totū. n.) assignat cām huius ordinis. In 3. ibi (De genere igitur) in summa, & breuiter reassumit, & epilogat quę dixit in c. de genere, & de spē, quò ad primū d. Por. si indiuiduum (vt dictum est) subijcitur spēi & species ꝑdicatur de indiuiduo, & spēs subijcitur generi, & genus ꝑdicatur de specie, igitur sequitur hic ordo. q. d. Por. ꝗ indiuiduū quod est inferius ad spēm, continetur sub specie, tanquā sub superiori, & spēs quę est inferior ad genus, continetur sub genere, tāq̄ sub suo superiori: genus verò, cū sit superius, & nō inferius, cōtinet, & non cōtinetur. Vnde sumitur ꝗ spēs ratione qua continet indiuidua, & genus rōe qua cōtinet sub se spēm, habent rationem formę, indiuidua verò quia continētur sub spē, & spēs quia continētur sub genere: Habent rationē materiæ ꝑ regulam Arist. 4. cęli 35. vbi asserit sic quod id quod continet formę esse, quod aūt continetur, materiæ, deinde assignat cām ordinis, & d. totū enim quoddam est genus, indiuiduū aūt pars: Species verò & totum ē, & pars. q. d. ideo genꝰ est superius ad spēm, & continet spēm (enim) significans redditiuum cāe, qm̄ genus est totū quodam respectu specierum, q̄ sunt partes generis, & ideo indiuiduum continetur sub specie, qm̄ spēs est superior, & est quodā totum, indiuiduū aūt est pars: Vnde sequitur ꝗ genus est totū solummodò, indiuiduum est pars, solū spēs est totū & pars, quod tali ratione ꝓbatur. Id quod solūm continet alia, & non continetur ab aliquo, est totum solū, & non pars: Sed genus cōtinet species, & non continetur ergo genus solū erit totum, & non pars, & ꝗ indiuiduū sit solūmodò pars, etiam ꝓbatur: Id quod solūm continetur, & non continet est pars, & non totū, sed indiuiduum continetur sub specie, & non continet alia sub se, ergo indiuiduum pars solū erit, & non totū, & ꝗ species sit totū simul, & pars, etiā ꝓbatur sic. Id quod continet alia sub se est totū, & quod cōtinetur ab alio est pars, sed spēs continet alia sub se. i. indiuidua, & cōtinet̄ ipa sub genere, ergo species erit totū, simul & pars, verū nota vt. d. Por. ꝗ species ē totū, & pars, sed est pars alterius, & totum nō alterius. i. dicit totum & pars, non respectu alterius. i. vnius, sed

ratione diuersorum, non. n. dicitur totum, & pars respectu indiuidui sed dicitur totū respectu vnius. i. indiuidui, dicitur pars respectu generis assignato ordine, quem habent indiuidua ad spēm, & spēs ad genus. Epilogat deinde breuiter q̄ dixit in c. de genere & de specie, dicens, de genere igitur, & specie, & quid gn̄ralissimū, & specialissimum, & q̄ genera, & species sint, & quæ etiā indiuidua, & quot modis genꝰ, & species dicantur, sufficienter dictum sit, non ab ratione facit Epilogum, regula. n. est Ar. 3. reth. c. 13. qn̄ breuis & memoratu facilis est oratio non indiget Epilogo, sed cum prolixa & memoratu difficilis, necesse est Epilogo & cū longa, de genere, & specie fuerit facta oratio, meritò ꝓpter logicam incipientes, vt breuiter memoriæ quæ dicta sunt mandent voluit omnia Epilogare, Sed est Notandum. d. n. Por. ꝗ genus est totū, cùm totum dicatur multis modis, ne propter significatorum multitudinem confusio accidat, videndum est quot modis dicitur totum, qm̄ regulā Ar. sequentes. 1. cęli 110. fe. r per nomen æquiuocum est distinguendum, deinde determinandum. dicitur ergo totū primo modo vniuersale, vt homo, respectu Socratis, & Platonis & animal respectu leonis, & elephantis. Secundo modo totum integrale, vt domus respectu parietis, & tecti. Tertio modo totum essentiale, vt homo qui cōstat ex anima & corpore. Quarto modo totum potestatiuum, vt anima quę cōstat ex diuersis potentijs vt nutritiua, sensitiua, secundum locū motiua, appetitiua, & intellectiua, 2. de anima. 27. Quinto modo totum diffinitiuum, vt est definitum respectu suarum partium definientium. Sexto modo dicitur totū. i. perfectum. 1. cęli 3. & 3. phy. 64. Arist. Septimo modo sumitur totum ꝓ ꝑdicamento, vt 1. priorum. c. 1. Octauo modo dicitur totum naturale actuale, existens extra animam, vt sortes: His notatis cùm dicit Porph. genus est totum, intellexit totum vniuersale, sicut Ar. 1. Phy. 4. quod totum vniuersale continet sub se species tanq̄ partes subiectiuas, & similiter, qn̄. d. ꝗ species est totum intellexit totū vniuersale, & cū dixit speciem esse partem, & indiuiduum esse partē, intellexit partem subiectiuā, subiectiuā partem dico, qm̄ species subijcitur generi, & indiuiduū subijcitur speciei, & ideo hęc vocantur partes subiectiuæ: Sed dices quare dixit genus est totum quodam, videtur ꝗ ly quodam, immiuuat & dicat imperfectionem, quasi ipsum genus nō sit perfectum totum, quod est contra Arist. dogmata t. cæli. 3. vbi d. totum & perfectum idem est, ergo si genus est totum ergo pfectum nō ergo oportet dicere totum quodam. Dicas, & ꝓ sol. Nota ꝗ (vt dictum est) totum dicitur duobus modis, vno modo totū naturale, extra aīam compositum ex materia & forma, vt sortes, & hoc dicitur vere totū. Alio modo d'citur totum

Dub.

Solutio.

in anima, non extra animam exiſtens, & eſt ipſum vniuerſale. Quo ſtante dicitur ꝙ genus eſt totũ tñ non verè totum, extra animam exiſtens, ſed eſt totum quoddam, non verè, ſed sm̃ ſimilitudinem, & metaphorice, Vel aliter dicerem & forſitan melius ꝙ p ly (quoddam) Porphy. non innuit imperfectionem, ſed intellexit vnitatem idest vnum. q. d. ꝙ cũ totum dicatur multis, & varijs modis (vt dictum) ipſum genus eſt quoddam totum. i. vnum totum diſtinctum diuerſũ ab alijs, nam ſicut datur quoddã. i. vnum totũ extra animam continens ſuas partes extra animam, ſic datur quodam totum. i. vnum totum in anima habens ſuas partes in anima, hunc ex ponendi modum ſumo ab Ar. t. Phy. 50. vbi ait, vna contrarietas in omni genere vno, ſubſtantia autem vnum quodam genus eſt, ſi ly (quodam) diceret imperfectionem, tunc ſubſtãtia eſſet genus imperfectum, ſed vt ſe exponit ibi Ar. d. ſic ſubſtantia eſt vnum quodã genus. i. abſolutum. q. d. ꝙ cũ genera ſint plura, in omni genere eſt vna contrarietas. & cum ſubſtãtia ſit vnum quodam genus. i. diſtinctum ab alijs generibus, meritò in ſubſtantia ẽ contrarietas, & ſic ly quodam non d. imperfectionẽ, ſed ſignificat vnitatem, & diſtinctionem ab alijs: verùm ſi volumus comparare hoc totum, quod ẽ in anima, ad illud, quod eſt extra animam, nulli dubium eſt ꝙ totum in anima, eſt imperfectum ratione illius, quod eſt extra animam, qm̃ entia in anima exiſtentia ſunt diminuta: Sed ſi conſideratur in ſe, & in genere ſuo, eſt perfectum: nam ſicut totum extra animam habet partes, ſic totũ in anima, habet partes, & ſic omne totum dicit perfectionem in genere ſuo, veluti enim rex in regno, ſic princeps in ſuo principatu. Iterũ Dubitatur, quomodo totum eſt in partibus? Dicas, ꝙ totum eſt in partibus ſicut forma eſt in materia, qm̃ totũ ſe habet vt forma 7. met. 35. & partes ſe habent vt materia 5. met. 3. 4. Phy. 49. 2. phy. 31. Amplius Dubitatur ſi genus continet ſpeciem quod nam horum erit prius, & nobilius ac honorabilius, an genus cõtinens, an ſpecies contenta? Reſpondet Ar. 4. cæli 23. & d. ꝙ ſemper id, quod ſuperius eſt, ad id, quod eſt ſub ipſo (vt forma ad materiam) ſic ſe habent ad inuicem, ſed genus eſt ſuperius ad ſpeciem, ergo genus ſe habet vt forma, & ſpecies, vt materia. ſed forma prior, & nobilior materia 2. phy. 12. ergo genus erit prius & nobilius ipſa ſpecie. Vel dicendum ꝙ genus eſt prius, & nobilius ſpecie: qm̃ genus continet, & ſpẽs continetur, & qm̃ id quod continet eſt formę 4. cæli 35. & id quod continetur eſt materiæ, ergo genus ratione continentis & formę eſt prius, & nobilius ipſa ſpecie contenta tanquam materia: Sed clarius Reſpondet Ariſt. 2. cæli 74. vbi ait honorabilius eſt continens contento: Sed dices contra nam ſicut in natura ſic in arte: ars enim imitatur naturam 2. phy. 22. 4. meteorum 28. Sed naturaliter vt patet primo phy. materia ſemper p̃cedit formam, ergo ſpẽs q̃ eſt contenta, & eſt materia, & pars debet p̃cedere genus, quod eſt totum, & forma & continens. Dicas ꝙ verum eſt ꝙ materia p̃cedit formã, prioritate originis, & initiatiuè, ſed forma p̃cedit materiam, prioritate pfectionis: à pari genus præcedit ſpeciem, vt totum & pfectius, prioritate pfectionis, ſed ſpecies p̃cedit genus, vt pars, vt materia, & prioritate originis, & initiatiuè. Sed dices contra, nam 1. met. 17. genus ẽ materia, & ſpecies ẽ forma t. phy. 60. Sed (vt dictum) materia initiatiuè, & prioritate originis præcedit formã, ergo genus non prioritate perfectionis, ſed prioritate mãe, debet præcedere ſpeciẽ. Soluas, ꝙ vt dicit Auer. t. met. 17. genus non eſt verè materia. Sed vt dicit Porph. c. de differentia eſt proportionabiliter materia, & cũ non ſit verè materia, non debet præcedere ſpẽm, prioritate originis, qua prioritate vera materia p̃cedit formam, nõ autem genus ſpeciem, teſtat igitur vera ſolutio prima, ꝙ genus præcedit & eſt nobilior ipſa ſpecie, ſicut totum eſt prius, & nobilius parte, teſte Ar. 1. Politicorum. c. 1. vbi aſſerit totũ prius eſſe, quã partem neceſſarium eſt. Hinc etiam ſumi poteſt docte ſtudens quare Por. prius cõſiderat de genere q̃ de ſpecie: Sed iterum replicabis contra nam id quod ponitur in definitione alicuius eſt pars illius 1. phy. 5. Sed genus ponitur in def. ſpeciei 4. phy. 23. 7. met. 43. ergo genus erit pars, ſed pars 5. met 3. eſt materia, ergo genus erit materia, & ſpecies erit totum, & p cõſequens ſpecies prioritate pfectionis deberet præcedere genus: qm̃ ſpecies dicit totum, & formã genus verò d. partem & materiam & p conſequens genus non erit totum, ſed pars, & ſpecies non erit pars, ſed totum. Soluas, genus ſumi bifariam, vno modo vt ponitur in definitione ſpeciei, & ſic erit pars, & non totum. Alio modo, vt eſt ſub ſe continens ipſam ſpeciem, & ſic eſt totum: tunc dico, ꝙ ſi ſumatur genus vt ponitur in def. ſpeciei, ſic erit pars, & non eſt prius prioritate pfectionis, ſed ſi ſumatur vt eſt continens ſub ſe ſpeciem, ſic erit totum continens, & præcedit ſpeciem prioritate pfectionis. Vnde dicimus genus eſſe totum, & partem, & ſimiliter ſpeciem totum, & partem diuerſimode tamen cõſiderata omnia. Amplius id, quod eſt totum & compoſitum nullo modo poteſt eſſe pars & ſimplex, ſed indiuiduum vt Sortes ẽ compoſitum ex materia & forma t. phy. 64. 65. ex carnibus, oſſibus, elementis, & neruis, ergo non eſt pars. Soluas ꝙ non eſt pars vera, ſed eſt pars metaphoricè dicta; Vel dicas, quòd eſt pars reſpectu ſpeciei, ſed totum reſpectu ſuarum partium componentium, ex quibus conſtat & componitur.

Margin notes (left column): Alia ſol. — Dub. — Solutio — Dub. — Solutio. — Alia ſol. — Replica
Margin notes (right column): Solutio. — Replica — Solutio. — Replica — Solutio. — Dub. — Sol.

DE DIFFERENTIA
Cap. IIII.

Tex.27 IFFERENTIA verò, & communiter, & propriè: & proprijssimè dicatur. nam communiter quidem differre alterum ab altero dicitur; quod alteritate differt quocunq; modo, vel à seipso, & puero, & viro, & faciente aliquid, vel quiescente: & semper in aliquo modo habendi se alteratibus spectatur. Propriè autem differre alterum ab altero dicitur, qn inseparabili accñte alterum ab altero differt: inseparabile verò accidens est, vt cæcitas oculorum, aut nasi curuitas, aut cicatrix, cū ex vulnere occuluerit. Proprijssimè autem differre alterum ab altero dicitur, quando specifica differentia differt. quemadmodū homo ab equo specifica differentia, differt rationalis qualitate.

Cùm Por. in Prologo huius libri, ꝓposuit velle considerare quinque predicab. q̃ sunt subiecta partialia, quorum iam duo exequutus est gen⁹, & speciem: declarando vtriusq;, tam generis, q̃ speciei significationes: In hoc. c. aggreditur tertium prædicabile, quod differentia appellatur, & meritò quidem collocauit in medio ipsam, post genus & speciem, & ante ꝓprium, & accidens, qm̃ differentia notificat substantiam speciei, ac etiam qm̃ omnis differentia vel ē cōstitutiua, vel diuisiua: si constitutiua respicit speciem, si diuisiua respicit genus, & prius de differentia q̃ de ꝓprio, & accidente qm̃ 7. met. 4. substantia est prior accidente definitione, cognitione, & tempore, & qm̃ differentia specifica 7. met. 43. ē substantia; meritò prius de differentia q̃ de ꝓprio, & accidente: & ꝓbatur ratione: id. n. quod est essentiale t. eth c. 7. 2. phy. 66. 4 phy. 43. 8. phy. 39. est prius accidentali, differentia prædicatur in quale quid substantiale: ꝓprium, & accidens in quale accidentale, ergo differentia cū sit essentialis debet præcedere proprium & accidens, quæ sunt accidentalia, vel dicendum & aliter quare Por. in medio pdicab. situauit differentiā. Pro enius intelligētia est sciendū φ tunc verus & peritus dicitur artifex & tunc vera ars & perfecta dicitur scientia cū imitatur naturā 2. phy. 22. & 4. meteor. 27. Ar. & qm̃ natura rē nobiliorē cōstituere ī locis nobilioribus solet, nisi quid maius impediat, 3. de par. animal. c. 4. qui locus nobilior est locus medius Por. ergo ut verus & peritus artifex ne tantillum a natura discedat voluit collocare differentiā in medio omniū prædicabilium tāquā quid nobilius atq; omnibus alijs excellentius est enim differentia nobilior genere qm̃ differētia est forma 2. de anima 2. quę forma est actus, 2. de anima 25. genus autem d. potentiā & materiam ut ait Por. in hoc cap. & Au. 1. meta. 17. & quoniam actus 2. phy. 12. est nobilior potentia ideo sequitur φ differentia est nobilior genere, est etiam nobilior ipsa specie quoniam differentia est causa speciei 2. cęli 80. & 3. cęli. 77. quæ causa est nobilior causato cum ergo species sit causata à differentia meritò differentia erit nobilior specie, est etiam nobilior ꝓprio qm̃ substantia est nobilior accidente 2. de anima 2. & 7. met. 4. eoq, magis differentia est nobilior accidente & ꝓprio qm̃ 2. cæli 80. & 3. cęli 77. dfię sunt cā accidentiū cū ergo dfia sit melior & omnibus alijs pdicabilibus nobilior atq; excellētior, merito quidē Por. tanq̄ optimus architector voluit singulis locatis singula assignare loca alicui ignobilius alicui nobilius sm̄ φ eorum natura exposcit teste Ar. 2. cęli 73. 74. 2. cęli 22. 96. 100. asserente honorabilissimo honorabilissimam putant competere regionē, Sed dices si honorabilissimo debet assignari locus honorabilissimus qui locus honorabilissimus est locus in medio, cū sensus visus sit nobilior omnibus alijs sensibus vt testatur Ar. 3. de anima vltimo quare natura nō locauit visum ī medio omnium aliorum sensuum sicut ipsum locauit in primo loco? Dicas cum Ar. 3. de par. de anim. c. 4. φ tunc naura solet cōstituere aliqnod nobile in loco medio quando non est impedita ideo non constituit sensum visus in medio quoniam à maiori impedimento fuit impedita habita ergo continuatione vniuersali pn̄tis, cap. eiusq; intentione videndum est, q̃ continuatio & intentio sit particularis huius text. & Dicimus φ postquā Porph. in fine cap. de specie epilogauit q̃ dicta fuere de genere, & specie nunc vult peragere de differentia, & seruat illū met ordinem quē seruauit in cap. de genere, & de specie, primum distinguendo hanc vocē equiuocam. s. differentiam, quot nanq; modis dicatur. vnde diuidatur tex. iste in 3. partes, in prima numerat tres varias differentię significationes, in 2. ibi. (Propriè autē) declarat secundā significationē differentiæ in 3. ibi. (Proprijssimè) declarat tertiam differētiæ significationē: quò ad primū, est sciendū, φ sententia est Themistij. 2. post. 9. φ notitia quid nominis rei est principiū fons, caput & origo omnis nostræ cognitionis, primum ergo videndum est, quid sibi velit hoc nomen. s. differentia, quo viso adulteriora procedemus, & scias, φ nil aliud est. & significat ly differentia, nisi id, per qd aliquid differt ab aliquo quod nil aliud est nisi quedā dissimilitudo, seu alteritas, verbi gratia cignus per albedinem differt à coruo, albedo ergo est differentia quę facit differre cignū à coruo, quo ergo ad sententiam tex. ait Por. φ differentia dicitur tribus modis, vno modo cōiter. i. differentia cōis separabilis secundum accidens, secūdo modo, est dfia ꝓpriè dicta, & inseparabiliter secundum accidens. Tertio modo est differentia proprijssimè, dicta inseparabilis per se, declarās, quænam

Dubit.

Solutio.

quæ nam est differentia communniter dicta,]dicit, ꝙ communiter differre nil aliud est nisi, qñ alterum differt ab altero, alteritate quadam, i. diuersitate dat exemplũ, vt Sortes differt à Platone alteritate quadã, vt quia Sortes sedet, Plato verò ambulat, & dat exemplum etiam quomodo aliquis potest differre à se ipso, nam Socrates fuit puer, & nunc est vir, nunc Socrates factus vir differt à seipso, qñ erat puer, ecce ꝙ differentia facit differre alterũ ab altero, & idẽ à se ipso, verũm Nota, ꝙ hæc differentia communiter dicta, ideo dicitur communiter, quoniam non inest in vno determinato, sed communiter in omnibus, & est separabilis, quoniã ab illis quibus inest separatur, sicut stare, & sedere, & deambulare, nam ille, qui stat, sedere potest, & ille qui sedet stare potest, vnde quando aliquis stat, separatur sedere ab illo, & sic differentia communis, dicitur accidens separabile, quia modò est in subiecto, & modò non est, vt febris quæ est in ęgro, modò est, & modò separatur & non est. Sed Aliquis quęret, quare Por. dixit, in principio tex (dicatur) & nõ dixit (dicitur?) dicens differentia communiter, & ꝓpriè, & magis propriè dicatur. Dicas, verũ pro

Solutio. solutione Nota, ꝙ Antiqui cum aliquo trito vocabulo, ab omnibus obseruato, vterentur, dicere consueuerant. Dicitur, sed cùm ipsi posuissent, dicunt, (Dicat) vel vocetur, & sic soluit Ammonius, quam sol. esse veram patet ex Ar. 1. priorum. c. 1. vbi volens ostendere ipsum inuenisse hoc nomen. s. terminum, dixit sic, terminum autem voco, dixit, voco, in singulari ostẽdens ipsum solũ, & non alios inuenisse tale no-

Alia sol. men: Addo ego, vltra ea q. d. Ammo. ꝙ non solùm Ar. vtitur hoc verbo, voco sed hoc verbo (sit) ostendens ipsum inuenisse nomen infinitũ esse, non homo. 1. Perihermenias. c. de nomine & de verbo, vnde hæc quatuor ꝓ nunc. s. dicatur, vocetur, voco, & sit, sunt quędã verba, quæ significant propriam auctoritatem, & propriã, atq; absolutam inuentionem. Sed Dices si sortes hodie habet febrem, & heri habuit febrẽ, possumus ne dicere ꝙ sortes differt à seipso? Dicas ꝙ differt, & non differt à seipso: Si. n. sortes in æquali gradu heri, & hodie febricitat, nõ differt à se ipso per febrem, sed si heri minus febricitabat, hodie autem magis febricitat. Dicas, ꝙ sortes differt à se ipso. (Propriè autem differre) describit deinde, seu declarat differentiã ꝓpriè dictam, seu inseparabilem, & d. propriè differre alterum ab altero dicitur, qñ differt inseparabili accidente. q. d. Por. ꝙ si tu nescis quænam ẽ differentia ꝓpriè dicta, dico ꝙ nil aliud est, nisi accidens inseparabile, quod, ideo dicitur inseparabile, quoniam non potest diuidi, nec separari à subiecto in quo est: dat exemplum, & d. vt nasi curuitas, cæcitas oculorum, & cicatrix quæ remanet ex vulnere, & Nota ꝙ dedit exempla de nasi curuitate, & de cicatrice, ostendens, ꝙ accidentia inseparabilia sunt duobus modis, alia ab intrinseco. i. à natura, vt est curuitas nasi. Alia ab extrinseco, & per accidens, & casu, vt cicatrix, & adeò hęc omnia dicuntur inseparabilia à subiecto in quo sunt, quæ commoriũtur, & nunq̃ ab illo spoliantur. Sed Dices con-

Dub. tra, nam nigredo est accidens ab intrinseco inseparabile à coruo, & tamen potest separari à cor

Solutio. uo. Dicas ꝙ si separatur, non separatur secundũ rem, & actum, sed sm intellectum, imaginationem, & sm definitionem, & rationem ; de qua re amplius in c. de accidente loquemur, & scias ꝙ ista differentia, ideo dicitur ꝓpriè, qm non inest omnibus communiter, & dicitur inseparabilis, qm à subiecto minimè (vt dictum) separari potest, & dicitur sm accidens, qm nil cõfert ad rei substantiam. i. non ponitur in definitiõe subiecti, dicens substantiam illius subiecti, nã si quis diceret, quid est coruus? non est dicẽdũ, coruus est animal nigrum, qm ly nigrum, licet sit accidens inseparabile à coruo, tamen est inseparabile sm accidens, & non debet poni in definitione corui, quia non dicit substantiam, & naturam, & corui quiditate: Vnde studiose iuuenis, sit tibi hæc relicta methodus, ꝙ differẽtia communiter dicta est accidens separabile, separabile dico re, actu, & intellectu, & differentia ꝓpriè dicta est accidens inseparabile re, actu sed est separabile intellectu, vt nigredo, à corno & vtraq; differentia tam communiter, q̃ ꝓpriè dicta, cũ sint differentiæ accidentales, per accidens, non ponuntur in definitione, & in substãtia subiecti, & hęc vult Ammonius, ĩ suo com. Sed dices quare Por. prius nominauit differentiam communiter dictam, deinde ꝓpriè dictã? Dicas, quoniam à notioribus est inchoandum

Solutio. 1. phy. 4. cum differentia communiter dicta sit accidens separabile, est notior, & cũ sit notior, meritò ab illa auctor initium fecit (Propriissimè autem) describit nunc differentiam ꝓpriissime dictam, & d. ꝓpriissimè differt alterum ab altero dicitur, quando specificè differt, ac essentialiter, sicut homo differt ab equo, rationalis qualitate, i rationalitate, quæ est specifica, & essentialis differentia hominis, per quam homo differt ab equo: Sed Nota, ꝙ hęc dñia ꝓpriissimè dicta, est differentia rei completiua, & substantialis quia d. substantiam rei, complet rem, & substantialiter facit differre alterum ab altero, vt hominem ab equo, & dicitur etiam inseparabilis, qm à subiecto separari non potest, & dici

Dub. tur differentia per se, quoniam sumitur in definitione subiecti; Sed Dices, cùm dñia dicatur tribus modis, de qua est sermo apud philoso-

Sol. phos? Dicas ꝙ de tertia. i. de ꝓpriissimè dicta, quæ est dñia per se, non de communiter dicta,

Dubit. nec de ꝓpriè dicta. Sed Dices, qua causa, nõ de

Solutio. communiter & ꝓpriè dicta? Dicas, quoniã ars

&

& scientia non considerat de his quæ sunt p accidens, sed de his quæ sunt p se 1. post. 44. & 6. met. 6. & quoniam differentia comuniter, & ꝓpriè dicta, sunt differentiæ p accidens, ideo ars non considerat de his: Sed Dices, quare Porph. ipsas nominauit? Dicas, quoniam expedit docēti p nomen æquiuocum, ꝙ diuidat in sua significata, & dirigat ad significatum, de quo intendit sermonem habere, videns Por. ꝙ hoc nomen. i. dfia, est vox æquiuoca, voluit diuidere in sua significata, nō vt vtatur omnibus significatis, sed post diuisionem factam, eligat vnum, quod est melius, & quod facit ad ꝓpositum suum, quod non est differentia comuniter, nec propriè, quia sunt accidentales, sed est differentia magis ꝓpriè, quæ est p se specifica, & substantialis, completiua, & quiditatiua rei. Dub. Amplius Dubitatur, si dfiæ sunt tres coīter, & ꝓpriè, & magis propriè, quarum vna differt ab altera, vellem scire, quæ nam est illa dfia, p quam vna differētia differt ab alia, de qua Por. non fecit mentionem, ex quo sequuntur duo, primū ꝙ non solum dātur tres differentiæ, sed datur alia, p quam vna dfia differt ab alia, & sm̄ ꝙ Por non faciens mētionem de ipsa, videtur diminutus. Dicas resolutè, ꝙ istę differentiæ non sunt ad inuicem differentes p aliam differentiam, sed sunt diuersę, veluti omnia simplicia non differunt, p aliquā dfiam, sed sunt diuersa ad inuicem, & se ipsis differunt, nam differens & diuersum, differunt 10. met. 12. Amplius Dices, omnis diuisio est bimembris, sed hæc diuisio de dfia est trimembris, ergo mala diuisio. Dicas ꝙ licet hæc diuisio sit bimembris, tamen est reducibilis ad bimembrem, veluti inferius patebit, quando d. differentiarum, alia esse separabiles, alias inseparabiles, & per separabiles intelligit differentiam communiter dictam, & per inseparabiles intelligit propriè, & magis propriè dictam.

Tex. 28 *Vniuersaliter ergo omnis differentia addita alicui, alteratum facit, sed eę quidem, quę & communiter & propriè sunt, alteratum faciunt: quę verò proprijssimè aliud, quę quidem igitur aliud faciunt, specificę vocantur: illę verò quę alteratum, simpliciter differentię: animali enim adueniens rationalis. differentia aliud fecit, eius autem quod est moueri, alteratum solùm, à quiescente fecit, quare hęc quidem aliud: illa verò alteratum solùm fecit.*

Cùm Porphy. diuisit differentiam, quę est vox æquiuoca in tres significationes, quas exemplo declarauit, dicens ꝙ alia est communiter. Alia ꝓpriè, alia magis ꝓpriè dicta: nunc ponit conuenientiam, & dfiam inter has differentias, his tribus modis acceptas. Diuiditur iste tex. ī tres partes: In prima parte ponit conuenientiam. In secunda ibi (sed eæ quidem) ponit differentiam inter has differentias. In tertia ibi (Quæ quidē) ponit aliam dfiam inter dictas differentias, quò ad primum, d. ꝙ omnis dfia siue communiter, siue propriè, siue proprijssimè, addita alicui. s. subiecto facit alteratum. i. facit differre vnū ab alio, vel etiam à seipso (sed eæ quidem) q. d. Por. Sed differunt inter se istæ dfię, quoniam eæ differentiæ, quæ sunt communiter, & eæ quæ sunt propriè faciunt alteratum. i. faciunt differre accidentaliter (quæ verò proprijssimè) i. illæ dfiæ, q̄ dicuntur proprijssimè, seu magis ꝓpriè faciūt aliud. i. faciunt differre essentialiter, seu substantialiter, & quiditatiuè alterum ab altero, nam sicut dfia est, sic facit differre alterum ab altero: Si dfia est accidentalis, facit differre accidentaliter, veluti est dfia propriè, & communiter, q̄ sunt accidentia, ideo faciunt alteratum. i. faciūt differre accidentaliter; Si dfia est substantialis, & essentialis, facit differre essentialiter, & substantialiter; veluti est dfia ꝓprijssimè dicta. Do exemplum vtriusq;, nam Franciscus, qui est albus, factus est niger propter ęstum, & calorem, possumus dicere Franciscus est alter à se ipso. i. differt accidentaliter à se ipso, quia differt à se ipso per nigredinem, quæ est accidens: Vnde Homerus videns mutationem Vlyssis in accidentibus. dixit Alter mihi hospes nunc videris, quā prius. Exemplum de dfia, quę facit aliud, v. g. homo est quid aliud à boue, per rationalitatē, quæ rationalitas est dfia substantialis ipsi homini s, ꝙ cùm sit substantia facit aliud. i. facit differre hominem ab ęquo substātialiter (q̄ quidem igitur) nunc Por. ponit aliam dfiam, & d. ꝙ dfiæ, quæ sunt proprijssimè, & faciūt aliud vocantur differentiæ specificę, dat exemplū, vt animali, quòd est genus, adueniens rationalis dfia, facit aliud. i. facit speciem humanam, facit hominem; & ideo vocantur differentię specificę, quoniam quando adueniunt generi, faciunt ex illo genere speciem, illæ verò quę faciunt alteratum, vocantur differentię simpliciter tantū & absolutę differentiæ, non dicuntur specificæ quoniam quando adueniunt alicui, non faciūt aliud. i. non faciunt differre substantialiter, sed faciunt alteratum. i. faciunt differre accidentaliter. v. g. moueri. quod est differentia communiter dicta, quando additur alicui. i. Francisco, facit differre Franciscum ab Antonio quiescente accidentaliter. Ex quibus clarè liquet. ꝙ hæ. s. differentiæ specificæ faciunt aliud, illæ verò differentiæ communiter, & propriè faciunt alteratum: & Nota ꝙ ideo dicuntur differentiæ simpliciter, non quia faciunt differre simpliciter, nam hoc est falsum, quia faciunt differre secundùm quid tantùm, & accidentaliter, sed dicuntur simpliciter differentiæ. i. sine aliqua perfectiua additione ad dfiam. dfię aliud facientis, quę dicitur specifica dfia. Sed Dices cōtra, nā dixit Por. ꝙ vniuersaliter omnis dfia facit alteratum, tàm communiter, quàm propriè, & proprijssi-

me

me dicta dicas quod quando d. Por. quod omnis differentia facit alteratum accipit ly. alteratum pro differre. q. d. omnis differentia facit differre, sed ipse differentiae distinguuntur, nam quedam faciunt alteratum .i. differre accidentaliter, & quedam faciunt aliud .i. differre substantialiter, Amplius dubitatur, nam differentia
Dub. faciens alteratum nō debet dici differentia simpliciter, & probatur sic nam quum sunt duo, vel plura, quae sub aliquo accidēti continentur, & unum eorum nomen illius communis absq; additione sortitur, & alterum cum additione, illud, quod sine additione nomen habet sapit nobilius rationem illius nominis, quod probatur sic, nam substantia, & accidens sunt sub ente, & substantia dicitur ens sine additione, accidens vero cum additione quia dicitur ens secundū quid, & substantia est perfectius ens, quàm accidens tunc sumpta ista regula pro maiori addatur minor sed differentia faciens aliud, & differentia faciens alteratum continentur sub hoc nomine differentiae, & differentia faciens alteratum sortitur nomen differentię sine additione, quia dicitur differētia simpliciter, & absolute, differentia uero faciens aliud, sortitur cū additione quia uocatur differentia specifica. ergo differentia faciēs alteratū erit perfectior, quam faciens aliud. Dicas quod
Solutio. suscipere aliquod nomen sine additione, aliquando oritur ex perfectione aliqndo ex imperfectione ex perfectione sicut est de substantia, & accidente respectu entis, ex imperfectione sicut bruta absq; additione dici solent animalia, homini autem iniuriam fieri existimamus, si animal diceretur, dico igitur quod differentia faciens alteratum dicitur differentia simpliciter .i. sine additione ex imperfectione, quam habet; quasi quod nihil amplius dignitatis habeat, quàm differre faciat. Differētia uero faciēs aliud, vocata est drīa specifica, quia nō inuenitur pfectius nec maius differre quā speciēficē: ppterea singulare sibi nomē vendicauit.

Tex. 29

Secundum igitur aliud facientes differentias, diuisiones fiunt in species, & diffinitiones assignātur: quę sunt ex genere, & huiusmodi differentiis. Secundum autem eas quę solum alteratum faciunt: alterita tes solum consistunt; & aliquo modo se habentis permutationes.

Cum in plogo huius libri prędixerat, quod notitia quinque prędicab. est utilis ad diuisiones, definitiones, & demon. & in hoc cap. diuisit differentiam in communiter, & proprie, & magis proprie, & dixit quòd differentiae communiter, & proprie faciunt alteratum, quia sunt differentiae accidentales, differentię uero, quae sunt magis proprie faciunt aliud, quoniam sunt substantiales. In hoc tex. Infert per modum correlarii simul docens, quod diuisiones, & definitiones non fiunt ex differentiis facientibus alteratum .i. accidentalibus, sed fiunt secundum differentias facientes aliud .i. substantiales. Diuiditur iste tex. in .2. partes in .1. facit quod dictum est, in .2. ibi (secundum autem eas) docet quae sunt illę differentię, quae non sunt utiles ad diuisiones, & definitiones; sed solum per illas consistunt, quedā alteritates. dicit ergo Por. quod diuisiones generum fiunt in species secundum .i. per drīas facientes aliud .i. substantiales v. g. animalis aliud ē rationale, Aliud est irrationale, q.d. nō solum secundum istas drīas facientes aliud fiūt diuisiones generum, sed etiam definitiones, supple tu assignantur, q definitiones specierū fiunt ex genere, & huiusmodi .i. ex talibus .i. differentiis facientibus aliud .i. substantialibus .v. g. homo est animal rationale ly rationale, est drīa faciens aliud ex qua fit definitio hominis (secundum autem eas) declarat nunc quòd secundū drīas facientes alteratum .i. accidentales non fiunt diuisiones, nec definitiones, sed alteritates .i. alterationes, permutationes, & diuersitates, veluti manus calida differt à frigida, uel cum aliquis sm̄ drīas positionis permutatur ut qui sedebat stat, uel de uno loco mouetur in alium unde habes diuisiones & definitiones non fieri sm̄ omnes drīas, sed solū sm̄ drīas facientes aliud seu substantiales. Sed dices quare nominauit prius diuisiones, deinde definitiones? Dicas hoc esse factum maximo cum artificio, quoniam definitio fieri non potest si prius sue partes .s. genus, & drīa non fuerint diuisione tanquam proprio instrumēto inuente, teste Au. in Epit. log. c. de diff. hinc dicebat 4. phy. 2. 6. met. .i. & 1. de anima s. quod regulę dantes definitionem sunt diuisio, & compositio, Amplius dubitabatur quare non nominauit demonstrationes sicut nominauit diuisiones, & definitiones cum demonstratio etiam fiat ex drīa faciente aliud quae deseruit ei pro medio termino, ut testis est Au. in quaesitis post. c. de primitate praedicatorum? Soluas ex 1. post. 64. & 2. post. 46. quoniam definitio est tota demonstratio, & sunt idē subiecto te, & materia, ideo nominando definitiones dixit demonstrationes, iterū dices si definitiones fiunt ex genere cum genus sit duplex Aliud propinquū ut animal, Aliud remotum, ut corpus, ut ait Au. in c. de dem. & in c. de diff. ex quo nam genere fit definitio? Dicas ex genere propinquo, & si casu lateret genus propinquum, quod est animal fit ex genere remoto, quod est corpus, immo si lateret genus remotum possumus uti genere remotissimo, quod est substantia, tamen non ut remotissimum est, sed ut locū habet generis ppinqui .v. g. dicimus homo est animal, & si lateret animal, dicimus

Dub.
Solutio.
Dub.
Sol.
Dub.
Sol.
Dub.
Solutio.

cimus homo est corpus, & si lateret corpus, dicimus homo est substãtia, Amplius quæres cũ
Dub. dria dicatur bifariam .s. ꝓpinqua, & remota, ex qua dria fit definitio? Soluas ex dria ꝓpinqua,
Sol. sed si dria ꝓpinqua lateret, pôt suiu loco eius accidens proprium teste Au. 1. post. 36. 2. post 20. & 8. met. 5. qñ latent driæ, possumus vti ꝓpriis accidentibus in definitionibus. v. g. in definitione hominis, dicimus sic homo est aĩal rationale, si rationale, quod est dria hominis lateret, possemus dicere homo est animal risibile quod risibile est accidẽs, ꝓprium ꝙ in definitione hominis tenet locum driæ, non tenet locũ accidentis, qm̃ tunc non faceret definitionem, sed potius descriptionem, ut testatur Au. 2. post 20. & 21.

Tex. 30 *A superioribus ergo rursus inchoanti dicendum, differentiarum, quidem, alias esse separabiles, alias verò inseparabiles, moueri enim, & quiescere: & egrum esse, & sanum esse, & q̃cunq; his proxima sunt. separabilia sunt, at uero aquilinum esse uel symum, uel rationale, uel irrationale: inseparabilia sunt inseparabilium autem, alia quidẽ sunt per se alia uero per accidens nam rationale per se inest homini, & mortale, & disciplinę esse susceptiuum: at uerò aquilinum esse uel symum ꝑ accidens, & non per se.*

Postq̃ assignauit pͥmã ac secũdã driarũ diuisionem, nunc vult tertiã driarum diuisionem, cũ sua subdiuisione afferre, Vnde diuidit iste tex. in 4. partes in 1. ponit tertiam diuisionem differentiarũ, dicens, ꝙ alię sunt drię separabiles, alię uerò sunt driæ inseparabiles in 2. ibi (moueri. n. & quiescere) exemplo manifestat, q̃ sunt separabiles, & q̃ inseꝑabiles, in. 3. ibi (inseparabilium autẽ) facit subdiuisioné. i. subdiuidit driã inseparabilem in per se, & in per accidens, in 4. ibi (nam rationale) exemplo declarat, q̃ est dria inseparabilis ꝑ se, & q̃ ẽ dria inseparabilis per accidens. Dicit ergo Por. Sed ꝓ intelligentia est sciendum, ꝙ hæc diuisio driarũ dependet à prima, qm̃ oẽs driæ coĩter dictę sunt seꝑabiles, differẽtiæ uerò ꝓpriè & ꝓprijssimè dictę sunt driæ inseparabiles, ideo .d. Por. ꝙ incipiendo ab his q̃ dicta sunt in prima diuisione, rursus ẽ dicendũ drias, alias esse separabiles, alias uerò inseparabiles, u bi ꝑ drias seꝑabiles intelligit drias coĩter, & ꝑ drias inseꝑabiles intelligit drias ꝓpriè, & ꝓprijssimè drãs; Sed dices tu si drię sunt
Dub. seꝑabiles, & inseparabiles, da mihi exemplũ, q̃ nã sunt drię separabiles? Rñdet Por. & d. nam mo
Sol. ueri quidẽ, & quiescere, & sanum esse et egrum & q̃cunq; his ꝓxima sunt separabilia sunt hęc oĩa dñt. differentię separabiles, seu accidentia seꝑabilia, qm̃ pñt separari à subiecto, ut Fräciscus nunc scribit mouetur, núc. non scribit nõ mouetur, sed quiescit, núc est sanus cras erit eger sanitas separat à Francisco, & aduenit ægritudo, deinde separatur ægritudo & aduenit sanitas, vnde illę dñt differentiæ separabiles à subiecto, q̃ ꝑꝑ aliquã cãm separari pñt, vt sedere, stare, scribere, moueri, & quiescere, & cetera talia, iterum dices, quę sunt differentiæ inseparabiles? Rñdet, & d. at uerò aquilinũ esse uel symũ, sunt quedã accidentia inseparabilia à naso, quę nullo modo pñt separari ab illo, & rationale est differentia inseparabilis ab homine, quæ non pôt esse sine homine, & irrationale ẽ differentia inseparabilis à brutis, que non pôt separari ab illis, ex quibus late patet apud oẽs logicam incipientes, quæ sunt differẽtiæ separabiles: & quę inseparabiles (inseparabiliũ) nũc subdiuidit differentiã inseparabilem, & d. ꝙ differentię inseparabiles sunt duobus modis, quedã sunt per se, quedã uerò per accidens, dat exemplũ utriusq; & .d. rationale, & mortale, & disciplinę susceptiuum sunt differentiæ, quæ sunt per se, quæ ideo dñt per se, qm̃ per se insũt hõi. i. per se pñt de hoĩe. quæ ideo per se pñt de hoĩe, qm̃ sũt differentiæ substantiales dicentes substantiam hominis cõstituentes hoẽm, differentię uerò inseparabiles per accidens sunt, ut aquilinum esse, uel symũ, quę insunt naso, & pñt de naso non per se, sed per accidens; Vnde ualet regula, id ꝙ non ẽ per se, est per accidens, & ꝙ est per accidens, nõ est per se. i. post 32. At. differentię ergo quę sũt, & pñt per se, nõ sunt, nec pñt per accidens, & quæ sunt, & pñt per accidens, nõ sunt, nec pñt ꝑ se, & scias ꝙ oẽs iste drię f. inseparabiles per se, & inseꝑabiles per accidens cõueniũt ad inuicẽ, inqñtum oẽs sunt inseparabiles, drñt autem inqñtum qdã ipsarũ sunt per se, & quedã per accidens (ut dictũ) sed dices possum' ne Dub. dicere ꝙ oẽs iste drię, tã seꝑarabiles, q̃ inseparabiles, sint drię seꝑabiles? Dicas ꝙ sic, Sed notã unũ ꝙ separabile dr̃ bifariã uno modo actu, Sol. ut uinũ actu separat à dolio, & utrumq; temanet saluum, uinum in esse suo, sicut erat in dolio sic est, & seruat nãm suã extra dolium, & similiter dolium. Alio modo intellectu seu imaginatione, & cogitatione, sed nõ actu, quo stãte pôt dici, ꝙ oẽs driæ sunt separabiles, tñ quedã actu, & intellectu, ut moueri quiescere, q̃dã uerò nõ actu, sed itellectu. tm̃, ut aquilinũ & symũ à naso, sic et forma separi pôt à mã nõ actu, sed tm̃ raõnẽ, & definitionẽ 1. phy. 65. Au. Sed dubitabis dicens quid nã significat illud noẽm separabile? Dub. Dicas, & peripateticę, ꝙ túc aliqͥ dr̃, uerè Solutio. separi ab aliquo, qñ vtrũq;, manet saluũ, & nul lũ ẽ corruptũ. v. g. oleũ ẽ i dolio si sepat oleum à dolio, oleũ tã ẽ oleũ, & seruat nãm suã extra doliũ, q̃ in dolio, & similiter doliũ, tã ẽ doliũ plenũ oleo, q̃ uacuũ illo ueluti marsupiũ, tã ẽ cũ pecũia, q̃ sine pecũia, & pecũia tã ẽ pecũia extra illud, q̃ cum illo, & hęc dr̃ uera separatio, sed qñ sunt duo, quorum unum separatur ab alio &

vnū ē saluū, & aliud corrūpit̄ nō remanet, tūc nō dr̄ separatio, sed potius corruptio; vt qn̄ forma separat̄ à mā, mā remanet forma non remanet: Vnde dicimus, ꝙ forma non separatur, sed corrūpitur: hinc dicas ꝙ non dr̄ sepatio formæ, sed corruptio formæ 4. phy. 17. 5. phy. 5. & 4. cęli 23. Amplius nota, ꝙ nō sine causa Por. in hoc tex. facit hanc diuisionē drīatū dicēs, ꝙ alię sūt separabiles, alię verò insepabiles, qm̄ respondet tacitę obiectioni, nam aliquis posset dicere oīs diuisio debet esse bimēbris, sed diuisio de drīa in principio huius cap. ē trimembris, qn̄. d. drīa cōmuniter, ꝓpriè, & magis ꝓpriè, ergo mala diuisio, cui r̄ndetur ꝙ oīs diuisio debet esse bimēbris, vel reducibilis ad bimembrem ꝙ Por. facit in hoc tex. reducit illā diuisionē trimēbrem ad bimembrem, qn̄. d. A superiorib⁹ igitur rursus inchoāti dicendū ē drīarū, alias esse sepabiles, p quas ītelligit drīas coīter dīās, alias verò insepa rabiles, p quas intelligit ꝓpriè, & magis propriè dīās, & sic diuisio trimembris facta, & reducta est bimembris. Dub. Sed iterū Dubitabis vnde est ꝙ Por. facit tot & tātas de drīa diuisiones? dixit. n. ꝙ drīa diuidit̄ prima diuisione in cōmuniter, & ꝓpriè, & magis ꝓpriè, deinde in secūda diuisione asserit drīarū. n. Alię quidem alteratū faciūt, Alię verò aliud post in. 3. diuisione ait drīarum alias, quidem esse sepabiles, alias verò insepabiles Solutio. Soluit Boethus dicens, ꝙ qn̄ aliq hēt multas drīas de illo plures pn̄t fieri diuisiōes. v. g. aīalis sūt oēs istę drīæ. s. rationale, irrationale, mortale, immortale hn̄s pedes, non hn̄s pedes vesci herbis, vesci carnibus, vesci seminib⁹, vnde per istas drīas pn̄t fieri plures diuisiōes ipsius aīalis, dicēdo sic aīalis, aliud rationale, vt homo. aliud irrationale, vt leo, hæc est una diuisio, Alia diuisio est hęc. s. aīalis, aliud mortale, vt hō, aliud immortale, vt De⁹. Alia diuisio ē. s. hæc aīalis, aliud ē hn̄s pedes, vt canis, aliud nō hn̄s pedes, vt serpens, Alia diuisio est hęc. s. aīalis, aliud vescit̄ herbis vt capra, aliud uescitur carnibus, vt accipiter & philomena, aliud uescitur seminibus, vt cardillus, ecce modo ꝙ cū animal hebeat plures drīas, nō est incōsonū de ipso fieri plures diuisiones, à pari cū drīa sit vna in genere, & habeat sub se multa significata, & multa membra & multas drīas sub se diuersas, meritò Por. fecit de ipsa drīa multas diuisiones, & hoc quidē non crederem ex positoribus, si oculatim nō vidissem Ar. 7. met. 43. ubi aīalis plures affert diuisiōes, licet nō oēs sint eēales; Vnde fiat hęc ratio illudquod, haber plures drīas illi⁹, pn̄t fieri plures diuisiones, atqui drīa in cōi habet plures sub se drīas, ergo drīæ fieri pn̄t plures diuisiōes, Dub. Sed Dices si dat̄ aliqua res, q̄ hēt duas tm̄ drīas, pn̄t ne de illa re fieri plures diuisiones? Sol. Dicas ꝙ non, sed dices cōtrs, nā si dictum est supra ꝙ à pluralitate drīarū sumitur pluralitas diuisionū, ergo si una res habet duas drīas ergo clare sequitur ꝙ p illas duas differentias, pn̄t fieri duæ de illa re diuisiones, Dicas sed nota ꝙ oīs diuisio fit in duas drīas non in vnā vt aīal diuiditur in rationale, & in irrationale, unde sequitur ad quālibet diuisionem, vnū par drīarū ex quo dicas, ꝙ ex pluralitate parium differentiarū, sumitur pluralitas diuisionum, & sic si unius rei est vnū par drīarum. illius erit vna tm̄ diuisio, sed si erūt plura paria drīarum, tūc erūt plures diuisiones veluti in generatione nō sufficit vnū cōtrarium: sed una cōtrarietas, q̄ est inter duo cōtraria; Sed dices contra, nā Por. in principio huius cap. diuisit drīam in tria nō in duo, & par ergo nō requirit̄, ꝙ qn̄ fit diuisio alicui⁹, ꝙ sit vnū par drīarum. Dicas ꝙ licet Por. ibi diuidat drīam in tria tn̄ duo illorū reducunt̄ ad unū, vt ꝓpriè, & magis ꝓpriè reducunt̄ ad insepabile q. d. Por. drīa cōmuniter. i. sepabilis, & ꝓpriè, & magis ꝓpriè. i. insepabiles ꝙ dixit in illo tex. à superioribus rursus inchoanti dicendum drīarum alię sunt separabiles, aliæ uerò inseparabiles.

Illę igitur q̄ per se sunt, in substantię ratione accipiuntur, & faciunt aliud illę verò q̄ secundū accidens, nec in substantię ratione accipiuntur, nec faciūt aliud sed alteratum, quæ quidē igitur p se sūt, non suscipiūt magis, & minus, q̄ uerò per accidēs (& si inseparabiles sint) intensionem accipiūt, & remissionē, nā neq; genus, aut magis. & minus ꝑdicatur de eo cuius fuerit genus, neq; generis differentię sm̄ quas diuiditur ipsa. n. sunt q̄ vniuscuiusq; rationem cōplent, esse aūt vnicuiq; unum, & idem: neq; intentionem, neq; remissionem suscipiēs est aquilinum autem esse uel simum, vel coloratum aliquo modo & intenditur & remittitur. Tex. 31

Postq̄ diuisit drīam, in cōmniter ꝓpriè, & magis ꝓpriè, & in facientes alteratū, & facientes aliud, & in sepabiles, & in insepabiles, & subdiuisit insepabiles p se, & p accidens, intendit in hoc tex. hn̄s oculos ad rtones declarare, q̄ sunt drīæ insepabiles p se, & q̄ sunt differentiæ inseparabiles p accidens, assignans regulā posterioristicā, verū etiā intendit aliud discrimen ponere inter istas drīas dicens, ꝙ drīæ insepabiles p se nonsuscipiūt magis, & minus, illę verò quæ sunt inseparabiles per accidens, suscipiunt magis, & minus: Ideo Diuiditur iste tex. in 2. pertes in. 1. dat regulā cognoscendi differentias inseparabiles per se, & regulam cognoscendi differentias inseparabiles per accidens in 2. ibi (Quæ igitur per se sunt (ponit discrimen inter differentias inseparabiles per se, & inseparabiles per accidens, quo ad primum. d. sumens tamen ab Ar. 1. post 30. illæ sunt differentię inseparabiles per se, supple tu in primo modo dicendi per se, quæ accipiuntur in ratione. i. in definitione substantiæ. i. sub- Dub.

iecti

iecti .v. g. rationale accipit in definitione hõnis dr dfia p se, qm p se pr de hoie vt hõ ẽ rationalis, & nõ solũ dfia sumit in def. subiecti, sed etiã genus, vnde etiã genus, pr per se in primo modo de subiecto. v. g. homo est animal rationale, vnde sumas, tam genus quàm differentiam, esse pta per se in primo modo dicendi per se, & non solum genus sed etiam differentiæ generis, ut sensibile, & etiã definitio q cõstat ex genere, & dfia, vnde oritur hæc regula, illa sunt per se .i. pta per se in primo modo dicẽdi per se, q cũq; accipiũt in ratione .i. definitione subiecti, veluti genus, dfia, generis & dfia specifica, & qm definitio fit ex genere, & dfia, quæ sunt pta p se, ideo definitio quoque dr ptum p se, & scias tu q hæc differentia inseparabilis per se, quę accipitur in difinitione substantię, est illa q dr dfia magis pprie; illæ vero quę sm accidens) declarat nunc quæ sunt illæ differentię inseparabiles sm accidens, &c. d. sumendo regulã oppositorũ nam illæ sunt differentiæ inseparabiles per se, quæ accipiuntur in definitione subiecti, ille vero sunt inseparabiles sm accidens, quæ non accipiuntur in ratione subiecti, nec faciunt aliud .i. non faciunt differre substantialiter alterum ab altero, sed faciunt alteratum .i. faciunt diuersũ .i. faciunt differre accidentaliter alterum ab altero, vt sunt differentię pprie dictę .v. g. nigredo q est differentia inseparabilis à coruo, nõ est differentia per se, quoniam non accipitur in definitione corui, & cum non accipiatur in definitione corui, meritò dr differentia inseparabilis sm accidens, de quibus differentiis inseparabilibus sm accidens, ars, & scientia paucam, immo nullã habet solicitudinem, quoniã uersantur circa ea q sunt per se non autem circa ea q sunt p accidens .i. post 44. & 5. phy. 6. Au. sed

Dub. Dices si ars non considerat istas differẽtias, quę sunt p accidens, qr Por. de his mẽtionem facit?

Sol. Dicas q non facit mentionem de his de intento & per se, sed ad bene esse, vt facilius p has differentias sm accidens, possimus cognoscere illas, q sunt p se, quę quidem differentiæ p se, de intento tractantur, qm istę sunt, in quas sũt diuisiones generum in species, istę sunt ex quibus fiunt definitiones, spẽrum, & istę sunt illæ, quæ sũt medii termini in demõstrationib⁹ simplicibus ad demonstranda accidentia de subiectis teste Au. in epistola de primitate ptorum, & tandem istæ sunt per quas ad oẽs scientias, nempè diuisiuam, diffinitiuam, atq; demonstratiuam deuenimus, & ideo agreditur Por. aliud discrimen inter has differentias in illis uerbis qñ .d. (quæ igitur per se sunt non suscipiunt magis & minus) .q. d. q istę tales differentię, quæ sunt inseparabiles per se sunt substantiæ, & accipiuntur in defi. i. in substantia subiecti, non suscipiunt magis, & minus nullus .n. magis mortalis, nec minus mortalis dr, nec magis rationalis, & minus rationalis, non enim sortes est magis rationalis, quàm Plato, quoniam rationalitas nõ magis pr de vno, quàm de altero, sed de omnibus æqualiter, neque idem homo erit magis rationalis cras, quàm hodię, sed semper æqualiter vniuocę p tres tẽporũ curriculos, non .n. magis est rationalis nunc quàm fuit, nec erit, magis, quàm est, sed semper æqualem seruat mensurã, atq; gradum; Vnde oritur hęc ratio substantia non recipit magis, & minus teste Ar. in pdicamentis .c. de substantia, sed differentię inseparabiles per se sunt substantiæ, quia accipiuntur in substantia, & dñt substantiam subiecti, ergo nulli dubium fore arbitror, q differentię per se, non suscipiunt magis & minus, sed differentiæ quæ sunt inseparabiles, per accidẽs, in hoc dñt ab illis, quæ sunt per se, quoniam ratione, qua, non sumuntur in definitione subiecti .i. quia non sunt substantiæ, ideo suscipiunt intentionem, & remissionẽ .i. magis & minus, v. g. coruus est niger, & pannus est niger absq; dubio dicimus q nigredo magis inest coruo, quàm panno, & lac est album, & murus est albus tñ lac est magis album, murus uero minus albus, & corpus est magis coloratum, & minus coloratum, vnde indubitanter dicimus, q differentię, quę sunt inseparabiles per accidens, suscipiunt magis & minus, & resolutè habeas hanc regulam ab Ammonio, illa dñt suscipere magis, & minus, quecumque contraria sunt, & circa idem subiectum consistunt, queq; mutuo commiscentur, vt album cum nigro commiscetur, & non numquam puriora, non numquam magis mista fieri contingit. v. g. si accipiantur duo gradus albedinis, & unus gradus nigredinis & commisceantur ex hac commistione fiet album, deinde accipiatur vnus gradus albedinis, & duo gradus nigredinis fiet aliud album, tñ illud albũ, in quo sunt duo gradus albedinis erit magis albũ, & purius, quàm illud, in quo ẽ vnus gradus albedinis, qm hoc erit magis mistũ & obscurius, hinc .d. Au. 5. phy. 19. q causa magis, & minus ẽ admistio cõtrarii. Amplius ẽ notãdũ, q nõ solũ dfiæ inseparabiles p se, nõ suscipiũt, magis, & minus, sed ẽt genus q pr de spẽb⁹, nõ magis pr d vna spẽ, & minus d alia nõ .n. aĩal quod pr de hoĩe, & d formica magis pr de hoie minus de formica, sed æqualiter vuiuoce tã de vna spẽ, q de reliqua tã .n. hõ ẽ aĩal, q formica, non magis vnũ, q reliquũ similiter dfię, sm quas genus diuidit, nõ suscipiũt magis & minus .i. nõ pñt magis de vna spẽ, q de reliqua spẽ sed sẽp æqualiter, & istę dfiæ sunt illæ, quæ cõplent pnciũ vniuscuiusq; .i. subiecti rationẽ .i. definitionẽ, atq; sustãtiã ex quibus oibus sumitur q oẽs spẽs æqualiter participãt genus, & dfias p se, non magis vna & minus reliqua, & oĩa indiuidua æqualiter, & in omni tẽpore participant spẽm, sortes .n. homo ẽ, Plato homo ẽ,

non magis Plato est homo, nec sortes minus homo, nec itidem hodie minus est homo, cras magis erit homo, nec hodie magis rationalis, cras uerò minus & hac ratione probatur q esse uniuscuiusq; .i. substantia vniuscuiusq, nec intentionem, nec remissioné suscipiens est, sed genus, & differentiæ per se non intenduntur, nec remittuntur, non suscipiunt magis & minus relinquitur ergo, q illa, quæ non sunt esse & substantia vniuscuiusq, suscipiunt magis, & minus, sed differentiæ inseparabiles, per accidés non sunt esse nō dicunt esse, & substantiā uniuscuiusq; ergo istę tantùm, & non aliæ differentiæ, suscipiunt magis, & minus.

Dub. Sed dices quid intendit Por. per ly (ratione) quando. d. illæ igitur quæ per se sunt in substantiæ ratione: Pro sol. est sciendū, q ratio in doctrina Ar. sumitur multis modis, & primo modo pro vt ē syllogismus, ut Ar. 2. cæli .3. Alio modo pro inductione ut 1. phy. 43. Alio modo pro doctrina demonstratiua, vt 2. phy. 55. Alio modo ꝑ vt est probatio. 8. phy. 22. Alio modo pro medio inferendi conclusionem, vt 1. post. 48. 49. Alio modo pro intellectu 1. phy. 49. Alio modo sumitur ratio pro oratione vt ī definitiōe syllogismi. l. priorum .c. 1. & 1. top. c. 1. & in lib. de motu anim. c. 4. Alio modo pro forma 1. de. gen. an. c. 1. Alio modo ꝑ definitione vt Ar. 1. post. 30. 31. 4. met. 28. 2. met. 42. in ante prędicamentis cap. de æquiuocis, & vniuocis & 1. top. cap. de termino.

Solutio. Dicas ergo indubitanter, q hic sumitur ratio pro definitione dicens sic, illę sunt differentiæ per se quęcumque accipiuntur in ratione .i. in definitione substātiæ;

Dub. Sed iterum dices cum substantia dicatur tribus modis .s. forma, materia, & compositum teste Ar. 2. de anima. 2. & 25. quid nā intelligit Por. per substantiam?

Solutio Dicas q intelligit illā substātiam quæ est composita, & uniuersalis, quæ est species composita ex genere, tanquam ex materia, & ex dr̄ia, tanquam ex forma, Sed dub. quare definitio vocatur ratio?

Sol. Dicas, quoniam definitio est instrumentū intellectus, qui intellectus ratio appellatur ab Ar. 1. phy. 49. cum dixit vniuersale est notum secundū rationem. i. secundum intellectū, cum ergo sit instrumentū rationis, meritò dicitur ratio sicut vulgo dici solet, q scriptura Platonis, est manus Platonis;

Alia sol ita definitio dicitur ratio, quia fit ab intellectu, qui est ratio, Vel Aliter Dicas, q ideo definitio dicitur ratio, quoniā ratio est forma 1. phy. 28. quæ forma est definitio 3. met. 3. ergo definitio est ratio.

Dub. Amplius dices contra Por. q dr̄iæ per se recipiunt magis, & minus, Pueruli enim non uidentur actiones rationales, ita ꝑducere; sicut uiri. ergo videtur quòd uiri sint magis rationales, quam pueruli: vnde magis raōlitas inest viris, minus uerò puerulis,

Sol. Dicas q tàm uiri, quàm pueruli ęqualiter sunt rationales, tamen pueruli quodamodo ab organo ad rationales actiones sunt impediti, ideo nō sunt sic expediti; sicut ad illas uiri.

Alia sol Vel dicendū, q eodem modo pueruli; sunt rationales, & non magis uiri, quàm pueruli rationalitas. n. ęqualiter inest ōnibus; ut potentia, & rationalitas est, sed secundum operationem, magis inest uiris quàm puerulis, propter maius exęrcitium, & longiorem experientiam; vnde dicebat Ar. 1. de anima 24. non omnibus hominibus inest intelectus: non, quia intellectus nō insit omnibus; quia omnibus inest tamē secundū operationē non inest omnibus, & secundum usum nō. n. omnes æqualiter vtuntur intellectu, quo ad operationē; sed aliqui magis, aliqui verò minus.

Dub. Amplius dubitatur Ar. in prædicamentis. c. de substantia ait substantia est, q̄ maximè propriè, & primo dicitur, ubi per ly, maxime, sine dubio ostendit substantiam suscipere magis, & minus.

Solutio. Dicas, q si substantia suscipit magis, & minus nō sm̄ latitudinem, sed secundum altitudinem teste Ammonio.

Alia sol Vel aliter dicas, quia Ar. in. c. de sub; d. q, substantia prima, ut sortes est magis substātia, tamen non est magis substantia, quā Plato, & ceteri homines sigulares, sed est magis substantia quàm substantia secunda, vt sortes est magis substantia quàm homo, & homo qui est species, est magis sub. quā animal, quod est genus; vnde scias quod facta cōparatione īter easdem substantias, una non dicitur magis, & alia minus; vt sub. prima non est magis, quàm alia substantia prima, ut Petrus non magis quā Franciscus, nec una species magis, quā alia species, ut homo non est magis substantia quàm bos, nec genus magis sub. quàm aliud genus ut animal non magis dicitur, substantia, quā planta; sed dicimus quod sub. prima, ut sortes, est magis substantia quā homo qui est species, & homo est magis substantia, quàm animal, quod est genus;

Dub. sed Quæres quare sub. prima, est magis substantia quam reliquę omnes?

Sol. Dicas cum Ar. in. c. de sub. quoniā subiectū est omnibus .s. secundis sustantiis, speciei, & generi, & accidentibus; vt sortes est homo, est animal, est albus; hō uerò qui est species ē subtū tm̄ generi, & accidenti, & nota, q si substantia prima dicitur aliquando suscipere magis aliquando minus, dicas quod nō ut substantia est, sed ratione accidentis; nam sortes est albus, Antonius ē albus, tamen sortes magis albus dicitur, quàm Antonius teste Ar. in. c. de sub.

Dub. Sed Dub. ait .n. Por. q dr̄iæ per se non recipiunt magis, & minus, quod uř falsum nam d. Au. 3. cæli 67, q formę elementorum intenduntur, & remittuntur, sed formæ elementorum sunt ultimę, & per se differentię ipsorum vt ait Alexander ergo differentiæ per se recipiunt magis, & minus.

Solutio. Dicas q Auer. loquit̄ de differentiis, & formis perfectis, non autē imperfectis, ueluti sunt for-

mę elementorum, quæ sunt mediæ, inter substantiam & accidentia, ut testatur Au. 3. cęli 69. Vnde propositio Por. est uera in substantiis, sed fallit in accidentibus, ut ait 8. met. 10. ubi inquit, q forma substantialis non recipit magis neq; minus. homo .n. nõ est maioris humanitatis quàm alius hõ, sed accidentia iam clarum est in prędicamentis .c. de sub. q recipiunt magis & minus.

Dub. Sed dices contra, nam D. Au. q forma substantialis recipit magis & minus, 8. met. 10. & loquitur de formis perfectis ergo solutio est falsa.

Sol. Dicas cũ eodem Au. ibidẽ q forma perfecta recipit magis & minus non in sua essentia, sed ut est forma in materia, nam forma humana secundũ dispositiones materiales, inquibus existit, sic potest magis & minus suscipere quia solertia naturalis sequitur corporis temperamentum, & uniuersaliter omnis, substantialis forma melius operatur, ĩ mã bene disposita quàm in materia non sic præparata. v. g. ignis quando approximatur in sulfure propter materię dispositionem citius, & magis operatur quàm quãdo approximatur in ligno viridi in quo ꝓpter indispositionẽ non sic citius, sed tardius, & minus operatur.

Dub. Sed acutus quidam diceret si differentię per se, vt rationalitas, nõ recipit magis, & minus, vnde est, q Aliquis homo idiota adeò bene discurrit, negotiando, numerando, Aliquis uerò qui omnes suos annos consumpsit in studiis, uix loqui scit; immo videmus hac ætate quosdam homines qui nullo vtuntur discursu, & adeò sunt grossi, & quasi bestiales, ac si tm̃ figuram, & hominis imaginem, nõ autem formã, & intellectũ hominis haberent,

Sol. Soluas sed Nota; q nec anima; nec animæ potentię secundum se recipiunt magis, & minus, cum rationalitas sit una de aĩæ potẽtiis, 2. de anima 37. clarũ est, q nõ suscipit magis, & minus, sed ęqualiter inest omnibus hominibus, sed si potentię animę recipiunt magis & minus hoc ẽ ratione organi, qm̃ tales potentiæ vtuntur organo, vt intellectus, qui in intelligendo dependet à uirtute cogitatiua q̃ est uirtus organica 3. de anima 20. q secundum q organũ cogitatiuæ habuerit meliorem cõplexionem, & compositionem organo alterius sic cõtigit vnum hominem esse melioris discursus, q̃ sit alter homo, hęc est causa quare quidam magis, quidam minus discurrit propter organi bonitatẽ, v. g. potentia videndi inest ęqualiter omnibus, sed quoniam oculus, qui est organum, & instrumentum quo uidemus, est organum corporeum, in quo est complexio, & cõpositio, q̃ cõplexio, & compositio sunt dispositiones, quæ aliquãdo sunt meliores in uno, & deteriores ĩ alio ex quo ꝓuenit, q vnº melius uidet, quàm alter quoniã habet instrumentum melius dispositum: vnde iuuenis melius videt, quã senex, quoniã cõplexio, & cõpositio organi visus, est melius disposita in iuuene quã in sene, & si senex acciperet oculũ iuuenis, videbit utiq; sicut iuuenis, & hoc est illud, quod d. Ar. 1. de anima 65. q si senior accipiat oculũ talem videret vtiq; sicut iuuenis, ex quibº infero, q iuuenis est melioris discursº, quàm sit senex, quia ęqualitas secũdi modi, vt volunt Auicenna in prima fen. primi doct. 3 in .c. 1 cõplexionibº præcipuè reperit in ętate consistentiæ, quia illa est ætas pulchritudinis, tamen si videmus senes præcipuè in operabilibus, melius discurrere, quàm faciunt iuuenes, hoc est per accidens ratione diuturni experimenti, quòd nõ nisi longitudine temporis perficitur in nobis teste Ar. 6. ethic. c. 9 ubi ait iuuenis autem non est expertus lõgitudo .n. temporis experientiam facit & ideo dixit Iob. q antiquis est sapientia, & in lõgo tempore prudentia inuenitur; unde Ar. ꝓpter hanc causã dixit .6. ethic. c. 9. q pueri, & iuuenes non posunt esse prudentes, vnde ipse met Ar. dixit non minus inherendum est expertis, & seniotibus, uel prudentũ opinionibus atq; sententiis sine demonstratione quàm demõstrationibus ipsis 6. ethic. c. 13. pręsertim in agibilibº & factibilibº, in quibus requiritur experimentalis cognitio, q̃ non nisi lõgitudine tẽporis perficit; vnde cõcludendo dicimus cum Ar. in ethicis q aliqui homines sunt arborei, aliqui brutales, aliqui intellectuales nuncupati, aliqui .n. vt d. Heliandus, ad scientias capescendas p solã naturam sunt apti & pfecti ex bonitate cõplexionis, sicut fuit Hippocrates, & Arist. aliqui verò non per naturam, sed per doctores excitãtes mentes eorum, quidã verò neutromodo apti sunt, & isti omnino ad discernendũ verũ à falso inutiles sunt clarum est ergo q hæc diuersitas nõ prouenit, nisi ex diuersitate complexionis, & dispositionũ in quibus forma existit & sic p; in doctrina Por. & Ar. q formæ substantiales. i. vltimę differentiæ per se specialissimæ, non recipiunt magis neq; minus, sed est ęqualis participatio à suis indiuiduis, iuxtà Por. dictũ participatione .n. speciei plures homines sunt vnus homo, in .c. de spẽ. nec non in co. nın unitatibus differentiæ & spẽi, q commune est vtrique ęqualiter participari homine .n. ęqualiter participant particulares homines & rationali dr̃ia

sed si aliquis dicere auderet, q alter homo est rationabilior altero homine, dicas sicut dicimus ad Gilberti sententiã qñ . d. q brutum est animantius planta, hoc verũ esse dicimus, quo ad operationes, quas plus exercet brutũ .i. animal quàm planta, sed non quo ad essentiam, quoniã animal non plus participat de esse animato quã planta, similiter dico, q alter homo non est rationabilior altero, quo ad essentiam, sed quo ad operationes non est inconueniens, quonia vnus plº exercet operationes intellectus, quàm alter ex sua solutione soluas quandam contradictiunculam *Dub.*

culam in ordioe.13. in quibusdā pagellis editis, scriptam q̄ à quibusdam admiratione digna reputatur tu ergo soluas hoc modo & sic eam annihilabis

Cum igitur tres species differentię considerentur, & cū, hę quidē sint per se, illæ verò per accidens, rursus earum, quæ per se sunt differentiarum, aliæ quidem sunt secundum quas diuidimus genera in species, aliæ verò secundū quas ea, quæ diuisa sunt specificantur: vt cum per se differentiæ omnes huiusmodi animalis sint, animatum, & sensitiuum, rationale, & irrationale, mortale, & immortale, animati quidem, & sensitiui differentia constitutiua est substantię animalis (est n. animal: substantia animata sensitiua) mortalis verò, & immortalis differentia, & rationalis, & irrationalis, diuisiuæ sunt animalis differentiæ, per eas enim genera in species diuidimus.

Cum diuisit differentiam in cōmunem, propriā & magis ꝓpriam, quam iterum diuisit in faciētem aliud, & facientem alteratum, & eiusdem drię tertiam assignando diuisionē dixit alias esse separabiles, alias inseparabiles, & subdiuidendo dixit, inseperabilium, alias esse per se, alias per accidens. nunc aliam subdiuisionem tradit dicens, ꝙ differentiarum. quæ sunt per se, aliæ sunt generum diuisiuę, aliæ verò specierum cōstitutiuę, repetendo omnia, q̄ supra dixit; vnde diuiditur iste tex. in 3. partes, in prima repetit diuisiones dfiarum supra factas, in. 2. ibi (rursus earum) facit subdiuisionem dfiarum, quę sunt p se in. 3 ibi (cum per se differentiæ) hanc ultimā subdiuisionem manifestat, & exemplificat in arbore ac in linea ṗdicamentali; q̄ntum ad primum repetit, q̄ dixit dicens, cum igitur tres species dfię considerentur, videlicet communis, & ꝓpria & magis proprię, & vna est separabilis, vt est communiter dicta, aliæ duę, vt propriæ, & magis ꝓprię sunt inseparabiles, & rursus inseparabilium, aliæ sunt per se, aliæ vero per accidens rursus .i. & de nouo pręter supradictas differentiarū diuisiones, & subdiuisiones adest alia subdiuisio nunc declaranda, & est hæc. s. ꝙ dfiarum, quæ sunt p se .i. secundum substantiā, aliç sunt diuisiuę generum .i. sm̄ quas diuidimus genera, in spēs, aliæ vero sūt cōstitutiuæ specierum .i. sm̄ quas ea, q̄ diuisa sunt specificantur .i. quæ informant speciem, & ipsam in esse constituunt; dat exemplum de differētiis diuisiuis, & .d. vt cum dfiæ omnes huiusmodi animalis sint aīat um, & sensitiuum, rationale, & irrationale, & mortale, & immortale: oēs .n. iste differentiæ sunt diuisiuę generis, diuidunt genus, & constituunt species, sed ut facilius, & sine labore nouitij intelligant mentem Por. faciamus sic, & primum sit in linea ṗdicamentali substantia, q̄ diuiditur in corpoream, & in incorporeā & sub substantia ponitur, corpus quod corpus diuiditur in animatū, & in inaīatum, & sub corpore, ponitur corpus animatū, quod corpus animatum diuiditur in rationale, & in irrationale, & sub animali ponitur aīal rationale, quòd diuiditur in mortale, & in immortale, & sub animali rationali ponitur, homo, qui non amplius diuiditur, cum sit spēs specialissima, sed sub se continet particulares homines, vt puta Mariū, Ferdinandum, & Federicum, ex quo nota, ꝙ istæ dfię. s. corporeum, & incorporeū, in quas diuiditur substantia, & animatum, & inanimatum, in quas diuiditur corpus, & sensibile, & insensibile, in quas diuiditur corpus aīatum, & rationale, & irrationale, in quas diuiditur animal, & mortale, & immortale, in quas diuiditur animal rationale, sunt dfię diuisiuę generū quia diuidunt substantiam, corpus, corpus animatū, animal, animal rationale, q̄ omnia sunt genera, & respectu istorum generum, istæ differentiæ dicuntur diuisiuæ, sed istę met dfię, sunt, & vocantur cōstitutiuę informatiuę, quia constituūt informant species; hoc modo videlicet, sumendo illas differentias, quę possunt stare simul, vt animatum, & sensibile, iste duę differentię copulatim sumptę, iunctę cum substantia, statim constituunt, specificant informant speciem, quę est animal, dicendo sic, animal est substantia animata sensibilis, quod animal licet sit genus inferiorum, tn̄ dicitur species respectu superiorum, q̄ substantia in definitione aīalis, est gen⁹ animatum vero, & sensibile sunt dfiæ, constitutiuę, animatū, & sensibile cōstituunt plātā vt dicendo planta est substantia animata insensibilis. Nota etiam quod animal diuiditur, in rationale, & irrationale, sed iungas rationale simul cum mortali, quæ sunt differentiæ diuisiuæ animalis, statim fiunt constitutiuę hominis, faciunt, & constituunt hominem, dicēdo sic homo est animal rationale mortale, similiter si iungas, atq; copules irrationale, cum mortale statim istæ duæ differentiæ, constituunt bruta, vt equum, bouem, & leonem, dicendo sic leo ē animal irrationale mortale, ac etiam si copules, & simul iungas rationale, immortale, statim hæ duę differentiæ formant dei gloriosi substantiā, dicendo Deus gloriosus est rationalis immortalis, ex quibus omnibus sumunt iste coniugationes q̄ constant, quarum Prima est hæc .s. aīatū sensibile, quę constituit animal, Secunda est hęc animatum insensibile, q̄ constituit plātam, Tertia est hæc rationale mortale, quæ constituit hominē, Quarta est hæc rationale immortale, q̄ constituit Deum benedictum, Quinta est hęc irrationale mortale, quę constituit bruta, & oīa quę ratione carēt, Sed dubium oriri videtur. d. n. Por ꝙ differentiæ quę sunt diuisiuę generū illę met sunt constitutiuę specierum, videmus. n quod irrationale immortale sunt differentiæ q̄ diui- Dub.

diuidunt genus, & tñ non constituunt speciē, non .n. est aliquod, ꝙ sit irrationale immortale. Sol. Soluitur uerum ꝑ sol. est notandū, ꝙ vult At. cęlestia corpora non esse animata, quo stāte dicendum, ꝙ id, ꝙ non est animatum, nō pōt esse animal, ꝙ non potest esse animal, non pōt esse rationale, eum ergo corpora cæleſtia non sint animata, meritò non pñt esse rationalia, tñ sunt immortalia, perpetua propter simplicitatem, & motus perpetuitatem: Vnde dicimus, ꝙ istę duæ differentiæ irrationale, nēpè, & immortale constituūt aliquid, vt sunt corpora cælestia, q̄ sunt irrationalia, immortalia. Vnde sumas, ꝙ illud, quòd est irrationale generationi, & corruptioni obnoxium, non pōt esse immorlale. Sed Replica Aliquis contra hanc Sol. arguere posset dicens, ꝙ Por. ponit sm̄ mentē Platonis rationale esse commune ad homines, angelos, corporaq; cęlestia, & illa animata ponit, & non inanimata. Solutio. Dicendum est ergo, & aliter, ꝙ ista differentia .s. irrationalis, & immortalis, licet actu speciem aliquam non constituat, potest tñ constituere. Sed Dices contra, nam frustra dat̃ pōa Replica .i. cęli. 20. quæ non est reducibilis ad actum, si ergo tales differentiæ speciem constituere possent si non in actu cōstituerēt, illa pōa esset frustatoria. Dicas ꝑ defensione Boetij ꝙ ipse sub Sol. conditione loquitur, nam .d. ipse si iungi ullo modo potuissent, eatū nāq, & speciem quoque possent efficere, uel aliter dici potest quod Alia sol pōa sumitur dupliciter & ꝑ pōa quæ distinguitur contra actum, & pro aptitudine, & ita in ꝑposito sumitur ꝑ aptitudine, & sic non est nēcessaria ad actum reducatur. Sed Ammonius ait, ꝙ non nulli asserunt esse quoddam infimū demoniorum genus, irrationabilium, & sic differentiæ illæ .s. irrationalis, & immortalis demones tales irrationabiles, immortalesque veluti speciem vnā efficiunt, qui quidem demones in inferiori ordine semper commorantur, meritasq; illic animarum pœnas sumunt, qui à non nullis immortales, à quibusdam uerò mortales Dub. reputantur. Sed iterum quis dubitabit contra Por. d. n. ipse ꝙ differentiæ diuisiuę generū sunt constitutiuę specierum, hoc uł falsum; nam inaSol. nimatum, & sensibile sunt duę differentiæ diuisiue generis, quæ nullam constituunt speciem. Soluas dicens, ꝙ tunc differentiæ quæ diuidunt genus constituunt speciem, qn̄ iungi possunt, modo hę duę differentiæ iungi non pñt, ideo nō constituunt aliquam speciem, & sic loqrr̃ Por. ex quibus nota, ꝙ ex differentiis sunt quedam, quę sunt diuidentes tantūmodo, quę sunt dñæ generum generalissimorum, Aliq sunt solū constituentes, quę specialissimis conueniunt, differentię uerò quę dñt diuisiuę, & constitutiuę sub alternis competunt, v. g. corporea, & incorporea sunt differentiæ quę diuidunt substantiā & nunquam constituunt, quæ substantia est genus generalissimum, rationale, & mortale sūt differentię constitutiuę solum hominis, qui est species specialissima, aliæ autem differentię diuidunt, constituunt media, seu genera subalterna.

Sed eę quidem, q̄ diuisiuę sunt differentiæ generū, completiuæ fiunt & constitutiuę specierum Diuiditur.n. animal rationalis, & irrationalis differētia, & rursus mortalis, & immortalis differentia; sed rationalis, & mortalis differentię constitutiuæ fiunt hominis, rationalis verò, & immortalis Dei, irrationalis aūt, & mortalis irrationaliū aīaliū. Sic uero, & supremę substātiæ, cum diuisiue sint, animati, & inanimati differentiæ, & sensitiui, & insensitiui, animata quidem sensitiua animal perfecerunt: animata vero, & si iuxta substantiam sumantur insensitiua, perfecerunt plantam, quoniam ergo eędem aliquo modo, quidem accepta fiunt cōconstitutiuæ: aliquo modo autem diuisiuæ, specificæ omnes uocantur, & his maximè opus est, ad diuisiones generum, & ad difinitiones: Sed non his, q̄ secundum accidens inseparabiles sunt: neq; etiam magis, ijs, quæ sunt separabiles. Tex. 33

Postq̄ Por. diuisit differentias per se dicens, ꝙ aliq sunt differentiæ per se, secundum quas diuidimus genera in species, Aliquerò sunt sm̄ quas, ea, quę diuisa sunt specificant.i. aliq sunt differentiæ per se diuisiuę generum, Aliq verò sunt differentię per se constitutiuę specierum, nunc in hoc tex. demonstrat geminum differentiarum usum, vnum quo genera diuiduntur, Alium quo species informantur, sic ait Boet. vel dicas, quod nunc respondet tacitę obiiectioni; dicet.n. aliquis, differentię, q̄ sunt diuisiue generum, sunt ne illę met ipsę, quę complent, & cōstituunt speciem? Diuiditur iste tex. in .3. partes, in Prima respondet tacitę obiiectioni: in .2. ibi (diuiditur .n. animal) exemplo manifestat solutionem esse ueram: in .3. ibi (& his maximè opus est) determinat, quod generum diuisiones, & specierum diffinitiones, non fiunt nisi ex differentiis per se generum diuisiuis, & specierum constitutiuis, quo ad primum ait Por. ꝙ hæ quidem differentię, quę diuisiuę sunt generum, illæ met ipsæ sunt completiuę, & constitutiuæ specierum, & q.d. non aliæ, dat exemplum diuiditur .n. animal rationali, & irrationali differentia, & rursus mortali, & immortali differentia, sed ea, quæ sunt rationalis differentię, & mortalis constitutiuæ, sunt hominis; ecce nunc manifestum est, quod illæ met differentię, quę diuidunt animal, quod est genus, illæ quoque differentiæ constituūt hominem, qui est species, dicendo sic homo est animal rationale, mortale, hæ duæ differentiæ rationalis, & mortalis, quæ diuidunt animal, cōplent efficiunt, atq; constituunt hominē qui est species; irrationale, mortale,

tale differentię quę etiam diuidunt genus constituunt speciem.i. equum uel bouem,& rationale, immortale constituunt Deum,& per Deum intelligitur, ut ait Boet. Deum corporeum ut solem,& cęlum, quę,ut Plato asserit, sunt animata, & rationabilia, quæ deorum uocabulo antiquitatis ueneratione ꝓbatur esse subiecta,iā patet ergo quomodo eędē dřiæ quæ sunt diuisiuę, sunt etiam cōstitutiuę quę quidem aliquo modo acceptæ.i. uno modo acceptæ sunt, constitutiuæ, alio verò modo sunt diuisiuæ, ña respectu generum sunt diuisiuę, respectu specierum sunt constitutiuę,q̄ differentię diuisiuæ,generum,& constitutiuæ specierum vocant̃ specificæ qm̄ faciunt speciem, & his maximè opus ē ad diuisiones generum,& definitiones specierum.i.& istę differentię, quę sunt diuisiuę, & constitutiuæ, sunt maximè necessarię ad faciendas diuisiones, & diffinitiones, non autem illæ,quæ sunt separabiles,neq; illæ quæ sunt inseparabiles per accidens,uel uti sunt differentiæ communiter& ꝓriè dictę.& nota ꝙ Por.(maximè opus est) dicit maximè, qm̄ multotiens ꝓpter humanam imbecillitatem caremus his differentiis,& facimus definitiones ex accidentibus,teste Au.1.post.36 2.post.20.21.8. met.51 v. g. si nolumus definire hominem uera definitione,dicemus homo est animal rationale,& si caremus hac differentia.s.rationalę,uteremur ꝓprio accidente,& diceremus hō est animal risibile, ex quo nota tu posteriotista, ꝙ accidens proprium potest esse prædicatum in primo modo dicendi per se,tñ nō ut accidens est,quia sic est in secundo modo dicendi per se, sed ut tenet locum dřiæ erit in primo modo. Ex quib⁹ omnibus resolutè dicas, ꝙ eadem differentię q̄ sunt diuisiuæ, sunt etiam constitutiuæ diuerso tñ modo sumptæ ex quibus differentiis per se diuisiuis, & constitutiuis necessariò fiunt diuisiones dico essentiales, & definitiões quid rei substantiales, ac etiam demonstrationes,teste Au. In Epistola de prim. prædicatorum, differentiæ uerò quæ sunt separabiles, & inseparabiles sunt per accidens, & sunt accidentia quę non deseruiunt diuisioni,non definitioni, non demonstrationi,qm̄ speciem non īformant,nō cōstituunt,nec complent.ideo reiciantur expellantur ab arte tanq̄ quædam inutilia arti ac scientiæ: Sed Dubitabis dicens, ꝙ Por.nō sibi cōstat;nam dixit in tex. superiori, ꝙ differentię per se sunt duobus modis, Alię.n. sunt secundum quas diuidim⁹ genera in species, Aliæ uero sūt secundū quas,ea quę, diuisa sunt specificantur q̄.d. ꝙ alię sunt differentię diuisiuæ, & Aliæ sunt differentię constitutiuæ, modo in hoc tex.. d. oppositum dicit.n. ꝙ eędem sunt differentię diuisiuę, & constitutiuæ. Dicas ꝙ Por.ubiq; opti nè dicit,non sibi aduersatur.nam qñ d.ꝙ differentiæ sunt differentiæ q̄ diuisiuę dñr, loqui

Dub. / *Sol.*

tur de illis differentiis.quę diuidunt generà generalissima,q̄ diuidentes tantummodo uocantur, Aliæ uerò sunt solùm constituentes,& non diuidentes,q̄ competunt speciebus specialissimis,& sic aliæ sunt diuisiuæ, Aliæ constitutiuę, & non eædē, Aliæ uerò sunt, q̄ diuidunt genera subalterna,& hæ sunt diuisiuæ simul & constitutiuæ generis & speciei. Hæc Ammonius. Vel Dic s,quod,qñ d. Por.ꝙ aliæ sunt diuisiuæ & aliæ sunt constitutiuę intelligitur sic, sicut se exponit in hoc tex. nam eædem differentiæ,alio modo acceptæ.i. respectu generis sunt diuisiuę, lio modo acceptæ.i.respectu speciei sunt constitutiuæ,& sic uocantur aliæ, & aliæ.i. respectu alterius, non ꝙ sint differentæ diuisiuę aliç.i. diuersæ à constitutiuis, sed sunt eædem numero, & sic intelligitur Por. Sed dices id ꝙ destruit,& diuidit non construit, ędificat, atq; informat, sed cędem differentiæ diuidunt ergo nō cōstituunt. Dicas.ꝙ hoc uerū est respectu unius, & eiusdem, non respectu diuersorum, nam licet differentię diuidant genus, tñ non cōstituunt genus' sed constituunt speciem. Iterū Dices nam.d. Por. ꝙ differentię,diuisiuę,& cōstitutiuæ vocantur specificæ, uellem scire sic eædem differentiæ diuidunt genus, & constituūt speciem qr̄ Por. nō dixit,ꝙ istę differentiæ dñr genericè sicut dixit,ꝙ istę differētię dñr spcifice sumendo potius nomen à specie,q̄ à genere ? Dicas qm̄ 2. de anima 49. à nobiliori fit denominatio,& qm̄ constituere, & construere licet sit difficilius. 2.priorum cap. 12.& 7.top.loco 7. tñ ē nobili ipso diuidere,& destruere.& p consequens cōstitutum est nobilius diuiso, sed id, ꝙ constituit,est species, & quod diuiditur ē genus ideo,& meritò,. Por. dixit, ꝙ tales differentiæ uocantur specificæ,& non genericę sumendo denominationē à specie & non à genere.

Alia sol / *Dub.* / *Sol.* / *Dub.* / *Solutio.*

Quas etiam determinantes dicunt. Differentia ē, qua abundat species à genere : homo .n. animal. plus habet quàm rationale, & mortale animal.n. neq; nihil horum est nam vnde species haberent differentias ? neq; omnes oppositas habet, quonià idem simul habebit oppositas species. Sed quemadmodum censent potestate quidem habet omnes eorum,quæ sub se sunt differentias actu uerò nullam. ac sic, neque ex ijs quę non sunt aliquid fit: ne q; opposita species circa idem erunt. Tex.34

Postq̄ Por. huius nominis.s. differentiæ, tum uarias enumerauit significationes; tum plurimas ennarrauit diuisiones, nunc ipsius differentiæ, q̄ specifica dř multiplices, & quo quinque definitiones seu descriptiones aggreditur,& prino in hoc tex. primam. Vnde Diuidit iste tex. in.3. partes in prima tradit primam differentiæ definitionem in. 2. ibi (nam vnde species) Dubitat circa hanc definitionem de differentia data

tam

tam in .3. ibi (sed quemadmodum censent) af fert dubitationis solutionem. quantum ergo ad primum, Antiqui Peripatetici determinantes .i. definientes, quoniam terminus rei est definitio rei .i. top. cap. de termino Ar. seu descri bentes, dicunt, quod differentia .i. constitutiua .i. specifica, de qua philosophi loquuntur, est illa qua .i. per quam species abundat à genere .i. superat, excedit ipsum genus, dat exemplum v. g. homo qui est species, superat animal, quod est genus, quoniam homo habet plures differentias, quas non habet animal, nam homo est rationalis & mortalis, animal uero nihil horum est .i. neque habet rationalitatem neque mortalitatem, ex quo sequitur, quod cum species habeat istas differentias, & genus careat illis, quod species abundat a genere, & superat genus & ut facilius intelligant auditores) do aliud exemplum v. g. Ferdinandus marchio (tan to lucidentium habet omnes istas scientias .s. é Poeta summus, atque excellentissimus immo Poetarum princeps, est Philosophus subtilissimus, & est in bellis exercitatissimus, deinde est alter Marchio qui nihil horum est, neque poeta neque philosophus, neque in bello exercitatus, per istas ergo scientias, & uirtutes, quas habet iste meus illustrissimus Marchio Ferdinandus superat, atque excedit alium Marchionem, qui omnino caret his, uel aliter dici

Alia exposit. potest, qt dicitur differentia, est, qua species abundat à genere, pro cuius intelligentia est sciendum, quod genus in sui definitione, nullam differentiam generis diuisiuam actu includit, non .n. animal, ut animal est rationale, uel irrationale, quoniam si animal in sui definitione, suas differentias diuisiuas actu contineret, in quocunque inuenirentur, de eodem prædicarentur, sicut genus. v. g. si animal ex natura, & ratione sui esset rationale, cum asinus sit animal esset animal rationale, si autem irrationale, cum homo sit animal, esset animal irrationale, patet ergo, quod genus nullam sui differentiam diuisiuam includit actu, sed species includit actu genus, cui subijcitur actu, & ultra genus, includit alteram differẽtiarum diuiuinatum generis quoniam per ipsam constituitur, & per ipsam distinguitur actu, à qualibet alia specie .v. g. homo includit animal actu, & includit rationale actu, eo quod per rationale constituitur, & diuiditur a quacumq; alia animalis specie, cum ergo dicitur differentia est qua abundat species a genere sic intellige, differentia est, quam in sui ratione species supra genus actu includit, quam non includit genus, & in hoc sensu dicitur, quod species abundat differentia à genere, eo quod genus ab utraque sui differentia diuisiua abstrahit, quas species oppositæ includunt, ut homo includit rationale, brutum uero irrationale in-

cludit; Vel aliter dici potest, quando dicitur differentia, qua abundat species à genere, quo niam omnia, quæ sunt in definitione generis, sunt etiam in definitione speciei, sed species ultra omnia illa superaddit propriam differentiã v. g. animal sic definitur, animal est substantia corporea animata sensitiua, hæc omnia sunt etiam in definitione hominis, sed superaddit rationale, & mortale, nam homo est substantia corporea animata sensitiua, rationalis mortalis propterea dicitur, quod differentia est, qua abũ dat species à genere; Sed contra hanc definitionem differentiæ arguit Por. dicens in .2. parte tex. (nam unde species habent differentias) & supponit duo primum est Ar. in prædicamentis .c. de sub. & in .c. de oppositis, quod duo opposita in eodem esse non possunt, secundum est, ꝙ ex nihilo nihil fit. v. g manus frigida, non est calida simul, ecce duo contraria non sunt in eodé subiecto, ac domus fabricanda non potest fabricari, si non adest materia .i. cementa lapides & ligna, ex quibus fit, aliter fieri non posset, quibus stantibus .d. Por. si species habet differentias, per quas superat genus tunc uel ex nihilo aliquid fieret, uel duo cõtraria essent in eodem, utrumq; falsum, & impossibile, ergo, consequẽtia probatur, nam si species habet differentias vnde debebit? uel ex genere, uel ex nullo, si ex nullo, ergo ex nihilo aliquid fieret, quod est cõtra philosophos omnes exclamantes ex nihilo nihil fieri, non a genere, quoniam si genus habe ret differentias, cum differentiæ incontraria dissoluantur, ut rationalitatem, & irrationalitatem, simul haberet animal, quod est genus sequeretur, quod duo contraria simul essent in eo dem: Respondet Por. ad dub. & .d. Sed pro intelligentia est sciendum, quòd aliquod continere, seu habere aliquid potest esse bifariam, vno modo actu, alio modo potestate .v. g. fortes, stat, sedet, & non sedet, sedet quidem pote state, actu uero non sedet, & ouum est animal & non est animal, non est animal actu, sed est animal potestate quia potest effici animal, Marius est cardinalis, & non est cardinalis, est cardinalis in potentia, & potestate non actu, Ferdinandus est Rex, & non Rex, est quidem Rex potestate, & potentia, non est Rex actu, sic igitur genus habet differentias, & non habet, habet quidem potestate, sed non habet actu, quod non inconuenit., tunc formaliter respondendo ad rationem dicitur quod species habet differentias à genere, & cum dicitur ergo contraria sunt in eodem, conceditur quod habet con traria non actu, qua solutione stante .d. Por. ꝙ non sequuntur supradicta inconuenientia .s. quod ex his, quæ non sunt .i. ex nihilo fit aliquid, nec in eodem simul duo opposita erunt, unde fiat pulchra ratio, illa solutio est uera qua

Alia exposit.

quæ nam est differentia communiter dicta, dicit, ꝙ communiter differre nil aliud est nisi, quò alterum differt ab altero, alteritate quadam, i. diuersitate dat exemplū, vt Sortes differt à Platone alteritate quadā, vt quia Sortes sedet, Plato verò ambulat, & dat exemplum etiam quomodo aliquis potest differre à se ipso, nam Socrates fuit puer, & nunc est vir, nunc Socrates factus vir differt à seipso, qn̄ erat puer, ecce ꝙ differentia facit differre alterū ab altero, & idē à se ipso, verùm Nota, ꝙ hæc differentia communiter dicta, ideo dicitur communiter, quoniam non inest in vno determinato, sed communiter in omnibus, & est separabilis, quoniā ab illis quibus inest separatur, sicut stare, & sedere, & deambulare, nam ille, qui stat, sedere potest, & ille qui sedet stare potest, vnde quando aliquis stat, separatur sedere ab illo, & sic differentia communis, dicitur accidens separabile, quia modò est in subiecto, & modò non est, vt febris quæ est in ęgro, modò est, & modò separatur & non est. Sed Aliquis quęret, quare Por. dixit, in principio tex (dicatur) & nō dixit (dicitur?) dicens differentia communiter, & ꝓpriè, & magis propriè dicatur. Dicas, verū pro solutione Nota, ꝙ Antiqui cum aliquo trito vocabulo, ab omnibus obseruato, vterentur, dicere consueuerant, Dicitur, sed cùm ipsi posuissent, dicunt, (Dicat) vel vocetur, & sic soluit Ammonius, quam sol. esse veram patet ex Ar. 1. priorum. c. 1. vbi volens ostendere ipsum inuenisse hoc nomen. s. terminum, dixit sic, terminum autem voco, dixit, voco, in singulari ostēdens ipsum solū, & non alios inuenisse tale nomen: Addo ego, vltra ea q. d. Ammo. ꝙ non solùm Ar. vtitur hoc verbo, voco sed hoc verbo (sit) ostendens ipsum inuenisse nomen infinitū esse, non homo. 1. Peribermenias. c. de nomine & de verbo, vnde hæc quatuor ꝓ nunc. s. dicatur, vocetur, voco, & sit, sunt quędā verba, quæ significant propriam auctoritatem, & propriā, atq; absolutam inuentionem. Sed Dices si sortes hodie habet febrem, & heri habuit febrē, possumus ne dicere ꝙ sortes differt à seipso? Dicas ꝙ differt, & non differt à seipso: Si. n. sortes in æquali gradu heri, & hodie febricitat, nō differt à se ipso per febrem, sed si heri minus febricitabat, hodie autem magis febricitat. Dicas, ꝙ sortes differt à se ipso. (Propriè autem dicitur) describit deinde, seu declarat differentiā ꝓpriè dictam, seu inseparabilem, & d. propriè differre alterum ab altero dicitur, qn̄ differt inseparabili accidente. q. d. Por. ꝙ si tu nescis quænam ē differentia ꝓpriè dicta, dico ꝙ nil aliud est, nisi accidens inseparabile, quod, ideo dicitur inseparabile, quoniam non potest diuidi, nec separari à subiecto in quo est: dat exemplum, & d. vt nasi curuitas, cæcitas oculorum, & cicatrix quæ remanet ex vulnere, & Nota ꝙ dedi rexem-

Solutio.

Alia sol.

pla de nasi curuitate, & de cicatrice, ostendens, ꝙ accidentia inseparabilia sunt duobus modis, alia ab intrinseco. i. à natura, vt est curuitas nasi. Alia ab extrinseco, & per accidens, & casu, vt cicatrix, & adeò hęc omnia dicuntur inseparabilia à subiecto in quo sunt, quæ commoriuntur, & nunq̄ ab illo spoliantur. Sed Dices contra, nam nigredo est accidens ab intrinseco inseparabile à coruo, & tamen potest separari à coruo. Dicas ꝙ si separatur, non separatur secundū rem, & actum, sed sm̄ intellectum, imaginationem, & sm̄ definitionem, & rationem; de qua re amplius in c. de accidente loquemur, & scias ꝙ ista differentia, ideo dicitur ꝓpriè, qm̄ non inest omnibus communiter, & dicitur inseparabilis, qm̄ à subiecto minimè (vt dictum) separari potest, & dicitur sm̄ accidens, qm̄ nil cōfert ad rei substantiam. i. non ponitur in definitiōe subiecti, dicens substantiam illius subiecti, nā si quis diceret, quid est coruus? non est dicēdū, coruus est animal nigrum, qm̄ ly nigrum, licet sit accidens inseparabile à coruo, tamen est separabile sm̄ accidens, & non debet poni in definitione corui, quia non dicit substantiam, & naturam, & corui quiditatem: Vnde studiose iuuenis, sit tibi hæc relicta methodus, ꝙ differētia communiter dicta est accidens separabile, separabile dico re, actu, & intellectu, & differentia ꝓpriè dicta est accidens inseparabile re, actu sed est separabile intellectu, vt nigredo, à coruo & vtraq; differentia tam communiter, q̄ ꝓpriè dicta, cū sint differentiæ accidentales, per accidens, non ponuntur in definitione, & in substātia subiecti, & hęc vult Ammonius, i suo com. Sed dices quare Por. prius nominauit differentiam communiter dictam, deinde ꝓpriè dictā? Dicas, quoniam à notioribus est inchoandum 1. phy. 4. cum differentia communiter dicta sit accidens separabile, est notior, & cū sit notior, meritò ab illa auctor initium fecit (Propriissimè autem) describit nunc differentiam ꝓpriissime dictam, & d. ꝓpriissimè differt alterum ab altero dicitur, quando specificè differt, ac essentialiter, sicut homo differt ab equo, rationalis qualitate, i. rationalitate, quæ est specifica, & essentialis differentia hominis, per quam homo differt ab equo: Sed Nota, ꝙ hæc dr̄ia ꝓpriissimè dicta, est differentia rei completiua, & substantialis quia d. substantiam rei, complet rem, & substantialiter facit differre alterum ab altero, vt hominem ab equo, & dicitur etiam inseparabilis, qm̄ à subiecto separari nō potest, & dicitur differentia per se, quoniam sumitur in definitione subiecti; Sed Dices, cùm dr̄ia dicatur tribus modis, de qua est sermo apud philosophos? Dicas ꝙ de tertia. i. de ꝓpriissimè dicta, quæ est dr̄ia per se, non de communiter dicta, nec de ꝓpriè dicta. Sed Dices, qua causa, nō de communiter & ꝓpriè dicta? Dicas, quoniā ars &

Dub.

Solutio.

Solutio.

Dub.

Sol.

Dubit.

Solutio.

& scientia non considerat de his quæ sunt p accidens, sed de his quæ sunt p se 1. post. 44. & 6. met. 6. & quoniam differentia communiter, & ꝓpriè dicta, sunt differentiæ p accidens, ideo ars non considerat de his. Sed Dices, quare Porph. ipsas nominauit? Dicas, quoniam expedit docēti p nomen æquiuocum, ꝙ diuidat in sua significata, & dirigat ad significatum, de quo intendit sermonem habere, videns Por. ꝙ hoc nomen. i. dña, est vox æquiuoca, voluit diuidere in sua significata, nō vt vtatur omnibus significatis, sed post diuisionem factam, eligat vnum, quod est melius, & quod facit ad ꝓpositum suum, quod non est differentia comuniter, nec propriè, quia sunt accidentales, sed est differentia magis ꝓpriè, quæ est p se specifica, & substantialis, completiua, & quiditatiua rei. Amplius Dubitatur, si dñæ sunt tres coīter, & ꝓpriè, & magis propriè, quarum vna differt ab altera, vellem scire, quæ nam est illa dña, p quam vna differētia differt ab alia, de qua Por. non fecit mentionem, ex quo sequuntur duo, primū ꝙ non solum dātur tres differentiæ, sed datur alia, p quam vna dña differt ab alia, & sm̄ ꝙ Por. non faciens mentionem de ipsa, videtur diminutus. Dicas resolutè, ꝙ istę differentiæ non sunt ad inuicem differentes p aliam differentiam, sed sunt diuersę, veluti omnia simplicia non differunt, p aliquā dñam, sed sunt diuersa ad inuicem, & se ipsis differunt, nam differens & diuersum, differunt 10. met. 12. Amplius Dices, omnis diuisio est bimembris, sed hæc diuisio de dña est trimembris, ergo mala diuisio. Dicas ꝙ licet hæc diuisio sit bimembris, tamen est reducibilis ad bimembrem, veluti inferius patebit, quando d. differentiarum, alia esse separabiles, alias inseparabiles, & per separabiles intelligit differentiam communiter dictam, & per inseparabiles intelligit propriè, & magis propriè dictam.

Tex. 28 *Vniuersaliter ergo omnis differentia addita alicui, alteratum facit, sed eę quidem, quę & communiter & propriè sunt, alteratum faciunt: quę verò proprijssimè aliud, quę quidem igitur aliud faciunt, specificę vocantur: illę verò quę alteratum, simpliciter differentię. animali enim aduenïens rationalis. differentia aliud fecit, eius autem quod est moueri, alteratum solùm, à quiescente fecit, quare hęc quidem aliud: illa verò alteratum solùm fecit.*

Cùm Porphy. diuisit differentiam, quę est vox æquiuoca in tres significationes, quas exemplo declarauit, dicens ꝙ alia est communiter. Alia ꝓpriè, alia magis ꝓpriè dicta: nunc ponit conuenientiam, & dñam inter has differentias, his tribus modis acceptas. Diuiditur iste tex. ī tres partes: In prima parte ponit conuenientiam. In secunda ibi (sed eæ quidem) ponit differentiam inter has differentias. In tertia ibi (Quæ quidē)

ponit aliam dñam inter dictas differentias, quò ad primum. d. ꝙ omnis dña siue communiter, siue propriè, siue proprijssimè, addita alicui. s. subiecto facit alteratum. i. facit differre vnū ab alio, vel etiam à seipso (sed eæ quidem) q. d. Por. Sed differunt inter se istæ dñę, quoniam eæ differentiæ, quæ sunt communiter, & eæ quæ sunt propriè faciunt alteratum. i. faciunt differre accidentaliter (quæ verò proprijssimè) i. illæ dñæ, q̄ dicuntur proprijssimè, seu magis ꝓpriè faciūt aliud. i. faciunt differre essentialiter, seu substantialiter, & quiditatiuè alterum ab altero, nam sicut dña est, sic facit differre alterum ab altero. Si dña est accidentalis, facit differre accidentaliter, veluti est dña propriè, & communiter, q̄ sunt accidentia, ideo faciunt alteratum. i. faciūt differre accidentaliter; Si dña est substantialis, & essentialis, facit differre essentialiter, & substantialiter; veluti est dña ꝓprijssimè dicta. Do exemplum vtriusq;, nam Franciscus, qui est albus, factus est niger propter æstum, & calorem, possumus dicere Franciscus est alter à se ipso. i. differt accidentaliter à se ipso, quia differt à se ipso per nigredinem, quæ est accidens: Vnde Homerus videns mutationem Vlyssis in accidentibus. dixit Alter mihi hospes nunc videris, quā prius. Exemplum de dña, quę facit aliud, v. g. homo est quid aliud à boue, per rationalitatē, quæ rationalitas est dña substantialis ipsi hominis, quę cùm sit substantia facit aliud. i. facit differre hominem ab ęquo substātialiter (q̄ quidem igitur) nunc Por. ponit aliam dñam, & d. ꝙ dñæ, quæ sunt proprijssimè, & faciūt aliud vocantur differentiæ specificę, dat exemplū, vt animali, quòd est genus, aduenïens rationalis dña, facit aliud. i. facit speciem humanam, facit hominem; & ideo vocantur differentię specificę, quoniam quando adueniunt generi, faciunt ex illo genere speciem, illæ verò quę faciunt alteratū, vocantur differentię simpliciter tantū & absolutę differentiæ, non dicuntur specificæ quoniam quando adueniunt alicui, non faciūt aliud. i. non faciunt differre substantialiter, sed faciunt alteratum. i. faciunt differre accidentaliter. v. g. moueri. quod est differentia communiter dicta, quando additur alicui. i. Francisco, facit differre Franciscum ab Antonio quiescente accidentaliter. Ex quibus clarè liquet. ꝙ hæ. s. differentiæ specificæ faciunt aliud, illæ verò differentiæ communiter, & propriè faciunt alteratum; & Nota ꝙ ideo dicuntur differentiæ simpliciter, non quia faciunt differre simpliciter, nam hoc est falsum, quia faciunt differre secundùm quid tantùm, & accidentaliter, sed dicuntur simpliciter differentiæ. i. sine aliqua perfectiua additione ad dñam. dñę aliud facientis, quę dicitur specifica dña. Sed Dices cōtra, nā dixit Por. ꝙ vniuersaliter omnis dña facit alteratum. tàm communiter, quàm propriè, & proprijssime

cimus homo est corpus, & si lateret corpus, dicimus homo est substãtia, Amplius quæres cũ dñia dicatur bifariam .s. ꝓpinqua, & remota, ex qua dña fit definitio? Solnas ex dña ꝓpinqua, sed si dña ꝓpinqua lateret, pôt sumi loco eius accidens proprium teste Au. 1. post. 36. 2. post 20. & 8. met. 5. qñ latent dñæ, possumus vti ꝓpriis accidentibus in definitionibus. v. g. in definitione hominis, dicimus sic homo est aĩal rationale, si rationale, quod est dña hominis lateret, possemus dicere homo est animal risibile quod risibile est accidẽs, ꝓprium ꝙ in definitione hominis tenet locum dñæ, non tenet locũ accidentis, qm̃ tunc non faceret definitionem, sed potius descriptionem, ut testatur Au. 2. post 20. & 21.

Dub. Sol.

Tex. 30 *A superioribus ergo rursus inchoanti dicendum, differentiarum, quidem, alias esse separabiles, alias vero inseparabiles, moueri enim, & quiescere: & ægrum esse, & sanum esse, & quęcunq; his proxima sunt, separabilia sunt, at uero aquilinum esse uel symum, uel rationale, uel irrationale: inseparabilia sunt inseparabilium autem, alia quidẽ sunt per se aliæ uero per accidens nam rationale per se inest homini, & mortale, & disciplinę esse susceptiuum: at uerò aquilinum esse uel symum p accidens, & non per se.*

Postq̃ assignauit primã ac secũdã dñarũm diuisionem, nunc vult tertiã dñarum diuisionem, cum subdiuisione afferre, Vnde diuidi iste tex. in 4. partes in 1. ponit tertiam diuisionem differentiarũ, dicens, ꝙ alię sunt dñę separabiles, alię uerò sunt dñæ inseparabiles in 2. ib (moueri. n. & quiescere) exemplo manifestat, q̃ sunt separabiles, & q̃ inseparabiles, in. 3. ibi (insepabilium aũt) facit subdiuisioné. i. subdiuidit dñã inseparabilem in per se, & in per accidens, in 4. ibi (nam rationale) exemplo declarat, q̃ est dña inseparabilis p se, & q̃ ẽ dña inseparabilis per accidens. Dicit ergo Por. Sed ꝓ intelligentia est sciendum, ꝙ hæc diuisio dñarũ dependet à prima, qm̃ oẽs dñæ coiter dictę sunt separabiles, differẽtiæ uerò ꝓpriè. & ꝓprissimè dictę sunt dñæ inseparabiles, ideo. d. Por. ꝙ incipiendo ab his q̃ dicta sunt in prima diuisione, rursus ẽ dicendũ dñarũ, alias esse separabiles, alias uerò inseparabiles, ubi p dñas separabiles intelligit dñas coiter, & p dñas inseparabiles intelligit dñas ꝓpriè, & ꝓprissimè dñas; Sed dices tu si dñę sunt separabiles, & inseparabiles, da mihi exemplũ, q̃ nã sunt dñę separabiles: Rñdet Por. & d. ut moueri quidẽ, & quiescere, & sanum esse et egrum & q̃cunq; his proxima sunt separabilia sunt hęc oĩa dñt differentię separabiles, seu accidentia separabilia, qm̃ põt separi à subiecto, ut Fráciscus nunc scribit mouetur, nũc non scribit nõ mouetur, sed quiescit, nũc est sanus cras erit eger sanitas separat à Francisco, & aduenit ægritudo, deinde separatur ægritudo & aduenit sanitas, vnde ille dñt differentiæ separabiles à subiecto, q̃ ꝑ aliquã cãm separari põt, vt sedere, stare, scribere, moueri, & quiescere, & cetera talia, iterum dices, quę sunt differentiæ inseparabiles? Rñdet, & d. at uerò aquilinũ esse uel symũ, sunt quedã accidentia inseparabilia à naso, quę nullo modo põt separari ab illo, & rationale est differentia inseparabilis ab homine, quæ non põt esse sine homine, & irrationale ẽ differentia inseparabilis à brutis, que non põt separari ab illis, ex quibus late patet apud oẽs logicam incipientes, quæ sunt differẽtiæ separabiles: & quę inseparabiles (inseparabiliũ) nuc subdiuidit differentiã inseparabilem, & d. ꝙ differentię inseparabiles sunt duobus modis, quedã sunt per se, quedã uerò per accidens, dat exemplũ utriusq; & d. rationale, & mortale, & disciplinę susceptiuum sunt differentiæ, quæ sunt per se, quæ ideo dñt per se, qm̃ per se insũt hõi. i. per se põt de hoĩe. quæ ideo per se põt de hoĩe, qm̃ sũt differentiæ substantiales dicentes substantiã hominis cõstituentes hoẽm, differentię uerò inseparabiles per accidens sunt, ut aquilinum esse, uel symũ, quę insunt naso, & põt de naso non per se, sed per accidens; Vnde ualet regula, id ꝙ non ẽ per se, est per accidens, & ꝙ est per accidens, nõ est per se. i. post 32. Ar. differentię ergo quę sũt, & põt per se, nõ sunt, nec põt per accidens, & quæ sunt, & põt per accidens, nõ sunt, nec põt p se, & sciás ꝙ oẽs iste dñę s. inseparabiles per se, & insepabiles per accidens cõueniũt ad inuicẽ, inq̃ntum oẽs sunt inseparabiles, dñt autem inq̃ntum q̃dã ipsarũ sunt per se, & quedã per accidens (ut dictũ) sed dices possum' ne dicere ꝙ oẽs iste dñę, tã separabiles, q̃ inseparabiles, sint dñę separabiles? Dicas ꝙ sic, Sed notannũ ꝙ separabile dr̃ bifariã uno modo actu, ut uinũ actu separat à dolio, & utrumq; remanet saluum, uinum in esse suo, sicut erat in dolio sic est, & seruat nãm suã extra dolium, & similiter dolium. Alio modo intellectu seu imaginatione, & cogitatione, sed nõ actu, quo stãte põt dici, ꝙ oẽs dñæ sunt separabiles, tñ quedã actu, & intellectu, ut moueri quiescere, q̃dã uerò nõ actu, sed itellectu. tñ, ut aquilinũ & symũ à naso, sic ẽr forma separi põt à mã nõ actu, sed tñ raõnẽ, & defininonẽ 1. phy. 65. Au. Sed dubitabis dicens quid nã significat illud noẽm separabile? Dicas, & peripateticę, ꝙ tũc aliq̃ dr̃, uerè separi ab aliquo, qñ vtrũq;, manet saluũ, & nullũ ẽ corruptũ. v. g. oleũ ẽ ĩ dolio si separ' oleum à dolio, oleũ tã ẽ oleũ, & seruat nãm suã extra doliũ, q̃ ĩ n dolio, & similiter doliũ, tã ẽ doliũ plenũ oleo, q̃ uacuũ illo ueluti marsupiũ, tã ẽcũ pecũia, q̃ sine pecũia, & pecũia tã ẽ pecũia extra illud, q̃ cum illo, & hęc dr̃ uera separatio, sed qñ sunt duo, quorum unum separatur ab alio &

Dub. Sol. Dub. Solutio.

G vnum

vnũ ẽ saluũ, & aliud corrũpit nõ remanet, tũc nõ dr̃ separatio, sed potius corruptio; vt qñ forma separatã mã, mã remanet forma non remanet: Vnde dicimus, ꝙ forma non separatur, sed corrũpitur: hinc dicas ꝙ non dr̃ sepatio formæ, sed corruptio formæ 4. phy. t. 7. 5. phy. 5. & 4. cœli 23. Amplius nota, ꝙ nõ sine causa Por. in hoc tex. facit hanc diuisionẽ drĩarũ dicẽs, ꝙ aliq̃ sũt separabiles, aliq̃ verò inseparabiles, qm̃ respondet tacitę obiectioni, nam aliquis posset dicere oĩs diuisio debet esse bimẽbris, sed diuisio de drĩa in principio huius cap. ẽ trimembris, qñ. d. drĩa cõmuniter, ꝓpriẽ, & magis ꝓpriẽ, ergo mala diuisio, cui r̃ndetur ꝙ oĩs diuisio debet esse bimẽbris, vel reducibilis ad bimembrem ꝙ Por. facit in hoc tex. reducit illã diuisionẽ trimẽbrem ad bimembrem, qñ. d. A superiorib⁹ igitur rursus inchoãti dicendũ ẽ drĩarũ, alias esse sepabiles, ꝑ quas ĩtelligit drĩas cõiter dĩas, alias verò insepa rabiles, ꝑ quas intelligit ꝓpriẽ, & magis propriẽ dĩas, & sic diuisio trimembris facta, & reducta est bimembris. Sed iterũ Dubitabis vnde est ꝙ Por. facit tot & tãtas de drĩa diuisiones? dixit. n. ꝙ drĩa diuidit̃ prima diuisione in cõmuniter, & ꝓpriẽ, & magis ꝓpriẽ, deinde in secũda diuisione asserit drĩarũ. n. Aliq̃ quidem alteratũ faciũt, Aliq̃ verò aliud post in. 3. diuisione ait drĩarum alias, quidem esse sepabiles, alias verò insepabiles Soluit Boethus dicens, ꝙ qñ aliq̃ hẽt multas drĩas de illo plures pñt fieri diuisiões. v. g. aĩalis sũt oẽs iste drĩæ. s. rationale, irrationale, mortale, immortale hñs pedes, non hñs pedes vesci herbis, vesci carnibus, vesci seminib⁹, vnde per istas drĩas pñt fieri plures diuisiões ipsius aĩalis, dicẽdo sic aĩalis, aliud rationale, vt homo. aliud irrationale, vt leo, hæc est una diuisio, Alia diuisio est hęc. s. aĩalis, aliud mortale, vt hõ, aliud immortale, vt De⁹. Alia diuisio ẽ. s. hæc aĩalis, aliud ẽ hñs pedes, vt canis, aliud nõ hñs pedes, vt serpens, Alia diuisio est hęc. s. aĩalis, aliud vescit̃ herbis vt capra, aliud uescitur carnibus, vt accipiter & philomena, aliud uescitur seminibus, vt cardillus, ecce modo ꝙ cũ animal hebeat plures drĩas, nõ est incõsonũ de ipso fieri plures diuisiones, à pari cũ drĩa sit vna in genere, & habeat sub se multa significata, & multa membra & multas drĩas sub se diuersas, meritò Por. fecit de ipsa drĩa multas diuisiones, & hoc quidẽ non crederem ex pcsitoribus, si oculatim nõ vidissem Ar. 7. met. 43. ubi aĩalis plures assert diuisiões, licet nõ oẽs sint eẽales; Vnde fiat hęc ratio illudquod, habet plures drĩas illi⁹, pñt fieri plures diuisiones, atqui drĩa in cõi habet plures sub se drĩas, ergo drĩæ fieri pñt plures diuisiões, Sed Dices si dat̃ aliqua res, q̃ hẽt duas tm̃ drĩas, pñt ne de illa re fieri plures diuisiones? Dicas ꝙ non, sed dices cõtra, nã si dictum est supra ꝙ à pluralitate drĩarũ sumitur pluralitas diuisionũ, ergo si una res habet duas drĩas ergo clare sequitur ꝙ ꝑ illas duas differentias, pñt fieri duæ de illa re diuisiones, Dicas sed nota ꝙ oĩs diuisio fit in duas drĩas non in vnã vt aĩal diuiditur in rationale, & in irrationale, unde sequitur ad quãlibet diuisionem, vnũ par drĩarũ ex quo dicas, ꝙ ex pluralitate pariũ differentiarũ, sumitur pluralitas diuisionum, & sic si unius rei est vnũ par drĩarum. illius erit vna tm̃ diuisio, sed si erũt plura paria drĩarum, tũc erũt plures diuisiones. veluti in generatione nõ sufficit vnũ cõtrarium: sed una cõtrarietas, q̃ est inter duo cõtraria. Sed dices contra, nã Por. in principio huius cap. diuisit drĩam in tria nõ in duo, & par ergo nõ requirit̃, ꝙ qñ fit diuisio alicui⁹, ꝙ sit vnũ par drĩarum. Dicas ꝙ licet Por. ibi diuidat drĩam in tria tñ duo illorũ reducunt̃ ad unũ, vt ꝓpriẽ, & magis ꝓpriẽ reducunt̃ ad insepabile q. d. Por. drĩa cõmuniter .i. sepabilis, & ꝓpriẽ, & magis ꝓpriẽ. i. insepabiles ꝙ dixit in illo tex. à superioribus rursus inchoanti dicendum drĩarum aliq̃ sunt separabiles, aliæ uerò inseparabiles.

Tex. 31 *Illę igitur q̃ per se sunt, in substantię ratione accipiuntur, & faciunt aliud illę verò q̃ secundũ accidens, nec in substantię ratione accipiuntur, nec faciunt aliud sed alteratum, quæ quidẽ igitur ꝑ se sũt, non suscipiũt magis, & minus, q̃ uerò per accidẽs (& si inseparabiles sint) intensionem accipiũt, & remissionẽ, nã neq; genus, aut magis. & minus ꝑdicatur de eo cuius fuerit genus, neq; generis differentię sm̃ quas diuiditur ipsæ .n. sunt q̃ vniuscuiusq; r.tionem cõplent, esse aũt vnicuiq; unum, & idem: neq; intentionem, neq; remissionem suscipiẽs est æqualinum autem esse uel simum, vel coloratum aliquo modo & intenditur & rednntitur.*

Postq̃ diuisit drĩam, in cõmuniter, ꝓpriẽ, & magis ꝓpriẽ, & in facientes alteratũ, & facientes aliud, & in sepabiles, & in insepabiles, & subdiuisit insepabiles ꝑ se, & ꝑ accidens, intendit in hoc tex. suis oculos ad r.tiones declarare, q̃ sunt drĩæ insepabiles ꝑ se, & q̃ sunt differentiæ inseparabiles ꝑ accidens, assignans regulã posterioristicã, verũ etiã intendit aliud discrimen ponere inter istas drĩas dicens, ꝙ drĩæ insepabiles ꝑ se non suscipiũt magis, & minus, illę verò quæ sunt inseparabiles per accidens, suscipiunt magis, & minus: Ideo Diuiditur iste tex. in 2. partes in 1. i. dat regulã cognoscendi differentias inseparabiles per se, & regulam cognoscendi differentias inseparabiles per accidens in 2. ibi (Quæ igitur per se sunt(ponit discrimen inter differentias inseparabiles per se, & inseparabiles per accidens, quo ad primum. d. sumens tamen ab Ar. 1. post 30. illæ sunt differentię inseparabiles per se, supple tu in primo modo dicendi per se, quæ accipiuntur in ratione .i. in definitione substantiæ .i. subiecti

Dub.

Solutio.

Dub.

Sol.

Dub.

iecti. v. g. rationale accipit in definitione hõnis dr̃ dr̃ia p se, qm̃ p se pr̃ de hoĩe vt hõ ẽ rationalis, & nõ solũ dr̃ia sumit in def. subiecti, sed etiã genus, vnde etiã genus, pr̃ per se in primo modo de subiecto. v. g. homo est animal rationale, vnde sumas, tam genus quàm differentiam, esse p̃ta per se in primo modo dicendi per se, & non solum genus sed etiam differentiæ generis, ut sensibile, & etiã definitio q̃ cõstat ex genere, & dr̃ia, vnde oritur hæc regula, illa sunt per se. i. p̃ta per se in primo modo dicẽdi per se, q̃cũq; accipiũt in ratione. i. definitione subiecti, veluti genꝰ, dr̃ia, generis & dr̃ia specifica, & qm̃ definitio fit ex genere, & dr̃ia, quæ sunt p̃ta p se, ideo definitio quoque dr̃ p̃tum p se, & scias tu ꝙ hæc differentia inseparabilis per se, quę accipitur in difinitone substantię, est illa q̃ dr̃ dr̃ia magis ꝓprie (illæ vero quę sm̃ accidens) declarat nunc quæ sunt illæ differentię inseparabiles sm̃ accidens, &. d. sumendo regulã oppositorũ nam illæ sunt differentiæ inseparabiles per se, quæ accipiuntur in definitione subiecti, ille vero sunt inseparabiles sm̃ accidens, quæ non accipiuntur in ratione subiecti, nec faciunt aliud. i. non faciunt differre substantialiter alterum ab altero, sed faciunt alteratum. i. faciunt diuersũ. i. faciunt differre accidentaliter alterum ab altero, vt sunt differentię ꝓpriè dictę. v. g. nigredo q̃ est differentia inseparabilis à coruo, nõ est differentia per se, quoniam non accipitur in definitione corui, & cùm non accipiatur in definitione corui, meritò dr̃ differentia inseparabilis sm̃ accidens, de quibus differentiis inseparabilibus sm̃ accidens, ars, & scientia paucam, immo nullã habet solicitudinem, quoniã uersatur circa ea q̃ sunt per se non autem circa ea q̃ sunt p accidens. i. post 44. & 5. phy. 6. Au. sed

Dub. Dices si ars non considerat istas differẽtias, quę sunt p accidens, qr̃ Por. de his mẽtionem facit?

Sol. Dicas ꝙ non facit mentionem de his de intento & per se, sed ad bene esse, vt facilius p has differentias sm̃ accidens, possimus cognoscere illas, q̃ sunt p se, quę quidem differentiæ p se, de intento tractantur, qm̃ istę sunt, in quas nũ diuisiones generum in species, istę sunt ex quibus fiunt definitiones, sp̃erum, & istę sunt illæ, quæ sũt medii termini in demõstrationibꝰ sĩplicites ad demonstranda accidentia de subiectis teste Au. in epistola de primitate p̃torum, & tandem istæ sunt per quas ad oẽs scientias, nempè diuisiuam, diffinitiuam, atq; demonstratiuam deuenimus, & ideo agreditur Por. aliud discrimen inter has differentias in illis uerbis qñ: d. (quæ igitur per se sunt non suscipiunt magis & minus). q. d. ꝙ istę tales differentię, quæ sunt inseparabiles per se sunt substantiæ, & accipiuntur in defi. i. in substantia subiecti, non suscipiunt magis, & minus nullus. n. magis mortalis, nec minus mortalis dr̃, nec magis rationalis, & minus rationalis, non enim sortes est magis rationalis, quàm Plato, quoniam rationalitas nõ magis pr̃ de vno, quàm de altero, sed de omnibus æqualiter, neque idem homo erit magis rationalis cras, quàm hodię, sed semper æqualiter vniuocę p tres tẽporũ curriculos, non. n. magis est rationalis nunc quàm fuit, nec erit, magis, quàm est, sed semper æqualem seruat mensurã, atq; gradum; Vnde oritur hęc ratio substantia non recipit magis, & minus teste Ar. in p̃dicamentis. c. de substanna, sed differentię inseparabiles per se sunt substantiæ, quia accipiuntur in substantia, & dñt substantiam subiecti, ergo nulli dubium fore arbitror, ꝙ differentię per se, non suscipiunt magis & minus, sed differentiæ quæ sunt inseparabiles, per accidẽs, in hoc drñt ab illis, quæ sunt per se, quoniam ratione, qua, non sumuntur in definitione subiecti. i. quia non sunt substantiæ, ideo suscipiunt intentionem, & remissionẽ. i. magis & minus, v. g. coruus est niger, & pannus est niger absq; dubio dicimus ꝙ nigredo magis inest coruo, quàm panno, & lac est album, & murus est albus tñ lac est magis album, murus uero minus albus, & corpus est magis coloratum, & minus coloratum, vnde indubitanter dicimus, ꝙ differentię, quę sunt inseparabiles per accidens, suscipiunt magis & minus, & resolutè habeas hanc regulam ab Ammonio, illa dñr suscipere magis, & minus, quecumque contraria sunt, & circa idem subiectum consistunt, queq; mutuo commiscentur, vt album cum nigro commiscetur, & non numquam puriora, non numquam magis mista fieri contingit. v. g. si accipiantur duo gradus albedinis, & unus gradus nigredinis & commisceantur ex hac commistione fiet album, deinde accipiatur vnus gradus albedinis, & duo gradus nigredinis fiet aliud album, tñ illud albũ, in quo sunt duo gradus albedinis erit magis albũ, & purius, quàm illud, in quo ẽ vnus gradus albedinis, qm̃ hoc erit magis mistũ & obscurius, hinc. d. Au. 5. phy. 19. ꝙ causa magis, & minus ẽ admistio cõtrarii. Amplius ẽ notãdũ, ꝙ nõ solũ dr̃iæ inseparabiles p se, nõ suscipiũt, magis, & minus, sed ẽt genus ꝙ pr̃ de spẽbꝰ, nõ magis pr̃ d vna sp̃e & minus d alia nõ. n. aĩal quod pr̃ de hoĩe, & d formica magis pr̃ de hoĩe minus de formica, sed æqualiter vniuocetã de vna sp̃e, q̃ de reliqua tã. n. hõ ẽ aĩal, q̃ formica, non magis vnũ, q̃ reliquũ similiter dr̃ię, sm̃ quas genus diuidit, non suscipiũt magis & minus. i. nõ pñr magis de vna sp̃e, q̃ de reliqua sp̃e sed sẽp æqualiter, & istę dr̃iæ sunt illæ, quæ cõplent p̃ncipiũ vniuscuiusq;. i. subiecti rationẽ. i. definitionẽ, atq; substãtiã ex quibus oĩbus sumitur ꝙ oẽs spẽs æqualiter participãt genus, & dr̃ias p se, non magis vna & minus reliqua, & oĩa indiuidua æqualiter, & in omni tẽpore participant spẽm, sortes. n. homo ẽ, Plato homo ẽ,

non magis Plato est homo, nec sortes minus homo, nec itidem hodie minus est homo, cras magis erit homo, nec hodie magis rationalis, cras uerò minus & hac ratione probatur q esse uniuscuiusq; .i.substantia vniuscuiusq, nec in tentionem, nec remissionẽ suscipiens est, sed genus, & differentiæ per se non intenduntur, nec remittuntur, non suscipiunt magis & minus relinquitur ergo, q illa, quæ non sunt esse & substantia vniuscuiusq, suscipiunt magis,& minus, sed differentiæ inseparabiles, per accidẽs non sunt esse nõ dicunt esse,& substantiã uniuscuiusq; ergo istę tantùm, & non aliæ differentiæ,suscipiunt magis,& minus. Sed dices

Dub. quid intendit Por. per ly (ratione) quando. d. illæ igitur quæ per se sunt in substantiæ ratione:Pro sol. est sciendũ, q ratio in doctrina Ar. sumitur multis modis, & primo modo pro vt ẽ syllogismus, ut Ar. 2. cæli.5. Alio modo pro inductione ut 1. phy. 45. Alio modo pro doctrina demonstratiua, vt 2. phy. 55. Alio modo p vt est probatio. 8. phy. 22. Alio modo pro modo inferendi conclusionem, vt 1. post. 48. 49. Alio modo pro intellectu 1.phy.49. Alio modo sumitur ratio pro oratione vt ĩ definitiõe syllogismi.1. priorum .c. 1. & 1. top. c. 1. & in lib. de motu anim. c. 4. Alio modo pro forma 1. de. gen. an. c. 1. Alio modo p definitione vt Ar. 1. post. 30. 31. 4. met. 28. 2. met. 42. in ante prędicamentis cap. de æquiuocis, & vniuocis& 1.

Solutio. top. cap. de termino. Dicas ergo indubitanter, q hic sumitur ratio pro definitione dicens sic,illę sunt differentiæ per se quęcumque accipiuntur in ratione.i. in definitione substãtiæ,

Dub. Sed iterum dices cum substantia dicatur tribus modis .s. forma, materia, & compositum teste Ar. 2. de anima .2.& 25. quid nã intelligit Por.

Solutio per substantiam? Dicas q intelligit illã substantiam quæ est composita, & uniuersalis, quæ est species composita ex genere, tanquam ex materia, & ex dfia, tanquam ex forma, Sed dub.

Sol. quare definitio vocatur ratio? Dicas, quoniam definitio est instrumentũ intellectus, qui intellectus ratio appellatur ab Ar. 1. phy. 49. cum dixit vniuersale est notum secundũ rationem.i. secundum intellectũ, cum ergo sit instrumentũ rationis, meritò dicitur ratio sicut vulgo dici solet, q scriptura Platonis, est manus Platonis,

Alia sol ita definitio dicitur ratio, quia fit ab intellectu, qui est ratio, Vel Aliter Dicas,q ideo definitio dicitur ratio, quoniã ratio est forma 2. phy. 28. quæ forma est definitio 3. met. 3. ergo definitio

Dub. est ratio. Amplius dices contra Por. q dfiæ per se recipiunt magis, & minus, Pueruli enim non uidentur actiones rationales, ita producere; sicut uiri. ergo uidetur quòd uiri sint magis rationales, quam pueruli: vnde magis rãõlitas inest viris, minus uerò puerulis, Dicas q tam uiri,

Sol. quàm pueruli ęqualiter sunt rationales, tamen pueruli quodamodo ab organo ad rationales actiones sunt impediti, ideo nõ sunt sic expediti; sicut ad illas uiri. Vel dicendũ, q eodem modo pueruli; sunt rationales, & non magis uiri, quàm pueruli rationalitas.n. ęqualiter inest õnibus; ut potentia, & rationalitas est, sed secundum operationem, magis inest uiris quàm puerulis, propter maius exercitium, & longiorem experientiam: vnde dicebat Ar. 1. de anima 24. non omnibus hominibus inest intellectus: non, quia intellectus nõ insit omnibus; quia omnibus inest tamẽ secundũ operationẽ non inest omnibus, & secundum usum nõ.n. omnes æqualiter vtuntur intellectu, quo ad operationẽ; sed aliqui magis, aliqui verò minus. Amplius dubitatur Ar. in prædicamentis.c. de substantia ait substantia est, q̃ maximè propriè, & primo dicitur, ubi per ly, maxime, sine dubio ostendit substantiam suscipere magis, & minus. Dicas, q si substantia suscipit magis, & minus nõ sm latitudinem, sed secundum altitudinem teste Ammonio. Vel aliter dicas, quia Ar. in. c. de sub. d. q, substantia prima, ut sortes est magis substantia, tamen non est magis substantia, quã Plato, & ceteri homines singulares, sed est magis substantia quàm substantia secunda, vt sortes est magis substantia quàm homo, & homo qui est species, est magis sub. quã animal, quod est genus; vnde scias quod facta cõparatione inter easdem substantias, una non dicitur magis, & alia minus; vt sub. prima non est magis, quàm alia substantia prima, ut Petrus non magis quã Franciscus, nec una species magis, quã alia species, ut homo non est magis substantia quàm bos, nec genus magis sub. quàm aliud genus utanimal non magis dicitur, substantia, quã planta, sed dicimus quod sub. prima, ut sortes, est magis substantia quã homo qui est species, & homo est magis substantia, quàm animal, quod est genus; sed Quæres quare sub. prima, est magis substantia quam reliquę omnes: Dicas cum Ar. in. c. de sub. quoniã subiectũ est omnibus .s. secundis substantiis, speciei, & generi, & accidentibus; vt sortes est homo, est animal, est albus; hõ uerò qui est species ẽ subiectũ tm generi, & accidenti, & nota, q si substantia prima dicitur aliquando suscipere magis aliquando minus, dicas quod nõ ut substantia est, sed ratione accidentis; nam sortes est albus, Antonius ẽ albus, tamen sortes magis albus dicitur, quàm Antonius teste Ar. in. c. de sub. Sed Dub. ait Por. q dfiæ per se non recipiunt magis, & minus, quod uĩ falsum nam d. Au. 3. cæli 67, q formæ elementorum intenduntur, & remittuntur, sed formæ elementorum sunt ultimę, & per se differentię ipsorum vt ait Alexander ergo differentiæ per se recipiunt magis, & minus. Dicas q Auer. loquit̃ de differentiis, & formis perfectis, non autẽ imperfectis, ueluti sunt for- ma

Marginalia (right column): *Alia sol* · *Dub.* · *Solutio.* · *Alia sol* · *Dub.* · *Sol.* · *Dub.* · *Solutio.*

mę elementorum, quæ sunt mediæ, inter substantiam & accidentia, ut testatur Au. 3. cęli 69. Vnde propositio Por. est uera in substantiis, sed fallit in accidentibus, ut ait 8. met. co. ubi inquit, ꝙ forma substantialis non recipit magis neq; minus. homo .n. nō est maioris humanitatis quàm alius hō, sed accidentia iam clarum est in prędicamentis .c. de sub. ꝙ recipiunt magis & minus.

Dub. Sed dices contra, nam D. Au. ꝙ forma substantialis recipit magis & minus, 8. met. co. & loquitur de formis perfectis ergo solutio est falsa.

Sol. Dicas cū eodem Au. ibidē ꝙ forma perfecta recipit magis & minus non in sua essentia, sed ut est forma in materia, nam forma humana secundū dispositiones materiales, in quibus existit, sic potest magis & minus suscipere quia solertia naturalis sequitur corporis temperamentum, & uniuersaliter omnis, substantialis forma melius operatur, ī mā bene disposita quàm in materia non sic præparata. v. g. ignis quando approximatur in sulfure propter materię dispositionem citius, & magis operatur quàm quādo approximatur in ligno viridi in quo ꝓpter indispositionē non sic citius, sed tardius, & minus operatur.

Dub. Sed acutus quidam diceret si differentię per se, vt rationalitas, nō recipit magis, & minus, vnde est, ꝙ Aliquis homo idiota adeò bene discurrit, negotiando, numerando, Aliquis uerò qui omnes suos annos consumpsit in studiis, uix loqui scit; immo videmus hac ætate quosdam homines qui nullo vtuntur discursu, & adeò sunt grossi, & quasi bestiales, ac si tm̄ figuram, & hominis imaginem, nō autem formā, & intellectū hominis haberent,

Sol. Soluas sed Nota; ꝙ nec anima, nec animæ potentię secundum se recipiunt magis, & minus, cum rationalitas sit una de aīæ potētiis, 2. de anima 17. clarū est, ꝙ nō suscipit magis, & minus, sed ęqualiter inest omnibus hominibus, sed si potentię animę recipiunt magis & minus hoc ē ratione organi, qm̄ tales potentiæ vtuntur organo, vt intellectus, qui in intelligendo dependet à uirtute cogitatiua q̄ est uirtus organica 3. de anima 20. ꝙ secundum ꝙ organū cogitatiuæ habuerit meliorem cōplexionem, & compositionem organo alterius sic cōtigit vnum hominem esse melioris discursus, q̄ sit alter homo, hęc est causa quare quidam magis, quidam minus discurrit propter organi bonitatē, v. g. potentia videndi inest ęqualiter omnibus, sed quoniam oculus, qui est organum, & instrumentum quo videmus, est organum corporeum, in quo est complexio, & cōpositio, q̄ cōplexio, & compositio sunt dispositiones, quæ aliquando sunt meliores in uno, & deteriores i alio ex quo ꝓuenit, ꝙ vn⁹ melius uidet, quàm alter quoniā habet instrumentum melius dispositum: vnde iuuenis melius videt, quā senex, quoniā cōplexio, & cōpositio organi visus, est melius disposita in iuuene quā in sene, & si senex acciperet oculū iuuenis, videbit utiq; sicut iuuenis, & hoc est illud, quod d. Ar. 1. de anima 65. ꝙ si senior accipiat oculū talem videret vtiq; sicut iuuenis, ex quib⁹ infero, ꝙ iuuenis est melioris discursꝰ, quàm sit senex, quia ęqualitas secūdi modi, vt voluit Auicenna in prima sen. primi doct. 3 in. 1 cōplexionib⁹ præcipuè reperit in ętate consistentiæ, quia illa est ætas pulchritudinis, tamen si videmus senes præcipuè in operabilibus, melius discurrere, quàm faciunt iuuenes, hoc est per accidens ratione diuturni experimenti, quòd nō nisi longitudine temporis perficitur in nobis teste Ar. 6. ethic. c. 9 ubi ait iuuenis autem non est expertus lōgitudo .n. temporis experientiam facit & ideo dixit Iob. ꝙ antiquis est sapientia, & in lōgo tempore prudentia inuenitur; unde Ar. ꝓpter hanc causā dixit .6. ethic. c. 9. ꝙ pueri, & iuuenes non possunt esse prudentes, vnde ipse met Ar. dixit non minus inherendum est expertis, & senioribus, uel prudentū opinionibus atq; sententiis sine demonstratione quàm demōstrationibus ipsis 6. ethic. c. 13. prętertim in agibilib⁹ & factibilib⁹, in quibus requiritur experimentalis cognitio, q̄ non nisi lōgitudine tēporis perficit; vnde concludendo dicimus cum Ar. in ethicis ꝙ aliqui homines sunt arborei, aliqui brutales, aliqui intellectuales nuncupati, aliqui .n. vt d. Hesiodus, ad scientias capescendas p solā naturam sunt apti & pfecti ex bonitate cōplexionis, sicut fuit Hippocrates, & Arist. aliqui verò non per naturam, sed per doctores excitantes mentes eorum, quidā verò neutromodo apti sunt, & isti omnino ad discernendū verū à falso inutiles sunt clarum est ergo ꝙ hæc diuersitas nō prouenit, nisi ex diuersitate complexionis, & dispositionū in quibus forma existit & sic p3 in doctrina Por. & At. ꝙ formæ substantiales. i. vltimę differentiæ per se specialissimæ, non recipiunt magis neq; minus, sed est ęqualis participatio à suis indiuiduis, iuxtà Por. dictū participatione. n. speciei plures homines sunt vnus homo, in .c. de spē. nec non in com̄unitatibus differentiæ & spēi, ꝙ commune est vtrique ęqualiter participari homine. n. ęqualiter participant particulares homines & rationali dr̄ia

Dub. sed si aliquis dicere auderet, ꝙ alter homo est rationabilior altero homine, dicas sicut dicimus ad Gilberti sententiā qn̄. d. ꝙ brutum est animantius planta, hoc verū esse dicimus, quo ad operationes, quas plus exercet brutū .i. animal quàm planta, sed non quo ad essentiam, quoniā animal non plus participat de esse animato quā planta, similiter dico, ꝙ alter homo non est rationabilior altero, quo ad essentiam, sed quo ad operationes non est inconueniens, quonia vnus pl⁹ exercet operationes intellectus, quàm alter ex sua solutione soluas quandam contradicti-

culam

culam in ordine. 23. in quibusdā pagellis editis, scriptam q̃ à quibusdam admiratione digna sputatur tu ergo soluas hoc modo & sic eam annihilabis

Cum igitur tres species differentiæ considerentur, & cū, hę quidē sint per se, illæ verò per accidens, rursus earum, quæ per se sunt differentiarum, aliæ quidem sunt secundum quas diuidimus genera in species, aliæ verò secundū quas ea, quæ diuisa sunt specificantur: vt cum per se differentiæ omnes huiusmodi animalis sint, animatum, & sensitiuum, rationale, & irrationale, mortale, & immortale, animati quidem, & sensitiui differentia constitutiua est substantiæ animalis (est n. animal: substantia animata sensitiua) mortalis verò, & immortalis differentia, & rationalis, & irrationalis, diuisiuę sunt animalis differentiæ, per eas enim genera in species diuidimus.

Cum diuisit differentiam in cōmunem, propriā & magis ꝓpriam, quam iterum diuisit in faciētem aliud, & facientem alteratum, & eiusdem drię tertiam assignando diuisionē dixit alias esse sepērabiles, alias inseparabiles, & subdiuidendo dixit, inseperabilium, alias esse per se, alias per accidens. nunc aliam subdiuisionem tradit dicens, ꝙ differentiarum. quæ sunt per se, aliæ sunt generum diuisiuę, aliæ verò speciērum cōstitutiuę, repetendo omnia, q̃ supra dixit; vnde diuiditur iste tex. in 3. partes, in prima repetit diuisiones driarum supra factas, in. 2. ibi (rursus earum) facit subdiuisionem driarum, quę sunt p se in. 3 ibi (cum per se differentiæ) hanc ultimā subdiuisionem manifestat, & exemplificat in arbore ac in linea ꝓdicamentali; qñtum ad primum repetit, q̃ dixit dicens, cum igitur tres species drię considerentur, videlicet communis, & ꝓpria & magis propriè, & vna est separabilis, vt est communiter dicta, aliæ duę, vt propriæ, & magis ꝓprię sunt inseparabiles, & rursus inseparabilium, aliæ sunt per se, aliæ vero per accidens rursus .i. & de nouo pręter supradictas differentiarū diuisiones, & subdiuisiones adest alia subdiuisio nunc declaranda, & est hæc. s. ꝙ driarum, quæ sunt p se.i. secundum substantiā, alię sunt diuisiuę generum .i. sm̃ quas diuidimus genera, in spēs, aliæ vero sūt cōstitutiuę speciērum.i. sm̃ quas ea, q̃ diuisa sunt specificantur .i. quæ informant speciem, & ipsam in esse constituunt; dat exemplum de differētiis diuisiuis, &c.d. vt cum drię omnes huiusmodi animalis sint aīatum, & sensitiuum, rationale, & irrationale, & mortale, & immortale: oēs .n. istę differentiæ sunt diuisiuę generis, diuidunt genus, & constituunt species, sed ut facilius, & sine labore nouitij intelligant mentem Por. faciamus sic, & primum sit in linea ꝓdicamentali substantia, q̃ diuiditur in corpoream, & in incorporeā & sub substantia ponitur, corpus quod corpus diuiditur in animatū, & in inaīatum, & sub corpore, ponitur corpus animatū, quod corpus animatum diuiditur in rationale, & in irrationale, & sub animali ponitur aīal rationale, quòd diuiditur in mortale, & in immortale, & sub animali rationali ponitur, homo, qui non amplius diuiditur, cum sit spēs specialissima, sed sub se continet particulares homines, vt puta Mariū, Ferdinandum, & Federicum, ex quo nota, ꝙ istæ drię. s. corporeum, & incorporeū, in quas diuiditur substantia, & animatum, & inanimatum, in quas diuiditur corpus, & sensibile, & insensibile, in quas diuiditur corpus aīatum, & rationale, & irrationale, in quas diuiditur animal, & mortale, & immortale, in quas diuidit animal rationale, sunt drię diuisiuę generū quia diuidunt substantiam, corpus, corpus animatū, animal, animal rationale, q̃ omnia sunt genera, & respectu istorum generum, istæ differentiæ dicuntur diuisiuæ, sed istę met drię, sunt, & vocantur cōstitutiuę informatiuę, quia constituūt informant species, hoc modo videlicet, sumendo illas differentias, quę possunt stare simul, vt animatum, & sensibile, istę duę differentię copulatim sumptę, iunctę cum substantia, statim constituut, specificant informant speciem, quę est animal, dicendo sic, animal est substantia animata sensibilis, quod animal licet sit genus inferiorum, tñ dicitur species respectu superiorum, q̃ substantia in definitione aīalis, est gen⁹ animatum vero, & sensibile sunt driæ, constitutiuę, animatū, & sensibile cōstituunt plātā vt dicendo planta est substantia animata insensibilis. Nota etiam quod animal diuiditur, in rationale, & irrationale, sed iungas rationale simul cum mortali, quæ sunt differentiæ diuisiuæ animalis, statim fiunt constitutiuæ hominis, faciunt, & constituunt hominem, dicēdo sic homo est animal rationale mortale, similiter si iungas, atq; copules irrationale, cum mortale statim istæ duæ differentiæ, constituunt bruta, vt equum, bouem, & leonem, dicendo sic leo ē animal irrationale mortale, ac etiam si copules, & simul iungas rationale, immortale, statim hæ duę differentiæ formant dei gloriosi substantiā, dicendo Deus gloriosus est rationalis immortalis, ex quibus omnibus sumunt iste coniugationes q̃ constant, quarum Prima est hæc . s. aīatū sensibile, quę cōstituit animal, Secunda est hęc animatum insensibile, q̃ constituit plātam, Tertia est hæc rationale mortale, quæ constituit hominē, Quarta est hęc rationale immortale, q̃ constituit Deum benedictum, Quinta est hęc irrationale mortale, quę constituit bruta, & oīa quę ratione carēt. Sed dubium oriri videtur. d. n. Por ꝙ differentiæ quę sunt diuisiuę generū illę met sunt constitutiuę specierum, videmus. n quod irrationale immortale sunt differentiæ q̃ Dub.

diui

diuiduntgenus,& tñ non constituunt speciẽ, non .n. est aliquod, ꝙ sit irrationale immortale.

Sol. Soluitur verum ꝑ sol. est notandũ, ꝙ vult At.cęlestia corpora non esse animata,quo stãte dicendum, ꝙ id,ꝙ non est animatum, nõ põt esse animal;ꝙ non potest esse animal, non põt esse rationale, cum ergo corpora cælestia non sint animata, meritò non pñt esse rationalia, tñ sunt immortalia, perpetua propter simplicitatem, & motus perpetuitatem: Vnde dicimus,ꝙ iste duæ differentiæ irrationale, nẽpè, & immortale constituũt aliquid, vt sunt corpora cælestia, q̃ sunt irrationalia, immortalia. Vnde sumas,ꝙ illud,quòd est irrationale generationi,& corruptioni obnoxium, non põt esse immortale.

Replica Sed Aliquis contra hanc Sol.arguere posset dicens, ꝙ Por. ponit sm̃ mentẽ Platonis rationale esse commune ad homines, angelus,corporaq; cęlestia,& illa animata ponit, & non inanimata.

Solutio. Dicendum est ergo, & aliter, ꝙ ista differentia .s. irrationalis, & immortalis, licet actu speciem aliquam non constituat, potest tñ constituere.

Replica Sed Dices contra, nam frustra dat̃ põa .i. cęli. 20. quæ non est reducibilis ad actum, si ergo tales differantiæ speciem constituere possent si non in actu cõstituerẽt,illa põa esset frustatoria.

Sol. Dicas ꝑ defensiuue Boetii ꝙ ipse sub conditione loquitur, nam .d. ipse si iungi ullo modo potuissent,eatũ nãq;, & speciem quoque possent efficere,

Alia sol uel aliter dici potest quod põa sumitur dupliciter & ꝑ põa quæ distinguitur contra actum,& pro aptitudine,& ita in ꝓposito sumitur ꝑ aptitudine,& sic non est nẽce ut ad actum reducatur. Sed Ammonius ait, ꝙ non nulli asserunt esse quoddam infimũ demoniorum genus, irrationabilium, & sic differentiæ illæ.s. irrationalis, & immortalis demones tales irrationabiles, immortalesque veluti speciem vnã efficiunt, qui quidem demones in inferiori ordine semper commotantur, meritasq; illic animarum pœnas sumunt, qui à non nullis immortales, à quibusdam uerò mortales reputantur.

Dub. Sed iterum quis dubitabit contra Por. d.n.ipse ꝙ differentiæ diuisiuę generũ sunt constitutiuę specierum,hoc uł falsum; nam inanimatum,& sensibile sunt due differentiæ diuisiue generis, quæ nullam constituunt speciem.

Sol. Soluas dicens, ꝙ tunc differentiæ quæ diuidunt genus constituunt speciem, qñ iungi possunt, modo hę duę differentiæ iungi non pñt,ideo nõ constituunt aliquam speciem, & sic loqtur Por. ex quibus nota,ꝙ ex differentiis sunt quedam, quę sunt diuidentes tantũmodo, quę sunt dfiæ generum generalissimorum, Alię sunt solũ constituentes,quę specialissimis conueniunt, differentię uerò quę dñr diuisiuę, & constitutiuę sub alternis competunt, v.g. corporea, & incorporea sunt differentiæ quę diuidunt substantiã & nunquam constituunt, quæ substantia est genus generalissimum, rationale, & mortale sũt differentię constitutiue solum hominis, qui est species specialissima, aliæ autem differentię diuidunt, constituunt media, seu genera subalterna.

Sed eę quidem, q̃ diuisiuę sunt differentiæ generũ, completiuæ fiunt & constitutiuę specierum. Diuiditur.n. animal rationalis, & irrationalis differẽtiæ, & rursus mortalis, & immortalis differentia; sed rationalis, & mortalis differentię constitutiuæ fiunt hominis, rationalis verò, & immortalis Dei, irrationalis aũt, & mortalis irrationaliũ aĩaliũ. Sic uero, & supremę substãtiæ, cum diuisiue sint, animati, & inanimati differentiæ, & sensitiui, & insensitiui, animata quidem sensitiua animal perfecerunt: animata vero, & si iuxta substantiam sumantur insensitiua, perfecerunt plantam, quoniam ergo eędem aliquo modo, quidem accepta fiunt cõconstitutiuæ: aliquo modo autem diuisiuæ, specificæ omnes uocantur, & his maximè opus est, ad diuisiones generum, & ad difinitiones: Sed non his, q̃ secundum accidens inseparabiles sunt: neq; etiam magis, ijs, quæ sunt separabiles. Tex.33

Postq̃ Por. diuisit differentias per se dicens, ꝙ alię sunt differentiæ per se, secundum quas diuidimus genera in species, Alię uerò sunt sm̃ quas,ea, quę diuisa sunt specificant.i. alię sunt differentiæ per se diuisiuę generum, Alię verò sunt differentię per se constitutiuę specierum, nunc in hoc tex. demonstrat geminum differentiarum usum, vnum quo genera diuiduntur, Alium quo species informantur, sic ait Boet. vel dicas, quod nunc respondet tacitę obiiectioni; dicet.n. aliquis, differentię, q̃ sunt diuisiue generum, sunt ne illę met ipsę, quę complent, & cõstituunt speciem? Diuiditur iste tex. in .3. partes, in Prima respondet tacitę obiiectioni: in .2. ibi (diuiditur .n. animal) exemplo manifestat solutionem esse ueram: in .3. ibi (& his maximè opus est) determinat, quod generum diuisiones, & specierum diffinitiones, non fiunt nisi ex differentiis per se generum diuisiuis, & specierum constitutiuis, quo ad primum ait Por. ꝙ hæ quidem differentię, quę diuisiuę sunt generum, illæ met ipsæ sunt completiuę, & constitutiuæ specierum, & q.d. non aliæ, dat exemplum diuiditur .n. animal rationali, & irrationali differentia, & rursus mortali, & immortali differentia, sed ea, quæ sunt rationalis differentię, & mortalis constitutiuæ, sunt hominis; ecce nunc manifestum est, quod illæ met differentię, quę diuidunt animal, quod est genus, illæ quoque differentiæ constituũt hominem, qui est species, dicendo sic homo est animal rationale, mortale; hæ duæ differentiæ rationalis, & mortalis, quæ diuidunt animal, cõplent efficiunt, atq; constituunt hominẽ qui est species; irrationale, mortale,

tam in .3. ibi (sed quemadmodum censent) af fert dubitationis solutionem. quantum ergo ad primum, Antiqui Peripatetici determinantes .i. definientes, quoniam terminus rei est definitio rei .i. top. cap. de termino Ar. seu descri bentes, dicunt, quod differentia .i. constitutiua .i. specifica, de qua philosophi loquuntur, est illa qua .i. per quam species abundat à genere .i. superat, excedit ipsum genus, dat exemplum v. g. homo qui est species, superat animal, quod est genus, quoniam homo habet plures differentias, quas non habet animal, nam homo est rationalis & mortalis, animal uero nihil horum est .i. neque habet rationalitatem neque mortalitatem, ex quo sequitur, quod cum species habeat istas differentias, & genus careat illis, quod species abundat a genere, & superat genus & ut facilius intelligant auditores) do aliud exemplum v. g. Ferdinandus marchio tan tolucidentium habet omnes istas scientias .s. é Poeta summus, atque excellentissimus immo Poetarum princeps, est Philosophus subtilissimus, & est in bellis exercitatissimus, deinde est alter Marchio qui nihil horum est, neque poeta neque philosophus, neque in bello exercitatus, per istas ergo scientias, & uirtutes, quas habet iste meus illustrissimus Marchio Ferdinandus superat, atque excedit alium Marchionem, qui omnino caret his, uel aliter dici *Alia exposit.* potest, qt dicitur differentia, est, qua species abundat à genere, pro cuius intelligentia est sciendum, quod genus in sui definitione, nullam differentiam generis diuisiuam actu includit, non .n. animal, ut animal est rationale, uel irrationale, quoniam si animal in sui definitione, suas differentias diuisiuas actu contineret; in quocunque inuenirentur, de eodem prædicarentur, sicut genus. v. g. si animal ex natura, & ratione sui esset rationale, cum asinus sit animal esset animal rationale, si autem irrationale, cum homo sit animal, esset animal irrationale, patet ergo, quod genus nullam sui differentiam diuisiuam includit actu, sed species includit actu genus, cui subicitur actu, & vltra genus, includit alteram differētiarum diuisiuarum generis quo niam per ipsam constituitur, & per ipsam distin guitur actu, à qualibet alia specie .v. g. homo includit animal actu, & includit rationale actu, eo quod per rationale constituitur, & diuiditur a quacumq; alia animalis specie, cum ergo dicitur differentia est qua abundat species a gene re sic intellige, differentia est, quam in sui ratio ne species supra genus actu includit, quam non includit genus, & in hoc sensu dicitur, quod species abundat differentia à genere, eo quod genus ab utraque sui differentia diuisiua abstrahit, quas species oppositæ includunt, ut homo includit rationale, brutum uero irrationale ina cludit; Vel aliter dici potest, quando dicitur *Alia exposit.* differentia, qua abundat species à genere, quo niam omnia, quæ sunt in definitione generis, sunt etiam in definitione speciei, sed species ultra omnia illa superaddit propriam differentiā v. g. animal sic definitur, animal est substantia corporea animata sensitiua, hæc omnia sunt etiam in definitione hominis, sed superaddit rationale, & mortale, nam homo est substantia corporea animata sensitiua, rationalis mortalis propterea dicitur, quod differentia est, qua abū dat species à genere; Sed contra hanc definitionem differentiæ arguit Por. dicens in .2. parte tex. (nam unde species habent differentias) & supponit duo primum est Ar. in prædicamentis .c. de sub. & in .c. de oppositis, quod duo opposita in eodem esse non possunt, secundum est, q ex nihilo nihil fit. v. g manus frigida, non est calida simul, ecce duo contraria non sunt in eodē subiecto, ac domus fabricanda non potest fabricari, si non adest materia .i. cementa lapides & ligna, ex quibus fit, aliter fieri non posset, quibus stantibus .d. Por. si species habet differentias, per quas superat genus tunc uel ex nihilo aliquid fieret, uel duo cōtraria essent in eodem, utrumq; falsum, & impossibile, ergo, consequē tia probatur, nam si species habet differentias vnde debebit? uel ex genere, uel ex nullo, si ex nullo, ergo ex nihilo aliquid fieret, quod est cōtra philosophos omnes exclamantes ex nihilo nihil fieri, non a genere, quoniam si genus habe ret differentias, cum differentiæ incontraria dissoluantur, ut rationalitatem, & irrationalitatem, simul haberet animal, quod est genus sequeretur, quod duo contraria simul essent in eo dem: Respondet Por. ad dub. & .d. Sed pro intelligentia est sciendum, quòd aliquod continere, seu habere aliquid potest esse bifariam, vno modo actu, alio modo potestate .v. g. sortes, stat, sedet, & non sedet, sedet quidem pote state, actu uero non sedet, & ouum est animal & non est animal, non est animal actu, sed est animal potestate quia potest effici animal, Marius est cardinalis, & non est cardinalis, est cardinalis in potentia, & potestate non actu, Ferdinandus est Rex, & non Rex, est quidem Rex potestate, & potentia, non est Rex actu, sic igitur genus habet differentias, & non habet, habet quidem potestate, sed non habet actu, quod non inconuenit, tunc formaliter respondendo ad rationem dicitur quod species habet differentias à genere, & cum dicitur ergo contraria sunt in eodem, conceditur quod habet contraria non actu, qua solutione stante .d. Por. q non sequuntur supradicta inconuenientia .s. quod ex his, quæ non sunt .i. ex nihilo fit aliquid, nec in eodem simul duo opposita erunt, unde fiat pulchra ratio, illa solutio est uera qua

posita remouentur dubia, & qua remota sequuntur dubia, atqui posita hac solutione remouetur dubium & ipsa remota dubium sequitur, ergo hæc solutio est uera. Sed hic nota, quod genus si per se consideratur, ut genus est actu non habet contraria, Sed si ad species referatur, per distributas species, in partibus suis contraria retinebit, ut optime asserit Boet. vnde possumus dicere, ꝙ genus, ut genus p se sumptum actu cõtraria nõ habet, sed

Dub. consideratum respectu partium .i. specierũ actu cõtraria habebit. Sed Dubitant Platonici, atq; academici, ꝓbantes rõnale, & irrõnale mortale & immortale non esse contraria, & actu esse in genere, sic dicẽtes, illa sunt contraria, q̃ se inuicem corrũpunt, sed rõnale sustinet, conseruat, custodit irrõnale, & immortale custodit mortale, ergo rõnale, & irrationale, mortale & immortale non sunt cõtraria, minorẽ ꝓbãt, nã De⁹ gloriosus, cũ sit immortalis, & rõnalis, oĩa mortalia sustentat, & custodit, nec non irrõnalia, ergo si immortale, & rationale custodit mortale, & irrõnale, clarẽ sequit̃ ꝙ non sũt contraria, & cum non sint contraria, nihil ꝓhibet simul generib⁹

Alia rõ. inesse. Amplius aiunt isti, ꝙ licet rõnale, irrõnale, mortale, & immortale sint contraria, tñ non inconuenit, ꝙ actu sint in eodẽ genere, licet incõueniat duo contraria esse in eodẽ subiecto corporeo, sed non inconuenit, ꝙ sint in eodẽ subiecto incorporeo, ueluti sunt animi accidentia, vt tristitia, gaudiũ, ira, amor, & similia, genus uero est quid incorporeũ, & cũ sit incorporeũ simul

Alia rõ. in eo esse drías oppositas, non inconuenit. Amplius dicũt isti, si genus potestate continet drías oppositas, ergo oportet, ꝙ p aliquod in actũ adducãt, vt aqua, q̃ actu ẽ frigida, sed ẽ põa calida reducitur actu calida, p aliquod .i. p ignẽ qui actu est calidus, sed nihil est in genere, quod adducat drías in actu, ergo in genere nõ sunt dríæ

Alia rõ. in potestate, sed actu sunt ĩ illo. Ampli⁹ asserunt isti oẽ quod põa est impfectũ est, quod uero actu est, pfectũ est, si igitur spẽs actu hñt drías, genus habet drías potestate, tũc seq̃ret̃, ꝙ spẽs specialissimę erunt pfectiores, & digniores generalissimis, generalissima uero oĩbus impfectiora, & indigniora, quod maximẽ absonũ est, seq̃ret̃ ẽt, ꝙ effecta essẽt cãis pfectiora, & meliora, ne ergo sequatur hęc inconuenientia, melius erit dicendũ, ꝙ dríæ actu sũt in genere non aũt põa,

Solutio. Hæc sunt argumenta istorũ, q̃ soluens Ammonius ait, ꝙ cũ genus dicatur tribus modis, Vno modo dr̃ genus ante multa, Alio modo dr̃ gen⁹ in multis, Alio modo dr̃ genus de multis, quo genere sic stante .d. Ammo. ꝙ uerũ est, ꝙ dríæ oppositę actu sunt, in genere quod est ante multa, & de hoc loquũtur Academici, & Platonici sed loquendo de genere, quod est in multis, de quo loquuntur Peripatetici, & Por. cum illis, in tali quidem genere actu nullo modo põt esse oppositę drĩę, sed tñ potestate, & ꝙ hoc sit uerũ adest exẽplũ, quo genus quod est in mulus põa continet drías oppositas, nã. n. ab uniuersalioribus ad singulariora ꝓficiscitur. v. g. ex semine humano immisso, & reposito in utero matris primum quod fit, & gñat̃ in matrice, est quędã caruncula, q̃ à medicis corpus appellatur, quod corpus est uniuersale, quod actu est corpus, sed põa est aĩatum non actu, qñ vero aletur, & augebitur, animabitur, & actu dr̃ animatum, sed dr̃ animal põa, cum uero sensum & motum nactum est, actu animal erit, sed erit rationale in põa, cũ uero auditionis, & rationis particeps fuerit actu homo est, sed est põa grammaticus, ecce itaq; in generibus, q̃ in multis sunt drías põa esse conspicimus, recteq; phisicos hoc modo dicere patet, & qm̃ Por. librum hunc, non ad Platonicam, sed ad Aristotelicã facultatẽ voluit scribere uolebat, Peripatetica solutione visus est dicens opposita drías non actu, sed potestate generibus inesse. Sed ex tex. dubitabis

Dub. dicens, ꝙ genus actu hẽt oppositas drías d. Por. in tex. sic, genus, neque nihil horum est, duæ negationes affirmant, qñ .d. neq; nihil, quod idem est dĩe, ac si diceremus, homo non non ẽ bipes .i. homo est bipes, similiter genus, neq; nihil. non non est rationale, & mortale .i. genus est rationale mortale, Dicas ꝙ in logica duę

Sol. nagationes hñt maximam uim negandi, non autem affirmandi, Vel Dicas, ꝙ qñ .d. neq; nihil,

Alia sol intelligitur sic .i. genus omnino nihil horũ est, neque .s. rationale, neque mortale. Rursus du-

Dub. bitabis dicens duo contraria esse in eodem subiecto, nam corpus nunc calidum, nunc erit frigidum, modo calidũ, & frigidum sunt contraria .t. phy. 4t. ergo duo contraria sunt in eodẽ

Sol. subiecto, Dicas quod non inconuenit duo contraria, esse in eodem subiecto tamen non simul utrumque, in actu, sed successiue unum in actu, & reliquum in potentia, abeunte, uno, accedit reliquum, ut abeunte sanitate, à corpore accedit ęgritudo, & abeunte ægritudine accedit sanitas, utrumque tamen simul idest in eodem tempore est impossibile, te-

Replica ste Ar. cap. de qualitate, & in ç. de substantia, Sed dices contra nam oculus est unum subiectũ, in quo simul in eodem tempore, sunt duo contraria actu, & uitis, similiter nam in oculo adest nigredo, & albedo, quæ actu sunt in illo & in uiti adest siccitas, & uiriditas actu, ergo falsa est solutio. Dicas quod duo contraria actu

Sol. põt esse simul in eodem subiecto, tamen non in eadem particula subiecti, ut manifestẽ apparet in oculo, nam ubi est nigredo, ibidem non adest nigredo, & similiter in uiti ubi adest siccitas, non adest uiriditas, & sic sequitur, quod duo contraria sunt simul in eodẽ subiecto, eodẽ tem-

Replica tempore, tñ nõ in eadem particula subiecti. Sed Dices cõtra, nã aqua tepida simul in omnibus suis partibus est calida, & frigida, & in colore medio, vt in pauonatio adsunt simul in eadem particula, albedo, & nigeredo, q̃ sunt contraria. Dicas uerũ esse in eodẽ subiecto, eodem tépore

Sol. simul esse duo contraria actu, in eadẽ particula tñ non in summo, sed in esse remisso, refracto, & castigato, ueluti ẽ in aqua tepida, quæ non ẽ summè calida, neq; summè frigida. Ampli' du

Dub. bitabis dictum ẽ, q ex nihilo nihil fit, cõtra, nã generatio. 1. phy. p totum fit ex mã prima, quo stante arguaſ sic mã prima non est ens 12. met. 11. sed generatio fit ex mã prima, ergo generatio fit ex non ente, sed non ens est nihil ergo

Solutio ex nihilo fit aliquid, Dicas, q licet mã prima sit nõ ens, tñ non est simpliciter nõ ens. i. nihil, sed ẽ nõ ens in actu, sed ẽ ens, & aliquid in põa, vnde, qñ dr, q generatio fit ex mã prima, & p qñs fit ex non ente, Dicas, q fit ex nõ ente in actu, sed fit ex ente in põa, & sic mã prima non ẽ nihil simpliciter, sed est aliquid in põa; vnde generatio fit ex aliquo, non aũt ex nihilo, q̃ mã prima non fit ex alia mã, qm̃ est ingenerabilis, & incorruptibilis 1. phy. 82. Ar. circa hanc qõnẽ multa eent dicenda, sed qm̃ potius est negotiũ phisicum q̃ logicũ ideo in illud tẽpus differaſ.

Tex. 35 *Diffiniunt autem eam, & hoc modo. Differentia, est quę de pluribus, & differentibus specie in eo, quod quale quid est predicatur. Rationale. n. & mortale de homine pdicatum in eo, q quale quid est: homo dicitur. Sed non in eo, q quid est, quid est. n. homo? nobis interrogatis, conuenięns dicere animal. quale autem aĩal inquisitis: q rationale & mortale est conuenienter assignabimus. Rebus. n. ex materia, & forma constantibus, vel secundum pportionẽ ad materiam, & formam, constitutionem habentibus, quemadmodum statua ex materia quidẽ est aie: ex forma aũt figura. Sic, & homo cõmunis, & specialis ex materia quidem, proportionaliter costitut ex genere: ex forma autem, differentia, totũ autem hoc, animal rationale, mortale homo est, quemadmodum illic statua.*

Cum assignauit primã drię definitionẽ, ac dubium circa illam cõtingens soluit, nũc assignat aliã, & in ordine secũdã drię definitionẽ, quam ostendit illa particula (&) posita in fronte tex. qñ d. definiunt autem eam, & hoc modo, Diuiditur presens tex. in. 4. partes, in prima affert secundam differentię definitionem, in. 2. ibi (rationale. n. & mortale) dimissis cæteris in hac definitione particulis, ultimã illã. s. qũo drĩa in eo, quod quale quid pdicaſ, declarat primo exemplo in 3. ibi (rebus) reddit rationẽ, & cãm, qꝛ genus pdicaſ in quid, & differentia pſ in quale, in. 4. ibi quemadmodũ statua, exemplo declarat in rebus artificialibus quo ad primum. d. Por diffiniunt aũt, sumit ly. aũt, p sed q. d. sed anñ qui nõ cõtenti prima drię definitione definiũt, seu describunt eam, & hoc modo. s. alio & diuerso modo dicentes, drĩa est q̃ de pluribus, &c, pro idest, nam ly. &, põt legi ex positiue, drñtibus spe. i. de pluribus speciebus p dicatur in eo q quale quid, vt rationale, quod ẽ differẽtia, pſ de homine, & de angelis, qui sp̃ e drñt, sed non tñ omnes istę particulæ posite in definitione differentię, sunt posite ppt aliquem finem, nã ly. pdicatur, ponitur loco generis intelligiſ. n. illa. s. uox dicendo, differentia ẽ uox, q̃ pdicatur, p quod genus ipsa differentia cõuenit cum oibus pdicab. 2. ponit d pluribꝰ ad driã indiuidui, q nõ pſ de pluribꝰ teste Ar. in c. de sub. & 1. perih. c. 5. Tertio ponitur illa particula de differentibus spe, ad differentiam speciei, q̃ pdicaſ de pluribus differentibus nũo, & pprii, quod pdicatur de una sola specie. 4. ponitur in eo q quale quid, ad differentiam generis, quod pdicatur solum in quid, & ad differentiam pprii, & accidentis communis, q̃ solum in quale pñt, sed nota q pſi in quale bifariam contingit essentialiter, & accidentaliter, differentia pdicatur in quale essentialiter, pprium, & accidens in quale accidentaliter, & ratio est, qm̃ differentia est q̃litas eẽalis speciei, constituit. n. speciem, ẽ formale principium speciei, nam omnis forma, est qualitas, & quia duplex est forma. s. essentialis & accidentalis ita duplex ẽ qualitas. s. eẽtialis & accidentalis differẽtia non est forma seu qualitas accidentalis, sed essentialis, ideo in quale quid pdicatur, Amplius ẽ sciendum, q sicut forma substantialis adueniens mãę constituit cõpositũ reale extra animam, ita differentia adueniens generi constituit speciem intentionaliter assignat exemplũ Por, &. d. rationale. n. & mortale, q̃ sunt differentiæ pñt de homine in eo, q quale quid, non in eo, quod quid solum, nam si nos interrogabimur, quid est homo? conueniẽs est dicere animal ad interrogationẽ. n. de specie debemus respondere p genus, ut quid est albedo? est color, quid est triangulus? est figura, qd est demonstratio? ẽ syllogismus 1. post. 8. Sed si interrogaberis si homo ẽ animal, quale animal est? conuenienter respondebis per driam dicẽs est rationale, mortale. Vnde habes, q ad interrogationem factam, p quid de specie respõdeſ p genus dico de spe, qm̃ ad interrogationem factam per quid de indiuiduo, non uidetur p genus, sed p spẽm, vt quid ẽ Ferdinandus? dicas est hõ, sed si dicas est aĩal bene dices, tñ conuenientior est responsio p spẽm, q̃ per genus, qm̃ spẽs immediate pſ de indiuiduo, genus uero pſ de indiuiduo mediate. i. mediante specie, ut Franciscus est homo, homo ẽ animal, ergo Franciscus est animal, ly animal quod est genus prædicatur de Francisco, mediante homine, qui est species, habes etiam q ad interrogationem

factam, per quale respōdetur per differentiam; sed ne decipiaris candide lector scias, ꝙ pſi in quale (ut dictum) est triplex. aliud substantiale, ꝙ dr̃ quale quid, Alio modo dicitur quale propriè eēale, Alio modo dicitur quale accidentale communiter, qn̄ differentia pr̃ in quale, pr̃ in quale quid. i. substantiale, accidens ꝓprium in quale ꝓpriè. i. essentiale, accidans commune in quale v.g. qualis quid est homo? est rationalis, qualis est homo? est risibilis si uis respondere p accidens ꝓprium, uel est sedens, si uis respondere per accidens cōe, & hoc est illud, quod asserit Boet. qn̄ .d. tres sunt interrogationes, ad quas genus, species, differentia, proprium, atq; accidens rn̄t. hę autem sunt. quid sit; quale sit, qūo se hēt; nā si quis interroget: quid est Socrates: responderi per genus ac speciem poterit cōuenienter: vt aīal; aut homo, si quis qūo se habeat sortes interroget? iure accidens respondet. i. aut sedet, aut legit, si quis uero qualis sit Socrates interroget? aut differentia; aut proprium; aut accidens respondetur .i. rationalis, uel risibilis, uel caluus, deinde asignat cām, rationem Por. qr̃ differentia pr̃ in quale, uerum pro intelligentia est Notandū, ꝙ omnes res constant ex materia, & forma, uel cōstant ex aliquo ad similitudinem mãæ, & formæ illa .n. q̃ constant ex materia, & forma omnia sunt corpora, sine qua materia, q̃ suscipit formā omnino, nihil fieri pōt .v. g. si nō eēt lapides, q̃ suscipiunt formam domus, nunq̄ fieri posset domus, similiter si non esset pannus, qui suscipit formā uestis, nunq̄ esset uestis, vnde apud philosophos, sine materia nihil fit, oportet ergo in omnibus, q̃ fiunt ut semper ꝓsupponatur materia, q̃ mā, ut mā est, non est corpus, sed tunc dicitur corpus, qn̄ in ipsa superuenerit figura, & sic ex ipsa mā, & figura, seu forma; q̃ uenit in mā constituitur corpus, dico compositum. v.g. statua Cęsaris fit ex ære, uel argento, uel auro, tāq̄ ex mā, & ex figura, tanquam ex forma, cum .n. figura .i. forma introducitur in ære, ut in materia statim facta est statua, & est perfecta sicut. n. est in statua. s. ꝙ ęs est mā, forma uero est qualitas seu figura, ex quibus fit statua, sic etiā in specie, q̃ ē homo requiritur genus, quod est animal quod genus est loco materiæ, & proportionabiliter dicitur mā, cui generi, tanq̄ materiæ, superueniēs rationale, quod est qualitas, & forma facit aīal rationale. i. speciem ergo materia speciei est genus, forma uero est differētia, ergo id, quod in statua est æs in specie est genus sed (ut dictum) in statua æs est mā sic genus in specie erit mā & quod in statua est figura, id in specie est differētis, ergo si materia speciei est genus, forma autē differentia, sed omnis forma est qualitas, iure ergo omnis differentia qualitas appellatur, quę cum ita sint, meritò in eo, quod quale sit interrogantibus respondetur, sicut .n. figura figurat & qualificat ipsum æs; sic differentia qualificat speciem unde oritur ratio talis, oē id, quod qualificat pr̃ in quale; sed omnia forma qualificat, ergo omnis forma pr̃ in quale, tunc sic oīs forma pr̃ in quale, omnis differentia specifica ē forma, ergo omnis differentia specifica pr̃ in quale, concludit ergo Por. dicēs totum autem hoc animal rationale, mortale, homo est, quem admodum illic statua. q. d. sicut. n. statua constat ex ęre, ut mā, & figura veluti forma, sic homo constat ex genere. i. animali ut mā & ex rationalitate, ut ex forma, Sed Dubitabis nam .d. *Dub.* Ar. 6. top. loco 16. & in loco. 7. constructiuo definitionis, ꝙ genus, & differentiæ pñr in quid, ergo differentia non pr̃ in quale Dicas, ꝙ Ar. ibi *Solutio.* loquitur de differentiis genericis, veluti sunt animatum, & sensitiuum, non autem de differentiis specificis, ut rationalitas, veluti hic loquitur Por. Iterum Dubitabis dicens, ꝙ genus *Dub.* non est materia contra Por. & ꝓbat sic. 7. met. 23. 34. 43. 45. materia non pr̃ sed genus pr̃ 1. top. c. ꝓprio, & Por. in hoc libello, ergo genus non est materia Dicas. ꝙ genus non est materia *Sol.* sed dr̃ à materia qm̄ genus nō. d. puram poām, sicut materia prima, & ꝓpho dr̃ à materia, nec d. ultimum actum, non contrahibilem, per alium actum quiditatiuum, sicut dicit differentia specifica sed. d. quandam formam generalem q̃ mediat inter puram pōam, & actum completum, qualia est ultima differentia, & ideo genus pōt pſi, non autem materia, qm̄ prīm, ut cōmunis logicorum schola hēt modum formę, & quoniam genus .d. aliquam formam, non aūt materia inde est, ꝙ genus prīm esse potest, materia uero non, tn̄ licet genus non sit uera materia tn̄ ut bene ait Por. est ꝓportionale materiæ, nam sicut ex materia, & forma fit vnum compositum per se, sic ex genere, & differentia fit per se una species, & quia sicut materia in phisica compositione contrahitur, qualificatur, & pficitur per formam, & substernitur formæ tanquam subiectum, sic genus perficitur, contrahitur & actuatr̃, per differētias, & substernitur eis sicut perfectibile ad perficiens, & sicut subiectū ad formam fuit ꝙ modus ꝑdicādi generis fuit in quid, & modus ꝑdicandi differentiæ fuit in quale quoniam genus pr̃ per modum perficiētis, differentia autem p modum informantis, & alteri adiacentis, & per modum qualificantis pr̃ & ideo genus in quid, & differentia pr̃ in quale, ex quibus omnibus colligas genus non esse materiam, vt bene Alex. in ñalibus qōnibus libro. 2. c. ultimo, & Au. 1. met. 17. quoniam genus pr̃ de pluribus speciebus; & de indiuiduis, materia uero non pr̃ ut ibidem ait Au. & .1. post 148. 7. phy. 15. sed si pr̃ non nisi secundum denominationem. v.g. ualet dicere sphæra est corporea, non autem sphęra est cuprum, annulus est aureus, non autem annulus est aurum.

Sed

Dub. Sed ingeniosus Dubitat contra definitionem, differentię, dicens omnis uera definitio debet competere definito, & omnibus sub illo definito contentis, sed hæc definitio non competit omni drię ergo pessima definitio, nam sūt quedam drię quę non pñr de pluribus spē drñtibus, ueluti sunt drię ultimę, & specifice, ueluti grauitas de sola terra, & leuitas de solo igne. Soluit Boęt. in ante pñtis cap. 4. & d. sed pro *Sol.* intelligentia est notandum, q̄ definitiones, & demōstrationes sunt eorum, quæ semper sunt, uel eorum, q̄ sunt ut plurimum .i. post 65. 6. met. 6. & 1. post. 181. quo stante d. Boęt. q̄ differentię sunt duobus modis, quedam sunt, quę pñr de pluribus speciebus, & hæ sunt ut plurimum, & in maiori parte, quedam uero sunt, q̄ pñr de una sola specie, ut grauitas de sola terra, & leuitas de solo igne, & hæ sunt raro, & in minori parte, tunc. d. q̄ hic definitur illa dr̄ia, quę est ut plurimum, & in maiori parte, quæ pr̄ de plurібus, non illa q̄ pr̄ de una sola specie, p quę uidetur innuere, q̄ hic diffiniatur illa differentia, quę est generica communis de pluribus speciebus prędicabilis, non differentia ultima, & specifica, quam expositionem non nulli sequūtur; inter alios Bernardinus Thomitanus in suis contradictionibus super. 1. post contrad. 40. in sol. fretus tñ Ar. auctoritate. 1. top. c. 2. ubi asserit, etenim dr̄ia cum sit generalis, cum genere ordinanda est, nam sicut genus pr̄ de pluribus speciebus, sic differentia pdicatur de pluribus speciebus, quæ dr̄ia generica est nobis nota immo notior, q̄ ultima, & specifica, & est ma*Cōfutat.* gis in usu; & ideo d. iste uir, quod Por. definiuit differentiam genericam, & non ultimam, & *Prima rō. cōtra Boęt. & Thomitanū.* specificam licet hæc expositio sit grauissimorū uirorum, habita tñ eorum licentia, ut non contradicam sed ut intellectus exerceatur, contra ipsam arguatur sic illa dr̄ia hic definitur, quam supra generis diuisiuā &, speciei constitutiuā appellauit, sed talis dr̄ia ab eodem Por. specifica dicitur ergo hic non generica, sed ultima, & specifica describitur dr̄ia. Amplius illa dr̄ia hic *Secūda ratio.* definitur, quæ pdicatur in quale quid, sed dr̄ia generica non pdicatur in quale quid, sed solū in quid teste Ar. 6. top. loco 16. & in loco 7. eō structiuo definitionis, ubi asserit, q̄ genus & differentiæ pñr in quid, ergo hic non definitur dif*Tertia rō.* ferentia generica, sed specifica. Amplius & demonstratiue Adest sententia Por. clarissima in fine huius cap. ubi inquit Exactius autem pertractantes, ea, quę ad drīam pertinēt dñt non quodlibet diuidentium, ea quæ sub eodem genere sunt eē differentiam, sed quod ad esse conducit, & quod quid erat esse, & q̄ rei pars est, per quę uerba adeò clarissime ostendit in hoc tex. esse definitam differentiam specificam, & non genericam, q̄ qui contrarium asserit summo pere ab errate uidetur, ex quibus sanè utrobis exigatur hęc demum ratio, sicut se habet genus ad speciem, sic se habet differentia generis sed genus non conducit ad esse, nō dat esse speciei, ergo differentia generis neq; dabit esse speciei, modo illa differentia hic definitur quæ ad esse conducit, & dat esse speciei sed drīa specifica, quæ est forma, quę forma 2. de anima 2. est actus, ipsa sola actuat speciem, ergo differentia specifica hic definitur, non autem generica & communis Amplius, & demonstratiue uolens *4. ratio.* Por. dare exemplum de differentia, quę pdicatur de pluribus drñtibus specie, accipit rationale, & irrationale q̄ nō sūt drię gẽericæ (ut ipse met paulo supra dixit) sed sunt constitutiuæ, & speciei completiuę, ergo non definitur differentia generica, sed specifica. istę ergo sunt rationes, q̄ uidentur quodammodo destruere dicta illorū uirorum, uerum quia impossibile est famosum esse omnino falsum teste Au. 3. de anima .s. & in libro de somno & uigilia c. 2. est .n. omniū ferè expositorum communis consensus hic loqui Por. de differentia generica, qui communis hominum consensus est naturæ uox (ut inquit Cicero) tñ si me mea non fallit sententia hoc defendi uix potest, ut patet per supradictas ra- *Sol. aliquorū.* tiones, Aliqui tñ eas aufugere uolentes dñt, q̄ Por. loquitur de differentia specifica specificante speciem subalternam, non autem de dr̄ia specificante speciem specialissimam, hæc quidem expositio nihil d̄ità prima, & non euacuat roēs factas in contrarium, nam uellem scire ab istis *Cōfutat.* non ne idem est genus, quod species subalterna? ergo si hic loquitur de differentia specifica specificante speciem subalternam, loquitur ēt de differentia generica, quia idē est ut ait Por. c. *Aliorū expō.* de specie, genus, & species subalterna, ut animal. Alii dñt, q̄ sicut duplex est species. s. specialissima, & subalterna, aliqua definitio competit speciei spēmæ, q̄ non competit subalternæ, sicut est illa definitio .s. q̄ de pluribus drñtibus nūo solum pdicatur, ita duplex est differentia .s. dr̄ia ultima, & dr̄ia intermedia, & sic aliqua definitio competit drīæ intermediæ, quę non competit drīæ ultimæ, & ècōtra, tunc dñt, q̄ ista definitio non competit, differentiæ ultimæ, sed intermediæ. Hęc expositio eadem est *Cōfuta.* cum prima, dr̄t tñ uerbis ab illa ualeat ergo cū illa, Alii asserunt, q̄ differentia est duplex, q̄dā *Aliorū expō.* q̄ dr̄ uerè differentia, altera q̄ non uera dr̄ia appellatur, Differentia non uera est cui duæ requiruntur conditiones, prima est q̄ genus diuidat, secunda est, q̄ aliquod sub genere constituat, quo stante dñt isti, q̄ differentia ultima, quę cū specie est conuertibilis, non est uerè differentia, licet habeat tria in se. s. diuidit genus, & speciem constituit, & unicam indiuidualem que nām determinat, hæc definitio assignata à Por. de differentia non competit differentiæ ultimę, quæ non dicitur uera differentia, sed competit dif-

differentiæ uere.i. q̃ non eſt ultima differentia
Hęc expoſitio uĩ eſſe contra Por. ſicut de facto
eſt, & contra Ar. ideo relinquatur tanquã falſa
Alii dñt, ꝙ hæc definitio competit differentiæ
formaliter, & abſolute.s. differentiæ, inqñtum
differentia eſt, & cum dĩ p̃dicatur de pluribus
dñtibus ſpecie intelligitur negatiue, ad hunc
ſenſum, ꝙ differentię inqñtum differentia ẽ, nó
repugnat p̃ri de pluribus dñtibus ſpecie, & ſic
iſta definitio, non competit differentiæ ultimæ,
qm̃ ultima differentia, non eſt abſolutè differen
tia, ſed bene hoc eſſet uerum dĩ ſic differentia
vltima inquantum differentia eſt p̃dicabilis de
pluribus dñtibus ſpecie, ſed non quenus diffe-
rentia ultima eſt, Hęc expõ uĩ quodãmodo ſub
tilis, ideo non intendo ipſam cõfutare, Alii dñt
ꝙ ſicut aliquæ ſpecies actu p̃ĩ de uno indiuiduo
tm̃ ut Sol, & aliqua de pluribus indiuiduis, præ
dicatur, vt homo, q̃libet tñ eſt prędicabilis de
pluribus dñtibus nũo, inqñtum eſt apta nata
de pluribus indiuiduis p̃ri, ita aliqua differen-
tia prædicatur actu de unica ſpecie, Aliqua aut
actu prædicatur de pluribus, tñ q̃libet differen-
tia eſt prędicabilis de pluribus dñtibus ſpecie,
inqñtum ipſa eſt apta nata p̃ri de pluribus ſpe-
ciebus, ſicut.n. ly. prædicatur, in definitione
ſpeciei d. aptitudinem, & non actum ita in defi
nitione drīæ. Hæc expoſitio, non laudatur, nec
reiicitur à nobis, Alii dñt ꝙ Por. hic non defini
uit ultimam drĩam, q̃ conuertitur cum ſpecie
ſp̃eama, & ratio eſt, qm̃ loquitur ad mente Pla-
tonis, qui ponebat rationale eſſe genus ad ange
los, & ad hominẽ, ut ait, Au. in paraphraſi cap.
de ſpecie, nullam noĩatam inueniebat differen
tiam vltimam, quę ſolum de dñtibus numero
prædicaretur, ſolam ergo illam definitionẽ aſſi
gnauit, quæ differentiis non ultimis conuenit,
at Peripatetici, qui rationale hominis, ſolũ dif-
ferentiam eſſe uolunt, eam ultimam dicerent,
ac de una ſola ſpecie prędicabilem uel de pluri
bus nũo dñtibus, Hęc expoſitio nõ diſplicet,
Alii dñt, & ſatis quidem ingenioſe, ꝙ qñ hic de
finitur drĩa nõ eſt generica, ſed ſpecifica, & pri-
mo eſt notandum, ꝙ indiuidua unius ſpeciei dif
ferũt ſpecie ab indiuiduis alterius ſpeciei .v. g.
callias, ſortes, ſunt indiuidua, quæ ſpecie dñr
à brunello, qui eſt indiuiduum ſpeciei aſininę,
quo ſtante qñ.d. Por. ꝙ differentia prædicatur
de pluribus dñtibus ſpecie intelligĩ ſic .i. dif-
ferentia ſpecifica ultima, prædicatur de plurib⁹
indiuiduis, ſpecie dñtib⁹, ab aliis indiuiduis, al
terius ſpeciei. v.g. rãle quod eſt ultima drĩa
hominis, prædicatur de indiuiduis .i. de callia
& ſorte. qui ſpecie dñt ab indiuiduis cõtentis
ſub alia ſpe.i. à brunello, & fauello q̃ ſunt indi-
uidua contenta ſub ſpecie aſinina pathera,
quidem, & notatu digna, expoſitio, q̃ nobis
admodum placet, Nos autem diceremus, alias
tñ expõnes non ommictentes, ꝙ ſi Por. loqui-
tur ad mentem Platonis, qui uolebat ipſum ra-
tionale eſſe cõe, ad hominem & angelos, & eſ-
ſe eorum genus, dicimus, & conuenimus cum
omnibus.s. hic non loqui de drĩa ultima, ſed de
drĩa generica, quod põt eſſe per illud verbum
qñ .d. diffiniunt aũt eã, & hoc modo. Sed ab-
ſtius perſcrutantes, & ab omnibus aliis differẽ-
tes, ſi nobis cor noſtrum eſt aliter dicimus, ſi-
mentes tñ ab eodem Por. in fine huius cap. qñ
d. (Exactius autem) ex quibus verbis clariſſimè
ſumi põt hic non definiri drĩam genericam, ſed
ſpecificam, & quod ſit uerum, nota cum an. an
tiqui de differentia quatuor aſſignauerunt defi
nitiones, & uerè ſecum conſiderantes, nullam
ipſarum eſſe ſufficientem, ſed melius natura driæ
ſpeculantes, dixerunt ſic, Exactius autem, &
intimius, verius pertractantes ea quę ad driam
pertinent, dicunt illam eſſe differentiam, quæ
ad eſſe conducit .i. quę dat eſſe, quia differen-
tia rei eſt forma, quę forma dat eſſe. 2. poſt. 48
8. met. 12. ſecundũ quã differentiam, ſeu for-
mam dicitur hoc aliquid, 2. de anima 2. & 25.
& quod quid erat eſſe, quæ drĩa, ſeu forma eſt
quod quid .i. eſt ſubſtantia eſt perfectio, eſt a-
ctus, eſt pars rei .i. compoſitę uera pars ſubſtan
tialis, quę differentia hñs omnes iſtas conditio
nes, eſt ne generica? hoc non niſi imperitus aſ
ſereret, ſed eſt drĩa ſpecifica ultima ſubſtantia-
lis, faciens aliud per ſe non recipiens magis, &
minus: quam expoſitionem confirmat iudex
Por. in fine huius cap. qñ d. Erunt ergo ſpecifi
cę differentię, quęcũq; alteram faciunt ſpeciem
& quecũq; in eo ꝙ quid erat eſſe accipiuntur,
ex quibus finaliter decretamus in hoc tex. datã
de differentia definitionem eſſe inſufficientem,
& ſi ſufficiens aliquo modo dicitur, non niſi
ipſam exponendo illis duobus modis ſupradi-
ctis. ſi quis tñ erit cui hæc noſtra non ſatisface-
ret expoſitio, ſumat, & ſuum ſit illam accepta-
re inter tot, & tantas illuſtrium uirorum expo-
ſitiones quæ magis ſuum uidet quieſcere intel- Dub.
lectum. Sed Dices, ſi definitur differẽtia ultima,
& ſpecifica, quõ erit univerſale, & prædicabile
cum uniuerſale ſit illud, quod de pluribus præ
dicatur .i. de par. an. c. 4. & 1. periher. c. 5. dif-
ferentia uerò ultima de una tm̃ ſpecie p̃dicatur Sol.
Dicas, ꝙ eſt uniuerſalis, qm̃ prædicatur de ſub
iecto uniuerſali, quod eſt ſpecies, & prædicatur
ẽt de plurib⁹, tñ non de pluribus ſpeciebus, ſed
de pluribus indiuiduis contentis ſub illa ſpe-
cie, vnde dicas, quod differentia ſpecifica eſt
communis, & eſt propria, eſt.n. communis in
diuiduis, eſt propria ſpeciei, Sed iterum Dices, Dub.
ſi differentia, & accidens proprium, & acci-
dens commune p̃ñr in quale, qñ aliquis inter-
rogabit indiſtinctè dicens, qualis eſt ho-
mo quõ reſpondetur, an per differentiam ſpe-
cificam, dicendo eſt rationalis, an per accidens
proprium, dicens eſt riſibilis an per accidens
com-

commune, dicens est albus; Pro. Sol. nota, ꝙ regula est Au. 7. met. 3. quando aliquod nomen simpliciter ꝓfertur, semper pro pręstantiori intelligi debet, & quoniam ly quale pędicatur d differentia, de proprio, & de accidente communi, cum dr̃ia sit ꝑstantior his, quoniam est substantia. 7. met. 43. ideo prius significat dr̃iã deinde accidens proprium, ultimo accidens cõmune: Vnde cum aliquis indistinctè interrogat qualis est homo? statim hac regula peritus respondebit, per id, quod est dignius, dicens est rationalis, deinde est risibilis, ultimo est grammaticus, uel iustus, uel prudens. Dub. Amplius Dubitatur, si dr̃ia pędicatur de pluribus differentibus specie, tunc rationale prædicaretur de homine, asino, boue, & equo qui dr̃nt specie, & irrationale ꝑdicatur de leone, & homine, & per consequens asinus esset rationalis, & homo esset irrationalis. Dicas quod Platonici, quando dñt Solutio ꝙ rationale est genus ad plures species, non intelligunt per plures species, has inferiores, sed unam tantum .i. hominem, & angelos qui differunt specie, & sic rationale non pędicatur de supradictis speciebus, sed de homine, & angelis, spe dr̃ntibus.

Tex. 36 *Describunt autem, & hoc modo. Differentia est, quod aptum natum est diuidere ea, quę sub eodẽ genere sunt. Rationale .n. & irrationale: hominem, & equum, quæ sub eodem genere sunt (quod est animal) diuidunt.*

Cùm primam, & secundam dr̃iæ definitiones, seu descriptiones assignauit: nunc tertiam affert: diuiditur iste tex. in 2. partes, in prima assignat tertiam dr̃iæ descriptionem in. 2. ibi (rationale (exemplo manifestat datam de differentia descriptionem, qñtum ad primum. Antiqui describunt, & hoc modo. i. alio, & tertio modo dr̃iam, hinc nota ꝙ quando dixit in tex. superiori (definiunt) debes exponere. i. describunt, sue lui se declarat in hoc tex. dñt ergo Antiqui, ꝙ dr̃ia est, adde tu, est quoddam prædicabile, ꝙ est aptum natum diuidere .i. separare, ea .i. eas species q̃ sunt. i. existunt sub eodem genere, deinde dat exemplum, & d. rationale .n. quod ẽ dr̃ia, & irrationale diuidunt. i. distinguunt, atq; separant, & faciunt differre hominem, & equũ .i. rationale facit differre hominem ab equo, & irrationale facit differre equum ab homine, qm̃ homo est rationalis, equus uero est irrationalis quæ sub eodem genere, dixit, quæ. i. species. i. humana, & equina sunt. i. continentur sub eodem genere, quod genus continens istas species, hominem nempè, & equum animal est, & appellatur dixit animal, ostendens, quod genus aliarum specierum, ut albedinis nigredinis, & rubedinis non est animal, sed color, & genus trianguli, circuli, & quadranguli non est animal, sed figura, ex quibus sequitur, ꝙ homo & equus, qui continentur sub eodem genere, non dr̃nt genere, sed conueniunt in genere, homo .n. est animal, & equus est animal, sed dr̃nt per dr̃iam specificam; Vnde oritur talis ratio: Illa quę secũdum genus nullo modo discrepãt, ea differentiis distribuunt, sed homo, & equus nullo modo discrepant genere, ergo homo, & equus differentiis. i. rationalitate, & irrationalitate, distribuuntur, & nota, quod bene dixit, ꝙ dr̃ia est apta nata diuidere ea quę sunt sub eodẽ genere, quoniam non diuidit ea, quæ sunt sub eadem specie, ut sunt singularia, quoniam singularia, quæ sunt sub eadem specie, ut callias, & sortes non dr̃nt per dr̃iam, sed conueniunt in illa: omnia .n. indiuidua contenta sub homine conueniunt in rationalitate, & humanitate, iuxta dictũ Por. in. c. de specie participatione speciei, plures homines sunt vnus homo, sed Dices Dub. id, quod diuiditur per dr̃iam, non est species, sed genus teste Por. c. de specie sed species non est genus, ut ibidẽ patet, ergo differentia non diuidit speciem, non ergo debebat dicere in tex. dr̃ia est apta nata diuidere ea, q̃ sunt sub eodem genere. Dicas ꝙ per ly. diuidere, intelligitur facere differre, hoc est dr̃ia est apta nata diuidere Sol. .i. facere differre ea, quæ sub eodem genere sũt Amplius Dices, hanc definitionem non esse optimè traditam, quoniam tunc est uera definitio, Dub. qñ non competit alteri à definito, sed hæc competit accidenti ꝓprio, quod non est differentia, ergo mala definitio, accidens .n. ꝓprium facit differre hominem ab equo, ut homo est risibilis equus uero non, Dicas quod si homo differt ab Sol. equo per risibilitatem, non differt substantialiter, sicut dr̃t p rationabililatem, & specifice, sed dr̃t accidentaliter.

Assignant autem, & hoc modo. Differentia est, qua differunt à se sigula, namq; homo, & equus, secundum genus non differunt: sumus enim animalia nos, & equi sed additum rationale disiunxit nos ab illis, & rationales sumus, & nos, & Dij, sed mortale appositum: diuisit nos ab illis. Tex. 37

Cum de differentia tetiam assignasset definitionem, nunc tradit eiusdem dr̃ię quartam descriptionem: & qm̃ iste tex. est facilis non indigeret quidem expone, nos tñ ab instituto non discedentes, diuidimus ipsum in tres partes. in prima exprimit quartam differentię definitionem in 2. ibi (namq; homo & equus) ponit conuenientiam inter hominem, & equum, in 3. ibi (sed additum) exemplo, more suo, declarat quõ per differentiam homo dr̃t à brutis, & homines dr̃nt à D.is, qñtum ad primum antiqui philosophi assignant, & hoc modo .i. describunt differentiam alio, & quarto modo, dicentes, ꝙ dr̃ia est illa, qua dr̃nt à se singula .i. per quam sin-

singulę,& omnes species inter se drñt deinde ponit conuenientiam, dicens quod homo & equus secundum genus non drñt, assignat causam Por. &c.d. qm nos homines sumus aĩalia, & equi sunt animalia: Vnde nos homines conuenimus cum equis in animalitate.i. in natura generica, & non solum cum equis, sed cum formica, & aliis speciebus omnibus contentis sub vno genere, sed differimus ab illis per differentiam.i. per rationalitatem nam additum rationale, ꝙ est dña cũ illo genere.s.cũ aĩali, ꝑ quod cõuenim' cũ illis itati nos hoĩes ꝑ illa dñá.s. ꝑ rationẽ differimus ab equis, à boue, formica, & ab aliis omnibus, q̃ rationalia non sunt immò nos homines conuenimus cum Diis.i. cum angelis, sumus.n. nos & Dii.i. angeli rationales, secundum ponentes astra esse animata, & ea esse Deos, tñ addita mortalitate, q̃ est differentia, cum illa rationalitate statim facit differre nos homines ab angelis, sic dicendo homo est rationalis, Angelus est rationalis, in hoc conuenit homo cum angelo, sed quoniam homo ẽ rationalis mortalis, Angelus autem est rationalis immortalis, & sic penes mortalitatẽ, & immortalitatẽ hõ drt ab angelo; hinc habeas quãta sit põa& uis ipsius drię, diuidere & separe ea q̃ sunt eadem homo.n. idem est cum equo, & cum angelis tñ accedente rationalitate homo distinguitur ab equo, & adueniente mortalitate, homo differt ab angelis: Ex quibus nota ꝙ homo, asinus, equus, & formica sunt idem & cõueniunt, tñ sunt idem non numero, non specie, non ratione, & definitione; sed sunt idem genere, & si sunt idem in specie, non sunt idem in specie specialissima, sed sunt idem in specie subalterna quod ide m est dicere, ꝙ genere. Sed

Dub. Dices ꝗ Por. non dixit differentia est illa, qua singulaꝗ à se sunt diuersa, sicut dixit, qua singula

Solutio. à se drñt? Sol. quod aliud est differre, uel esse drñs, Aliud vero est esse diuersum, nam illa drñt esse diuersa, quę nullo modo conueninnt, & talia sunt illa, q̃ sunt diuersorum pñrotum, & generum; illa uero drñt differre, quæ in aliquo conueniunt, & talia sunt, q̃ sub eodem genere collocantur, ueluti species, quæ sub animali genere sunt, homo, equus, bos, leo, & asinus, omnes .n. hæ species in aliquo conueniunt.s. genere, & cum conueniant in aliquo, & drãnt in alio.i. per differentiam, hæc drñt differre, & non esse diuersa, hinc dixit Por. cum Antiquis quod differentia est illa qua sigula à se drñt, & non dixit

Dub. qua singula à se sunt diuersa. Sed Dices si homo est animal, & equus est animal, non ergo erit differentia; inter hominem, & equum, vnde fiat hęc ratio homo est animal, asinus est ani-

Sol. mal, ergo asinus est homo: Dicas, ꝙ inter hominem, equum & asinum non est differentia generica, omnes homines .n. conueniunt in genere.i. animalitate, sed dñt in differentia specifica, sed respondendo ad formam rationis, dicimus, quod negatur modus argumentandi; nã in secunda figura, non fit syllogismus ex ambabus affirmatiuis; veluti est iste sylogismus modò factus, nisi fuerint ꝓpões conuertibiles, tunc ualet argumentari, in secunda figura ex ambabus affirmatiuis, aliter non ualet, omnes .n. modi quatuor sedę figurę constant ex una affirmatiua, & reliqua negatiua, ut intuenti patet, aliter sequeretur istum sylogismum esse uerum dicere, meretrix est mulier, tua mater est mulier, ergo tua mater est meretrix, quod est falsum loquendo tamen de optima, & casta matre, suo *Dub.* marito fideli, & si iterum instabis, dicens si homo et asinus sunt idem in genere, ergo sunt idem in specie, quoniam genus idem est, quod *Solutio.* species, ut d. Por. c. de specie, iam diximus supra, ꝙ homo et asinus sunt idem in genere, & specie, tñ non sunt idem in specie specialissima sed sunt idem specie subalterna; vnde ualet consequentia, quæcumq; sunt idem genere sunt etiam idem specie, loquendo tñ de specie subal *Dub.* terna, non de specie specialissima, sed Aliquis nouitius in logica quæret, declara mihi, qũo homo & asinus conueniunt in genere, & differunt per differentiam. Nota pro intelligentia, multa *Sol.* .n. sunt q̃ conueniunt in materia, & drñt forma.v.g. sella, scamnum, & cathedra, porta cõueniunt in mã.i. in ligno, quoniam omnia fiũt & constant ex ligno, un mã, drñt tamen in forma, alia.n. est forma sellę, alia est forma scamni, & catedrę, & qm ut dictum est, genus se habet uelnti materia, & differentia ueluti forma ideo omnes species, & homo & asinus conueniunt in genere, ut in materia, & drñt per differentiam .i. per rationalitatem, uti per formam. Sed Dices contra; nam id quod est forma ne- *Replica* quit esse materia.2.phy.70. quoniam actus, & põa ualde drñt 2. phy. 12. & .1.de anima.6. sed genus est forma 2. phy.28. ergo genus non e st materia, & per qñs homo & asinus non conueniunt in genere, uti in materia: Dicas, nulli du *Sol.* bium est, ꝙ genus est forma, & non est materia tñ qñ dr, quod genus est materia intelligitur ꝓportionabiliter materia, non uere materia, vt ait Por. in hoc cap. genus namque est forma, & cum sit forma non est materia, & si dicitur materia non nisi respectiuè, ueluti formę elemẽtorũ, respectu formę mixti drñ mã. Amplius Du *Dub.* bitatur circa hanc definitionem differentiæ, ut .n. eẽ uitiosa, & non sana dixit.n. differentia ẽ qua drñt à se singula, quod idem ẽ ac si dicet differentia ẽ differentia, & usus ẽ nomine differẽtiæ, ĩ definitione eiusdem differentiæ, vnde potius uidetur petitio, quam definitio, quoniam idem definitur per idem eoque magis quoniam tunc aliquod scitur, quando per suam definitionem clarescit, quæ definitio declarat illud, modo idem non potest declarare se ipsum, ergo

go uaga, uitiosa, & non sana uidetur esse hæc
Sol. differentiæ assignata ab Antiquis, & à Por. con.
cessa definitio. Dicas licet à Boet. hæc dub. in-
soluta relinquatur, quod hęc definitio non est ui-
tiosa, ut ipse credit, quoniam datur per effectum
qui effectus non est idem cum eo cuius est effe
ctus, licet ab illo producatur, quando .n. dicitur
differentia est illa, qua drñt à se singula, intelli-
gitur sic. i. differentia est illa qua drñt à se singu-
la. i. quæ facit hunc effectum . a. quę sunt unita
unitate generica, illa diuidit, separat, & facit di
ffere, vnde producit diuisionem, distinctioné,
separationem specierum, quæ omnia sunt effe-
ctus differentiales, à differentia producti, &
sic hæc definitio, cum sit assignata per effectus.
& si in optimo definitionis genere non nume-
Dub. rari possit, tamen in genere suo definitio seu
discriptio appellatur. Amplius hęc definitio
non uidetur optima, quoniam competit alteri
à definito cõpetit .n. accñti proprio, & cõmu-
ni, quod non est differentia, teste Por. in ulti-
mo huius; nam si differentia est illa, qua drñt
à se singula, per risibile, quod est accidens pro
prium, differt hõ ab equo, & per sedere, quod
est accidens commune differt homo ab equo;
Sol. ergo tàm accidens proprium, quàm commune
erit differentia. Dicas quòd mens sua est loqui
de differentia specifica, & differre substantiali
ter, unde dicas, quòd quando dicitur, quod diffe
rẽtia é illa qua drñt à se singula, adde substantia
liter, uelnti hõ differt ab equo. rationalis quali
tate, tanq̃ specifica & substãtiali differẽtia, mo
dò, & si homo ab equo per risibile, & per sede
re differat, temen differt per hæc ab illo accidẽ
taliter, & sic dubitatio Boet. nulla est, contra
Dub. hanc de differentia assignatam definitionem,
Amplius dices, si differentia est illa, qua diffe-
Sol runt à se singula, quęro quando sunt duæ dif-
ferentiæ, quę non sunt eædem, quę erit diffe-
rẽntia per quam differunt? Dicas quòd dif-
ferentiæ non sunt differentes ad inuicem, sed
Alia sol sunt diuersæ Vel Dicas quod differẽtię sicut om
nia simplicia non drñt per aliam differentiam,
Alia sol sed drñt se ipsis, Vel Dicas quod differentię drñt in
Dub ter se, non ut quod, sed ut quo: Amplius Dubi
Sol. tatur an rationalitas sit ultima hominis diffe-
rentia? Dicerem, & resolute quod in his infe-
rioribus, facta comparatione, ipsa rationlitas é
ultima differentia et per quam specifice, sub-
stantialiter, formaliter, & quiditatiue homo
differt à qualibet alia specie sub animali, tanq̃
sub genere contenta. Vnde in definitione ho-
minis non est addenda mortalitas, quoniam
per mortalitatem potius cum aliis speciebus
homo conuenit, q̃ differat, quod non est mu-
nus drĩæ, immò per ipsam unum debet differ-
re ab altero, & quod sit uerum, quod in definitione
hominis non debet addi mortalitas, sed suffi-
cit dicere homo est animal rationale, probatur

demonstratiua ratione, Ar. n. 6. top. in 2. loco
superfluitatis ait, id esse superfluum in aliqua
definitione quo ablato, id quod remanet indi
cat substantiam definiti, sed quocumque ap-
posito in definitione hominis, illo, remoto p-
ter animal rationale, id quod restat dicit sub-
stantiam definiti, ergo quodcunque appositũ
erit superfluum. v. g. homo est animal rationa-
le, disciplinæ susceptibile, bipes ly disciplinæ
susceptibile bipes est superfluum, quoniam a-
nimal rationale, quod remanet illo ablato, di-
cit substantiam hominis, quoniã remanet ani
mal, quod est genus, quod genus 6. top. cap. 1.
eorum quæ ponuntur in definitione, maximè
uidetur substantiam significare, remanet etiã
rationalitas, quæ est differentia, & forma quę
forma. 2. de anima. 2. & 25. est substantia, à pa
ri dempta, & remota mortalitate à definitione
hominis, id, quod restat ut probatum. d. sub-
stantiam hominis, ergo mortalitas est super-
fluum quid in definitione hominis. ergo non
debemus dicere in definitione hominis, homo
est animal rationale, mortale, sed tantum ho-
mo est animal rationale, Sed Dices, quòd nõ *Dub.*
solum requiritur, quòd illud, quòd remanet in
definitione, debet dicere substantiam definiti,
sed etiam requiritur, ut per illud differat ab o-
mni alio, modò si dicimus, quòd homo est ani
mal rationale, licet animal rationale dicat sub-
stantiam hominis, tamen per illud non differt
ab omni alio, non .n. differt ab angelis, qui e-
tiam sunt rationales, ergo oportet, ut addatur
mortalitas dicendo homo est animal rationle
mortale, vnde per ly animal seu persensibile tã
quam per gen⁹, homo differt ab alia specie cõ
tenta sub alio genere, ut ab albedine, q̃ est sub
colore, per ly rationale, homo differt ab equo,
& aliis brutis, & per ly mortale, homo differt
ab angelis, & sic omnes istæ partes sunt neces
satię in definitione hominis, & nulla ipsarum
est superflua, Dicerẽ sine dubio, quòd animal *Sol.*
rationale est uera, & completa hominis diffini
tio, qm̃ datur p genus pximum, & ultimã dif-
ferentiam, mortale aũt cum sit passio animalis,
non ingreditur definitionem alicuius quidita-
tiuam (ut dictum) vnde hõ non drt ab angelis
essentialiter p morale, sed solum p rõnale, quã
uerò ratio facta pbat & etiã. d. Por. quod hõ differt
ab angelis p mortalitatem, & cõuenit cũ illis p
rõnalitatem, hoc non dixit, nisi exemplariter,
iuxta modum loquendi Stoicorum, ad formã
dubitationis dico, quod animal rationale non
solum. d. substantiam hominis, sed etiam ho-
mo, tam à brutis, quàm ab angelis differt p ra-
tionale, & si oppositum dicat Por. intelligatis
ipsum loqui ad mentem Stoicorum, qui uole-
bant rationale esse genus ad hominem, & an-
gelos, & mortale esse differentiã, ueritas tamen
est uti nos diximus, nec aliter dicendum esse

putamus ut optimi dicunt expositores, & nos cum illis, semper Peripateticam sectam insectantes.

Tex.38 *Exactius autē pertractantes ea, quæ ad differentiam pertinent, dicunt non quodlibet diuidentium: ea, quæ sub eodē genere sunt, eē differentiam, sed quod ad esse conducit, & quod quid erat esse, & quod rei pars est. neq; .n. quod natum est nauigare est hominis differētia, & si sit propriū hominis. dicere .n. possumus animalium? Hæc quidem apta esse ad nauigandum, illa uero minime, Diuidentes hominem ab alys, sed aptum esse ad nauigandum non est substantię cōpletiuū nec eius pars, sed aptitudo solum ipsius. iccirco, quia non est talis differentia, quales sunt quæ specificæ dicūtur differentiæ erunt, ergo specificæ differentię quæcunq; alteram faciunt speciem, & quæcunq; in eo quod quid erat, esse accipiuntur, & de differentia quidem ista sufficiant.*

Cum Por. quatuor ex Antiquorum consensu drię tradidisset descriptiones nunc quintam eiusdem drię, & ultimam omnium aliarū certissimam, atque completissimam, p quam oēs aliæ præcedentes certificantur, atq; cōplentur tradere intendit, cā intentionis est qm̄ Antiqui uiderunt quālibet descriptionē de dria assignatā esse dubiam & non rectè esse datam. Prima quidem uidetur dubia qm̄ ꝓpria passio ē qua abūdat spēs à gñre, nā ꝓpria passio ē illud, quod spēs plus hēt q̄ genus. Secunda descriptio etiā: uī dubia, vbi dī dria pī de pluribus drn̄tibus. spē in eo ꝙ quale, qm̄ accñs cōe pī de pluribus drñtib⁹ spē, in eo ꝙ quale, quod tñ non ē dria. Tertia definitio ēt vī dubia, qn̄ dī, dria ē, quod est aptum natū diuidere ea, q̄ sub eodem gñre sunt, qm̄ plura sunt q̄ diuidunt spēs sub eodē gñre positas, tñ earū substantiā minimè cōformant. Quarta ēt uī istis Antiquis dubia, ubi dī dria est qua drn̄t à se singula, qm̄ p passiones, quibus drn̄t à se singula, q̄ quidem passiões differentiæ specificę nō sunt, ideo antiqui Peripatetici arbitrantes nullam ipsarū fuisse datā p essentialia, ipsius differentię, & p intima, ideo in hoc tex. melius recordati intendūt exactius, intimius, atq; medullitus specificā differentiā describere, Diuidatur iste tex. in tres ptes, in prima parte reprobat tertiā, & quartā, de differentia traditas descriptiones, quas reꝓbantes, afferunt differentiæ uerā descriptionem in 2. ibi (neq; .n. ꝙ aptū natū est nauigare) assignat causā, & rationem reꝓbationis, in 3. ibi (erūt ergo specificę) concludit, q̄ sunt differentiæ specificæ, quo ad primū: antiqui peripatetici exactius interius, subtilius, atq. ꝓfundius ptractātes. pscrutantes, atq. speculantes intima, & nām ipsi⁹ differentię specificę, dicunt specificā differetiā ēē illā, q̄ ad esse conducit, &, q̄ est quod quid erat esse, & q̄ rei pars ē, nō aūt dī dria omne illud quod diuidit ea, q̄ sub eodē gñre sūt cām assignātes dnt, q̄ non ōe illud ꝙ diuidit .i. facit differre ea, q̄ sub eodem gñre. i. spēs non dī differentia qm̄ possumus dicere, ꝙ inter aīalia, sūt q̄dam, q̄ sunt apta nata ad nauigandum, ut hō q̄dam uerò minimè .i. non sunt apta nata ad nauigandum, ut bos ecce modò, ꝙ aptū natum esse ad nauigandū diuidit unū animal ab alio animali, tñ aptum natum ad nauigandum nō est dria, ergo non ōe illud ꝙ diuidit, ea, q̄ sunt sub eodem gñre, est dria, & si dices aptum natū ad nauigandū est ꝓpriū hominis, non competit alteri ab hōe, ergo diuidit hominem ab aliis & p q̄ns ē dria hominis, dicunt antiqui, q̄ & si aptum natū ad nauigandum sit ꝓprium hominis, & non competat alteri ab homine, tñ non est dria specifica hominis, sed potius ē q̄dam aptitudo, seu accidens ipsius hominis, & ideo dicitur aptitudo hominis, seu accñs qm̄ non complet substantiam hominis, nec est ei⁹ pass. vnde concludunt antiqui, & dicunt, ꝙ illæ erūt specificę driæ q̄cūq. alterā faciūt spēm, & q̄cūq. in eo ꝙ quid erat esse accipiuntur, & de dria, quidem hęc dicta sufficiant, ex quibus, fit hęc ratio, sumpta ex tota tex. sententia: Illa dī esse specifica & ultima dria, q̄ ad esse conducit. i. q̄ dat esse spēi, q̄ informat spēm, & ppt quā spēs in actu ē, qm̄ specifica dria ē forma, q̄ forma dat esse rei 2. d aīa 2. & 25. 7. met. 60. & ē pfectio rei, pficit rem. 1. phy. 70. & id dī dria quod est ꝙ quid .i. definitio rei, & quod quid erat esse .i. substātia rei, quæ substantificat, complet rem, sed nullū accñs est huiusmodi, ergo nullū accñs est specifica dria. v.g. rationale est specifica hominis dria, qm̄ conducit, dat esse hōi, est quod quid. i definitio, & substantia hominis, & est pars substantialis ipsius hoīs, q̄a ponitur in definitione hominis. 1. post. 30, vnde dicas, quod ōe illud ꝙ non conducit ad esse neq. est ꝙ quid rei, neq. est pars rei, non dī specifica dria ueluti sunt gñ a, gñrū definitiones, ꝓpriæ passiones, atq; accñtia coīa, nullū. n. istorum differentia dici potest: licet una spēs drāt ab alia per aliquod istorum, quia non differt substantialiter, sed accidentaliter: ideo à differentiarum specificarū numero, omnia illa, quę carent his conditionibus, excludantur, dicimus ergo quòd differentia tres habet conditiones seu p̄dicata, sibi essentialiter cōpetentia, primum est quod ad esse conducit, secundum, est quòd sit quod quid erat esse, Tertium, quòd sit pars rei quorum, si unum defecerit, non dicitur specifica differentia: Sed Dices, genus est pars illius, cuius est genus ergo genus est specifica differentia, Dicas quod & si genus sit pars, tamen non dat esse non conducit ad esse, & sic non ē differētia specifica. Sed contra nam si dria specifica (ut dictum) est, Dub. Sol. Replica

for-

forma, & forma dat esse. 2. de a'ia 7. & 25. gen' est forma 2. phy. 28 ergo genus dat esse, & per quis est differentia specifica, Dicas, ꝙ illa forma dat esse, q̃ est forma ꝓpria, & particularis. ut e rationale, non aut forma cois, ueluti genus 2. phy. 28. Amplius Dices quod dr'ia non potest dici pars, q̃m 5. met. c. de parte, nulla pars pr de toto, sed dr'ia ṗdicatur de tota spe, ut homo est rationalis, ergo dr'ia nequit dici pars. Solnit, ꝙ pars integralis, seu quantitatiua, non ṗd icat de toto ut est manus, pes, non. n. dicimus corpus est manus, sed pars essentialis seu qualitatiua, ṗdicatur de toto, imò non solum ṗdicat, sed necessario ṗdicat, veluti est ꝓpria & specifica dr'ia, Amplius Dub. dicens, ꝙ dr'ia specifica non ē quod quid. i. substātia, nec pars nec conducit ad esse, nullū accidens est ꝙ quid. i. definitio q̃m 3. met. 3. definitio est forma, nullū accñs conducit ad esse spem, quoniā illud quod dat esse est forma 7. met. 60. & 37. nullum accidēs est pars rei, q̃m pars rei in mitur in definitione rei, accñs non sumitur in definitione, q̃m ptes definitionis sunt solū forme. 7. met. 34. 35. Sed accñs non est forma, q̃m forma est substantia 2. de a'ia 2. sed dr'ia specifica est accñs, ergo dr'ia specifica nō conducit ad esse spem non est quod quid erat esse, nec est pars, minor ꝓbat, ait. n. Ar. 1. post. 33. q̄cūq; de inbiecto ṗnt accñtia sunt, sed dr'ia teste Por. de subiecto ṗdicatur, ergo dr'ia est accñs, si est accñs, ergo oē dictum in hac ultima de dria descriptione, ab antiquis, & à Por. cōfirmatum, consumatū est, vnde sequitur, ꝙ differentia nō est quod quid erat esse, non conducit ad esse, neq; est pars. Soluūt aliqui dicentes, ꝙ dr'ia cōsiderata, ut est secūda intentio, sic est accñs, & non est pars, nec ꝙ quid, nec conducit ad esse, sed considerata ut est prima intentio, sic est pars, & quod quid, & cōducit ad eē, Sed cōtra nam d. Ar. in tex. allegato, ꝙ quecumq; de subiecto dñr accidentia sunt, sed differentia, ut ē prima intentio predicatur de subiecto, ergo differentia, ut est prima intentio est accidens, dicimus. n. homo est rationalis, ly. rationalis est prima intentio, non. n. dicimus homo est dr'ia q̃ differentia est secunda intētio, Soluas demōstratiuē sicut demonsttatiua fuit ratio contra illam Sol. & Dicas quod quando d. Ar. q̄cūq; de subiecto dñr accidentia sunt intelligitur sic Idest existunt p accidens, quoniam singularia, de quibus ibi loquitur existunt p se, & nō pñr d̄ subiecto, ut ergo Ar. excluderet oia q̃ pñr nō existere p se sicut existunt sigularia, dixit quecumq; de subiecto dñr, sunt accidentia, nō ut distinguuntur contra substantiam sed sunt accidentia in quantum non existunt p se, quia genera species differentia, proprium, & accidens & ipsum uniuersale, non existunt p se sed per accidens inquātum sunt in singularibus, unde dicebat Ar. in. c. de sub. corruptis primis substantiis impossibile est aliquid aliorum remanere quoniam omnia alia. s. genera, & species & accidentia sunt inprimis substantiis, & de illis pñr, vnde fiat ratio talis, quod p aliud tale per accidens est tale 5. phy. 1. sed differentia, genus, species ꝓprium, & accidens, & uniuersale sunt, & existunt ꝓpter primas substantias, ergo p aliud si per aliud ergo per accidens resolute ergo dicas, ꝙ si differentia specifica, ut est prima intentio, ṗdicatur de subiecto, nō dr̃ accidens, ut distinguitur contra substantiam, quia ipsa est substantia, sed dr̃ accidens, quia existit p accidens. i. p aliud. i. per primas substantias, q̃ primæ substantiæ existūt per se. Amplius Dub. nullum uniuersale, seu cōe est substantia. 7. met. 58. 57. sed differentia specifica est uniuersalis, & cois pluribus q̃m ṗdicatur d̄ pluribus indiuiduis, ut rationale ṗdicat de Frācisco, & antonio, ergo dr'ia specifica non est substantia, non est quod quid, neq; pars Soluitur, ꝙ uniuersale sumitur bifariam, uno modo, ut est secundo intellectum, & sic non est substantia, sed significat substātiam teste Auer. c. met 45. ubi ait, ꝙ intellecta rerū significant substantias rerū, sed nō sunt substantię, Alio modo, ut primo intellectū & sic est substantia quo stante dicimus, ꝙ si dr'ia sumitur. ut ē uniuersale secundo intellectum sic nō est substātia, nec pars, nec conducit ad esse, sed si sumitur, ut est uniuersale primo intellectū, est substantia, & quod quid, & pars. Sed cōtra nā 7. met. 44. 86 & 7. Ar. diuidens substantiā. d ꝙ substātia dr̃ quatuor modis, inter quos numerat ipsū uniuersale. Soluit dicendo sicuti diximus, uel aliter ex Au. ibidem ꝙ illa diuisio, ē sm̃ famā sed sm̃ rei ueritatem Ar. diuidit substātiam trimēbri diuisione, uidelicet in māṁ formā, & agregatū. Vnde sumas ꝙ uniuersale non est substātia nisi nt primo intellectū, sed si ē substātia, ē secūdo intellectū nō nisi secūdū famā, restat ergo ꝙ dr'ia specifica nō obstāte, ꝙ sit uniuersalis & plurib' cois, est substantia, & cōducit ad eē, & ē pars. Sed Dices ista dr'ia specifica q̃ hēt istas tres cōditōes. s. ad eē cōducit, & ꝙ q.d erat eē, & est pars, quo noiabit noie ꝓprio? Dicas cū Ar. 2. phy. 28. & 7. met. 7. 44. ubi uolēs noiare formā uocat ipā sic dicēs ꝙ quid erat esse rei, sic dicas tu ꝙ dr'ia specifica nil aliud ē nisi ultima forma, q̃ forma ad eē cōducit, & ē ꝙ quid erat eē, & pars eius. i. q̃ forma dat eē spēi, & ē pars spēi & ꝙ quid. i. substātia spēi cōplectēs definiēs informās ipsā spem: Amplius Dices si nauigat ē ꝓpriū hois, ergo nō deberet cōpetere alteri ab hoie q̃m ꝓpriū id ē ꝙ cōpetit uni & nō alteri 1. top. c. ꝓprio. Sed uidem' mōstra marina nauigare, & naues ēt nauigāt Soluas nō eē uerū, ꝙ mōstra marina nauigāt, sed potius natāt ī aquis, naues etiam non dñr nauigare, sed potius

I 2

Marginal notes: Sol. | Dub. | Solutio. | Dub | Aliorū solutio. | Replica | Sol. | Dub. | Sol. | Replica | Solutio. | Dub. | Sol. | Dub. | Sol.

potius nauigium facere, vnde naues faciunt nauigium. homines uero nauigant in mari iuxta illud Vergilianum: Gens inimica mihi tirrhenum nauigat æquor: & iuxta Adagium illud, Ego in portu nauigo, quod nauigare nil aliud est nisi nauem gubernare, q̃ nauis gubernatio pertinet solum ad hominem, ideo dr̃ aptitudo, seu passio hominis, per quam accidentaliter, homo dr̃ ab equo, nauigare autem nō est ꝓprium hominis, qm̃ competit delfino, piscibus, & aliis, qui non sunt homines, vnde si nauigare esset differentia hominis, & non passio sequeretur, φ qui non nauigarent. i. q̃ non nauem gubernarent, non essent homines, quod
Dub. est absurdum, Amplius dubitatur non. o. uf, φ differentia potest definiri, nam omnis definitio constat ex genere, & differentia 7. met. 43. Sed si dr̃ia definiretur, tunc definiret per aliã differentiam, & sic dabitur ꝓcessus in infinitũ
alia dub. Amplius solius speciei est definitio 7. met. 27. sed differẽtia non est species, quia sunt duo pdicabilia distincta, ergo dr̃æ non est definitio. Dicas, φ quando definitur differentia non de-
Solutio. finitur uera definitione, sed potius describitur atq; per effectus notificatur, qm̃ speciei compositę est definitio, non autem differentiæ, quę est simplex, Amplius si dr̃ia, esset pars rei, tunc
Dub. sequeretur, φ differentia esset substantia, & ꝓbatur qm̃ pars substantię, est substantia 2. de anima 4. modo differentia est accidens, quoniam pdicatur in quale, ut hic ait Por. ergo nõ dr̃ pars, Dicas, φ si pdicatur in quale, non pr̃
Sol. in quale absolute, & accidentale, sed prædicatr̃ in quale quid denotans substantiam, & sic differentia specifica est substantia, & non accidẽs & est pars eius cuius est dr̃ia,

DE PROPRIO CAP. V.

Tex. 39 ROPRIVM uero quadrifariam diuidunt. nam, & id quod soli alicui speciei accidit, & si non omni, proprium dicitur, ut homini, medicũ esse uel geometram. Et quod omni accidit speciei, & si non soli, quemadmodum homini esse bipedẽ. Et quod soli, & omni, & aliquando, ut omni homini in senectute canescere. Quartum autem, id, in quo conuenerũt, & soli, & omni, & semp quẽadmodum homini esse risibile, nam & si non semper rideat: tamen risibilis dicitur nō quòd rideat semper. sed quòd semper aptus natus sit, ut rideat hoc autem ei semper connaturale est, quemadmodum, & equo hinnibile.

Hoc cap. ad pręcedentia, duplici continuatione uenit continuãdum, altera uniuersali, altera particulari, & quoniam. 1. phy. 4. 57. uniuersalia pcedunt particularia, vnde ab uniuersali cõtinuatione est incipiendum, ideo primo cõtinuetur continuatione uniuersali, deinde cõtinuatione particulari, dicimus ergo. Postq̃ Por. perfecit sermonem de differentia, nunc restat, ut de proprio dilatetur, hęc est continuatio uniuersalis, sed particularis continuatio est hęc, cum nō nullas differentię significationes, atq; descriptiones assignauit; nunc intendit multiplices de ꝓprio significationes enarrare, sequens Ar. regulam quam in pręcedentibus cap. sequutus est nomen. s. multiplex in sua significata diuidere, deinde illud determinare ueluti iubet Ar. 1. cęli 110. & meritọ quidẽ Por. numerat de ꝓprio significationes, ut ostendat, q̃ sit congrua, & conueniens nuncupatio, pro
Dub. prietatis, de qua philosophi loquuntur. Sed Dices, qua ratione prius de genere, specie, dr̃ia deinde de ꝓprio dilerit? Dicas rationabiliter,
Solutio. quidem factum esse, nam genus, & species immediate substantiam significant, dr̃ia uero qualitatem circa substantiam demonstrat, ꝓpriũ autem, & accidens cõe, sunt uoces accidentales & quoniam substantia est prior accidente 7. met. 4. & 1. ethic. cap. 7. ideo prius de genere,
Dub. specie, & differentia, deinde de proprio accidẽte, Sed iterum Dices si nunc intendit differre de ꝓprio, & accidente ut de uocibus accidẽtalibus, qr̃ prius de proprio, & ultimo de accidente communi? Dicas cum Amm. qm̃ pro-
Sol. prium est tanquam intermedium, inter substantialia, & accidentalia habet. n. cum substantialibus communitatem, quia, & soli, & omni & sẽper existit, sicut substantialia, habet etiam cõmunitatem cum accidentalibus, quoniã à subiecto separari potest. & si non actu, tñ per intellectum, & immaginationem sicut accidentia,
Alia Sol. cõia, Vel Dicas ideo post dr̃iam fuisse pertractatum de proprio, quoniam latente dr̃ia speci
Alia Sol fica utimur proprio, tanquam sibi uicino ab ipsa prouenienti. i. post. 36. & 2. post 20. Vel Dicas prius de ꝓprio, qm̃ est priũ per se in secũdo modo dicendi p se 1. post. 31. accidens cõe est priũ per accidens 1. post. 31. 52. & quoniã, id quod est per se, & essentiale. 1. ethic. c. 7. 2. phy. 66. est prius eo, quod est per accidẽs, ideo inter uoces accidentales, prius uoluit de ꝓprio quam de cõi accidente differere; his ergo sic stantibus, pro maiori, atque faciliori dicendorum intelligentia. Diuiditur totum hoc cap. in tres principales partes, in prima huius uocis. s. proprii significationes explicat assignando singularum significationum exempla, in 2. ibi (nam & si non semper rideat) soluit tacitã obiectionem, in. 3. ibi (hęc autem ꝓprie, propria dñr) facit electionem ex his proprii significationibus, q̃ sit magis ꝓpria atque uerior significatio, de qua philosophi loquuntur, qũtum ergo ad sententiam tex. declarandam dicimus, φ Antiqui peripatetici diuidunt hanc uocem Equiuocam. s. ꝓprium quadrifariam. i. in qua-

tuor

tuor modos, uel (diuidunt) .i. nuncupant ꝓprium quatuor modis uel (diuidunt). i. dicunt, quod proprium dr, quadrifariam, quod idem est, ꝙ quatuor modis fari .i. sm quatuor intentiones dici, proprium primo modo df illud ꝙ accidit.i.competit, dixit accidit ostendens esse prium accidentale, uni, soli speciei, sed non omni indiuiduo contento sub illa specie, immo in minori parte, ut esse philosophum, uel geometram, uel medicum, uel legistam, competit soli homini, sed non competit omnibus indiniduis, ut patet quoniam solus homo inter omnia animalia niuit parte intellectiua, hæc auté insunt ei, propter intellectum, & uoluntatem, q̃ pertinent ad partem intellectiuam, sed nota ꝙ esse philosophum, uel legistam, uel medicũ, tunc est proprium primo modo dictum, qñ importat esse actu philosophum, uel poetam, ut Ferdinandus actu est poeta actu, est philosophus, nunc poetam esse, & philosophum esse, est proprium hominis in primo modo, sed qñ important aptitudinem solam tunc non sunt ꝓpria primo modo, sed sunt propria quarto modo.v.g. Fedeticus non est actu philosophus sed habet aptitudinem, & potentiam ad esse philosophum, vnde dicimus, ꝙ omnes particulares homines sunt philosophi, & legistę, & medici aptitudine, & põa, tñ non omnes sunt actu legistę, medici, atque philosophi, hinc dixit Por. ꝓpr.um primo modo dictum est id, ꝙ accidit soli speciei, sed non omni indiuiduo contento sub illa specie, & dixit (non omni) .i. alicui quoniam .i. perihermenias c. 5. negatio præposita uniuersali affirmatiuæ æquipollet, particulari negatiuæ, ut non omnis homo est medicus, idem est, ac si diceres aliquis homo non est medicus, tñ licet in actu non omnes homines sint poetæ legistæ, & medici, tñ põa, & nãli aptitudine sunt omnes omnia, iuxta decretum Ar. 1. met. in prologo c. 1. omnes homines natura scire desiderãt, & nota, ꝙ simile est de tidente, & risibili, nam eé actu tidétem conuenit soli homini, sed non omni homini, qnoniam non omnes actu rident, in eadem.n. hora sunt aliqui flentes, aliqui ridentes; esse ergo ridentem, est proprium homini primo modo, Sed eé aptum natum ad ridendum competit omni indiuiduo, & soli speciei humane, & sic est proprium In quarto modo, Secundo dñt proprium esse illud, quod competit omni indiuiduo contento sub specie, sed non competit soli, uni speciei, & semper competit remoto impedimento, & casu, sicut esse bipedem est proprium hominis secundo modo, nam esse bipedem, & gradi duobus pedibus conuenit omni homini, qui sit uerus homo, sed non soli homini, quoniã conuenit multis animalibus præcipuè uolantibus, dixi remoto impedimento, ut excludantur homines qui ex infirmitate, aut abscisione non sunt bipedes dixi, & casu ꝓpter monstra, quorum aliqua, aut nullius, aut unius, aut plurium, quam duorum sunt pedum, dixi uerus homo, ut excludantur, quedam animalia habentia effigiem humanam, ut aiunt ꝙ in India inueniuntur homines, qui unum tantum habent pedem, & unum oculum in fronte, qui saltando gradiuntur. Tertio modo id df ꝓprium, quod uni soli speciei, & omni indiuiduo sub illa specie contento, uerum non semper, sed aliquando puta canescere conuenit soli homini, & omni indiuiduo, Sed non nisi in senectute, loquendo tñ de canescere naturaliter, & secundũ ordinem naturę, & proprie, nam in hominib' iuuenibus si causatur albedo in cappilis, talis dealbatio non debet uocari canities, quia nõ causatur ex puttefactione humidi in cerebro, sed propter aliquem humorem putrefactum in cute & dico secundum ordinem naturę, qm accidit ex aliis causis hominem canescere ante senectutem, & præcipue ex longa & intensa animi tristitia, ideo inquit Boet. in .1. de consolatione metro primo, intempestiui funduntur tempore can..s. capilli, aut propter malam intemperatam complexionem, qualis est flegmatica, & melancholica, utraque.n. est frigida, & canities ex frigiditate prouenit, nam ideo non canescit homo in iuuentute, quoniã calor naturalis superabundat temperans frigidum, in senectute autem ex defectu caloris superabundat frigidum, & humidum superfluum, ideo in senectute canescit homo, nam calidi est denigrare, & cum calor naturalis cor potis senum debilitatur, non concoquit nutrimentum, quo capilli nutriuntur perfecta cõctione, & generatur in eo ab aere ambiente calor putredinalis, qr dealbatur ab isto calore puttefactiuo orto in eo ex debilitate caloris In nati, & inter alias complexiones sanguinea tardius canescit, post ipsam colerica propter caloris abundantiam temperantis frigidum, & consumentis humidum indigestum tiue super fluum, dico propriè quoniam licet aliqua animalia, ut lupus, & canis uideantur mutare pilos suos naturales ĩ albos nõ tamen propriè canescunt, sed potius grisescunt, cã propriè canitiei est superabundans frigiditas cerebri, q̃ inest homini super omnia alia animalia, & ideo male odorat homo, ut 2. de anima 92. patet, ꝙ autem aliqua bruta mutent pilos in albos non est ex superabundanti, & indigesta frigiditate cerebri cuius signum est, quod usque in finem uitę subtilissime odorant, sed est ex indigestis frigidis humoribus dispersis, per totũ corpus, & præcipué, quando brutum est uorax sicut lupus & canis: Quarto modo df proprium, quod competit soli uni speciei, & omni indiuiduo contento sub illa specie, & semper

Ex quo causatur canities in iuuenibus.

Inter cõplexiones qua tardius canescit

per.l. in omni tempore, & nécio, vt esse risibile competit soli homini, & omnibus particula bus hominibus, & si Dices, quòd homo non semper ridet, Dicas quòd licet non semper rideat in actu, tñ est aptus natus, & habet aptitu dinem, & põam vt possit redere semper, & qñ vult similiter equo põa hinniendi, & cani data est aptitudo latrandi. Sed Dices, qr inter omnia animalia solus homo canescit? Dicas (vt ite rum dictum est) quòd ideo canities causatur in hominibus. quoniã hõ inter aĩalia oĩa hẽt cor calidissimum, natura.n. sagax ne per calorem, cordis hõ suffocaretur, cor calidissimũ supposuit cerebro frigidissimo, vt caliditas cordis temperaret frigiditate cerebri, & ẽ conuerso, sic quod temperamentum adderetur utrobiq; hæc etiam patent ex tali signo, quoniam homo omnium animalium habet turpissimum odoratum. 2. de amnia tex. 92. etiam homo quasi medium uitę suę consumit dormiendo, & hoc contigit ex superabundantia cerebri frigidi, & humidi, & sic indiget calore naturali, illud humidum digerente, & consumente, & illum ca lorem sufficientem habet in iuuentute, ideo non efficitur canus, sed in tempore senectutis deficit in calorem naturali, & sic uapores ascendentes à stomaco manent indigesti, ꝓpter defectum caloris naturalis, & consequẽter pu trescunt, & illam putrefactionem humorum sequitur albedo, quæ dicitur canities; Ex quo patet quòd canities nil aliud est quàm albedo crinium ex putrefactione humorum circa radi ces pilorum ex defectu caloris naturalis, tempore senectutis, causata, & etiam canities causatur ex malitia complexionis aliquãdo, & hęc bene contingit in iuuentute, aliquando etiam ex humido indigesto aliquando ex nimio timo re; uel cura ut patet de mercato ribus nauigãtibus & raptoribus, unde Versus,

Sol. *Dub.* *Vtrũ quare hõ non efficitur canus in tempore iuuentutis.* *Quare homo fit canus in senectute.* *Quid est canities.*

Cura facit canos, quamuis homo non habet annos

Dub. Sed Dices ẽ ne possibile, quod capilli, qui sunt nigri fiant albi, & deinde iterum nigrescunt? *Sol.* Dicas. quod possibile est, & multotiens accĩ dit nam plures homines, quando ægrotant for ti ægritudine, capilli capitis eorum dealbeantur, quibus deinde sanatis iterum denigrescũt quod totum fit ex debilitate caloris naturalis tempore ægritudinis & eius fortitudine tempore incolumitatis, quę omnia uidere potes ab At. clarius tamen ab Au. 5. de gen. an. c 6.

Tex. 40 *Hæc cũt, & ꝓpriẽ ꝓpria dicuntur; quoniam etiam conuertuntur, si quid enim equus est hinnibile est. & si quid hinnibile, equus est.*

Cum Por. diuisit proprium, tanq̃ uocem ęqui uocam, secundum quatuor intentiones ut. d. Au. seu significationes, & sigularum significationum singula assignando exempla; nunc tan quam resolutus, atque peritus artifex facit electionem inter has quatuor significationes, quę nam ipsarum est uerior, ac proprior .i. quo ĩ nam dicitur proprium secundum ueritatem, ꝙ ꝓpriẽ dr ꝓpriũ, de quo philosophi sermonẽ faciunt, ait ergo Por. &. d. hæc autem q. d. autem, ꝓ sed hæc propria. s. quę competunt uni soli speciei, & omni indiuiduo, & semper .i. omni tempore, non solum dñr ꝓpria absolute sicut alia, sed additur hæc condit.o.s. dñr propriẽ .i. uerè propria, quæ ꝓprietas propriũ est, vt competat soli speciei, & omni indiuiduo, & semper, quæ propria hñtia istas tres conditiones, sunt ꝓpria proprię .i. conuertibiliter dicta. v. g. risibile competit soli homini, omni homini, & semper, & conuertitur cum homine si.n. quid est risibile hõ est, & si quid hõ ẽ risibile est, & si quid hinnibile est, equus est, & si quid equus est hinnibile est, semper intel ligendo per ly risibile, & hinnibile aptitudines & põas innatas, & à natura insitas in subiectis per quas põt ridere, & hinnire quando uolunt, non autem actus .i. risum, & hinnitum & hæc sunt illa ꝓpria accidentia, de quibus sunt demonstrationes simpliciter. 2. post. 12. t. post. 41. 2. post 94. quę sunt pẽa per se in secun do modo dicendi per se .i. post 31. Vnde si quis quereret, quid est accidens proprium dicaretid quod habet tres conditiones .s. quod competit omni, soli, & semper, & conuersim pdicatur & hoc est illud accidens proprium quo vtimur loco differentię in definitione, quando differentia est ignota .i. post. 36. 2. post. 20. & hæc etiam sunt accidentia illa per se, de quibus est scientia demostratiua .i. post. 52. At alia uero sunt propria accidentia, per accidens non per se, q̃ nõ sunt necessaria, nec semper ideo al.a omnia exclududuntur à demonstra tione, & hęc tm̃ propriẽ ꝓpria, quæ sunt per se, & necessaria includuntur in demon. & sci untur per demon. deseruiunt arti & scientiæ, Sed Dices si alia propria non deseruiunt arti, & scientiæ, quare fuit ser mo factus de ipsis? Dicas quoniam Artifex ex regula Ar. 1. cæli 110 debet diuidere uocem ęquiuocam in sua significata, deinde ex illis accipere illud quod deseruit suo proposito, ideo Por. diuisit proprium in quatuor significationes relinquens alias, sumpsit illam quę est quarto, & ultimo modo dicta, quæ deseruit arti, & scientiæ, & de qua philosophi tractant. Sed dices si Por. dixit in tex. quartum autem id, & nominauit singulari proprium, qr in hoc tex. d. hęc autem, & propriè propria dicuntur, in plurali? Diceremin hoc, & uere, quod Por. assignauit duo exempla de ꝓptio quarto modo dicto. s.

Sol. *Dub.*

risi-

risibile, & hinnibile, unde quando dicitur, hæc autem intellige in risibile, & hinnibile sunt proprie propria, Sed subtilius quando .n. d. Pot. (hæc autem) intelligit proprium quarto, & primo modo dictum sumendo tamen p. primum primo modo, non pro actu, sed pro aptitudine, nam sicut posse ridere conuertitur cum homine, & competit omni homini, & semper sic posse esse medicum, uel geometram conuertitur cum homine, & competit omni homini, & semper? Nos tamen quoniam licet homo possit esse medicus, & legista, & habeat hanc aptitudinem, & potentiam ad esse medicum, & geometram, tamen non sic de facili potest acquirere actum, nisi maximo cum temporis spatio, & cum nonullis mediis studio, labore, & exercitio, quod non est sic de risibilitate nam homo, qui uult ridere de facili, & subito ridet, quando uult ex omni minima causa, & hæc est differentia inter aptitudinem, quæ est in quarto, & in primo modo dictam;

Alias Sol.

Dub. Sed Dices si homo est risibilis adeò quòd homo quilibet, & lachrimat est risibilis quando promouetur ad risum, & ridet uellem scire, quo fit ille risus, ille actus ridendi sic cito de fletu mouetur ad risum? Dicas quòd cum homo sit animal rationale & intellectiuum est de nisu, & auditis admiratiuus, cuius admirationem sequitur aliquando risus, & aliquando fletus sic ea quæ præsentantur sensui accipiuntur delectatione calor, & spūs recurrunt ad faciem, in qua sunt sensus exteriorum sensibiliū percepti, ex concursu autem caloris & spirituū ad faciē prouenit faciei dilatatio, & consequētur risus nisi aliud impediat, Si autem sensibilia præsentata sensui accipiantur cum tristicia, calet, & spiritus retrahuntur ad cor, ad quorum retractionem sequitur faciei, & cerebri constrictio, constrictio autem, & compressio cerebro, sequitur humidi lachrimalis expressio, per os, per nasum, & per oculos, quia à cerebro ad oculos meatus uiæ habiliores sunt, & hac de causa dicitur flere homo, quia autem admiratio de apprehensis per sensum nulli conuenit nisi homini, ideo solus homo ridet, & plorat, ex principiis igitur naturę humanę prouenit aptitudo ad admirandum, ad quod sequitur aptitudo ad ridendum, & ad flendum, ex admiratione autem sequitur risus, & fletus sicut .n. non semper admiratur homo ita non semper ridet uel plorat, & quia semper admiratiuus est propterea semper est risibilis, & flebilis.

Sol.

Vid quō fit risus in hoīe.

Quō fit fletus in homine.

Quare homo nō semp ridet sed ē semp risibilis.

Dub. Sed dices si ex admiratione fit risus quare homines qui titillantur rident immo celeriter rident? Dicas cum Ar. 3. de par. an. c. 10. quoniam motus celeriter peruenit ad locum, qui dicitur diafragma ut. d. Au. qui quanquam leuiter calefaciat, tamen aperit, mentem mo-

Sol.

Dub

quare homo titillatur. Dicas cum Ar. ibidem, quòd est tenuitas cutis, & quòd solus omniū animalium rideat: est .n. titillatio risus per eius modi motum partis, quę aliam complent ictu etiam est traiecta præcordia in prælijs risum attulisse proditum est. s. calore quem mouet uulnus, Amplius dices si risus fit uel ex admiratione, uel titillatione, unde est, quòd pueri nati illico rident, & congratulantur, & nondum oculos aperierunt, immo sicut quędam mulier, quę fuit soror Augustini ... nomine Pulisena narrauit se peperisse filium, quem ob ... sum lactare non poterat, & sic ridentem pluribus diebus tenuit, tandem mortuus est sic ridens? Dicas cum Origene, Ammonio qui dicunt, quòd intellectus paruulorum semper uidet cælestis patris faciem, qui intellectus diuinis occupatus non potest exercere opera uitæ, Amplius diuulgatum est per ora mulierum pueros in principio ortus Dei faciē, ac angelorum uidere & omnes leges id asseuerarunt, quod quidem famosum non est omnino falsū, teste Au. in lib. de somno, & vig. quod Plotinus concedens dixit. pueros in successu nitæ intellectionem illam non continuare, quia procedente ætate intellectus conuertitur ad rationem, ratio ad imaginationem, imaginatio ad sensum, in quo fit habitus procliuius ad uicia, ob quod subtrahitur uis beatitudinis propterea ergo puerulus ridet. Sed p ampliori doctrina notanda sunt non nulla, & primò notandę sūt quędam regulę, quarum Prima est talis de p. prio primo modo prædicatur species, & non è contra, quoniam omnis medicus est homo, sed non conuertitur omnis homo est medicus, Secunda regula de proprio secundo modo nō prædicatur species, sed bene è contra; nam omnis homo est bipes, sed non couertitur omnis bipes homo ē. Tertia regula de proprio tertio modo prædicatur species, & è contra sed non semper, nam omne canescens est homo, & omnis homo canescit, sed non semper. Quarta regula de proprio, quarto modo prędicatur species, & è contra uniuersaliter, & sem. per quoniam omnis homo est risibilis, & omne risibile est homo. Amplius est Notandum quoniam dixerat Por. proprium diuidi quadrifariam possum⁹ sic diuidere proprium. Vel uni soli inest speciei, vel non soli, vel omni, vel non omni, vel semper, vel non semper, & ex his diuisionibus quatuor dētis potes colligere signi ficationes.

Sol.

Tex. 41

Pulcre dub.

Sol.

Not.

CAPVT

CAPVT DE ACCIDENTE SEXTVM.

Tex. 41 *ACCIDENS autem est, quod adest, & abest praeter subiecti corruptionem. Diuiditur autem in duo: namque id eius separabile est, & illud inseparabile. est enim dormire separabile accidens. nigrum uero inseparabiliter coruo, & æthiopi accidit, Potest enim intelligi, & coruus albus, & æthiops abijciens colorem, praeter subiecti corruptionem,*

Postquam Por. in prologo huius libri quinque prædicabilia declaranda proposuit, quorum quatuor notificauit ipsa diuidendo, ac determinando: nunc quintum, & ultimum accidens proprio nomine dictum declarare intendit. Diuidit iste tex. in 3. partes in .1. Por. ex abrupto statim non solitum ordinem obseruando tradit accidentis descriptionem in 2. ibi (Diuiditur autem) diuidit accidens in prima parte tex. descriptum, in 3. ibi (potest .n. intelligi coruus albus) Soluit tacitam obiectionem, primo itaque Por. quod dictum est efficit .i. accidentis definitionem tradit accidens est, quod adest, & abest, præter subiecti corruptionem, pro huius definitionis notitia primo est Notandum, circa definitum, quod accidens dupliciter sumi potest, uno modo, ut distinguitur cōtra substantiam secundum, quod ens diuiditur in substantiam, & accidens, Alio modo ut distinguitur contra proprium accidens primo modo est commune ad decem prædicamenta, & est nomen primæ intentionis. Accidens secundo modo ē uox significans accidentia comunia, quę pñt adesse, & abesse præter subiecti corrup. ex quibus fieri pñt istę distintiones, vt accñs, vt distinguitur contra substantiam est duplex commune & proprium, alia distinctio & est similis accidens, ut diuidit contra sub. est duplex, aliud per se, aliud per accidens. accidens per se est accidens proprium, accidens uero per accidens est accidens commune. His stantibus quisque certus sit hic non definiri nisi accidens comune, & accidens per accidens. vnde quando dicitur, in tex. accidens intellige tu accidens comune, & per accidens quod adest & abest præter subiecti corrup. non autem accidens ꝓprium, & per se quod ideo dicitur accidens comune, qm̄ prædicatur indifferenter de rebus diuersarum specierum, & diuersorum generum, & non cōuertitur cum illis v.g. nix est alba, canphora ē alba, lac est album, ecce modo quod ly album prædicatur de pluribus genere, & specie diuersis, immò hoc accidens comune pluribus dicitur infinitum, quoniam non determinat sibi aliquod determinatum subiectum, neque definitur per determinatum subiectum cum sic pluribus comune, & scias etiam, quòd hoc accidens comune est duplex aliud est separabile, ut dormire uigilare, aliud est inseparabile, ut nigredo in coruo, & albedo in cigno Por. quā do definit accidens intelligit utrumq; tam separabile quàm inseparabile d. Por. accidens comune, tam separabile quàm inseparabile adest, & abest præter subiecti corrup. sed circa hanc accidentis descriptionem nariæ, & innumere sunt expositorum expōnes, & quoniam nostrum studium est non implere pagellas aliorum dicta scribentes, & audientiū animos confundere, sed rem declarare, & auditorum ingenia aperire, & ad difficiliora introducere ideo breuiter, & facile quid Por. & Ar. dicunt, ac sentiunt manifestabimus, sed inprimis absoluendum est quare Por. Solita dicendi uia, atque regula nō utitur, qua ī reliquis uocibus perscrutādis usus fuit, primo enim illas in suas significationes diuisit deinde de quo Philosophi dissererent iudicauit, quod hic nō seruauit primo enim definiuit accidens deinde diuisit. Soluit, qm̄ Por. arbitrat nullā accñtis significationē eē de qua nō agerent philosophi, siue .n. sit accidens proprium, siue comune, siue per se siue per accidens, siue separabile, siue inseparabile, de omni .n. accidente sermo est apud philosophos, quod in aliis nō est uerum: ideo alia prędicabilia primo diuisit, quoniam sunt plures eorum significationes, de quibus apud philosophos nullus sermo est. Exponunt ergo nonnulli verba Por. hoc modo accidens est quod adest .i. affirmatur, & abest .i. negatur, dicentes quod est, quodam prędicatum, quod de subiecto ita affirmari, uel negari potest, quod subiectum, nec propter affirmationem, illius pdi, nec propter negationem illius pdi .i. accidentis, ullo pacto corrumpitur nec destruitur. v.g. si tu dices. sortes est albus, sortes non est albus, non propter hoc quia accidens modo affirmatur de sorte, & modo negatur à sorte, sortes corrumpitur sed semper est sortes saluus. Hęc expositio à nobis non refutatur posset .n. reduci ad bonum sensum. Alii tamen dicunt, quòd accidens est duplex aliud separabile ut dormire, aliud inseparabile ut albedo in cigno, tunc dnt, istam descriptionem non cōpetere omnibus accidentibus, sed solum accidentibus separabilibus, ut sedere potest separari a sorte, sine sortis corrup. sed non competit accidentibus inseparabilibus, quoniam accidens inseparabile, ut nigredo ab ethiope nō potest separari ab illo, sine ipsius corruptione. Hæc expō, licet in se dicat aliquid ueritatis tamen non sapit Por. mentem, quoniam auctor assignata accidentis descriptione, statim auctor diuisit accidens in separabile, & in inseparabile, ostendens

Dub.

Sol.

Aliorū exposit.

Alia exposit.

Cōfutat.

ostendens clarissimè suam intentionem esse de accidente assignatam descriptionem competere tam separabili, quàm inseparabili, & credo sicut rei ueritas est, quòd Por. ideo prius non diuisit accidés in suas significationes, sicut fecit in aliis, sed prius ipsum descripsit, deinde diuisit, ostédés quòd data definitio accintis, cõpetit omni accĩnti, siue sepabili siue ĩsepabili, quod ratione probatur: Illud accidens describitur, quod post derciptionem, diuiditur, sed diuiditur accidens, ut est comune ad separabile, & inseparabile, ergo & illud definit & per consequens illa definitio accidenti separabili, & inseparabili competit, maior est manifesta, quoniam statim assignata descriptione accidentis, diuisionem affert eiusdem:

Aliorũ exposit. Alii dĩt hic describi accidens, ut est comune, ad separabile, & inseparabile, tamen uerificatur de separabili secundum actum, & potentiam: nam accidens separabile est quod adest & abest, uel potest adesse uel abesse præter subiecti corruptionem. De inseparabili uerò secundum aptitudinem, ita quòd accidés inseparabile, est aptum natum adesse, & abesse: Hæc quidé expositio, & si in totũ non sit uera, tamen nobis non displicet. Dicant ergo quicquid uelint expositores, mihi uĩ quòd mens auctoris sit adeò clara, quæ non indiget expositione, ideo Dicamus cum eodem Por.

Propria exposit. & cum Ar. 1. top. cap. de accidente, istam descriptionem competere omnibus accidentibꝰ siue separabilibus, siue inseparabilibus, & uerba sunt intelligenda sicut iacent sine additione, atque aliqua limitatione, sic exponentes: Accidens est id quod adest subiecto .i. modo aduenit subiecto, & abest à subiecto .i. modò recedit à subiecto, præter illius subiecti cui adest, & à quo abest corruptionem, interitum atque mortem, quod accidés .s. quod adest, & abest, præter subiecti corruptionem, ait Por. ꝙ diuiditur in duo, est duplex, aliud enim separabile est, ut dormire, sedere. Aliud inseparabile, ut nigrum, quod inseparabiliter inest coruo & æthiopi: Sed a-

Dub. liquis dicet contra Por. quòd accidens inseparabile non potest adesse & abesse à subiecto, præter subiecti corruptionem, & per consequens assignata definitio non competit nisi accidentibus separabilibus, & probatur, quoniam nigredo ab ęthiope, & coruo non possunt abesse, sine ęthiopis, & corui corruptio

ipsius corruptione, nam si separaretur nigredo actu oporteret quòd separaretur pellis aliter nigredo separari actu non posset, si separaretur, pellis, tunc pauperculus æthiops moriretur, & sic nigredo in actu non potest separari ab ęthiope, sed intellectus habet hoc priuilegium separare nigrediné à coruo, absq; quòd coruus corrumpatur imò non solum intellectus potest separare hæc sed etiam omnia quę sunt simul adunata, ut formam à materia, & materiam à forma & formam à composito ex materia & forma. teste Au. 12. met. 39: quæ non potest natura. Et nota ex Ammon. quòd non placet, quòd quamuis accidentia inseparabilia possint separari à subiectis cogitatione, tamen animal quod est substantia hominis & differentię maximè ꝓpriè, ut rationale, non possunt neque actu neq; cogitatione separari ab homine quoniam nisi unà hominem, & animal cognouerimus hominem ipsum corrumpemus, coruum uerò & ęthiopem nigros non esse cogitantes, ne quicquam ab eorum substantia, ueluti corui, uel æthiopis detrahemus, auferat quispiam, euellatque à coruo plumas nihilominus coruus ẽ æthiopem ẽt si cogitaueris album esse, homo etiam non minus erit, ex quo oritur talis ratio; Illa solum cum absunt, possunt corrumpere subiectum quę efficiunt, atque conformant, quæ sunt substantialia, quæ uerò non efficiunt substantiam, accidentia, ea cum adsunt uel absunt nec informant substantiam, nec corrumpunt ergo accidens quod adest, & abest præter subiecti corruptionem: Amplius id adest & abest à subitò uel actu, uel aptitudine, quo remoto & perempto, subiectum non remouetur, neque perimit: sed remoto accidente, subiectum non perimit, nec remouetur ab esse subiecti, ergo accidens adest, & abest pręter subiecti corruptionem, Sed dices *Dub.* si accidens est illud quod aduenit subiecto .i. corpori & recedit à corpore, uellem scire ip- *Sol.* sum accidens est ne corpus? Dicas accidentia non esse corpora, sed esse in corporibus, & probatur sic. Illa .n. sunt corpora, quę corporibus adiuncta augent & ablata minuunt, sed accidentia addita corporibus, non augent illa, nec amota, minuunt illa, ergo accidentia non sunt corpora. Amplius unus locus est capax unius locati, & plures plurium, modo si accidentia essent corpora, tunc unus locus es[t]

det Ammonius & d. non præter rationem quoniam multa nigra sunt, quæ dealbantur, pro firmo habens Ammonius, quòd coruus non dealbatur, hoc mihi non placet, habita

Cõfutat tamen licentia tanti uiri, quoniam si licet cõtra græcos ducere, Auerroë d.n. Au. 1.post. 95. non est impossibile aliquem coruum esse album, & si aliquis negaret Auer. duco Ar. 5. de gen. anim. cap. 6. ubi inquit iam .n. perdix uisa est alba, & coruus, & passer, & vrsa. Ecce quòd non fuit mens Por. dare exempla in his ratione qua hæc non dealbantur quoniam licet æthiops non dealbetur, tamen coruus dealbatur, ut probatum est. Seddicimus

Defẽdit Arımõ. quòd benè .d. Ammonius nam si coruus uisus est albus, tamen hoc est rarò, ut ibi

Dub. dem .d. Ar. Sed aliqui contra assignatam, de accidente descriptionem, arguunt, & dicunt quòd febris est accidens, & tamen non abest à subiecto, nisi illud corrumpat,

Alia Dub. ergo descriptio nulla. Amplius frigus immoderatum, atque siccitas, & humiditas, quæ omnia cum adueniunt animali, subiecto non absunt, ab illo quousque corrumpant illud, quæ omnia sunt accidentia, ergo non ualet dicere accidens est quod adest & abest præter subiecti corrup. Soluit Ammonius, & v-

Sol. titur duplici Solutione, & quoniam secunda est melior prima, ideo secundam afferimus, dicentes, breuiter tamen, quod febris est duplex, alia quæ corrumpit, mortificat subiectum, & hæc non dicitur accidens, quoniam nõ abest à subiecto, quousq; corrũpat ipsum, sed dicitur substantiæ mutatio, quæ dicitur mors, seu interitus, & corruptio. Alia verò est febris, quæ non corrumpit, sed alterat ipsum animal, & hæc dicitur alteratio, & accidens, quod potest adesse animali, & abesse ab animali, citra mortem & animalis corruptionem, dico animali, non corpori quoniam corpus simpliciter & uniuersaliter, non est subiectum febri, sed animalis subiectum solùm, ut benè Ammonius quoniam planta est corpus tamen non est subiectum febris, similiter dico de immoderato frigore, humido & sicco, sicut dixi de febre, teste Ammonio.

Dub. Amplius tinea, & caluitium sunt accidentia & tamen non absunt à subiecto, præter illius corrup. quoniam tinea, & caluitium corrumpunt crines, quæ sunt caluitii subiectum: Di-

Solutio. cas quòd crines seu capilli, non sunt subiectum caluitii, sed caput quod non corrumpitur, & sic caluitium erit accidens capitis, quod non offenditur, nec corrumpitur ad præsentiam, & ad ipsius caluitii absentiam, licet minima læsione à tinea lædatur, restat ergo quòd caluitium, & tinea quia adsunt, & absunt, à capite præter capitis corrup. quòd sunt accidentia capitis, & non capillorum, seu crinium.

Dub. Amplius dubitatur: Illa dicitur optima definitio, quæ non competit alteri, præter definitum, sed definitio tradita de accidente, competit formæ substantiali, quæ est altera ab accidente, quoniam est substantia .2. de anima .2. ergo mala definitio; minor probatur, forma .n. prima adest & abest, à materia prima, quæ est subiectum formæ .2. de anima .4.

Sol. Dicas quod quando ait Por. accidens est illud quod adest & abest, à subiecto, intelligit sic .s. quod adest subiecto existenti in actu, non autem existenti in potentia, modo materia prima licet sit subiectũ formæ, tamen non est subiectum in actu, sed potentia: Vnde scias quòd subiectum accidentis est in actu, ut sortes, & subiectum formæ est in potentia .2. de anima 4. Au.

Replica Sed Acutus studens dicet contra probans materiam primam esse subiectum in actu existens, & per consequens formam esse accidens, sic substantia prima ẽ in actu existens, ut sortes, sed mã prima ẽ substantia prima, ergo materia prima est subiectum in actu existens, sed forma ut dtũm adest, & abest à materia prima, præter eius corrup. ergo forma erit accidens:

Nota. Nota candide lector hoc argumentum pro actu entitatiuo materiæ primæ minor probatur quòd materia prima sit substantia prima, hoc pacto Ar. in c. de sub. definiens substantiam primam ait sic substantia prima est, quæ nec in subiecto est, nec de subiecto prædicatur, sed materia prima nec est in subiecto nec de subiecto prædicatur. 3. phy. 65. Au. ergo materia prima est substantia prima, sed (ut dictum) substantia prima est in actu, ergo nulli dubiũ erit, quòd materia prima erit in actu, si ergo materia prima est subiectum in actu existens, solutio assignata supra est falsa, & forma erit accidens, quod est falsum.

Sol. Soluitur hoc argumentum negando formam argumentãdi, qm̃ nunquam uisum est in secunda figura, in qua est fundatum hoc argumẽtum, ut inspicienti patet, quòd liceat argumentari ex ambabus affirmatiuis, cum nullus, sit in ea, modus constans ex ambabus affirmatiuis, sed omnes cõstant ex una affirmatiua, ex alia negatiua, & sic ex mala argumentandi forma, argumentũ probans quòd meteria prima sit subiectum in actu existens non concludit contra solutionẽ,

Replica Sed dices contra nam sententia est Auer. 4. phy 42.33. & 2. phy. 23. & 2. cæli 23. quòd licet in secunda figura arguere ex ambabus affirmatiuis, ergo non debet negari forma argumentandi, sed potius concludit quoniam est fundata in regulis Auer.

Sol. Soluitur hæc replica ab Auer. ibidem ubi d. quòd tunc licet arguere in 2. figura quandó termini sunt conuertibiles, & conuersio est per se manifesta, modò in argumento facto, termini non sunt conuertibiles,

tibiles, quoniam licet ualeat dīe substantia prima non est in subiecto: nec prædicatur de subiecto, tamen non ualet econtra quoniam materia prima non est in subiecto, nec prędicatur, de subiecto. 1. phy. 52. & 3. phy. 65. & tamen materia prima non est substantia prima, Sed ut soluaĉ argumētū dicam* sic quòd substantia prima est illa, q̄ nec est in subiecto, nec prædicatur de subiecto, tamen est per se existens, modo si materia prima nō ē in subiecto, nec prędicatur de subiecto, tamen non est per se existens, & sic materia prima non est substantia prima & per consequens non

Replica est subiectum in actu. Sed Dices contra, nam in promptu est sententia Au. 7. met 8. ubi ait ꝙ mā prima ē p se existēs, unde fiat ratio talis concludens quidem sic, substantia prima nec est in subiecto, nec prędicatur de subiecto & est per se existens, sed materia prima nec est in subiecto nec prædicatur de subiecto, & est per se existens ergo materia prima est substātia prima, sed substantia prima est subiectum actu existens, ergo materia prima erit subiectum actu existens, ergo solutio est nulla, con

Sol. cesso tamen modo argumentandi, Soluitur ꝙ quando d. Au. 7. met. 8. ut ipsemet se exponit quòd materia prima est per se existens in potentia non in actu modo substantia prima est per se existens in actu, & sic differt substātia prima à materia prima restat ergo ꝙ subiectum accidentis est ens in actu, & subiectum formæ est ens in potentia ueluti ē materia prima, & cum forma adest, & abest, à materia prima non per hoc forma erit accidens & remanet firma. Por. conclusio, & uera. s. quòd accidens est id quod adest & abest præter sub

Dub. iecti existentis in actu corruptionem: Ampli* Dubitatur contra descriptionem accidentis, mors. n. & corruptio sunt accidentia, tamen non adsunt & absunt præter subiecti corruptionem relictis aliorum ambagibus in hoc ē dicendum, quòd asserunt omnes peripatetici expositores, quòd mors & corruptio non sunt nec dicuntur accidentia respectu illius quòd moritur, & corrumpitur, quòd est ipsū animal sed dicuntur effectus qui proueniunt ex materia prima, quæ est subiectum, & cau-

Confir. sa istorum, teste Au. 2. phy. 123. ubi ait ꝙ ultimum proueniens ex necessitate materiæ est mors, & ꝙ hæc solutio sit uera, patet quoniam corpora cælestia ideo nō sunt mortalia, & cor

sed de his plura dicerem, sed quoniam potius physici est quàm logici, de talibus perscrutari ideo in illud tempus differatur. p̄. Dubitatur *Dub.* ait. n. Por. nigredinem à coruo non actu & re aliter, sed animo intentione, ratione, imaginatione, mente, definitione atque intellectu separari posse non est difficile iuxta dictum Ar. 2. phy. 18. abstrahentium non est mendatiū, contra hoc arguitur sic, quando res consideratur aliter quàm est tunc illa consideratio est falsa teste Au. 2. post. 94. & in quest. 4. post quoniam res debet sciri, & considerari, sicut est 2. met. 4. Ar. sed intellectus considerat rē alio modo quo est, quoniam considerat coruum, qui est niger actu, sine nigredine ergo il *Sol.* la consideratio est falsa, Dicas quòd licet intellectus consideret rem alio modo quo est non per hoc consideratio, illa erit falsa, ut ait Auer. 2. phy. 18. nam intellectus est aptus natus diuidere adunata in esse, in ea ex quibus componuntur, quamuis non diuidantur in esse sicut diuidit materiam à forma 1. phy. 65. & formā à composito. 12. met. 39. si ergo intellectus diuidit formam à materia, & formam à composito, quæ faciunt maiorem, & essentialiorem unionem, quàm accidens cum subiecto, q̄nto magis potest considerare accidens absque subiecto? imò tunc intellectus considerat uerè quando considerat formam absq; materia, & accidens absque subiecto. vnde dicimus ꝙ licet intellectus consideret coruum, qui extra mentem actu est niger, sine nigredine, tamen illa consideratio non est falsa, immo erit uerā & quanto magis intellectus cōsiderat formas sine materia, & accidentia sine subiectis, ut nigredinem absq; coruo, æthiope, & æbano, & albedinem absque lacte, canfora, & niue, tanto magis illa consideratio erit uera, ex Ar. decreto. 2. phy. 18. abstrahentiūm non est menda *Alia* cium. Vel aliter dici potest quòd aliud est di- *Sol.* cere considerare rem aliter quam est, & aliud est dicere considerare rem esse, aliter quàm ē, nam considerare rem, aliter quam est, non ē consideratio falsa, sed tunc est cōsideratio falsa, quando considerātur res esse, aliter quam sunt, tunc dico quod intellectus non considerat rem esse, aliter quam est, quia tunc illa cōsideratio esset falsa, sed intellectus considerat rem aliter quam est, & sic illa consideratio erit uera & nō falsa, relinquitur ergo quòd id quod nō potest natura nisi cum falsitate potest

Cum Por. de accidente unam assignauit definitionem, & ipsum diuisit, & dubium circa illā definitionem contingens soluit, nunc in tendit duas alias de accidente tradere descriptiones, causa huius intentionis est, q͞m alloquitur tyrones, quibus, data de accidente definitio uidebatur difficilis, ideo assignat alias multo, prima faciliores, ne pp difficultatē desperent se ab arte. Diuiditur istę tex. ob maiorem i ntelligentiam in duas partes, in prima affert post primā secundam accidentis descriptionem, in 2. ibi (Et quod neq; genus) affert secundam quæ est tertia in ordine accidentis definitionem, quo ad primum ait Por. quòd Antiqui peripatetici deffiniunt, describunt, notificant, seu explicant hoc nomen. s. accidens sic quoq; .i. pter assignatam definitionē, dicentes, q accidens est id, quod contingit ei dem. s. subiecto inesse. i. actu esse in illo & nō inesse. i. actu non esse in subiecto, uel aptitudine v. g. calor actu inest corpori, contingit .i. possibile est, ut ille calor actu absit, discedat à corpore, & hoc est accidens separabile, sed accidens inseparabile actu adest subiecto ut albedo niui, & nigredo æthiopi, sed non actu, sed aptitudine, seu intellectu contigit non in esse i. deest ab esse à subiecto, & sic hęc definitio competit accidenti separabili, & inseparabili, ueluti prima, & Nota quòd dicit tex. (contigit) non sine maxima causa, quoniam accidens est duplex, quodam proprium, ut risibile, quodam comune ut dormire, accidens enim proprium habet causam essentialem, non contingentem, non mutabilem, ideo accidens proprium semper inest subiecto, & non modo inest, & modo non inest, semper enim homo est risibilis non modo sic, modo non, accidens uero comune habet causam contingentem, & mutabilem, per quam modò inest subiecto, & modò non inest, ueluti est frigus, & calor, modò sunt in corpore animalis, & modò non sunt, ideo merito fuit apposita illa particula (contingit) Sed notatu dignum, quando d͞r quod accidens eidem subiecto inest, & non inest, ut calor modò inest manui, & modo non inest, uellem scire, si manus mea nunc est calida, & nunc erit frigida, deinde de frigida iterum accedit calor, & fit calida, iste calor qui iterum accedit, & inest manui, est ne ille met calor, nũo, qui erat prius, antequam manus fieret frigida? Dicas sicut d. Ar. 2. de gen. & cor. tex. ultimo ubi inquit q si unum nũo corrupitur impōle est idem nũo reuerti, ut si callias, corrumpit, non iterum reuertitur idem nũo, sed reuertitur idem spe, sic à simili est dicendum q ille calor qui primo fuit in manu, tuit dissolutus, ille verò qui reuertitur, non est ille met nũo, sed est ille met in specie. v. g. nunc q est hyems manus accedēs ad ignem calefit deinde recedat ab igne, ille calor discedit, de inde iterum accedat ad ignem, iterum calida fit tamen iste calor non est idem nũo cũ primo quoniam differt ab illo penes hic, & nũc sed est idem specie cum illo. v. g. Do aliud exemplum pro tironibus hodie lucratus sum decem aureos, & misi illos ad fratrem in insula caprę iam absunt ab archa mea cras uerò lucratus sum alios decem, & illi sunt in archa, illi. n. qui sunt in archa non sunt illi met nũmero, quos misi ad fratrem, sed sunt illi met in specie Sed Dices, quare accidens definitur per inesse, & non per esse? Dicas quoniam accidens est adeò ens imperfectum quod per se existere non potest & in tantum est inquantũ inest adheret ipsi substantiæ quæ substantia dicitur uere ens per se existens 7. met. 2. 3. & 4. & in tantum sunt accidentia inquantum sunt substantię vnde dicebat Ar. in c. de sub. quòd corruptis primis substantiis impōle est aliquid aliorum remanere & hinc sumas q accidentia non habent existentiam per se & perfectam ideo non habent definitionem perfectam sed si habent dafinitionem illa definitio est secundum quid 7. met. 14. imo qui. d. accidentia habere definitionem. d. ea habere magis quàm habent 7. met. 15. vnde dicim' q accidentia quoniam sunt entia secundum quid & quodam modo habent definitiones secundum quid & quodammodo quoniam non habent definitiones subāstiæ 7. met. 19. sed in genere suo sunt difinitiones uere per additamentum dictę. Deinde Por. assignat aliā difinitionem dicens q antiqui peripatetici definientes accidens alio & tertio modo dñt q accidens neque genus est, neq; differentia, neq; species, neque proprium semper autem in subiecto subsistens. ubi per negationē omnium prędicabilium declarat ipsum accidens sicut Ar. per negationem eorum quæ sunt in actu declarat materiam primam 7. met. 8. dicens materia neque est quid nec qualis nec quanta in actu sed est potentia omnia. Sed stu dio se lector nota huius definitionis artificiũ, nam ut uidere potes datur per negationem & per affirmationem quando. d. accidens neq; est genus neque differentia, neque species, neque proprium, iam hæc est negatio quando. d. semper autem est in subiecto subsistens est affirmatio & non sine ratione quidem quoniam si dixissent accidens semper est in subiecto subsistens per hanc affirmationem non differt accidens comune quod hic definitur ab accidente proprio quoniam accidens proprium semper est in subiecto subsistens sed

Dub. Sol. Dub. Sol.

sed licet accidens proprium semper subsistat in subiecto tamen differt ab accidente comuni quoniam proprium semper continuo essentialiter est in subiecto sed accidens comune semper continuo successiue accidentaliter loquẽdo de separabilibus est in subiecto sed loquẽdo de inseparabilibus continuo semper & accidentaliter sunt in subiecto ubi nota quòd accidens impõle est esse sine subiecto quoniã semper est in subiecto teste Ar. in antepñis cap. 2. *Dub.* Sed dices contra nam odor de pomo transit in manum ergo accidens est sine pomo & sine subiecto ergo accidens non semper est in subiecto, *Sol.* Dicas quòd accidens põle est ut sit sine subiecto in quo erat .i. sine pomo sed non est põle ut accidens sit sine subiecto in quo est .i. sine manu uel sine aliquo alio subiecto in quo est, *Dub.* Iterum Dices quòd hæc definitio est uaga & uitiosa quoniam similiter per priuationem & negationem aliorum posset definiri genus & quodlibet aliud dicens genus neque species neq; dfia neque proprium neque accidens, & per consequens queritur à Por. quare non definiunt alia per negationen omnium sicut per negationem omnium definiuit accidens? *Sol.* Dicas quòd nõ definiuit genus per negationem omnium aliorum quoniam uoces quę sequebantur non erant cognitę quoniam definitio debet dari per notiora ideo non definiuit genus dicens quòd neque est species, neque differentia, neque proprium, neque accidens nunc uero omnibus uocibus edoctis .s. genere & aliis merito sic accidens definiuit tanquam per uoces notificatas, & edoctas, ubi nota quòd p hanc definitionem non solum excludit quatuor prædicabilia sed etiam hircoceruum, & plura alia quando dixit semper est in subiecto subsistens quoniam hircoceruus non subsistit, vnde dicas accidens neque est genus neque species neque differentia neque propriũ neque hircoceruus, & alia quę non existunt; sed semper est in subiecto subsistens, *Dub.* Sed Dices quæ istarum definitionum est melior? *Sol.* Soluit Ar. 1. top. cap. de accidente ubi easdem de accidente tradit definitiones & .d. quòd istarum duarum definitionum prima est melior quę est accidens contingit eidem inesse, & non inesse, quoniam quando dicitur accidens neque est genus neque species, &c. nem? uolentes enim Deum, Op. Max. significare non quidquam de eo ut Diuinus inquid Plato affirmamus, sed ad negationes uenimus. Interrogante. n. Timeum Socrate quid Deus esset quid non sit noui quidem inquit ille quid uero sit haud noui nam neç corpus, nec colorem, nec angelum, nec eius quidpiam generis, sed his præstantiorem esse intelligo quid autem, sit non intelligo, *Sol* Dicas quòd res quę negatione definiuntur quædam sunt perfectæ nobiles atque excellentes quædam uerò ignobiles uiles & imperfecte tunc, dicimus quòd definitiones date per nagationes de rebus nobilibus excellentibus atque perfectis maiorem afferunt illis dignitatem, ueluti Ar. uolens nobis ostendere quòd substantia prima est melior omnibus substantiis secundis ipsam definiuit per negationes dicens substantia neque de subiecto dicitur neque in subiecto est, definitiones uerò assignate de rebus ignobilibus & imperfectis maiorem addunt illis uilitatem, imperfectionem remouendo illas à rebus perfectis, & nobilibus illasque separando ab illis & magis ostendunt illarum imperfectionem ueluti Ar. ostendens imperfectionem defectum & uilitatem materiæ primę uoluit separare & remouere ipsam ab actu per negationem ipsam definiuit dicens sic materia prima neque est quid in actu nec qualis nec quanta, sed in potentia est omnia 7. met. 8. sic à pari cum accidens comune sit omnibus aliis quatuor uocibus ignobilius uoluit ipsum per omnium negationem definire quoniam aliæ uoces sunt substantiæ ut genus, species, differentia, & proprium licet non sit substantia tamen quia est uicinum & propinqum ipsi differentię, quæ est substantia 7. met. 43. & accidens comune est quid ignobile imperfectum & uile negatum & differens ab aliis ideo fuit negatione definitum vnde dicimus quòd licet Deus gloriosus & substantia prima diffiniantur per negationes quæ sunt deteriores ipsis affirmationibus tamen iste definitiones sic date de istis addunt, & afferunt .i. dicunt notificant dignitatem eorum separando illa ab aliis Sed definitiones date de materia prima & de accidente comuni per negationes ille negationes funguntur proprio munere quia sicut

Deus benedictus ẽ pręstantior omnibus enti bus ipsa uero materia prima est omnibus deterior à pari dico de substantia prima & de co muni accidente quæ omnia hæc licet negatio ne definiantur differunt tamen quoniam quę dam sunt præstantiora ut Deus & substantia prima, quædam sunt deteriora ut materia pri ma & accidens comune, negationes.n. in p̃ stantioribus ostendunt eorum dignitatem, in deterioribus indicant eorum uilitatem, & im perfectionem. Sed dubitatur At. n. 7. top. in

Dub. 6.loco ait quòd unius non possibile est esse duas definitiones tanto minus unius non p̃nt esse tres definitiones quomodo Por. de accidẽte tres assignauit definitiones? Dicas quòd

Sol. unius neque duæ neq; tres definitiones habẽ tes diuersa significata sed unius possunt esse due & tres & plures definitiones habẽtes unũ significatum, & sic sunt istæ de accidente assi gnate.

Tex. 43 *Omnibus igitur determinatis quæ proposita sunt (dico autem genere, specie, differentia, proprio accidente) dicendum est quæ eis communia sũt, & quæ propria.*

Postquam Por. se expediuit in tractatu ab his quæ proposuerat in prologo huius libri nunc per summam affert ea quę declarauit ueluti ad demonstratorem pertinet iuxta dictũ Ar. 5. phy. 5. ubi ait mos est dare summam in his quę declarata sunt ut est mos in sermonibus demonstratiuis unde iste tex. diuiditur in .2. partes in prima facit Epilogum omniũ dtorũ in.2. ibi (dicendum est) pręponit dicenda pri mum ergo continuans se ad dicta eorum, ueluti epilogum efficit & ad dicenda se introdu cit pręponendo illa & d.omnibus igitur deter minatis in tractatu idest. definitis & diuisis quæ proposita sunt in prologo huius libri di co.i. explico illa omnia ueluti genere, specie, differentia, proprio accidente dicendum est quæ sunt eis.5.generi speciei, differentiæ, pro prio, & accidenti, comunia, & quę propria.i. in quibus conueniunt, & in quibus drũt, & sic Epilogat p̃terita & prædicit futura seruans morẽ Ar.t. phy. 83. & 1. meteor. 1. 2. de ani ma .1.& in lib. de sensu & sensili.c. 1.qui pręterita repetit & futura prædicit. Expedito igi tur primo huius operis tractatu in quo Por. exacte de quinque uocibus exarauit in sequẽ ti intendit de conuenientia ac differentia quã habent ad inuicem iste quinq; uoces pertractare Nos autem qui hactenus exponem no stram duximus. D. O. M. adiuuante non intendimus sequentia perscrutari est .n. tanta in eis facilitas atque uerborum clari tas quæ expone non indigent, vnde iam diuina fauente prouidentia ad finem huius tracta tus peruenimus qui si lectoribus gratus atq; charus extiterit nobis quidem erit charissim' si autem illis gratus non fuerit non me lace rent quæso nec uipetea commaculent lingua ni prius ipsi alia super hoc opus commenta ria faciant tunc .n. nostra eorum dictis comparando quisque peritus atq; iustus quę meliora quæue peiora fuerint decretare poterit dummodo iudex non fuerit peruersus; horũ tamen latratus non curo à longe.n. & à tergo clamant nõ offendentes quod faciunt liuore odioq, moti & ut magis rabiem euomant & rumpantur grossipedales, & pseudophilosophi hinc breui alia in logica, & in philosophia maiora expectent illo tamen aspirante: A quo cælum & tota natura dependet quem precor ut nostrum illuminet ingenium men tem illustret & opera nostra ad ueritatem diri gat cui semper honor & gloria

FINIS.

TIBERII MONTII SVLMONENSIS

EIVSDEM DISCIPVLI EPIGRAMMA DE IPSIVS LAVDE.

Candida Pęanis lux æthere missa sub axe
Fulget, qua nobis tetrica verba patent.
Vt lumen cunctis prębet Latonius astris
Frigida, quin ipsa fertilis exstat humus
Viuolus *haud secus hic vertens sua lumina nobis,*
Omne refet mundo Palladis arte decus.
Ecce sophi manant isthinc, queis tetra rigantur
Ingenia omnino more perennis aquę.
Floribus & varijs dehinc exornantur amenis
Cylleni inde ipsis profluit omnis o ?or.
Inuide quid loqueris? quid tantùm Zoile garris?
Viuolus *en (cernis) vi volat astra tenens.*

DONATI ANTONII GIGANTIS
Francauillensis Viuoli discipuli ad eximios Lectores.

Si logicen vis nosce: libros quos *Viuolus* ędit
In primis opus est nocte dieq; legas:
Nanq; viam pandent, & erunt ceu fidus Achates.
Ad quecumq; bonus scripsit Aristoteles.

Registrum. Omnes sunt duerniones

A B C D E F G H I K